

Pages 1-152 printed by D N Banerji at the Banerji Press,
2, Maharani Sarnomoyee Road, Calcutta, and the
remainder by P Knight at the Baptist
Mission Press, 41 Lower Circular
Road, Calcutta

and

Published by Benoytosh Bhattacharyya, Director, Oriental
Institute, Baroda, on behalf of the Government of His
Highness the Maharaja Gaekwad of Baroda

Price Rs. 4-4-0.

PREFACE

The *Guhyasamāja Tantra* also known as the ~~Vajrayāna~~ *guhyaka* is for the first time presented in original Sanskrit as No. LIII of the *Gaekwad's Oriental Series*. The immense value of the *Guhyasamāja* for a critical study of the Tantric literature of India can scarcely be exaggerated not only because it is one of the earliest Buddhist Tantras to be written, probably in the third century in Asanga's time, but also because the later writers on Tantra found in it their chief source of inspiration. Its importance was readily recognised by the Chinese who translated it in their Tripitaka in the tenth century and by the Tibetans who also made a translation of it which now forms part of the Tibetan Kangyur. The *Guhyasamāja* ushered into existence the element of Śakti in all forms of Yoga practices and thus became an object of interest for all those who are engaged in the study of the origin and development of the Tantric literature. It abounds in bold and original ideas and is rich in explanations of Yaugic terms, practices and doctrines, some of which have been treated of in the introduction together with a notice of problems connected with the text.

It is needless to point out that Yoga, Hathayoga and the Tantras are regarded as the greatest contributions of Sanskrit to world culture, as their chief objective is to develop the hidden powers of mind which when properly evolved have been found to be much more powerful than material forces. Elaborate rules and regulations and processes have been described in these systems which are chiefly concerned with spiritual or psychical culture. There is nothing in the world to compete with them, and in these days of international psychical research congresses and international associations for the cultivation of Yoga, a publication of this kind is likely to prove very useful for the promotion of psychical research.

in the Errata Some of these readings are really very good

Our grateful acknowledgements are due in the first instance to the owners of the different MSS Libraries who have rendered considerable help by lending their MSS particularly to the Librarian of the Cambridge University Library for his promptness in supplying a *rotograph* copy of the MS Pandits Lalchandra B Gandhi and Ramaswami Sastri of the Institute rendered very useful assistance in correcting the proofs, and Mahadeva Ananta Joshi very kindly prepared the index To these gentlemen the present editor is deeply indebted

B BHATTACHARYA

BARODA,

The 9th July, 1931

INTRODUCTION

The first thing in the *Guhyasamaja* that strikes a reader is the peculiarity of the opening chapter where the Lord is introduced in an Assembly of the Faithful as sporting in the sacred knowledge arising out of the body mind and speech of the Tathāgatas in the company of numerous Tathagatas and Bodhisattvas. This form of composition is known as the Sangiti which is very popular with the Buddhist writers. The word Sangiti means chanting together and is peculiar to Buddhism. Buddha preached all his life after obtaining enlightenment but he never wrote anything. In order that his teachings might be preserved his disciples after his death met together and reproduced his teachings and chanted them together. This is the beginning of the Sangiti. These Sangitis begin with the description of an Assembly of the Faithful where Buddha Bhagavan comes and sits in various Samadhis and addresses the Assembly on various matters. The first Sangitis composed and chanted together related to the teachings of Buddha but later on whenever new ideas were introduced into Buddhism they too appeared in the form of Sangitis and the Buddhists would not accept anything new unless it was taught in Sangitis. The Tantrics when they made an attempt to introduce their own novel doctrines into the old cult were therefore compelled to introduce them in the form of Sangitis.

In the development of the Sangiti literature of the Buddhists certain peculiarities are noticeable. First of all the Sangitis in later days were divided into two distinct groups one in which Buddha is introduced in an assembly consisting of Bodhisattvas Bhiksus etc and the other in which he is introduced as sporting in the sacred knowledge arising out of the body mind and speech of the Tathagatas. The first kind is seen in Hinayāna and Mahayana works while the second is met with in most of the Tantras particularly of the Yoga and Yogatantra class. Again in the earlier Sangitis mostly the description of the Assembly is as a rule minute and detailed while in the later works it is short and very concise. The description of the Assembly in works like *Gandavyuha* *Manjuśrīmūlakalpa* and even in *Guhyasamaja* is very elaborate and detailed while in later works like

the *Bhutadamara Tantra* etc. the description is very brief for the subject matter is introduced at once without many preliminaries.

The *Guhyasamāja* is in the *Sangiti* form and as the description of the Assembly is fairly elaborate it may be easily classed with the earlier *Sangitis*. Moreover as the *Guhyasamāja* belongs to the Yoga-tantra class the Bhagavān is introduced in the Assembly while sporting in the sacred knowledge arising out of the body, speech and mind of the Tathāgatas in the company of the Tathāgatas, Dhyanī Buddhas, Bodhisattvas and Buddhasaktis. If the *Guhyasamāja* is to be considered the earliest Buddhist Tantra for reasons that will be given in the sequel then it may be regarded also as the earliest work of the second class of *Sangitis* described above.

The *Sangitis* are classed as Buddhavacana or the words spoken by the Buddha and as such their translations in Tibetan find place in the Kangyur collection while the other Tantras which are composed by Buddhist professors, when translated into Tibetan are included in the Tangyur collection. The *Guhyasamāja* being a *Sangiti* was translated into Tibetan and its Tibetan translation finds place in the Kangyur collection.¹ The work also attracted the attention of the Chinese at a time when interest evinced in the Tantras was growing in China and the work was translated into Chinese along with many other Tantric works in the latter part of the 10th century A.D.²

The purpose for which the *Guhyasamāja* was written seems to be to indicate a short and correct path for obtaining Buddhahood or emancipation through the Yāogic processes. While giving directions for the attainment of emancipation it incidentally mentions many other minor perfections or Siddhis by means of which the worshipper is enabled to gain a variety of magical powers. Thus in the 18th chapter it is said that the Siddhis or perfections are of two kinds namely Sāmānya (ordinary) and Uttama (excellent). The Siddhis like Antardhāna or miraculous disappearance etc. are known to belong to the Sāmānya or the first kind. But the Buddhas have declared that the attainment of Buddhahood is of the highest or the

¹ *Shikō* p. 25, para 11 where the title reads—*Guhyasamāja tantra* kōshō sōkyō rōjin rōjin.

² *Nag* p. 10. A Catalogue of the Chinese translation of the Buddhist Tripitaka, vol. 1, p. 100. *Guhyasamāja* was translated by the Emperor Liang, the reign of the Sui Dynasty A.D. 581-600.

second kind ¹ The second kind of Siddhi can only be attained by having recourse to the practice of Yoga with its six limbs ²

The aim of the *Guhyasamāja* is further illustrated by the following verse —

दुष्करैर्नियमैस्तौत्रे सेव्यमानो न सिध्यति ।

सर्वकामोपभोगैश्च सेव्यं चाग्नौ सिध्यति । p 27.

No one can succeed in obtaining perfection through processes which are difficult and painful but one can succeed easily through the satisfaction of all desires ³

In earlier days the rules and regulations for the worshipper in Hinayāna and Mahayāna were very severe involving much inconvenience and great bodily sufferings Even then, the attainment of actual Buddhahood meant an inordinately long time or even many births But the *Guhyasamāja* prescribes a process by which emancipation can be obtained within the shortest time possible, and even in one birth ⁴

Another purpose for which the *Guhyasamāja* was written seems to be to introduce the element of Sakti into Buddhism particularly for obtaining emancipation through Yoga and Samādhi We find for instance, in the opening chapter the Lord of the Assembly transforming himself in many ways in the form of the five Dhyani Buddhas and associating each of the Buddhas with a Śakti Moreover, in the 18th chapter while describing the different ceremonies of initiation (Abhiseka) mention is made of Prajñābhiseka or initiation of the disciple with Prajñā or Sakti There it is said that the preceptor should take by the hand the Śakti who is beautiful agreeable to the disciple, and also an adept in the practice of Yoga and place it on the hand of the disciple after citing the Tathāgatas as witnesses Then after placing his own hand on the head of the disciple he should say that Buddhahood is impossible of attainment by any other means and therefore this Vidyā should be accepted The worldly phenomena

though non dual in essence appear to be dual : therefore you should never abandon her in life This is what is known as Vidyāvratā or the vow of Vidyā and anyone who disregards this cannot obtain perfection of the Uttama kind ¹

In the work stress is laid again and again on the necessity of having Śakti for the purpose of Yāgic practices and this seems to be one of the chief reasons which leads one to suppose that the *Guhyasamāja* for the first time introduced the Śakti worship in Buddhist Yoga and that is why all the later authorities referred with great reverence to *Guhyasamāja* which enjoyed an authoritative position amongst the Buddhist Tantrics so long as Buddhism lasted in India

Another service which *Guhyasamāja* did was to do away with all disciplinary measures prescribed for the followers of Buddhism since its very inception All kinds of luxuries such as flesh fish wine women etc were prohibited for the followers of Buddhism in the first stage as well as in the subsequent phases But in the *Guhyasamāja* everything is permitted Not only flesh of the most harmless kind but all kinds of flesh meat are permitted such as the flesh of elephants horses dogs cows nay even of human beings Blood of men and beasts and wine of any quality and in any quantity could be taken by the worshipper who followed the *Guhyasamāja Tantra* ²

Furthermore this Tantra has no respect for useless objects of reverence In one place it definitely forbids its followers to erect

¹ तन्निव देवता विद्या मया शिष्यस्य वसिष्ठ ।
पाथी य पि प्रदातव्यं साचौल्लस्य तन्मागतान् ॥
इह दत्त्वा जिह्रे शिष्यमुत्पदे मुदवसिष्या ।
जान्नीपायेन मुहल तस्माद्विद्याविमो वराम् ॥
अहया सवभर्मास्तु इयभावन ललिता ।
तस्माद्विद्योय सधारे न काय्या भवता सदा ॥
इदं तन्मयमुदात्तं विद्यावतमनुत्तमम् ।
अतिशयानि यो मुद विदितव्यं न साधना ॥

² For instance —

साधनाद्वारादित्याय मन्त्राभास प्रकल्पयन् ।

also—

इक्षिमांश इयमांश खानमांश तथोत्तमम् ।
मन्त्राद्वारादित्याय न खान्यन्ति विभक्तवत् ॥

and—

योभासइयमांश खानमांशं विनिषा

Caityas, or to recite from the sacred works of Buddhism or to draw magic circles (Mandala), or to offer objects of worship to the three great jewels of Buddhism, namely, the Buddha, the Dharma and the Sangha¹ For a Yogi they have no real existence and are, therefore considered by him to be objects deserving of nothing but rank indifference

The *Guhyasamāja* even goes a step further. It definitely asks its followers to disregard all social laws which to a Yogi have the least importance. 'You should freely immolate animals, utter any number of falsehoods without ceremony, take things which do not belong to you, and even commit adultery' is the advice given to the followers in one of the striking stanzas —

प्राणिनश्च त्वया घात्या वक्तव्यं च मृषा वचः ।

अदत्तं च त्वया ग्राह्यं सेवनं योषितामपि । p 120.

Verily, the Yogi who has grasped the real truth, who has realized Śūnya, to him the whole world appears as a drama without a real substratum, before him the duality in the world disappears and all things are to him mere appearances. He cannot, therefore, have any respect for any objects of reverence or feel a hatred for any object treated with disdain by ordinary mortals, or any laws social or divine. His mind develops tremendous energy and he is one with the power that creates, maintains and destroys the universe the power which has been designated Para Sakti in the Hindu Tantras and which is defined in one of the finest stanzas by Umānandanātha in his *Nityotsava*² —

यस्यादृष्टो नैव भूमण्डलाग्रो

यस्यादासो विद्यते न क्षितौग्र ।

यस्याज्ञात नैव शास्त्रं किमन्यै

यस्याकारः सा परा शक्तिरेव ।

'The Para Sakti is she to whom no part of the universe remains unseen, there is no king who does not obey her there is no scripture made by others which is not known to her'

As regards the origin of the *Guhyasamāja Tantra* a very interesting account is given in the seventeenth chapter of the present work

¹ चैत्यकर्म न कुर्वीत न च पुष्पकवाचनम् ।

मण्डलं नैव कुर्वीत न विवक्षापवन्दनम् ।

Here the Lord declares that he never preached the secret doctrines embodied in the *Guhyasamaja* in his past myriad of Kalpas even when he came to this earth as Buddha Dipankara or as Kaśyapa Buddha he did not preach them because people in those times were not sufficiently enlightened to grasp the true import of these exceedingly mysterious doctrines. But then the followers of the *Guhyasamaja* school were able to attain enlightenment and Buddhahood in an instant. Formerly Bodhisattvas never could expect to attain Buddhahood by persistent exertion in myriads of Kalpas. But one who practises the *Guhyasamaja Tantra* is certainly able to take his place amongst the Tathāgatas as a Buddha in this very life¹.

This shows that the people following Buddhism were not satisfied with the doctrines of original Buddhism or even Mahayāna in its Madhyamaka and Yogācāra aspects. They wanted something definite and some easy process to obtain Buddhahood. They wanted a method by which Nirvāṇa could be attained even in one life or even earlier in short a magical formula to obtain the final liberation. The *Gul'ya samaja* supplied this craving of the general public following Buddhism and that probably for the first time and that is the reason as will be shown later why it became extremely popular.

All Tantric works abound in technical terms and a phraseology peculiar to them and it becomes sometimes very difficult to understand the true import of these terms. Usually in the Tantric works an explanation of the technical terms is not given either because they are well known amongst those who practise the Tantras or because the authors intentionally did not like others than the initiated who learned their meaning from their recognized preceptors to know their secrets. But in this respect *Guhyasamaja* is remarkable as having devoted an entire and perhaps the longest chapter to an elaborate explanation of technical terms. The eighteenth chapter therefore is the most important and instructive chapter in the whole work for in it the doctrines and practices are elaborately explained. Terms like *Guhya Samaja Yoga Tattva Rahasya Parama Bodhicitta Vidyā*

¹ भूतपूर्व भगवन् सर्वतयागता अदभिलाषानभिजायबुद्धचरितुमेवपरमादुरजसमा कणा जीवा यावत् भगवतो दीपहृदस्य तयागतस्याहं न भयकभ्रमुदयातिज्ञानस्य कायपम्यापि महातुनेरभिपन्नुदस्य न भावितम् । तत कक्षात् इतो । अभया भगवन् मत्वा अस्य महागुह्य पदस्य तेन कालेन तेन समयेन अयं न भावितम् । तदिदं जगति गुह्यपमाणाभिरतो गोपितम् सर्वतयागतानां बुद्ध इति मत्वा दृश्यति ।

puruṣa, Vajradhṛk, Jinajīk, Ratnadhṛk, Ārolīk, Prajñadhṛk, Kula, Moha, Dveṣa, Raga, Vajra, Ratī Sampad, Yamantakṛt, Prajñantakṛt, Padmāntakṛt, Vighnantakṛt, Samantacārya, Mantracārya, Japa, Mudraṇa, Dharmodaya, Sambara, Sattvartha, Mandala, Nyasa, Puṣpa, Caitya Jñānacakra Pada, Codana, Prerana, Āmantrana, Bandhana, Abhiṣeka, Vidyāvṛata, Pañcāmṛta, Pañcavīrya, Sāmānya Siddhi, Uttama Siddhi, Upāya, Upeya etc., are some of those which are clearly defined in the 18th chapter. This is not the place to explain these terms and those who are interested in their interpretation would do well to study the 18th chapter, particularly the speech of the Tathagata in reply to a series of questions put to him by the Bodhisattvas.¹

Amongst the terms explained special attention may be invited to the meaning of Upāya. The explanation given here will show how the *Guhyasamāja Tantra* is closely connected with the Yoga system of Patañjali, or how the Tantric practices are entirely based on Yoga. Upāya is described here as of four kinds.² Seva Upasādhana, Sādhana and Mahāsādhana. Seva is again sub divided into two, namely the Sāmānya Seva and Uttama Seva. Sāmānya consists of four Vajras and the Uttama consists of the nectar of knowledge. The four Vajras are first the conception of Śūnyata second its transformation in the form of the germ syllable (Bija) third its development in the form of the deity, and fourth the external representation of the deity.³

In the Uttama Seva, Yoga with its six limbs should be employed, namely, Pratyāhāra Dhyāna Prāṇāyāma Dhāraṇā, Anusmṛti and Samādhi. Pratyāhāra is here explained as the process by which the ten sense organs (indriyas) are controlled. Dhyāna is explained as the conception of the five desired objects through the five Dhyāni Buddhas. This Dhyāna is again of five kinds.⁴ Vitarka Vicāra

Prati Sukha and Ekāgratā : Prāṇayama is the control of the breathing process by which breath which is of the nature of the five Bhutas or elements and five kinds of knowledge is regarded as a lump and is placed on the tip of the nose in the form of a jewel with five colours and is meditated upon. *Dhāraṇa* is the meditation of one's own Mantra on the heart and the restraint of the jewel of the sense-organs placing the same in the Prāṇabindu. When this is done Nimittas (signs) which are of five kinds¹ make their appearance. First in the form of Varuṇika (mirage) second in that of smoke third in that of fire flies fourth in that of a light and fifth in the form of a constant light like that of a cloudless sky. *Anusmṛti* is the constant meditation of the object for which the exercise is undertaken and by this *Prati bhāsa* or revelation takes place. Through the combination of the two elements *Prajna* and *Upaya* all existing objects are meditated as one lump. Their meditation in the Bimba (lump) and the sudden attainment of transcendental knowledge is what is known as *Samādhi*.²

In the course of further explanation of *Upasādhana* mention is made that the object of *Upasādhana* is to visualize the deity and this should be done for six months without any restriction as regards food and other desired objects. And if within this time the worshipper is unable to visualize the deity he should thrice perform the same process. And if even then the deity does not present himself before the worshipper and *Bodhi* is not obtained he should then commence *Hathayoga* to attain his object and by this he is certain to attain omniscience.³

Now this brings us to the interesting question of the connection of *Tantra* with *Hathayoga* which has been recommended here as the extreme step to be undertaken by the worshipper in order to visualize the deity when it is not possible to do so otherwise. Now does it mean that every worshipper should practise first *Hathayoga* or that

¹ प्रथमं वरोचिकाकारं धूमाकारं द्वितीयकम् ।

तृतीयं सदोनाकारं चतुर्थं दीपवज्जलम् ॥

पञ्चमकम् सदोनाकारं निरुद्धं नगनसन्निभम् ॥

p 164

² सङ्कल्पं पिच्छयोगं विमलमथ विभावनम् ।

अदितिं ध्यानविषयिणिं समाधिरिति चक्षिता ॥

p 164

³ दृष्ट्वा तु कर्तव्यं साधकस्य न कायते ।

यदा न सिध्यते बोधिर्हठयोगेन साधकम् ॥

p 165

he should do so only when he fails to achieve his end by other means. Anyone who is conversant with Hathayoga practices will be able to say that to become an adept in Hathayoga in all its branches will require several births—those who practise it know full well that they are unable to master it in one life time even when he is instructed by an expert. Moreover it is well known that experts in Hathayoga do not enjoy psychic powers through Hathayoga practices although they are able to control their circulation, breath, voluntary and involuntary muscles and perform many physical feats which appear almost superhuman. In order that the Hathayogins may obtain special spiritual powers they have to take recourse to Rājayoga or the Tantras or both. Thus it appears that the followers of the *Guhya-samaja* School must be Hathayogins first and then take to Tantric practices and when they find that Tantric practices are unable to give Siddhis they must take it for granted that their physical body contains certain impurities which are to be removed by means of Hatha yoga.

It is therefore clear that Tantras begin where Hathayoga ends. Moreover it is obvious that there is absolutely no use taking to the practice of Tantra without first being an expert in Hathayoga and that Tantras are not meant for ordinary people.

The *Guhyasamaja* also abounds in references to numerous magical practices and gives directions for the attainment of minor Siddhis and the performance of marvels. The six cruel rites of the Tantras though not named together appear nevertheless in the book and elaborate directions and Mantras are prescribed to attain the desired Siddhi. Thus Marana (destruction of enemies), Uccatana (destruction of dwelling houses), Vāsikarana (enchanting), Stambhana (restraining), Ākarṣaṇa (attracting) and Śāntikā (propitiatory rites) are all stated in the work. Besides Mantras for resisting or destroying armies sent by an enemy, king causing rainfall in times of drought, vanquishing opponents in a wordy duel, causing floods to disappear, reviving persons from the effect of snake bite etc. are some of the marvels for which practical methods are given in this work.¹

The keynote of the whole work however is struck in the first chapter where the speaker of the Assembly multiplies himself by sitting in different Samādhis (meditations) and constructs the Mandala

¹ See Chapters 13, 14 and 15 and especially pages 53, 57, 54, 57, 96.

Prāṇa, *Sukha* and *Ekāgratā*. *Prāṇayāma* is the control of the breathing process by which breath which is of the nature of the five *Bhutas* or elements and five kinds of knowledge is regarded as a lump and is placed on the tip of the nose in the form of a jewel with five colours and is meditated upon. *Dharaṇa* is the meditation of one's own *Mantra* on the heart and the restraint of the jewel of the sense-organs placing the same in the *Pranabindu*. When this is done *Nimittas* (signs) which are of five kinds¹ make their appearance. First in the form of *Māricikā* (mirage) second in that of smoke third in that of fire flies fourth in that of a light and fifth in the form of a constant light like that of a cloudless sky. *Anusmṛti* is the constant meditation of the object for which the exercise is undertaken and by this *Pratibhāsa* or revelation takes place. Through the combination of the two elements *Prajña* and *Upāya* all existing objects are meditated as one lump. Their meditation in the *Bimba* (lump) and the sudden attainment of transcendental knowledge is what is known as *Samādhi*.²

In the course of further explanation of *Upasādhana* mention is made that the object of *Upasādhana* is to visualize the deity and this should be done for six months without any restriction as regards food and other desired objects. And if within this time the worshipper is unable to visualize the deity he should thrice perform the same process. And if even then the deity does not present himself before the worshipper and *Bodhi* is not obtained he should then commence *Hathayoga* to attain his object and by this he is certain to attain omniscience.³

Now this brings us to the interesting question of the connection of *Tantra* with *Hathayoga* which has been recommended here as the extreme step to be undertaken by the worshipper in order to visualize the deity when it is not possible to do so otherwise. Now does it mean that every worshipper should practise first *Hathayoga* or that

¹ पञ्च भरीषिकाकार लूमाकार द्वितीयकम् ।
तृतीय चतुर्लोककार चतुर्थे दोषवज्जलम् ॥
पञ्चमस्तु सदास्माकं निरभः सदासन्निभम् ॥

² सद्बुद्धिः पिण्डयौग्यं विन्दन्मध्यं विभावन्मम् ।
अदितिं कालविषयिणिं सम्यग्विरितिं सञ्जितम् ॥

³ दशमं तु लवेऽप्यत्र साधकम् न ज्ञायते ।
यदा न विध्यते बीजचिन्तयौग्यं साधयेत् ॥

he should do so only when he fails to achieve his end by other means. Anyone who is conversant with Hathayoga practices will be able to say that to become an adept in Hathayoga in all its branches will require several births: those who practise it know full well that they are unable to master it in one life time even when he is instructed by an expert. Moreover it is well known that experts in Hathayoga do not enjoy psychic powers through Hathayoga practices although they are able to control their circulation, breath, voluntary and involuntary muscles and perform many physical feats which appear almost superhuman. In order that the Hathayogins may obtain special spiritual powers they have to take recourse to Rajayoga or the Tantras or both. Thus it appears that the followers of the *Guhya-samaja* School must be Hathayogins first and then take to Tāntric practices and when they find that Tāntric practices are unable to give Siddhis they must take it for granted that their physical body contains certain impurities which are to be removed by means of Hathayoga.

It is therefore clear that Tantras begin where Hathayoga ends. Moreover it is obvious that there is absolutely no use taking to the practice of Tantra without first being an expert in Hathayoga and that Tantras are not meant for ordinary people.

The *Guhyasamaja* also abounds in references to numerous magical practices and gives directions for the attainment of minor Siddhis and the performance of marvels. The six cruel rites of the Tantras though not named together appear nevertheless in the book and elaborate directions and Mantras are prescribed to attain the desired Siddhi. Thus Mārana (destruction of enemies), Uccātana (destruction of dwelling houses), Vāṣikarana (enchanting), Stambhana (re-training), Ākarsana (attracting) and Śāntika (propitiatory rites) are all stated in the work. Besides Mantras for resisting or destroying armies sent by an enemy king, causing rainfall in times of drought, vanquishing opponents in a words duel, causing floods to disappear, reviving persons from the effect of snake bite etc. are some of the marvels for which practical methods are given in this work.¹

The keynote of the whole work however is struck in the first chapter where the speaker of the Assembly multiplies himself by sitting in different Samādhis (meditations) and constructs the Mandala

¹ See Chapters 13, 14 and 15 and especially pages 61, 62, 84, 85, 90.

or magic circle of the five Dhyani Buddhas their Sakṭis or counter parts and the four guardians of gates. The Lord Bodhicittavajra was first requested by the distinguished members of the Assembly to reveal the *Guhyasamāja* and in reply he said that this was so difficult that doubts were even entertained by the Tathāgatas not to speak of the Bodhisattvas who were much below them in intellectual excellence. The members of the Assembly pressed him again to do so saying that for the sake of the attainment of the knowledge of the Tathāgatas and for obtaining the supernatural powers the *Guhyasamāja* may be revealed. The Lord then willingly began sitting in different Samādhis and reciting the different Mantras by which he transformed himself in the forms of the Tathāgatas and placed them as his replicas in the different parts of the Mandala or magic circle.

First he sat in the meditation called the Jñānapradīpavajra and uttered the Mantra Vajradhīk belonging to the Dīśa family. Immediately he transformed himself as Akṣobhya and made him sit in the place where he was originally sitting. Next he sat in the Samaya sambhāvavajra meditation and uttered the Mantra Jinajīk belonging to the Mōha family and forthwith named his second transformation as Vairocana and made him sit in front of him. Thereafter he sat in the Ratnasambhāvavajras meditation and uttered the Mantra Ratnadhīk belonging to the Cintāmani family. He transformed himself immediately and named him as Ratnaketu and made him sit towards the south. Again he sat in Mahārāgasambhāvavajra meditation and uttered the Mantra Ārohīk belonging to the Vajrarāga family. He named the new transformation as the Lord of the Lokeśvara Mahāvidyā or Amitābha and made him sit behind him. Then he sat in the Amoghasamayāsambhāvavajra meditation and uttered the Mantra Prajñadhīk belonging to the Samayakarsanakulī or popularly known as the Samayakula. He named this new transformation as Amoghavajra and made him sit towards the north.

When this set of five male emanations came out from the Lord he turned his attention to bringing out an equal number of female emanations by transforming himself. Thus Dvesarati emanated who was seated in the centre. Moharati similarly was seated in the eastern corner. Irśyarati in the southern corner. Ragarati in the western corner and Vajrarati in the northern corner.

It is needless to point out that the five female emanations were also associated with the five Dhyani Buddhas belonging to the five

different families (Kulas) of Dveṣa, Moha, Rāga, Cintāmanī and Samaya. Thus Dveṣarātī was associated with Akṣobhya, Moharātī with Vairocana, Īrṣyarātī with Ratnasambhava, Rāgarātī with Amṛtābha and Vajrarātī with Amoghasiddhi.

Further on, the Lord sat in four more Samādhis and transformed himself four times each time as the guardian of one of the four gates after reciting four different Mantras such as Yamantakṛt, Prajñāntakṛt, Padmantakṛt and Vighnantakṛt. Thus Yamāntaka was seated in the East, Prajñāntaka in the South, Padmāntaka in the West and Vighnantaka in the North.

The Mandala of the five Dhyāni Buddhas is now complete. It may be seen from the above that the Mandala is not an external object but the manifestation of one Lord in the different forms. The magic circle is nothing but a detailed mental exercise on the part of the Lord, for the instruction of the Tathagatas and the Bodhisattvas assembled near him. The five Dhyāni Buddhas as we know from other references in the Buddhist Tantric literature represent the five Skandhas or elements of which the whole creation is composed¹. The Dhyāni Buddhas are again associated with their Śaktis which, on the one hand, show that the Skandhas develop power only when associated with their Śaktis, and on the other hand show that the Tantrics who want to develop power should always be associated with their Śaktis or female counterparts. Thus from the first chapter it becomes clear that the Tantra gives instruction on the five Dhyāni Buddhas recommending the use of female counterparts in Yaugic exercises in order to develop mental power.

The development of Bodhicitta is one of the most interesting topics of all Mahāyāna works and as such the *Guhyasamāja* also devotes a chapter on the same subject. To the Tantrics the Bodhicitta is the most important because their chief object is to develop the Bodhicitta in order to attain a variety of superhuman powers through Yaugic exercises. As a matter of fact, the whole Mandala of the five Dhyāni Buddhas in the first chapter is the creation of the Bodhicitta and nothing else. It is this Mandala which is capable of giving all powers sought for by them including the Buddhahood which

¹ *Jñānasiddhi* op cit p 41

पञ्चबुद्धिभावनां पञ्चक्या जिना मृता ।

also *Sūtrānamālā* पञ्चक्या पञ्चसामसंस्था भावने ।

‘Bodhicitta is that which is without substance like the sky and which constantly thinks of the existing objects as without origin and in which there are neither objects nor their qualities

• Next Ratnaketu gave his own definition of Bodhicitta after similarly sitting in a special Samadhi

अभावा सर्वधर्मास्ते धर्मजन्तुवर्जिता ।

धर्मनैराख्यसम्भूता इदं बोधिनयं वृद्धम् । p 12

The Citta which comprehends all existing objects as non-existent and bereft of the qualities of objects but originates from the Nairatmya (voidness) of all worldly objects is called the Bodhicitta

Amuṭabha next gives another account of the Bodhicitta

अनुत्पन्नेषु धर्मेषु न भावो न च भावना ।

आकाशप्रदयोगेन इति भावः प्रतीयते । p 12

Because the Dharmas (existing objects) have no origin there is neither existence nor thinking. It is called existence (bhava) just as the sky which is non-existent is said to exist.

Then comes the turn of Amoghasiddhi who gives the following account of the Bodhicitta

प्रकृतिप्रभास्वरा धर्मा सुविमुद्धा नभसमा ।

न बोधिर्नाभिसमयमिदं बोधिनयं वृद्धम् । p 13

The existing objects are naturally resplendent (Prabhavarah) and they are pure in essence like the sky. The Citta where there is neither enlightenment nor comprehension (abhisamaya) is called Bodhicitta.

On the conclusion of all these definitions the Bodhisattvas assembled were delighted and they recited Gathas extolling the Bodhicitta which was characterised as of the nature of pure truth (Suddha tattvartha) purity (Suddhārtha) originating from the voidness of all worldly phenomena (Dharmanairatmyasambhuta) the giver of Buddhahood (Buddhabodhiprapuraka) absence of thought construction (nirvikalpa) without any basis (nirālamba) good all round (samantabhadra) beneficial to all beings (sattvārtha) originator of Bodhi Mind (Bodhicittappravartaka) embodiment of Bodhi practices (Bodhicārya) great thunderbolt (Mahavajra) as pure as the mind of the Tathagatas (Cittam tathagatam suddham) the holder of the thunderbolt which is the combination of the Kaya Vak and Citta (Kayavakcittavajradhṛk) and the bestower of perfection (Buddhabodhipradata)

The above definition and characterisation of Bodhicitta will at once reveal the mysterious nature of the Bodhicitta which can be comprehended only by those who have attained some degree of perfection in the Yaugic practices and cultivated what is called the psychical faculties. The whole Tantra of *Guhyasamaja* therefore is concerned with this mysterious phase of the mind and gives various methods of a practical nature for the guidance of all those who make the development of the psychic force as the *summum bonum* of their life. The instructions embodied in the book, the directions for their mode of life, and the nature of special experiences apply only to the Yogis who have attained some degree of spiritual perfection. This is very important to remember while handling Tantric Literature other wise serious misunderstandings are likely to arise in case the Tantras are interpreted in the ordinary way without special reference to Yoga and the cultivation of psychical faculties. All the misinterpretations of Tantra centre round this one fact and all the abuses that have been most vehemently poured forth by scholars are due to their not comprehending this one point of supreme importance.¹

The fifth chapter of the *Guhyasamaja* is one of the most important and interesting chapters in the whole work. In this chapter the Lord declared in the Assembly that emancipation through the Tantric path prescribed in this Tantra is possible of attainment for all men howsoever vicious, cruel or immoral they may be. Nay, even incestuous persons are best fitted for obtaining emancipation through Mahâyâna.

When he had just finished his speech there was great indignation amongst the Bodhisattvas and volleys of protest came from them. 'Why Oh Lord' the master of the Tathagatas, are you taking recourse to these sinful utterances in a respectable Assembly full of the Tathagatas?²

The Lord expressed great surprise and said 'Oh Kûliputras' do not speak thus. The conduct I have preached is known as the Bodhi conduct which is immutable (dharma-tā) and pure and

is considered as such by the Buddhas who have realized the true essence (sarañnamam) and which springs from the interpretation of the essential truth (saradharmarthasambhuta) ¹

• Immediately these words were uttered all the Bodhisattvas in the Assembly became frightened, confused and fell down senseless ² The Tathagatas who could realize the truth of the assertions of the Lord in the Assembly remained unaffected and they requested the Lord to revive the Bodhisattvas who could not realize the truth owing to ignorance. The Lord then sat in a special meditation and when the rays issuing out of his person touched the unconscious Bodhisattvas they were all revived and sat in their respective places ³ and recited several Gathas in the praise of the Lord.

Now this story of the miracle interesting as it is may be explained in several ways. First of all probably the Lord was unable to explain how the conduct he had prescribed before was the right conduct and therefore had recourse to a miracle which had always in the past been regarded as most effective in vanquishing the arguments of an opponent or because the protest of the Bodhisattvas was so vehement that he found it impossible to convince them without a miracle. Or it may probably be as words by themselves are not sufficient to explain things which can only be realised by self introspection he had recourse to a miracle. It may also be possible that the ignorance of the Bodhisattvas was so colossal that there was no ordinary course left to the Lord to make them realize the truth without a miracle. Whatever may have been the purpose of the miracle this much is certain that the Bodhisattvas did realize the truth of the preachings of the Lord on Bodhi-conduct during the time they remained unconscious which they could not understand when it was conveyed by words. The Gāthas which the Bodhisattvas addressed to the Lord at the end of the 5th chapter are sufficient to show that the miracle

¹ अथ कुलपुत्रा मा एव बोधन ।

एव सा धर्मता श्रद्धा बुद्ध्या सारज्ञानिनाम् ।
सारधर्मायेवसम्भूता एवा बोधिचरित्रदम् ।

p 21

² अथ बोधिसत्त्वा भीता मन्त्रला वृष्टिमा अभूवन् ।

p 21

³ समनवरसमापन्नस्य च भगवत समनवागतकायवाक्चित्ताधिपते प्रथया स्पष्टमाह
अथ ते बोधिसत्त्वा अहं स्वस्वामनेषु क्षिप्ता अभूवन् ।

p 21

of the Lord was eminently successful and that the hostile Bodhisattvas had ultimately come round

Once again the Bodhisattvas protested when the Lord preached in the 9th chapter that omniscience can be attained and the truth of the five Kulas can be realised and practised by having recourse to theft adultery defamation falsehood etc. The Bodhisattvas characterised his preachings as strange for they were not to be found in all the worlds of sentient beings. This time the Lord did not have recourse to miracles but coolly gave an explanation in words which are often quoted as authoritative by later Tāntric writers of Buddhism

Do not Oh Kulaputras give this a bad name a hateful name For what reason? Oh Kulaputras the conduct of attachment (Ragacarya) is the same as the conduct of the Bodhisattvas (Bodhisattvacarya) which is the best conduct (Agracarya) '2 For instance Oh Kulaputras space is to be found everywhere all worldly phenomena are to be found in space. The phenomena do not belong to the Kamadhātu nor to Rūpadhātu nor to Arupadhātu nor to the four Mahabhūtas. Thus Oh Kulaputras all worldly phenomena are to be understood. It is for this reason the Tathāgatas teach Dharma after understanding the intellectual excellence of the different beings

It is exactly in this manner on the analogy of space that the disciplines enjoined by the Tathāgatas should be understood. For instance Oh Kulaputras it is well known that smoke originates from the combination of three factors namely, the churning rod (Kanda) the churning pot (Mathaniya) and the efforts made by the hands of a person (puruṣahastavyayama). From that smoke fire is generated. That fire does not reside either in the churning rod or in the churning pot or in the effort made by the hands of a person. Thus Oh Kulaputras the conduct of the Tathāgatas should be understood i.e. constant coming and going '3

When this speech was made by the Lord the Bodhisattvas became astonished and with eyes dilated in surprise recited the following devotional stanza —

महाद्भुतेषु धर्मेषु आकाशमदृशेषु च ।
निर्विकल्पेषु मुद्रेषु मंदतिष्ठ प्रगीयते ॥

p 75

‘These most wonderful doctrines which are like the space and are free from any thought-construction and pure in essence preach what may be called the “Restraint”’

The above will also appear to the general reader as somewhat mysterious because the language in which such psychic matters are taught is really mysterious. This language which has been designated the Sindhyaabhāṣā or the Twilight language can be interpreted in two ways the ordinary and the psychic. But the subject matter of the above conversation is the well known rousing of the Kundalini power through association with Śakti. Certain disciples of Yoga are so dull that their Kundalini power is not roused ordinarily unless there is intense nervous excitement. The fire in the above example is the Kundalini power, which is independent of the Yogi or the Śakti just as the fire is independent of the churning rod or the churning pot.

The Lord of ghosts Aparājita¹ is also noticed in this work. In later times this Aparājita was closely associated with the deity Bhūtadāmarā and was said to have delivered to the Lord the Hṛdaya Mantras of all the ghosts and to have promised to do no injury and be friendly and favourable always to the people of Jambudvīpa. The deity Ekajata² is also mentioned in the body of the book and this gives rise to certain chronological difficulties. Because as has been shown elsewhere, Ekajata Sādhana was restored from the country of Bhōta by Siddha Nāgarjuna who flourished in the middle of the seventh century³. But as the present work is much earlier this difficulty can be met by the fact that though the name Ekajata was known her Sādhana was probably unknown which was brought by Nāgarjuna from Bhōta. Or, probably the Sādhana of Ekajata was known in the time of the *Guhyasamāja* but was subsequently forgotten which accounts for the necessity of restoring the Sādhana from the country. Moreover, it has also to be remembered that the Mantra given for Ekajata in the *Sāadhanamālā* is uniformly stated as *Hriṃ Striṃ Hum Phaḥ*, whereas in the *Guhyasamāja* it is given as *Om Śūlini Sīaḥa*. This difference in the Mantras is a great difference and it may be surmised that the Ekajata of the *Guhyasamāja* and Ekajata of Nāgarjuna are two quite distinct deities without any direct connection except that they were both Buddhist. Whether Nāgarjuna of the Ekajata Sādhana can be identified with the famous Madhyamaka Nāgarjuna the disciple of Āśvaghoṣa is a question which requires to be more closely investigated in this connection. Cunda is another important deity to be mentioned in the present work⁴. Her name appears in the earlier work, namely, the *Mañjuśrīmūlālaṃkāra*⁵ and she was well known many hundreds of years afterwards. Cunda is mentioned in the *Sikṣusamuccaya*⁶ of Śāntideva in the 8th century and several Sādhana devoted to her worship are recorded in the *Sāadhanamālā*⁷. She used to be represented as one faced and four armed or as one faced and sixteen-armed

¹ pp. 70, 74, 81, 118 and *Sāadhanamālā* pp. 513-521.

² p. 89.

³ *Sāadhanamālā*, introduction p. xi. and Sādhana No. 127 where in the colophon the statement occurs as—

आर्यनादाशुनपदिभित्तिषु उद्भूतम् ।

⁴ p. 123. She is called here as Cundavajrī.

⁵ Op. cit. p. 424 mentioned as Candrā which ought to be Cundā for in the Buddhist Pantheon there is no other deity, who can be mentioned along with Tārā Bhadrakṣī and Hayagrīva.

⁶ Op. cit. p. 173.

⁷ Sādhana Nos. 129, 130, 131.

Only one image of the four armed variety has up till now been discovered and it belongs to the collection of an American solicitor of New York Mr W B Whitney ¹ A sixteen armed image was installed as Pattikera in Bengal as we know from one of the miniatures of a Prajnaparamita manuscript now preserved in the Library of the Asiatic Society of Bengal ² A stone image of the sixteen armed variety has been published by Professor A Foucher in his studies in Buddhist Iconography ³ Another perfect image of this deity is to be found in the Durga temple at Kurkihar the present site of ancient Kukkutapada Vihara near Gaya

The deity of hoary antiquity namely Jambhala ⁴ the god of wealth also makes his appearance in this work showing his unquestionable popularity even amongst those who have left the world and have taken to Yaugic practices Jambhala retained his popularity ever afterwards as a large number of Sadhanas are to be found in the *Saṅgamāla* ⁵ and his images are met with in the Magadha Bengal Nepal and Tibet schools of sculpture

The popular god Mañjuśrī is mentioned four times as Mañjuśrī and thrice as Mañjuvajrī ⁶ showing at once the popularity of this Buddhist god of knowledge and learning As has been shown already Mañjuśrī is the chief figure in the earlier work *Mañjuśrīmūlālaṅkāra* where Mañjuśrī is represented as the same as the Hindu god Karttikeya ⁷ If we are to believe in the testimony of the *Mañjuśrīmūlālaṅkāra* then it must be assumed that Mañjuśrī is a definitely Hindu deity of the Puranas incorporated in the Buddhist Pantheon The evidence of this above work is important in finding out the true origin of Mañjuśrī who is one of the most popular deities of the Buddhist Pantheon and whose origin was so long shrouded in mystery Mañjuśrī is referred to by subsequent writers of Buddhism and the

great Buddhist work the *Gandavyūha* makes Mañjuśrī the hero and describes his exploits wonderful powers and knowledge¹. Numerous Sadhanas of this deity are to be found in the *Sadhanamālā*² and his images are to be seen everywhere in Sarnath Bengal Magadhā Tibet and Nepal and even in Japan China and Mangolia³.

Avalokiteśvara or Lokēśvara the prototype of Mañjuśrī is also mentioned in the *Guhyasamāja* though his identity is somewhat more difficult to establish. He sometimes appears as a deity and some times as one of the members of the Assembly asking questions or answering questions very probably on behalf of the Lord of the Assembly. But Lokēśvara here is undoubtedly represented by the great compassionate Bodhisattva who sacrificed his emancipation until all the beings of the universe were delivered from their miseries and obtained salvation. Lokēśvara is the chief figure in the *Suḥrāvātī Vyūha* where he is associated with Amitabha the Lord of the Suḥrāvātī heaven. His popularity led the Buddhists of Nepal to conceive no less than 108 different forms and is well illustrated in the numerous sculptures found in Sarnath Magadhā Bengal Nepal Tibet Chinese and Japanese schools of art⁴.

The other Bodhisattva to be mentioned is Maitreya or the Future Buddha who is to come down to the earth full four thousand years after Gautama and obtain Buddhahood. Another Bodhisattva is Vajrapāṇi who is known long in Buddhism and makes his appearance in the *Guhyasamāja*. In later times he figures in the Buddhist Pantheon as the Bodhisattva springing from the Dhyaṇi Buddha Akṣobhya who has for his symbol the well known thunderbolt. Vajrapāṇi being his emanation also has the thunderbolt as his recognition symbol.

An anomalous name in the *Guhyasamāja* is represented by Vajrasattva who is inextricably mixed up with Vajradhara. Here both appear to be the highest Buddhist god the personification of Śaṅkha. In later days a sharp distinction was drawn between the two Vajradhara and Vajrasattva the former being the same as the highest

¹ See H. G. Giles, *Lalitra Nepalī Boddhiśat Literature* description of Cindīśvara on page 107.

² *Śālistana*, Nov. 1881.

³ For details regarding his work and sculptures see *Indian Buddhist Iconography* pp. 1-2.

⁴ *Id.* pp. 22-23.

Buddhist god the personification of Sunya, the latter occupying a much inferior position as the sixth Dhyani Buddha who is supposed to be the priest of the five Dhyani Buddhas. He was also given a Śakti, Vajrasattvatmika, and a Bodhisattva Ghṛntapani by name in exactly the same way as the five Dhyani Buddhas were each given a Śakti and a Bodhisattva. But Vajrasattva does not appear in the *Guhyasamāja* as a Dhyani Buddha, here he is the same as Vajradhara the highest god of the Buddhist Pantheon the personification of Sunya¹

Amongst the minor gods we find mention of Ekakṣara and Sumbha besides several Hindu gods occupying a minor position in the Buddhist Pantheon such as Viṣṇu Indra Rudra or Śiva and Śaci the wife of Indra.

The mention of the deities referred to above in the *Guhyasamāja* shows that they were known in the 3rd century A.D. when the *Guhyasamāja* was composed. This further shows that the stage of development in respect of the Buddhist Pantheon as represented in the work was very crude and many deities were not included. Even the Dhyani Buddha families were not fully developed as we do not find any Bodhisattva assigned to the progenitors of the different Kulas or families. Furthermore, a clear cut demarcation between Vajradhara and Vajrasattva was not made in the *Guhyasamāja* though in later times they were entirely distinct. It is therefore extremely probable that the deities mentioned in this work are the earliest and the original deities of the Buddhist Pantheon.

It is needless to point out that the *Guhyasamāja* attracted the attention of the later Tantrics affiliated to Buddhism and that it enjoyed a great popularity amongst them. The Siddhacāryyas and Vajracāryyas of the Tantric age were very fond of the work and we find many translations of commentaries made by them preserved in Tibetan Tangyur though most of these commentaries are now lost in Sanskrit. Some authors notably Indrabhūti and Padmavajra made digests of the whole Tantra in their works quoting as authority passages from the *Guhyasamāja* in support of their contentions. Advayavajra also referred to the doctrines of the *Guhyasamāja* school in support of his teachings as given in the *Advayavajrasaṃgraha*.

¹ Ibid pp xxvii ff and p 61 also Vajradhara Versus Vajrasattva in the *Journal of the Bihar and Orissa Research Society* Vol. ix, p 111

The work was designated by the Siddhas as the *Aṣṭādakapāṭala* showing the popularity of the *Guhyasamāja* amongst the Siddhas and the fact of its containing in all eighteen chapters only. Amongst the earlier commentaries on the *Guhyasamāja* those of Nāgārjuna (615 A D) Kṛṣṇācārya (717 A D) Līlāvajra (741 A D) Ratnakara-anti (978 A D) Śāntideva (695 A D) are worthy of mention. The literature including commentaries on the *Guhyasamāja* extant in Tibetan translations in the Tangyur collection is quite extensive as can be seen from the following list —

Anandagarbha	Śrī Guhyasamājapāṇjika	(159) ¹
Āryadeva Ācārya	Śrī Guhyasamājanispannakramantaka	(18)
Kamalaguhya	T : Śrī Guhyasamājamandalopāyika	(150)
	T : Śrī Guhyasamājavādhanaśiddhi sambhavanidhi	(151)
Kumarakalasa	T : Aṣṭādakapāṭalavistaravṛkhyā	(131)
Kṛṣṇa	T : Guhyasamājamandalopāyika	(130)
	Guhyasamājamandalopāyika	(134)
Guṇākara Gupta	Śrī Guhyasamājābhivarmaya nama sadhana	(152)
Candrakīrti	Guhyasamājabhivarmayalakāra vṛtti	(137)
Jinadatta	Guhyasamājatantrapaṇjika nama	(140)
Jñānakīrti	T : Śrī Guhyasamājatantra rāja vṛtti (original)	(158) (158)
Jīanagarbha	Guhyasamājatantracāṣṭikā	(157)
Tilakakalasa	T : Śrī Guhyasamājamandalopāyikāśāstrī vidhi nama	(13)
Dīpankara Bhadra	Śrī Guhyasamājamandalavidhi nama	(148)
	T : Śrī Guhyasamājasya Maṇjuśrī sadhana	(152)
Dīpankaraśrījñāna	T : Śrī Guhyasamājalokesvarasādhana nama	(154)
	T : Śrī Guhyasamājastotra	(153)
	Śrī Guhyasamājalokesvarasādhana nama	(154)
	Śrī Guhyasamājastotra	(155)
Dharmasribhadra	Śrī Guhyasamājahayogatantratpatti kramasādhanaśāstrīmelāpaka nāma	(135)

¹ References are to the first vol. no. of P. Cordier's *Catalogue des Fonds Tibétains de la Bibliothèque Nationale*. Lists have been taken from the appendix of the *Bauddha Gāthā Oṅkā* in Bengali published by Mm. Haraprasad Shastri.

² T shows Tibetan translation.

Nāgabodhi	Śrī Guhyasamāja mandalopāyikā vimśa- vidhi	(137)
Nāgārjuna	Śrī Guhyasamājamandalavidhi nāma Śrī Guhyasamājatantṛasya Tantraṭīkā nāma	(135) (131)
	Śrī Guhyasamājamahāyogstantrotpatti kramaśādhana sūtrameśāpaka nāma	(135)
Padmākṣaravarman	T Aśṭādaśapaṭalavistara vyākhyā	(131)
Pramuditākara varman	Śrī Guhyasamājamandala vidhi nāma Śrī Guhyasamājatantṛarājaṭīkā Candra prabhā nāma	(149) (146)
Prāśāntajñāna	Upadesanācāya nāma Śrīguhyasamāja vṛtti	(144)
Buddhaśrījñāna	T Śrī Sahajaḡuhyasamāja śādhana	(158)
Mantrakalasa	T Śrī Guhyasamājatantṛasya Tantraṭīkā nāma	(131)
Ratnākaraśānti	Kṛṣṇamāñjali nāma Guhyasamāja mibandha	(146)
Līlāvajra	Guhyasamājatantṛa nidānagurūpadesa bhāṣya	(157)
Vajrahāsa	Śrī Guhyasamājatantṛarājaṭīkā	(157)
Vijayaśrīdhara	T Śrī Guhyasamājapañjikā	(150)
Vimalagupta	Śrī Guhyasamājālaṅkāra nāma	(145)
Viśvāmītra	Śrī Guhyasamājatantṛarājottaratantṛa nāmāśṭādaśapaṭala pūrvardha padārtha ṭīkā vyākhyāna	(144)
Vīryabhadra	T Śrī Guhyasamāja mandala vidhi nāma	(150)
Vaidyapāda	(1) Śrī Guhyasamāja mandalopāyikā ṭīka (2) Śrī Guhyasamāja śādhana siddhi sambhava vidhi nāma	(150) (151)
Vairocana vajra	Guhyasamājaśādhana	(151)
Śāntideva	Śrī Guhyasamāja mahāvīga tantra bhāṣa vidhi nāma	(140)
Śāntibhāṣara	T Kṛṣṇamāñjali nāma Guhyasamāja mibandha	(146)
Śraddhākara varman	T Guhyasamājaśādhana T Śrī Guhyasamājamandaladevakāya stotra nāma	(152) (141)
Saṁantabhadrapāda	T Śrī Guhyasamājatantṛa-vivarana Śrī Guhyasamājasya Mañjuśrī śādhana	(144) (152)
Sugataśrī	Śrī Guhyasamājasya Mañjuśrī śādhana	(152)

Sunaya'r m tra	(1) Śrī Guhyasamājalankara nama	(145)
	(2) Aṣṭadaśapaṭalavyākhyāna	(145)
	(3) Śrī Guhyasamāja samkṣipta subodha sadhana nama	(153)
Subhasita	T Śrī Guhyasamājamandala vidhi nama	(135)
Sthagana	Śrī Guhyasamājatānta vivaraṇa	(144)

In the *Jñānasiddhi* of Indrabhūti the *Guhyasamāja* is quoted extensively¹ showing the reverence and authority the *Guhyasamāja* enjoyed in his time. The *Adhvayaśāstrasamgraha* also draws its materials² from the *Guhyasamāja* in support of its doctrines and as Advayaśāstra belonged to the 10th century A D the *Guhyasamāja* appears to have maintained its authoritative character throughout the Tantric period. The reason why we do not find any mention of the *Guhyasamāja* before Nāgārjuna (7th century A D) is, because the Tantra was kept secret among the professors and the doctrines inculcated therein were confined to a few adepts for three hundred years until Buddhist Tantras of the Yoga and Yogatānta classes obtained publicity during the time of the Siddhacāryyas mainly through their mystic songs, preachings and works.

The chief problem connected with the composition of the *Guhyasamāja* is to ascertain fairly accurate data which will establish the time when the work was written. But this is dependent on the correct dating of another work which has been published in original Sanskrit and is known as the *Mañjuśrīmūlakaṭpa*. The work was long forgotten in India and it was known only from its Tibetan and Chinese translations. One manuscript of this work was accidentally discovered by the indefatigable scholar the late Mahamahopādhyaya T. Ganapati Sastri and published by him in the *Trivandrum Sanskrit Series*. It was discovered in 1909 from the Maṇalikāra Matham near Padmanā-

bhapuram in South India. It is a palm leaf manuscript and consists of about 13 000 granthas and written in Devanagari characters with ink. From its appearance the manuscript seems to be about 300 to 400 years old and the writing is perfectly clear and legible. The copyist of the manuscript is one Ravicandra who went out from Madhyadeśa. This Ravicandra made a remark in the last colophon that he had written the Kalpa of Ārya Mañjuśrī as was available and this shows that the original from which he copied was itself incomplete.

The work among others treats of the Mantric texts of Mañjuśrī Kumarabhūta whom the author several times designates as Karttikeya and introduces him with several Śaiva but non-Tāntric deities. Details of practices which bestow long life, health and happiness and for the attainment of all desired objects are given. The work is in the form of a Saṅgīta and the conversations are held mostly between Śākyamuni and Kumāra Mañjuśrī, both of them being sometimes interrogated by the Assembly of the Faithful.

It is not necessary to state that this work is very important for the history of the development of Tantric ideas, tenets and practices and provides a landmark in the process of those developments. It was translated into Tibetan and it finds a place in the Tibetan Kangyur. It was also translated into Chinese in the 10th century A.D.¹

In this work which has been rightly styled by Dr. Winternitz as a Tāntric work we find mention of a large number of gods and goddesses, several ancient works like *Suvarṇaprabhāṣa*, *Gaṇḍavyūha*, *Prajñāpāramitā*, *Candrapradīpasamādhi*,² a large number of Mudras and descriptions of Maṇḍalas with special directions for painting them and innumerable rites for attaining Siddhis or perfections.

It is very difficult to fix its time in view of the most conflicting types of evidence found in the book. As is well known, very few works of ancient Sanskrit literature have survived which have not undergone considerable change or rather expansion after their first composition. The *Mañjūśrīmūlākalpa* must have had a similar fate and the book which is at present available contains amplifications and expansions of the original matter in order that it may become a

¹ Mañjō, *Catalogue of Chinese Tripitaka*, No. 104. Translated by Thénissien.
A.D. 931-1001. (See also chapters, p. 33)

convenient handbook for the priests. Everything of importance seems to have been entered in it in order that it may be of some service to the priests for their numerous clients.

The *Guhyasamāja* also is written in a *śrīgīṭhā* form and its obvious object is to introduce the Śakti worship or *legāsa* it for the first time in Buddhism and for this purpose in the very first chapter it gives a *Mandala* where the five Dhyāni Buddhas are introduced and are given each a Śakti. These five Dhyāni Buddhas represent the five elements Rūpa Vedanā Samjñā Saṃskāra and Viśhāna of which the world is composed and in order that these elements may be able to fulfil their creative purpose they are given a Śakti and this is evidently the object for which the *Guhyasamāja* was introduced in the Assembly of the Faithful. It cannot be said definitely when this Tantra was composed but this is certain that whenever the five Dhyāni Buddhas are met with and wherever their Śaktis are mentioned specially in groups it is but natural to assume that such references should be chronologically later than the time of the *Guhyasamāja*. But when we refer to the *Sādhana* of Ācārya Asaṅga the famous *Yogācāra* philosopher of the *Mahāyāna* who flourished in the 3rd century A.D. we find not only that all the five Dhyāni Buddhas are mentioned together but their Śaktis five in number also appear in the same *Sādhana*¹. It is therefore very natural to presume that the *Sādhana* of Asaṅga must be later than the time of the *Guhyasamāja* which for the first time introduced the doctrine of the five Dhyāni Buddhas and their Śaktis.

Again according to the Tibetan and Chinese traditions the Tantras were introduced by Asaṅga from Tusita heaven where he learnt the Śāstra from Vairocana Buddha who was awaiting his descent to earth. Now for the Tantra to be called a real Tantra there must be the element of Śakti in it. Without Śakti there cannot be a true Tantra or a Tantra *par excellence*² and this Śakti is permitted for the first time in the *Guhyasamāja*. It is thus very probable that Asaṅga had something to do with the *Guhyasamāja Tantra* as otherwise we cannot explain the reason of this coincidence. It is very likely therefore that Asaṅga who belonged to the 3rd century A.D. is the author of the *Guhyasamāja Tantra*.

¹ *Sādhana nala* *Sādhana* No. 109 p. 321. The colophon is as follows—

प्रज्ञापारमितावाचन समाप्तम् । उत्तरदिक् चण्डिकासहस्रनाम् ।

² Haraprasad Shastri. *Introduction to Modern Buddhism* p. 10.

Taranātha further tells us that the Tantras immediately after introduction were transmitted secretly in an uninterrupted manner from preceptor to disciples for nearly 300 years¹ before they got publicity through the mystic teachings of the Siddhas and Vajrācāryas. Taranātha's evidence in this respect is exceedingly important in determining the evolution of the Tāntric process. Asanga must have introduced something very objectionable, at least, seemingly so to the ordinary public, and what could that possibly be if not the element of Śakti which was introduced by him. And if, after the introduction of Tantra, it was secretly transmitted how is it possible for either the *Guhyasamāja* to draw upon the materials of Asanga, or for the latter to obtain them from the *Guhyasamāja*? We can only explain this coincidence by holding that Asanga had something very material to do with the introduction of the *Guhyasamāja* Tantra.

In every Tāntric work great importance is given to the Dhyāni Buddha theory. Either they are directly mentioned or the Bhājantras or deities emanating from them are mentioned. These Dhyāni Buddhas, as can be surmised from numerous references, were the originators of five Kulas or families, each family having a large number of deities emanating from one particular Dhyāni Buddha. Anyone who is acquainted with the Buddhist Tāntric works cannot fail to be struck by the innumerable references to the Dhyāni Buddhas, and this theory, to say the least, is the very groundwork on which the grand structure of the Buddhist Pantheon is built. It is but natural to suppose that all original Tantras, at least, will mention the Dhyāni Buddhas together, particularly if they are concerned with the formation of the Mandala. The Mandala or the magic circle is the miniature prototype of the big Caitīyas, and was in vogue from the very early times. To form a Mandala the presiding deities of the different directions are necessary, and these directions are marked by placing four Dhyāni Buddhas or their symbols in the four cardinal directions without assigning a place to Vairocana who is supposed to be in the middle and, therefore, not very frequently represented.

But when these Dhyāni Buddhas do not appear in an important book like the *Mūlakaṭpa* it sets one thinking. In it numerous Maṇḍalas are described and there is more than one occasion for a mention to be made of the five Dhyāni Buddhas who are ordinarily mentioned in

¹ See Kern *Manual of Buddhism*, p. 133

almost every Buddhist Tāntric work. But nowhere are these Dhyaṇi Buddhas mentioned. The obvious reason for this omission or discrepancy seems to be that the theory of the five Dhyaṇi Buddhas was not established when the *Mañjuśrīmūlakaḷpa* was composed. And indeed the *Mūlakaḷpa* presents an earlier stage of thought than what is found in the *Guhyasamāja* because we find occasionally the names of Amṛtāyus, Amṛtābha, Locanā, Ratnaketu, Vajrapāṇi, Avalokiteśvara, Māmaki, Ratnapāṇi, etc. mentioned but not in a systematic form as we find in the *Guhyasamāja*. In the *Guhyasamāja* for instance the names of the Dhyaṇi Buddhas are given as Amṛtābha, Akṣobhya, Ratnaketu, Vairocana and Amoghavajra; the names of their Śaktis as Devīratī, Moharati, Iśvarati, Vajrarati and Rāgarati representing the five Buddha Śaktis, Locanā, Māmaki, Tārā, Pāṇīśarā and Āryatārā. It is well known that five Bodhisattvas emanated from these pairs and they were known as Vajrapāṇi, Padmapāṇi, Ratnapāṇi, Viśvapāṇi, Cakrapāṇi or Śrīmantabhadra. In the *Mañjuśrīmūlakaḷpa* some of these figures appear but the names are not systematically or methodically arranged as we find them in the *Guhyasamāja* or in later Tāntric works. Moreover the *Mañjuśrīmūlakaḷpa* gives certain Mantras which also appear in the *Guhyasamāja*. In the latter the number of the Mantras is five and each Dhyaṇi Buddha is given one, namely Jinajik, Ārolīk, Vajradhrīk, Padmadhrīk and Prajñādhrīk. The kulas there as usual are mentioned as five. But the *Mañjuśrīmūlakaḷpa* mentions something like six Mantras as Jinajik, Ārolīk, Vajradhrīk, Surarak, Lakṣṇak and Pinādhrīk¹ and associates the first three only with three families, Tathāgatakula, Padmakula and Sarvavajrakula² while the others are not referred to any kula or family.

The above instances are sufficient to show that the theory of five Dhyaṇi Buddhas was not known when the *Mūlakaḷpa* was composed, but only some of the names were in existence though not exactly as Dhyaṇi Buddhas. The evidence of *Mūlakaḷpa* further shows that the Mantras assigned to the Dhyaṇi Buddhas as found in the *Guhyasamāja* were not known in their entirety though some of them indeed appear in the work. The kulas were also not as well developed in the *Mūlakaḷpa* as in the *Guhyasamāja* and though the names of

¹ Op. cit. pp. 384-385.

² *Ibid.* The portion where the names and Mantras of some of the Tathagatas appear seems to be the part of the original work in view of the remarks of the Editor at the top of the page. The pages of the original MS very probably got topsy turvy.

concluded that the *Dināras* were known in India in about 400 A D , if not earlier . The mention of *Dināra* in the *Mañjuśrīmūlakalpa* will lead many to think that the work cannot be earlier than 400 A D . But as it has been already pointed out that the *Mañjuśrīmūlakalpa* as at present available is not the original but mixed up with compositions which were added to the original later on . In Nanjo's *Catalogue of the Chinese Tripitaka* we find that the work was translated into Chinese so late as the 10th century A D , but then it had not more than twenty eight chapters in all, but the printed edition which is at present before us contains no less than fifty five chapters . It may further be observed that the work was translated into Chinese in the 10th century nearly 800 years after its composition, and there is, therefore a very reasonable ground in holding that certain later additions were made to the work which was still smaller in extent, but the original extent of the work at present is difficult to determine .

From the above it is not difficult to imagine that the *Mañjuśrīmūlakalpa* originally consisted of twenty eight chapters or even less and later on two or three separate books were added on to it to make it a complete manual for the priests . It may be noted that the word *Dināra* curiously enough does not occur in the first twenty seven chapters but immediately after it in the 28th ¹ though in the first twenty seven chapters there are several occasions, particularly in the *Yakṣiṇī Sadhana*, where *Dināras* could have been naturally mentioned . Therefore, simply because the *Dināra* is mentioned in the *Mañjuśrīmūlakalpa* the work cannot be dated after the fifth century for as has been shown above the word does not occur in the first twenty-seven chapters which are the original and the more ancient part of the whole work now recognized as the *Mañjuśrīmūlakalpa* . In these twenty seven chapters at least there is nothing to show that the work is later than the 2nd century A D . If that be so, the *Guhyasamāja* which develops the materials presented in the aforementioned work should be placed naturally somewhat later and as it is connected with *Asaṅga* as shown before it should be regarded as a product of the 3rd century A D or a little later according as the time of *Asaṅga* is taken to be the 3rd or the 4th century A D .

CONTENTS

	PAGE
Preface	V
Introduction	IX
सर्वतथागतधिसुखानपटल प्रथम	१
बोधचित्तपटलो द्वितीय	११
वज्रव्यूहो नाम पटलतृतीय	१४
गुह्यकायवाक्चित्तमण्डलपटलचतुर्थ	१७
समन्तचर्यापटल पञ्चम	२०
कायवाक्चित्तधिसुखानपटल षष्ठ	२३
मन्त्रचर्यापटल सप्तम	२७
चित्तसमयपटलोऽष्टम	३२
परमार्थोदयतत्त्वार्थसमयपटलो नवम	३५
सर्वतथागतहृदयमहोदनपटलो दशम	३८
सर्वतथागतमन्त्रसमयतत्त्ववक्त्रविद्यापुरुषोत्तमपटल एकादश	४३
समयसाधनायनिर्देशपटलो द्वादश	५१
सर्ववक्ष्यसमयव्यूहतत्त्वार्थभावनासम्बोधिपटलत्रयोदश	६०
मन्त्राकर्षणविण्मन्त्रराजो नाम समाधिपटलचतुर्दश	७८
सर्वचित्तसमयसारवक्ष्यसम्भूतिर्नाम पटल पञ्चदश	८४
सर्वनिद्रिमण्डलवज्राभिसम्बोधिर्नाम पटल षोडश	११३
सर्वतथागतसमयसम्बरवज्राधिसुखानपटल सप्तदश	१२७
सर्वगुह्यनिर्देशवक्ष्यज्ञानधिसुखान नाम पटलोऽष्टादश	१४६
Index of words	१७३
Index of verses	१८२

श्रीगुह्यसमाजतन्त्रम् ।

श्रीं नमः श्रीवज्रसत्ताय ।

प्रथमः पटलः ।

एवं मथा श्रुतम् । एकस्मिन् समये भगवान् सर्व-
तथागतकायवाक्चित्त^१हृद्यवज्रयोषिह्मगेषु^२ विजहार । -
अनभिलाष्यानभिलाष्यैः सर्वबुद्धज्ञेयसुमेरुपरमाणुरजःसमैकै
बोधिसत्त्वैर्महासत्त्वैः । तद्यथा । समयवज्रेण च नाम
बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । कायवज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन । वाग्वज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
चित्तवज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । समाधिवज्रेण
च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । जपवज्रेण च नाम बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेन । पृथिवीवज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन
महासत्त्वेन । अश्व^३वज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
तैजोवज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । वायुवज्रेण च
नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन^४ । आकाशवज्रेण च नाम बोधि-
सत्त्वेन महासत्त्वेन । रूपवज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन ।
शब्दवज्रेण च नाम बोधिसत्त्वेन महासत्त्वेन । गन्धवज्रेण च

१ B adds ° गुह्य ° । २ The explanation of this quaint beginning
is given by Indrabhūti in his *Jñānasiddhi* (G O S) p 63 thus —
हृदयं ज्ञानं तदेव यज्जयोषित् अभेद्यप्रज्ञास्वभावत्वात्, तदेव भगं सर्वस्वेगभक्षणात् ।

३ B चाप् ° । ४ B omits

नाम बोधिसत्तेन महासत्तेन । रसवज्रेण च नाम बोधिसत्तेन
महासत्तेन । स्पर्शवज्रेण च नाम बोधिसत्तेन महासत्तेन ।
धर्मधातुवज्रेण च नाम बोधिसत्तेन महासत्तेन ।

एवंप्रसुखैरनभिलाष्यानभिलाष्यैर्बुद्धक्षेत्रमुमेरुपरमाणुरजः-
समैर्वोधिसत्तैर्महासत्तैराकाशधातुसमाधातैश्च तथागतैः ।
तद्यथा । अक्षोभ्यवज्रेण च नाम^१ तथागतेन । वैरोचन-
वज्रेण च नाम^२ तथागतेन । रत्नकेतुवज्रेण च नाम^३
तथागतेन । अमितवज्रेण च नाम^४ तथागतेन । अमोघ-
वज्रेण च नाम^५ तथागतेन ।

एवंप्रसुखैः सर्वाकाशधातुसमाधातैश्च तथागतैः ।
तद्यथा । अपि नाम तिलविम्बमिव परिपूर्णः सर्वाकाशधातुः
सर्वतथागतैः संहृश्यते स्म ।

अथ भगवान् महावैरोचनस्तथागतः सर्वतथागत-
महारागवर्धनं नाम समाधिं समापन्नः^६ तं सर्वतथागतव्यूहं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेण^७ प्रवेशयामास । अथ ते सर्व-
तथागताः^८ भगवतः^९ सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपतेः
परितोषणार्थं स्वविम्बानि^{१०} स्वीविम्बान्यभि^{११} निर्माय भगवतो
वैरोचनस्य कायादभि^{१२} निष्क्रान्ता अभूवन् । तत्र केचित् बुद्ध-
लोचनाकारेण केचित् मामक्याकारेण केचित् पाण्डुरवा-
सिन्याकारेण केचित् समयताराकारेण संस्थिता अभूवन् ।

तत्र केचित् रूपस्वभावाकारेण केचित् शब्दस्वभावाकारेण
केचित् गन्धस्वभावाकारेण केचित् स्पर्शस्वभावाकारेण
संस्थिता अभूवन् ।

अथ खलु अक्षोभ्य^१स्तथागतः सर्वतथागतकायवाक्चित्त-
हृदय^२वज्रयोषिद्गणेषु चतुरस्रं^३ विरजम्कं महासमयमण्डलमधि-
ष्ठापयामास ।

स्वच्छं च तत्स्वभावं च ना^४नारूपं समन्ततः ।

बुद्धमग्नि^५समाकीर्णं स्फुलिङ्गगहनज्वलम्^६ ।

स्वच्छादिमण्डलैर्युक्तं सर्वतथागतं पुरम् ॥

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपतिः
सर्वतथागतमण्डलमध्ये प्रतिष्ठापयामास । अथ खलु अक्षोभ्य^७-
स्तथागतः रत्नकेतुस्तथागतः अमितायु^८स्तथागतः अमोघसिद्धि-
स्तथागतः वैरोचनस्तथागतः बोधिचित्तवज्रस्य तथागतस्य हृदये
विजहार ।

अथ भगवान् बोधिचित्तवज्रस्तथागतः सर्वतथागताभि-
भवनवज्र^९ नाम समाधिं समापन्नः । समनन्तरममापन्नस्य च
सर्वतथागताधिपतेः अथायं सर्वाकाशधातुः सर्वतथागत-
वज्रमयः संस्थितोऽभूत् । अथ यावन्तः सर्वाकाशधातु-
संस्थिताः सर्वसत्ताः सर्वे च^{१०} तेन^{१०} वज्रसत्ताधिष्ठानेन सर्व-
तथागतमुखसौमनस्यलाभिणोऽभूवन् ।

अथ भगवान् बोधिचित्तवज्रस्तथागतः सर्वतथागतकाय-
वाक्चित्तवज्रसमयोद्भववज्र^{११} नाम समाधिं संमोपदेशां

महाविद्यापुरुषमूर्तिं सर्वतथागतसत्त्वाधिष्ठानमधिष्ठापयामास । समनन्तराधिष्ठितमात्रे स एव भगवान् बोधिचित्तवज्रस्तथागतस्त्रिमुखाकारेण सर्वतथागतैः सन्दृश्यते स्म ।

अथ अक्षोभ्यप्रमुखाः सर्वतथागता भगवतो बोधिचित्तवज्रस्य^१ हृदयादभिनिष्क्रम्य द्वादमुदानमुदानयामासुः—

अहो हि सर्वबुद्धानां बोधिचित्तप्रवर्त्तनम् ।

सर्वतथागतं गुह्यं अप्रतर्क्यमनाविलम् ॥ इति ॥ -

अथ भगवन्तः सर्वतथागताः पुनः^३ समाजमागम्य भगवन्तं बोधिचित्तवज्रं सर्वतथागतपूजास्फुरणसमयतत्परत्वेनैवैः^५ सम्पूज्य प्रणिपत्यैवमाहुः—

भाषस्व भगवन् तर्चं^६ वज्रसारसमुच्चयम् ।

सर्वतथागतं गुह्यं समाजं गुह्यसम्भवम् ॥ इति ॥

अथ भगवान् बोधिचित्तवज्रस्तथागतस्तान् सर्वतथागतान् माह । साधु साधु भगवन्तः सर्वतथागताः । किन्तु सर्वतथागतानामपि संग्रहकरोऽयं कुतोऽन्येषां बोधिसत्त्वानामिति ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागताः आद्यैर्प्राप्ताः अद्भुतप्राप्ताः । सर्वतथागतसंग्रहार्थे^७ सारं भगवन्तं सर्वतथागतस्त्रा^८मिनं पप्रच्छुः । यद्भगवानेवंगुणविशिष्टेऽपि सर्वतथागतपर्यदि^१ सर्वतथागतकायशक्विन^२गुह्यं निर्देष्टुं नोत्सहते तद्भगवान् सर्वतथागताधिष्ठानं कृत्वा सर्वतथागतैश्चसमय-

सम्भवपदैः सर्वतथागतानां सुखसौमनस्यानुभावनार्थं यावत्-
सर्वतथागतं ज्ञानाभिज्ञावाप्तिफलहेतोः^२ संप्रकाशयत्विति ।

अथ भगवान् सर्वतथागत^३कायवाक्चित्तवज्र^४स्तथागतः
सर्वतथागताध्येषणां विदित्वा ज्ञानप्रदीपवच्चं नाम समाधिं
समापद्येदं द्वेषकुलपरमसारहृदयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ॥ वज्रघृक् ॥ अथास्मिन् भाषितमात्रे^५
स एव^६ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः अक्षो-
भ्यमहामुद्रासंयोगपरमपदैः कृष्णसितरक्ताकारेण सर्वतथागत-
कायवाक्चित्तवज्रस्य सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रे^७ निषीद-
यामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतसमयसम्भववज्रं नाम समाधिं
समापद्येदं मोहकुलपरमसारहृदयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ॥ जिनजिक् ॥ अथास्मिन् भाषितमात्रे स
एव^८ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषो वैरोचन-
महामुद्रासंयोगपरमपदैः^९ सितकृष्णरक्ताकारेण सर्वतथागत-
कायवाक्चित्तवज्रस्य^{१०} पुरतो निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतरत्नसम्भववज्रश्रियं नाम
समाधिं समापद्येदं चिन्तामणिकुल^{११}परमसारहृदयं स्वकाय-
वाक्चित्तवज्रेभ्यो^{१२} निश्चारयामास ॥ रत्नघृक् ॥ अथास्मिन्
भाषितमात्रे स एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्या-

पुरुषो रत्नकेतुमहामुद्रासंयोगपरमपदैः पीतसितकृष्णाकारेण
सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्य दक्षिणे निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतमङ्गराग^१संभववज्रं, नाम
समाधिं समापद्येदं वज्ररागकुल^२परमसारहृदयं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास ॥ आरोलिक् ॥ अथास्मिन्
भाषितमात्रे स^३ एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्या-
पुरुषो लोकेश्वरमहाविद्याधिपतिमहामुद्रासंयोगपरमपदैः रक्त-
सितकृष्णाकारेण सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्य पुष्टतो
निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतामोघसमयसम्भववज्रं, नाम
समाधिं समापद्येदं समयाकर्षणकुल^४परमसारहृदयं स्वकाय-
वाक्चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास ॥ प्रज्ञाधृक् ॥ अथास्मिन्
भाषितमात्रे स एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्या-
पुरुषोऽमोघवज्रमहा^५मुद्रासंयोगपरमपदैः^६ हरितसितकृष्णा-
कारेण सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्य उत्तरे निषीदयामास ।

द्वेपमोहस्तथा रागश्चिन्तामणिसमयस्तथा ।

कुला ह्येते तु वै पञ्च काममोचप्रसाधकाः^७ ॥ इति ॥

अथ भगवान् सर्वतथागत^{१०}वज्र^{११}धरानुराग^{१२}णसमय^{१३}
नाम समाधिं समापदेमां सर्ववज्रधरायमहिषीं^{१४} स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास ॥ द्वेपरति ॥ अध्यास्यां विनिःसृत-

मात्रायां संः एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्या¹-
पुरुषः स्त्रीरूपधरो भूत्वा [सर्वतथागतकायवाक्चित्तवत्ते]²
निर्णीदयामास ।

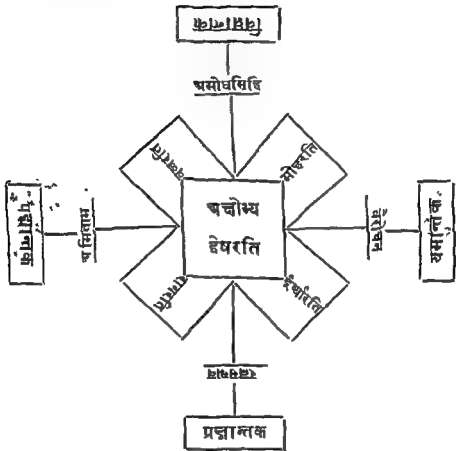

Fig. 1

अथ भगवान् सर्वतथागतानुरागणवत्त्वं नाम समाधिं
समापदेशमां सर्वतथागतायमहिषीं स्वकायवाक्चित्तवत्तेभ्यो
निर्णीदयामास ॥ मोक्षरति ॥ अथास्यां विनिःसृतमात्रायां स

1. II omits "विद्या" । 2. A दक्षिणकोणे, BC पूर्वकोणे, both of which seem to be incorrect. द्वेषरति being the consort of Aksobhya must be in the middle of the Calra or the magic circle.

एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः स्वीरूपधरो भूत्वा पूर्वकोणे निषीदयामास ।

[अथ भगवान् सर्वतथागतरत्नधरानुरागणवज्रं नाम समाधिं समापद्येमां सर्वेन्द्राधरायमहिषीं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ ईष्यारति ॥ अथास्यां विनिःसृतमात्रायां स एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः स्वीरूपधरो भूत्वा दक्षिणकोणे निषीदयामास] ।^१

अथ भगवान् सर्वतथागतरागधरानुरागणवज्रं नाम समाधिं समापद्येमां सर्वरागधरायमहिषीं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ रागरति ॥ अथास्यां विनिःसृतमात्रायां स एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः स्वीरूपधरो भूत्वा पश्चिमकोणे निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविसम्वादनवज्रं नाम समाधिं समापद्येमां सर्वतथागतप्रज्ञाधरायमहिषीं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ वज्ररति ॥ अथास्यां विनिःसृतमात्रायां स एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः स्वीरूपधरो भूत्वा उत्तरकोणे निषीदयामास ।^२

अथ भगवान् महावैरोचनवज्रं नाम समाधिं समापद्येदं सर्वतथागतमण्डलाधिष्ठानं नाम महाक्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ यमान्तकृत् ॥ अथास्मिन् विनिःसृत-

मात्रे स एव भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः
सर्वतथागतसन्त्वासनाकारेण पूर्वद्वारे निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागताभिसम्बोधि^१वज्रं नाम समाधिं
समापद्येमं सर्वतथागतमण्डलाधिष्ठानं नाम^२ महाक्रोधं^३
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ प्रज्ञान्तकृत् ॥
अथास्मिन् विनिःसृतमात्रे स एव भगवान् सर्वतथागत-
कायवाक्चित्तविद्यापुरुषो वज्रसमयसन्त्वासनाकारेण दक्षिण-
द्वारे निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतधर्मवशद्धरिं^४ नाम समाधिं
समापद्येमं सर्वतथागतरागधरं^५मण्डलाधिष्ठानं नाम महाक्रोधं^६
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥ पञ्चान्तकृत् ॥
अथास्मिन् विनिःसृतमात्रे स एव भगवान् सर्वतथागत^७काय-
वाक्चित्तविद्यापुरुषः सर्वतथागतवागाकारेण पश्चिमद्वारे
निषीदयामास ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रं नाम
समाधिं समापद्येमं सर्वतथागतकायवाक्चित्तमण्डलाधिष्ठानं
नाम महाक्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास
॥ विज्ञान्तकृत् ॥ अथास्मिन् विनिःसृतमात्रे स एव भगवान्
सर्वतथागतकायवाक्चित्तविद्यापुरुषः सर्वतथागतकायवाक्-
चित्ताकारेण उत्तरद्वारे निषीदयामास ।

सर्वतथागतकायवाक्चित्तसम्भाषणमण्डलसमयस्रवाः ।

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाजे महागुह्यतन्त्रराजे^१ सर्वतथागतसमाधिमण्डलाधिष्ठान-
पटलः प्रथमोऽध्यायः ।

1 From the colophons of the Chapters V and VI where the epithets महागुह्यतन्त्रराजे and ° रहस्यातिरहस्ये occurs this seems to be the full and the correct title of the book. Uniformity in this respect has been secured in all places and different or incomplete readings are not noted

द्वितीयः पटलः ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागताः^१ भगवतः सर्वतथागतकाय-
वाक्चित्ताधिपतेः पूजां कृत्वा प्रणिपत्यैव^२माहुः—

भाषस्व भगवन् सारं कायवाक्चित्तमुत्तमम् ।

सर्वतथागतं गुह्यं बोधिचित्तमेनुत्तरम् ॥

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः
सर्वतथागतानामध्येषणां विदित्वा सर्वबोधिसत्त्वानां चित्तसैव
चित्तपरिवितर्क^३मात्राय बोधिसत्त्वानेवं आह । उत्पादयन्तु^४
भवन्तः^५ चित्तं कायाकारेण कार्यं चित्ताकारेण चित्तं वाक्-
प्रव्याहारेणेति ।

अथ ते महाबोधिसत्त्वाः सर्वतथागतकायवाक्चित्ताकाश-
कारेण संयोज्य दूदमुदान^६मुदानयामासुः—

अहो हि समन्तभद्रस्य कायवाक्चित्तवज्रिणः ।

अनुत्पादप्रयोगेण उत्पादोयं प्रगौ^७यते ॥

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः सर्व-
तथागताभिसम्बोधिनय^८वचं नाम समाधिं समापदेशं
बोधिचित्तमुदाहर ।—

अभावे^९ भावनाभावो^{१०} भावना नैव भावना ।

इति भावो न भावः^{११} स्याद् भावना नोपलभ्यते ॥

इत्याह भगवान् सर्वतयागतकायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः ।

अथ भगवान् वैरोचनवज्रस्तथागतः सर्वतथागताभिसमय-
वज्रं नाम समाधिं समापद्येदं बोधिचित्तमुदाजहार । सर्व-
भावविगतं स्वस्वधात्वायतनयाद्यग्राहकवर्जितं धर्मनैरात्मा-
सम'तया स्वचित्तमाद्यनु'त्पन्नं शून्यताभावम् । इत्याह
भगवान् वैरोचनवज्रस्तथागतः ।

अथ भगवानक्षोभ्यवज्रस्तथागतः' सर्वतथागताक्षयवज्रं नाम
समाधिं समापद्येदं बोधिचित्तमुदाजहार—

अनुत्पन्ना इमे भावा न धर्मा न च' धर्मता ।

आकाशमिव नैरात्मा मिदं बोधिनयं दृढम् ॥

इत्याह भगवानक्षोभ्यवज्रस्तथागतः ।

अथ भगवान् रत्नकेतुवज्रस्तथागतः सर्वतथागतनैरात्मा-
वज्रं नाम समाधिं समापद्येदं बोधिचित्तमुदाजहार—

अभावाः सर्वधर्मास्ते' धर्मलक्षणवर्जिताः ।

धर्मनैरात्मासम्भूता इदं बोधिनयं दृढम् ॥

इत्याह भगवान् रत्नकेतुवज्रस्तथागतः ।

अथ भगवानमितायुर्वज्रस्तथागतः सर्वतथागत'ज्ञानार्चिः-
प्रदीपवज्रं नाम समाधिं' समापद्येदं बोधिचित्तमुदाजहार—

अनुत्पन्नेषु धर्मेषु न भावो न च भावना ।

आकाशपदयोगेन इति भावः प्रगीयते ॥

इत्याह भगवानमितायुर्वज्रस्तथागतः ।

अथ भगवानमोघसिद्धिवज्रस्तथागतः सर्वतथागताभिभव-
वच्चं नाम समाधिं समापद्येदं बोधिचित्तमुदाजहार—

प्रकृतिप्रभास्वरा धर्माः^१ सुवि^२शुद्धा नभःसमाः ।

न बोधिर्नाभि^३समयमिदं बोधिनयं दृढम् ॥

इत्याह भगवानमोघसिद्धिवज्रस्तथागतः ।

अथ खलु मैत्रेयप्रमुखा महाबोधिसत्त्वाः सर्वतथागतकाय-
वाक्चित्तगुह्यधर्मतत्तात्परं^४ श्रुत्वा आश्चर्यप्राप्ताः अद्भुतप्राप्ता
बुद्धमुदानमुदान^५यामासुः ।

अहो बुद्ध अहो धर्म अहो सङ्गस्य^६ देशना ।

शुद्धतत्तार्थं शुद्ध्यर्थं^७ बोधिचित्तं नमोऽस्तु ते ॥

धर्मनैरात्मासम्भूतं बुद्धबोधिप्रपूर्वकं ।

निर्विकल्पं निरालम्बं बोधिचित्तं नमोऽस्तु ते ॥

समन्तभद्रं सत्तार्थं^८ बोधिचित्तप्रवर्त्तकं ।

बोधिचर्यं महावज्रं बोधिचित्तं नमोऽस्तु ते ॥

चित्तं ताथागतं शुद्धं कायवाक्चित्तवज्रवृक्षं^{१०} ।

बुद्धबोधिप्रदाता^{११} च बोधिचित्तं नमोऽस्तु ते ॥

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तं^{१२} रहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाखे महागुह्यतन्त्रराखे बोधिचित्तपटलो द्वितीयोऽध्यायः ।

द्वितीयः पटलः ।

अथ भगवान् 'कायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः सर्वतथागत-
स्फरणमेघ'व्यूहं नाम समाधिं समापयेदं वज्रव्यूहं नाम
समाधि'पटलमुदाजहार ॥ श्रीं शून्यताज्ञानवज्रस्वभावा-
त्मकोऽहम् ॥

आकाशधातुमध्यस्थं भावयेद् बुद्धमण्डलम् ।
रश्मिमेघमहाव्यूहं बुद्धज्वालासमप्रभम् ॥
पञ्चरश्मिसमाकीर्णं समन्तात् परिमण्डलम् ।
पञ्चकामगुणाकीर्णं पञ्चोपहारमण्डितम् ॥
भावयित्वा समासेन विम्ब'मध्ये विभावयेत् ॥
वैरोचनमहामुद्रां कायवाक्चित्तलक्षिताम् ।
कायवाक्चित्तवज्रस्य मुद्रां वाऽथ'विभावयेत् ॥
अक्षोभ्यप्रवरां मुद्रां सम्भारद्वययोगतः ।
रत्नकेतुमहामुद्राममितायुःप्रभाकरो'म् ॥
अमोघसिद्धिमहामुद्रां भावयेद् बुद्धमण्डले ।
इन्द्रनीलप्रभाकारं कायवाक्चित्तवज्रिणम् ॥
'वज्रहस्तं महाज्वालं विकटोत्कटभीषणम् ।
स्फटिकेन्दुप्रभाकारं जटामुकुटमण्डितम् ॥
चक्रहस्तं महाज्वालं नानालङ्कारभूषितम् ।
जाम्बूनदप्रभाकारं बुद्धमेघसमा'कुलम् ॥

1. AB add सर्वतथागतगुह्य ° । 2 A ° वज्र ° । 3 A संश । 4. ° प्र ° ।
5 A चार्थ ° । 6. A ° क्षी ° । 7. B ° कुला ° ।

नवशूलं^१ महावज्रं पाणौ तस्य विभावयेत् ।
 मरकतप्रभाकारं वज्रज्वालाविभूषितम् ॥
 रत्नहस्तं^२ विभावित्वा ज्वालामेघं समन्ततः ।
 पद्मरागप्रभाकारं जटामुकुटमण्डितम्^३ ॥
 पद्महस्तं महाज्वालं भावयेद् रागवज्रिणम् ।
 पद्मरश्मिप्रभाकारं बिम्बममोघवज्रिणम् ॥
 खड्गहस्तधरं सौम्यं भावयेद् बुधमण्डलम्^४ ।

अथ भगवान् कायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः धर्मधातुस्वभाव-
 वज्रं नाम समाधिं समापद्येदं कायवाक्चित्ताधिष्ठानमन्त्रमुदा-
 जहार ॥ ओं धर्मधातुवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

पञ्चवर्णं महारत्नं सर्षपस्यलमात्रकम् ।
 नासिकाग्रे प्रयत्नेन^५ भाषयेद्योगतः सदा ॥
 स्थिरं तु स्फारयेत् रत्नमस्थिरं नैव स्फारयेत् ।
 स्फारयेत् प्रवरैर्मैधैर्वज्रज्वालासमप्रभैः ॥
 चक्रवज्रमहामेघैः^६ पद्मकोशवरायुधैः^७ ।
 बोधिसत्त्वमहामेघैः स्फारयेत् स्फरणात्मकः ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं वज्रमण्डलमालिखेत् ।
 स्वप्नमण्डलमध्यस्थं भावयेत् चक्रमण्डलम् ॥
 पद्ममण्डलसङ्काशं भावयेत्पद्म^८ भावनैः ।
 रत्नमण्डलसङ्काशं भावयेत् रत्नतत्परः ॥

योगमण्डलसम्भृतं लिखेदाकाशसन्निधौ ।

एते वै प्रवरा बुद्धाः कायवाक्चित्तभावनैः^१ ॥

मण्डलवज्रसम्भूताः सर्वज्ञाकारत्वाभिनः ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाजे महागुह्यतन्त्रराजे ऋष्यहो नाम समाधिपटल-
तृतीयः ।

चतुर्थः पटलः ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागताः पुनः समाजमागम्य भगवन्तं
सर्वतथागतगुह्य^१कायवाक्चित्तवज्राधिपतिं अनेन स्तोत्रराजे-
नाध्येषितवन्तः ।

सर्वता^२थागतं शान्तं सर्वताथागतालयम् ।
सर्वधर्माग्रनैराख्यं देश मण्डलमुत्तमम् ॥
सर्वलक्षणसम्पूर्णं सर्वलक्षणवर्जितम् ।
समन्तभद्रकायायां भाष मण्डलमुत्तमम् ॥
शान्तधर्माग्रसम्भूतं ज्ञानचर्याविशोधकम् ।
समन्तभद्रवाचायां भाष मण्डलमुत्तमम् ॥
सर्वसत्त्वमहाचित्तं शुद्धं प्रकृतिनिर्मलम् ।
समन्तभद्रचित्तायां घोष मण्डलमुत्तमम्^४ ॥
अथ वज्रधर, शास्ता त्रिलोकस्तु त्रिधातुकः^५ ।
त्रिलोकवरवज्राग्रस्त्रिलोकायानुशासकः ॥
भाषते मण्डलं रम्यं सर्वताथागतालयम् ।
सर्वताथागतं चित्तं मण्डलं मण्डलाकृतिम् ॥
अथातः सम्प्रवक्ष्यामि चित्तमण्डलमुत्तमम् ।
चित्तवज्रप्रतीकाशं कायवाक्चित्तमण्डलम् ॥
नवेन सुविशुद्धेन^६ सु^७प्रमाणेन चारुणा^८ ।
सूत्रेण सूत्रयेत् प्राज्ञः कायवाक्चित्तभावनैः ॥

द्वादशहस्तं प्रकुर्वीत चित्तमण्डलमुत्तमम् ।
 चतुरस्रं चतुर्द्वारं चतुष्कोणं प्रकल्पयेत् ॥
 तस्याभ्यन्तरतश्चक्रमालिखेत्परिमण्डलम् ।
 मुद्रान्यासं^१ ततः कुर्यात् विधिदृष्टेन कर्मणा ॥
 तस्य मध्ये लिखेत् वज्रमिन्द्रनोलसमप्रभम् ।
 पञ्चगूलं महाज्वालं भयस्यापि भयङ्करम् ॥
 पूर्वेण तु महाचक्रं वज्रज्वालाविभूषितम् ।
 दक्षिणेन महारत्नं स्फुलिङ्गगहनाकुलम्^२ ॥
 पश्चिमेन महापद्मं पद्मरागसमप्रभम् ।
 उत्तरेण महाशङ्खं रश्मिज्वालाकुलोत्ज्वलम्^३ ॥
 पूर्वकोणे लिखेन्नेत्रं मेघमध्य^४समप्रभम् ।
 दक्षिणेन ततो वयं मामकोकुलसम्भवम् ॥
 पश्चिमेन लिखेत्पद्मं सकन्दं विक्कचाननम्^५ ।
 उत्तरेणोत्पलं कुर्यान्नीलाभमिव शोभनम् ॥
 पालिषेत् पूर्वद्वारं तु मुद्रं ज्वालमुप्रभम् ।
 दक्षिणेनालिखेद्दण्डं वज्रज्वाला^६दिसुप्रभम् ॥
 पश्चिमेनालिखेत्पद्मं वज्रज्वालाप्रभाकरम् ।
 उत्तरेण लिखेत् वज्रकुण्डलिवर्धनम् ॥
 परिष्कृतं तु विज्ञाय^७ मण्डलं चित्तमुत्तमम् ।
 पूजां कुर्यात् यत्नेन कायवाक्चित्तपूजनैः ॥

षोडशाब्दिकां संप्राप्य योषितं कान्ति^१मुप्रभाम् ।
 गन्धपुष्पाकुलां^२ कृत्वा तस्य मध्ये तु कामयेत् ॥
 अधिवेष्टा च तां प्रपन्नां^३ मामकी गुणमेखलाम् ।
 सृजेद्बुद्धपदं सौम्यमाकाशधात्व^४लङ्घितम् ॥
 विगमुत्रशुक्ररक्तादीन् देवतानां निवेदयेत् ।
 एवं तुष्यन्ति सम्बुद्धाः बोधिसत्ता महाशयाः ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे गुह्यकायवाक्चित्तमण्डलपटलचतु-
 र्थाऽध्यायः ।

१ BC कर्त्ति ° । २ A ° पुष्पकुली । ३ A समधिष्य च तां प्राप्ताः,
 B अधिवेष्टेच । ४ B ° यद ° ।

पञ्चमः पटलः ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्—

चित्तवज्रधरो राजा सर्वाग्रो भुवनेश्वरः ।
धर्मचर्याग्रधर्मार्थि^१ भाषते चर्यलक्षणम् ॥
निर्विकल्पार्थसम्भूतां रागद्वेषम^२हाकुलाम् ।
साधयेत्^३ प्रवरां सिद्धिमग्रयाने^४ह्यनुत्तरे^५ ॥
चण्डालवेषगुकाराद्या मारणार्थार्थचिन्तकाः ।
सिद्ध्यन्ति अग्रयानेऽस्मिन् महायाने ह्यनुत्तरे ॥
आनन्तर्यप्रभृतयः^६ महापापकृतोऽपि च ।
सिद्ध्यन्ति बुद्धयानेऽस्मिन् महायानमहोदधौ ॥
आचार्यनिन्दनपरा नैव सिद्ध्यन्ति साधने ।
प्राणातिपातिनः सत्ता मृषावादरताश्च ये ॥
ये परद्रव्याभिरता नित्यं कामरताश्च ये ।
विषमुद्राहारकृत्या ये^७ भव्यास्ते खलु साधने ॥
मातृभगिनौपुत्रौश्च कामयेद्यस्तु साधकः ।
स सिद्धिं विपुलां गच्छेत् महायानायधर्मताम्^८ ॥
• मातरं बुद्धस्य विभोः कामयन्न च लिप्यते ।
सिद्ध्यत तस्य बुद्धत्वं निर्विकल्पस्य धीमतः ॥

अथ खलु सर्वनिवरणविस्कम्भिप्रभृतयो महाबोधिसत्त्वा
आश्चर्यप्राप्ता अद्भुतप्राप्ताः । किमयं भगवान् सर्वतथागतस्वामी
सर्वतथागतपर्षन्मण्डलमध्ये दुर्भाषितवचनोदाहारं^१ भाषते ।
अथ ते^२ सर्वतथागताः सर्वनिवरणविस्कम्भिप्रभृतौनां महा-
बोधि^३सत्त्वानां आश्चर्यवचनमुपश्रुत्येतान् बोधिसत्त्वानिवं आहुः—

अलं^४ कुलपुत्रा मा एवम् बोचत^५ ।

इयं सा धर्मता शुद्धा बुद्धानां सारज्ञानिनाम् ।

सारधर्मार्थसम्भूता एषा^६ बोधिचरि^७पदम् ॥

अथ खल्वनभिलाष्यानभिलाष्य^८बुद्धत्वेवपरमाणुरजःसमा
बोधिसत्त्वा^९ भौताः सन्त्वस्ता^{१०} मूर्च्छिता अभूवन् । अथ
भगवन्तः सर्वतथागतास्तान् सर्वबोधिसत्त्वान् मूर्च्छितान्
दृष्ट्वा भगवन्तं सर्वतथागतकायवाक्चित्ताधिपतिमेवमाहुः ।
उत्थापयतु भगवन्नेतान् महाबोधिसत्त्वान् ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः
आकाशसमताद्वयवत्त्वं नाम समाधिं समापन्नः । समनन्तर-
समापन्नस्य च भगवतः सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रा^{११}धिपतेः
प्रभया स्पृष्टमात्रा^{१२} अथ ते बोधिसत्त्वाः स्वेपु स्वेष्वासन-
स्थानेषु^{१३} स्थिता अभूवन् । अथ ते सर्वतथागता आश्चर्यप्राप्ता
अद्भुतप्राप्ताः प्रीत्योद्वेलप्रायाः^{१४} एवं^{१५} धर्मघोषमकार्षुः ।

अहो धर्म अहो धर्म अहो धर्मार्थसम्भव ।
 धर्मशुद्धार्यनैरात्मा वज्रराज' नमो नमः ॥
 कायवाक्चित्तसंशुद्ध' आकाशसमतालय ।
 निर्विकार निराभास वज्रकाय नमो नमः ॥
 चित्तं ताद्यागतं श्रेष्ठं त्रैयध्व'पद्यदर्तिनम् ।
 धातुभूत महाकाश' आकाशार्थ नमो नमः ॥
 आकाशकायसम्भूत आकाशवाक्प्रवर्तक ।
 आकाशचित्तधर्माय चयांपद नमोऽस्तु ते ॥

इति श्रीसर्वतन्त्रागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समानी महागुह्यतन्त्रराजि समन्तचर्यापटलः पञ्चमोऽध्यायः ।

पष्ठः पटलः ।

अथ खलु अक्षोभ्यवज्र^१स्तथागतः सर्वतथागतकायवाक्-
चित्तगुह्यवज्र नाम समाधिं समापद्येदं चित्ताधिष्ठानमन्त्र-
मुदाजहार ।

॥ श्रीं सर्वतथागतचित्तवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

अथ भगवान् वैरोचनवज्रस्तथागतो विरजपदवज्र नाम
समाधिं समापद्येदं कायाधिष्ठानमन्त्रमुदाजहार ।

॥ श्रीं सर्वतथागतकायवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

अथ भगवान्मितायुर्वज्रस्तथागत सर्वतथागतसमता^२द्वय-
वज्रं नाम समाधिं समापद्येदं वागधिष्ठानमन्त्रमुजहार ।

॥ श्रीं सर्वतथागतवाग्वज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

त्रिवज्रं ताथागतं शुद्धं^३ पद पदविभावनम् ।

निष्पाद्येदेभिः^४ प्रवरैः मन्त्रलक्षणलक्षितम्^५ ॥

अथ भगवान् रत्नकेतुवज्रस्तथागतः ज्ञानप्रदौपवज्रं नाम
समाधिं समापद्येदं अनुरागण^६मन्त्रमुदाजहार ।

॥ श्रीं सर्वतथागतानुरा^७गणवज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

अथ भगवान्मोघसिद्धिवज्रस्तथागतोऽमोघवज्र नाम समाधिं
समापद्येदं पूजा^८मन्त्रमुदाजहार ।

॥ श्रीं सर्वतथागतपूजावज्रस्वभावात्मकोऽहम् ॥

पञ्चकामगुणैर्वृद्धान्^१ पूजयेद्विधिवत्सदा ।

पञ्चोपहारपूजाभिर्लघु बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥

इत्याह भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपति-
वज्रधरः ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपतिवज्रधरं
ब्रूयं सर्वतथागतमन्त्ररहस्यमुदाजहार ।

॥ ओं सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्वमावात्मकोऽहम् ॥

मन्त्रनिध्यप्तिर्कायेन वाचा मनसि चोद्दिताः ।

साधयेत् प्रवरां सिद्धिं मनः^२ सन्तोषणप्रियाम् ॥

चित्तनिध्यप्तिर्नैरात्मज्ञ वाचा कायविभावनम् ।

निष्पादयन्ति^३ संयोगमाकाशसमतालयम् ॥

कायवाक्चित्तनिध्यप्तेः स्वभावो नोपलभ्यते ।

मन्त्रमूर्त्तिप्रयोगेण^४ बोधिवित्ते च^५ भावना ॥

विचार्येदं समासेन^६ कायवाक्चित्तलक्षणम् ।

भावयेत् विधिसंयोगं समाधिं मन्त्रकल्पितम् ॥

अथ वज्रधरः श्रोमान् सर्वतथागतान्वितः ।

सर्वबुद्धायसर्वज्ञो भाषते भावनोत्तमम् ॥

• आकाशधातुमध्यस्थ भावयेच्चन्द्रमण्डलम् ।

बुद्धविम्बं विभावित्वा सूक्ष्मयोगं समारभेत् ॥

१ A गुणेनैव । २ C ° विधिना । ३ A भगवन्तः । ४ A सन्तः । ५ A ° येत् वि ° । ६ B नैव । ७ In C last part of the 5th Patala and the first part of the 6th are repeated ८ A ° सत्त्ववि ° । ९ A दृश्य मान ° ।

नासाये सर्पपं चिन्तेत्^१ सर्पपे सचराचरम् ।
 भावयेत् ज्ञानदं रम्यं^२ रहस्यं ज्ञानकल्पितम् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् सूर्य^३मण्डलम् ।
 बुधविम्बं विभावित्वा पद तस्योपरि न्यसेत् ॥

॥ ह्रं ॥

आकाशधातुमध्यस्थं भावयेच्चक्रमण्डलम् ।
 लोचनाकारसंयोगं वज्रपद्मे^४ विभावयेत् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् रत्नमण्डलम् ।
 आदियोगं प्रयत्नेन तस्योपरि विभावयेत् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् पद्ममण्डलम् ।
 पद्माकारसुसंयोगं^५ भावयेत् रागवज्रिणम् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् रश्मिमण्डलम् ।
 सृजि^६बुधपदं सौम्यं^७ परिवारं विशेषतः ॥
 नीलोत्पलदलाकारं पञ्चशूलं विशेषतः ।
 यवमात्रं प्रयत्नेन नासिकाये विचिन्तयेत् ॥
 चणकास्थिप्रमाणं तु अष्टपत्रं सकेशरम् ।
 नासिकाय इदं स्पष्टं^८ भावयेत् बोधितत्परः ॥
 चक्रादीनां विशेषेण भावनां तत्र^९ कल्पयेत् ।
 सिद्धोद्भो^{१०}धिपदं रम्यं मन्त्र^{११}सिद्धिगुणालयम् ॥
 सृजित्तत्र समामेन बुधबोधिप्रतिष्ठितम् ।
 निन्दारयेद्धर्मपदं कायवाक्चित्तलक्षितम् ॥

पञ्चकामगुणैर्वृद्धान्^१ पूजयेद्दिधिवत्सदा ।

पञ्चोपहारपूजाभिर्लघु बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥

इत्याह भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपति-
र्वज्रधरः ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपतिर्वज्रधरं
ब्रूयं सर्वतथागतमन्त्ररहस्यमुदाजहार ।

॥ श्रीं सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्वमाथात्मकोऽहम् ॥

मन्त्रनिध्यप्तिर्कायेन वाचा मनसि चोदितः ।

साधयेत् प्रवरां सिद्धिं मनः^२ सन्तोषणप्रियाम् ॥

चित्तनिध्यप्तिर्नैरात्मा वाचा कायविभावनम् ।

निष्पादयन्ति^३ संयोगमाकाशसमतालयम् ॥

कायवाक्चित्तनिध्यप्तेः स्वभावो नोपलभ्यते ।

मन्त्रमूर्त्तिप्रयोगेण^४ बोधिवित्ते च^५ भावना ॥

विचार्येदं समासेन^६ कायवाक्चित्तलक्षणम् ।

भावयेत् विधिसंयोगं समाधिं मन्त्रकल्पितम् ॥

अथ वज्रधरः श्रीमान् सर्वतथागतान्वितः ।

सर्वबुद्ध्यसर्वज्ञो भाषते भावनोत्तमम् ॥

० आकाशधातुमध्यस्थं भावयेच्चन्द्रमण्डलम् ।

बुद्धविम्बं विभावित्वा सूक्ष्मयोगं समारभेत् ॥

१ A गुणेनैव । २ C ° विधिना । ३ A भगवन्तः । ४ A सन्तः । ५ A ° येत् वि ° । ६ B नैव । ७ In C last part of the 5th Patala and the first part of the 6th are repeated. ८ A ° सत्त्ववि ° । ९ A दृश्य-
मान ° ।

नासाये सर्पपं चिन्तेत्^१ सर्पपे सचराचरम् ।
 भावयेत् ज्ञानदं रम्यं^२ रहस्यं ज्ञानकल्पितम् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् सूर्य^३मण्डलम् ।
 बुधविम्बं विभावित्वा पदं तस्योपरि न्यसेत् ॥

॥ ॐ ॥

आकाशधातुमध्यस्थं भावयेच्चक्रमण्डलम् ।
 लोचनाकारसंयोगं वज्रपद्मे^४ विभावयेत् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् रत्नमण्डलम् ।
 आदियोगं प्रयत्नेन तस्योपरि विभावयेत् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् पद्ममण्डलम् ।
 पद्माकारसुसंयोगं^५ भावयेत् रागवर्जितम् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् रश्मिमण्डलम् ।
 सृजि^६बुधपदं सौम्यं^७ परिवारं विशेषतः ॥
 नीलोत्पलदलाकारं पञ्चशूलं विशेषतः ।
 यवमात्रं प्रयत्नेन नासिकाये विचिन्तयेत् ॥
 चणकास्थिप्रमाणं तु अष्टपत्रं सकेशरम् ।
 नासिकाय इदं स्पष्टं^८ भावयेत् बोधितत्परः ॥
 चक्रादीनां विशेषेण भावनां तत्र^९ कल्पयेत् ।
 सिद्धोद्भो^{१०}धिपदं रम्यं सन्त^{११}सिद्धिगुणालयम् ॥
 सृजिस्तत्र समामेन बुधबोधिप्रतिष्ठितम् ।
 निन्दारयेद्धर्मपदं कायवाक्चित्तलक्षितम् ॥

अथ वज्रधरः श्रीमान् सर्वतत्त्वार्थदर्शकः ।
 सर्वचर्यायसम्भूतो^१ भापते गुह्यमुत्तमम् ॥
 पथमासान् भावयेत् प्राज्ञो रूपशब्दरसान्वितः ।
 गुह्यतत्त्वमहापृष्ठां संपूज्य च विभावयेत् ॥
 विष्णुत्राहारकृत्यार्थं कुर्यात् सिद्धिफलार्थिनः ।
 सिद्धातेऽनुत्तरं तच्च बोधिचित्तमनाविलम् ॥
 मांसाहारादिकृत्यार्थं^२ महामांसं प्रकल्पयेत् ।
 सिद्धाते कायवाक्चित्तरहस्यं सर्वसिद्धिषु ॥
 हस्तिमांसं हयमांसं श्वानमांसं तथोत्तमम् ।
 भक्षेदाहारकृत्यार्थं न चान्यत्तु^३ विभजयेत् ॥
 प्रियो भवति बुद्धानां बोधिसत्त्वश्च धीमताम् ।
 अनेन खलु योगेन लघु बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥
 कामधात्वोश्वरो^४ लोके स भवेत् परकर्मकृत् ।
 तैलस्रौ बलवान् श्रेष्ठः कान्तिमान् प्रियदर्शनः ॥
 सम्मानयेदिमं लोके^५ दर्शनेनैव चोदितः ।
 इदं तत् सर्वबुद्धानां रहस्यं बोधिमुत्तमम् ।
 मन्त्रगुह्यमिदं तच्च^६ कायवाक्चित्तलक्षितम् ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे कायवाक्चित्ताधिष्ठानपटलः
 पष्ठोऽध्यायः ।

सप्तमः पटलः ।

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्ताधि^१पतिर्महा-
समुच्चयमन्त्रचर्याग्रसंबोधिपटलमुदाजहार ।

सर्वकामोपभोगैश्च^२ सेव्यमानैर्यथेच्छतः ।
अनेन खलु योगेन लघु बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥
सर्वकामोपभोगैस्तु सेव्यमानैर्यथेच्छतः ।
स्वाधिदैवतयोगेन^३ पराङ्गैश्च^४ प्रपूजयेत् ॥
दुष्करैर्नियमैस्तौत्रैः सेव्यमानो न सिद्धाति ।
सर्वकामोपभोगैस्तु सेवयंश्चाशु सिद्धाति ॥
भिक्षाग्निना न जप्तव्यं नैव भैक्ष्यरतो भवेत् ।
जपमन्त्रैरभिन्नाङ्गः सर्वकामोपभोगकृत् ॥
कायवाक्चित्तसौस्थित्यं प्राप्य बोधिं समश्नुते ।
अन्यथाऽकालमरणं पच्यते^५ नरके ध्रुवम् ॥
बुद्धाश्च बोधिसत्त्वाश्च मन्त्रचर्याग्रचारिणः ।
प्राप्ता धर्मासनं^६ श्रेष्ठं सर्वकामोपसेवनैः ॥
सेवयेत् कामगान्^७ पञ्च ज्ञानार्थिगणिनः^८ सदा ।
तोषयेद्बोधिसत्त्वाश्च रागयेद् बोधिसौरिणा ॥
रूपं विज्ञाय त्रिविधं पूजयेत् पूजनात्मकः ।
स एवं भगवान् विज्ञो बुद्धो वैरोचनः प्रभुः ॥

1. B ° स्वच्चाधि ° । 2. C ° कामार्थभोगार्थैः । 3. B ° योरैक्यं ।
4. A परांगेन च, C श्रीपहारैश्च । 5. A पच्यते । 6. A प्राप्ता धर्मासनं,
C प्राप्य धर्माकरं । 7. A मांसशुणान्, C कामजा । 8. B ° रागिणः, C °
साभिः ।

शब्दं त्रिविधं विज्ञाय देवतानां निवेदयेत् ।
 स एवं भगवान् बुद्धो बुद्धरत्नाकरः प्रभुः ॥
 विज्ञाय त्रिविधं गन्धं^१ बुद्धादौ तु निवेदयेत् ।
 स एवं भगवान् बुद्धो^२ रागधर्मधरः प्रभुः ॥
 रसं ज्ञात्वा तु त्रिविधं देवतानां निवेदयेत् ।
 स एवं भगवान् विम्बो^३ बुद्धो योऽमोघवल्लिमान् ॥
 स्पर्शं ज्ञात्वा तु^४ त्रिविधं स्वकुलस्य निवेदयेत् ।
 स एवं भगवान् वक्षी अक्षोभ्याकारलाभिनः ॥
 रूपशब्दरसादीनां सदा चित्ते नियोजयेत् ।
 ब्रह्मन्तत् सर्वबुद्धानां गुह्यसारसमुच्चयम् ॥
 स्पर्शशब्दादिभिर्मन्त्रो देवतां भावयेत् सदा ।
 अथवा भावयेत् तत्र कुलभेदविभावनैः^५ ॥
 बुद्धानुष्मृतिसञ्चोदोपस्थानस्मृतिभावना ।
 भावना कायवाक्चित्तवज्जानुस्मृतिभावना ॥
 कुलानुस्मृतियोगेन क्रोधानुस्मृतिभावना ।
 समयानुस्मृतियोगात् भावयन् बोधिमाप्नुयात् ॥
 तां ता तच्छक्तिकां^६ प्राप्य योषितं रूपसुप्रभाम् ।
 प्रच्छन्नमारभेत् पूजामधिष्ठानपदं^७ स्मृतिः ॥
 * तद्यागतमहाभासां लोचना वा वि^८भावयेत् ।
 इन्द्रेन्द्रिय^९समापत्वा बुद्धसिद्धिमवाप्नुयात् ॥

१. C गन्धं ज्ञात्वा तु त्रिविधं, A गन्धज्ञा गन्धं त्रिविधं । २. A विम्बो ।
 ३. AC बुद्धो । ४. A अर्गणां तु, B अर्गणां तु । ५. A भेदेन भेदतः ।
 ६. A योऽमोघादिका । ७. A पदे । ८. A बोधि । ९. A इन्द्रेन्द्रिय *
 B बुद्धोन्द्रिय ।

ह्रंकारं च ओंकारं च पँकारं च विकल्पयेत् ।

पञ्चरश्मिसमाकीर्णं वज्रपद्मं च भावयेत् ॥

वज्रांशुमिव सज्ज्वालां भावयेत्तां मनोरमाम् ।

बुद्धानुस्मृतियोगादोन् भावयेद् बोधिकाङ्गिणः ॥

तत्र कथं बुद्धानुस्मृतिभावना ।

[द्वयेन्द्रियसमापत्त्या] बुद्धविम्बं विभावयेत् ।

रोमकूपाग्रविवरे^१ बुद्धमेघान् स्फुरेद्बुधः ॥

^२तत्र कथं धर्मानुस्मृतिभावना ।

[द्वयेन्द्रियसमापत्त्या] वज्रधर्मं विभावयेत् ।

रोमकूपाग्रविवरे धर्ममेघान् स्फुरेद्बुधः ॥

तत्र कथं वज्रानुस्मृतिभावना ।

[द्वयेन्द्रियसमापत्त्या] वज्रसत्त्वं विभावयेत् ।

रोमकूपाग्रविवरे वज्रमेघान् स्फुरेद्बुधः ॥

तत्र कथं कुलानुस्मृतिभावना ।

[द्वयेन्द्रियसमापत्त्या] बुद्धविम्बं विभावयेत् ।

रोमकूपाग्रविवरे कुलमेघान् स्फुरेद्बुधः ॥

तत्र कथं क्रोधानुस्मृतिभावना ।

[द्वयेन्द्रियसमापत्त्या] क्रोधेश्वरं विभावयेत् ।

रोमकूपाग्रविवरे क्रोधमेघान् स्फुरेद्बुधः ॥

तत्र कथं समयानुस्मृतिभावना ।

स्ववज्रं पद्मसंयुक्तं द्वयेन्द्रियप्रयोगतः ।

स्वरेतोविन्दुभिर्वुद्धान् वज्रसत्त्वांश्च^३ पूजयेत् ॥

तत्र कथं मण्डलानुस्मृतिभावना ।

[द्वयेन्द्रियसमापत्या] खरेतस्तु विचक्षणः ।

निःसारयेत् सदा योगी मण्डलान्^१ मण्डलाकरान् ।

तत्र कथं कायानुस्मृतिभावना ।

यत्कायं सर्वबुद्धानां पञ्चस्कन्धप्रपूरितम् ।

बुद्धकायस्वभावेन ममापि तादृशं^२ भवेत् ॥

तत्र कथं वाचानुस्मृतिभावना ।

यदेव वज्रधर्मस्य वाचो निर्युक्तिसम्पदः ।

ममापि तादृशो वाचो भवेद्धर्मधरोपमः ॥

तत्र कथं चित्तानुस्मृतिभावना ।

यच्चित्तं समन्तभद्रस्य गुह्यकेन्द्रस्य धीमतः ।

ममापि तादृशं चित्तं तद्^३वज्रधरोपमम् ॥

तत्र कथं सत्त्वानुस्मृतिभावना ।

यच्चित्तं सर्वसत्त्वानां कायवाक्चित्तलक्षितम् ।

ममापि तादृशं चित्तं आकाशसमसारिणम् ॥

तत्र कथं सर्वमन्त्रमूर्त्तिकायवाक्चित्तानुस्मृतिभावना ।

यत्कायं मन्त्रवज्रस्य वाचा कायविभावनम् ।

ममापि तादृशं चित्तं^४ भवेन्मन्त्रधरोपमम् ॥

तत्र कथं समयानुस्मृतिभावना ।

समयाधरेन्द्रविधिना विधिवत् फलकांक्षिणः ।

मानयेत् ताद्यागतं व्यूहं सुतरां सिद्धिमाप्नुयात् ॥

तत्र कथं प्रज्ञापारमितासमयानुस्मृतिभावना ।

प्रकृतिप्रभास्वराः सर्वे^१ अनुत्पन्ना निराश्रयाः^२ ।

न बोधिर्नाभिसमयो नवान्तं न च सम्भवः ॥

तत्र कथमनुत्पादानुस्मृतिभावना ।

प्रकृतिप्रभास्वरं सर्वं निर्णि^३मित्तं निरक्षरम् ।

न द्वयं नाद्वयं शान्तं खसदृशं सुनिर्मलम् ॥

तत्र कथं द्वेषकुलपूजानुस्मृतिभावना ।

द्वादशाब्दिकां संप्राप्य योषितं स्थिरचेतसम् ।

कुलयोगप्रभेदेन स्वशुक्लेण प्रपूजयेत् ॥

अग्नेन ताद्यागतं काय^४ चित्तं वज्रधरस्य च ।

वाचं^५ धर्मध^६रागस्य प्राप्येतैव जन्मनि^७ ॥

कायवाक्चित्तसंसिद्धौ ये चान्ये होनजाः स्मृताः ।

सिद्ध्यन्ति तस्य ज्ञापिन^८ त्रिवक्षाभेद्यभावनैः^९ ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाजी महागुह्यतन्त्रराजी मन्त्रचर्यापटलः सप्तमेऽध्यायः ।

अष्टमः पटलः ।

अथ भगवान् रत्नकेतुस्तथागतो भगवन्तं सर्वतथागत^१कायः
वाक्चित्ताधिपति परमेश्वरं महावल्लभरमनेन स्तोत्रराजिणा-
ध्यययामास ।

वल्लसत्त्व^२ महायानाकाशचर्यं विशोधक ।
समन्तभद्र पूजाय देश पूजां जिनोत्तम ॥
रागहेषमोहवल्ल वल्लयानप्रदेशक ।
आकाशधातुकल्पा^३द्य घोष पूजां जिनालय ॥
मोक्षमार्गप्रणेता च त्रियानपथवर्त्तक ।
बुद्ध सौभाग्यशुभात्म भाष पूजां नरोत्तम ॥
बोधिचित्त विशालाक्ष धर्मचक्रप्रवर्त्तक ।
कायवाक्चित्तसंशुद्ध वल्लयान नमोऽस्तु ते ॥
अथ वल्लधरो राजा सर्वाकाशमहाचरः ।
सर्वाभिषेकसर्वार्थः सर्वेशो वज्ररत्नधृक् ॥
पूजां ताथागतीं श्रेष्ठां त्रिवल्लभेद्यसंस्थिताम् ।
कायवाक्चित्तसौभाग्यां भाषते जिनसम्भवाम् ॥
प्राप्य कन्यां विशालाक्षीं रूपयौवनमण्डिताम् ।
पञ्चविंशतिकां गुह्ये तिर्यगस्थाः^४ प्रकल्पयेत् ॥
शुचौ विविक्ते पृथिवीप्रदेशे
जिनात्मजं शान्तशिवालये च ।
विशुद्धतोयादिविलेपनं वा
कुर्वीत शश्वज्जिनपूजहेतोः ॥

स्तनान्तरं यावच्छिखान्तमध्ये

बल्गा^१न्तरे चापि न्यसेद्विधिज्ञः ।

नाभिकटिगुह्ये जि^२नात्मजानां

न्यामं प्रकुर्यात् कुलपञ्चकानाम् ॥

आकाशधातुमध्यस्थं भावयेद् ज्ञानसागरम् ।

आत्मानं चन्द्रमध्यस्थं भावयेद् हृदये पुनः^३ ॥

संहारं च प्रकुर्वीत यदीच्छेत् शान्तवत्तद्धक् ।

चतूरत्नमयं स्तूपं^४ रश्मिज्वालाविभूषितम् ॥

ज्ञानोदधिं स्त्रियं स्थाप्य^५ आलयन्तु विचिन्तयेत् ।

स्वरोमकूपविवरे पुजामेघान स्फुरेद्बुधः ॥

पद्मं पञ्चविधं ज्ञात्वा^६ उत्पलं च विचक्षणः ।

जातिकां त्रिविधं कृत्वा देवतानां निवेदयेत् ॥

कर्णिकारस्य कुसुमं मल्लिकायूथिकां तथा^७ ।

करवीरस्य कुसुमं ध्यात्वा पूजां प्रकल्पयेत् ॥

योजनशतविस्तारं भावयेत् चक्रमण्डलम् ।

कुलानान्तु^८ प्रकुर्वीत सदाभ्यास^९विचक्षणः ॥

पद्मं वज्रं तथा खड्गं उत्पलं भावयेद्बुधः ।

योजनकोटिविस्तारं चतुरस्र^{१०} सुशोभनम् ॥

चतूरत्नमयं चैत्वं स्वच्छं प्रकृतिनिर्मलम् ।

भावयेच्चाभारं प्राज्ञः कुलानां पूजहेतुना ॥

पञ्चकामगुणैः स्वच्छां यादवीं च समारभेत् ।

रत्नवस्त्रादिभिर्नित्यं पूजयेद्बोधिकाञ्चया ॥

पञ्चोपहारपूजायैर्देवतां तोषयेत् सदा ।
 कन्यां रत्नकरिं श्रेष्ठां नानारत्नाद्यलङ्कृताम् ॥
 दद्याद्दे सदैवबुद्धानां सिद्धये तौत्रसाधकाः ।
 सप्तरत्नैरिदं कृत्वा परिपूर्णं विचक्षणः ॥
 दद्यात् प्रतिदिनं प्राञ्चो दानाब्धि^१सिद्धि^२काङ्क्षया ।
 अर्चिपति^३मुद्रां समादाय बुद्धमण्डलमध्यतः ॥
 दद्यात् स्पर्शसमायोगं बुद्धानां रागबुद्धिना ।
 आकाशधातुमध्यस्थं भाषयेत् बुद्ध^४मण्डलम् ॥
 , यिस्व^५ ताद्यागतमयं विधिभिः^६ पूजयन्ति ये ।
 तूर्णं संप्राप्य सुभगां चारुवक्त्रां सुशोभनाम् ॥
 अधिष्ठानपदं ध्यात्वा तत्त्वपूजां प्रकल्पयेत् ।
 गुह्यशुक्रं विशालाक्षो^७ भजयेत् दृढबुद्धिमान्^८ ॥
 इदं तत् सर्वमन्त्राणां कायवाक्चित्तरहस्यपूजनम्^९ ।
 मन्त्रसिद्धिकरं^{१०} प्रोक्तं^{१०} रहस्यं ज्ञानवक्त्रिणाम् ॥

इति श्रीसर्वतद्यागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे चित्तसमयपटलः अष्टमोऽध्यायः ।

अथ वज्रधरो राजा सर्वाकाशमहाक्षरः^१ ।
 सर्वाभिषेकचर्यायः सर्ववित् परमेश्वरः ॥
 कायवाक्चित्तसंयोगं^२ त्रिवज्राभेद्यमण्डलम् ।
 घोषते^३ परमं रम्यं रहस्यं बुद्धज्ञानिनाम् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेद्बुद्धमण्डलम् ।
 अक्षोभ्यवज्र भावित्वा^४ पाणौ वज्रं विभावयेत् ॥
 स्फुलिङ्गगहनाकौर्णं^५ पञ्चरश्मिप्रपूरितम् ।
 बुद्धस्य प्रभुतां^६ ध्यात्वा तत्र^७ वज्रेण चूर्णयेत् ॥
 कायवाक्चित्तसंयोगं^८ अष्ट^९वज्रेण चूर्णितम् ।
 भावयेत् परमं ध्यानं चित्तसिद्धिसमावहम्^{१०} ॥
 अग्नेन गुह्यवज्रेण सर्वसत्त्वं विघातयेत्^{११} ।
 येऽप्यस्य तस्य^{१२} वज्रस्य बुद्धचेत्र^{१३}जिनौरसाः ।
^{१४}द्वेपकुलसमायोगं ज्ञेयः सर्वकुलोन्नतम् ॥
 अथ वज्रधरो राजा ज्ञानमोक्षप्रसाधकः ।
 स्वभावशुद्धनिर्लेपो^{१५} बोधिचर्याप्रवर्तकः ॥
 भाषते^{१६} समयं तत्रं बुद्भवोधिप्रसाधकम् ।

वैरोचनं विभावित्वा सर्वबुद्धान् विभावयेत् ।
 सर्वरत्नप्रयोगेन वज्रविम्बं प्रकल्पयेत् ॥
 हरणं सर्वद्रव्याणां^१ त्रिवज्रेण विभावयेत् ।
 भवन्ति चिन्तामणिसमा द्रव्योदधिप्रपूरिताः ॥
 पौरसाः सर्वबुद्धानां भवन्ति मुनिपुङ्गवाः ।
 मोहकुलसमं तत्तं^२ ज्ञेयं सर्वकुलोद्भवैः^३ ॥
 अथ वज्रधरो राजा रागमोहप्रसाधकः ।
 गुह्यशुद्धनिरालम्ब उद्धेपयति मण्डलम् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् पद्ममण्डलम् ।
 अमिताभं^४ प्रभावित्वा बुद्धैः सर्वं प्रपूरयेत् ॥
 योषिदाकारसंयोगं सर्वेषां तत्र भावयेत् ।
 चतुःसमययोगेन इदं वचनयोक्तमम् ॥
 इन्द्रेन्द्रियप्रयोगेन सर्वांस्तानुपभुञ्जयेत् ।
 इदन्तत् सर्वबुद्धानां त्रिकायाभेद्यभावनम् ॥
 रागकुलसमायोगं भावनीयं तु^५ मन्त्रिणा ॥
 अथ वज्रधरो राजा वज्रमन्त्रार्थसाधकः ।
 ज्ञानसम्भूतनैरात्मा इदं वचनमब्रवीत् ॥
 आकाशधातुमध्यस्थं भावयेद्बुद्धमण्डलम् ।
 वज्रामोघं प्रभावित्वा सर्वबुद्धांस्तु भावयेत् ॥
 मृदावादं वज्रपटं सर्वविम्बान् विभावयेत् ।
 विसम्बादयेज्जिनान्^६ सर्वांस्तथा सर्वजिनालयान् ॥

इदन्तत् सर्वबुद्धानां वागाकाशं सुनिर्मलम् ।
मन्त्रसिद्धिकरं प्रोक्तं रहस्यं ज्ञानबुद्धिनाम् ॥
समयाकर्षणकुलं प्रेरणौयं^१ यथार्थतः ।
अथ वज्रधरो राजा त्रिवज्राभेदावज्जिणम् ।
सिद्धिवज्रप्रणेता च इदं^२ वचनमब्रवीत् ॥
'आकाशधातुमध्यस्थं भावयेत् समयमण्डलम् ।
रत्नकेतुं प्रभावित्वा सर्वविम्बैरिदं स्फुरेत् ॥
पारुष्यवचनाद्यैस्तु सेवयन् ज्ञानमाप्नुयात् ।

इत्याह^३ भगवान् सर्वतथागतवज्रव्यूहः ॥

अथ खलु सर्वतथागतसमयवज्रकेतुप्रमुखस्ते महाबोधि-
सत्त्वा आश्चर्यप्राप्ता अद्भुतप्राप्ता इदं वाग्वज्र^४घोषमकार्षुः ।
किमयं भगवान् सर्वतथागताधिपति, त्रैधातुव्यतिरिक्तान्^५
सर्वलोकधातुव्यतिरिक्तान् सर्वतथागतसर्वबोधिसत्त्वपर्यन्मध्ये
अद्भुतवाक्यार्थ^६वज्रपदं भाषते स्म ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागतास्तानभिलाष्यानभिलाष्यबुद्धक्षेत्र-
सुमेरुपरमाणुरजःसमान् सर्वतथागतसमयवज्रकेतुप्रमुखान्
महाबोधिसत्त्वानेवमाहुः । सा कुलपुत्रा इमां हीनसंज्ञां
जुगुप्सितसंज्ञां चोत्पादयथ । तत् कस्मादितोः । राग^७धर्या
कुलपुत्रा यदुत बोधिसत्त्वचर्या यदुत^{१०}अश्वचर्या । तद्यथा
अपि नाम कुलपुत्रा आकाशं सर्वत्रानुगतं^{११} आका^{१२}शानु-

1. A समा^० । 2. B^० यो । 3. A^० रमिदं । 4. BC omit three lines from here. 5. AC omit^० वज्र^० । 6. A बोधिसत्त्व कथं यच्च^०, C वाक्-कायवच्च^० । 7. A व्यक्तर्या^० । 8. AC^० वाक्य^० । 9. A अय^० । 10. Instead of यदुत etc A has कुलपुत्रा यदुत मन्त्रचर्या । 11. A^० तयागतं । 12. C न साका^० ।

गतानि सर्वधर्माणि । तानि^१ न कामधातुस्थितानि न
रूपधातुस्थितानि^२ नारूपधातुस्थितानि न चतुर्महाभूत-
स्थितानि । एवमेव कुलपुत्राः सर्वधर्मा अनुगन्तव्याः ।
ब्रह्ममर्थवशं विज्ञाय^३ सर्वतथागताः सर्वसत्त्वानामाशयं विज्ञाय
ततो^४ धर्मं देशयन्ति ।

एवमेव कुलपुत्रा आकाशधातुपद^५निरुक्ता^६ ते^७ तथागत-
समया अनुगन्तव्याः । तद्यथा अपि नाम कुलपुत्राः काण्डं च
मथनीयं च पुरुषहस्तव्यायामं च प्रतौत्य धूमः प्रादुर्भवति
अग्निमभिवर्त्तयति^८ सचाम्निर्न काण्डस्थितो न^९ मथनीय-
स्थितो न पुरुषहस्तव्यायामस्थितः । एवमेव कुलपुत्रा
सर्वतथागतवज्रसमया अनुगन्तव्याः । गमनागमनादौरिति ।
अथ ते सर्वे बोधिसत्त्वा आश्चर्यप्राप्ता अद्भुतप्राप्ता^{१०} विस्मयो-
त्फुल्ललोचना इदं चोपमकार्षुः ।

महाहृतेषु^{११} धर्मेषु आकाशसदृशेषु^{१२} च ।

निर्विकल्पेषु शुद्धेषु संवृति^{१३}स्तु प्रगोयते ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाजे महागुह्यतन्त्रराजे परमार्थावयवतत्त्वार्थसमयपटलः
नवमोऽध्यायः ।

अथ भगवन्तः सर्वतयागताः पुनः समाजमागत्य^१ भगवन्तं
सर्वतयागताधिपतिं^२ महासमयवज्रतत्त्वाभिसम्बोधिकायवाक्-
चित्तगुह्यं तथागतं नमस्यैवमाहुः ।

भाषस्व भगवन् त्वं मन्त्रसारसमुच्चयम् ।

कायवाक्चित्तगुह्याख्यं^३ महासिद्धिनयोत्तमम् ॥ इति ।

अथ वल्लभो राजा सर्वक्लेशान्तकृत्^४ ऽभुः ।

दीप्तवर्णो^५ विशालाक्ष इदं वचनमब्रवीत् ॥

कायवाक्चित्तवचनानां कायवाक्चित्तभावनम् ॥

निर्विकल्पनिरालम्बसमता न क्वचित् स्थितम् ॥

अथ भगवान् स्वभावशुद्धतयागतः पारमितामन्त्रनयवर्जं
नाम समाधिं समापन्नः तांश्च सर्वतयागतानि^६ व आह । अस्ति
भगवन्तः सर्वतयागता अक्षोभ्यप्रमुखाः सर्वतयागिता अनेक-^७
विद्याकोटिनियुतगतसहस्रैः सर्वार्थक्रियानाटकं दर्शयन्ति ।
दशदिग्लोकधातुपर्यवसानेषु सर्वलोकधातुषु^८ पञ्चकामगुणैः
क्रोड्मन्ति रमन्ते परिवारयन्ति^९ । न च ते^{१०} मन्त्र^{११}चर्याभियुक्त-
मवलोकयन्ति । तत् कस्मादेतोः ? निष्पन्नो यतायं तथागत
मन्त्रचर्यानयधर्मतप्ते^{१२} । तत्र^{१३} तेषां महासत्पु^{१४}र्कपाणां
व्यथलोकनार्थमिदं सर्वतयागतकायवाक्चित्तमन्त्र^{१५}रहस्यं^{१६}

१ BC ° स्य । २ omitted in AC ३ A ° गुह्यं च । ४ C ° शापवः ।
५ A ° चण्डो । ६ A ° आगताः । ७ AB ° द्वे । ८ BC omit.
९ A विचारयन्ति । १० A तेन । ११ A omits १२ A ° धर्मे । १३, C
तत्, B omits. १४ A महापु ° । १५ A adds ° यत्र ° । १६ C adds मयं °
before.

मन्त्र^१ हृदयसंचोदनं नाम महापरमगुह्यं सर्वतथागतकाय-
वाक्चित्तसमयालम्बनं^२ सर्ववज्रधरकायवाक्चित्तसमयालम्बनं
सर्वधर्मधरकायवाक्चित्तसमयालम्बनं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
वाक्पथ^३निरुक्ता इदं मन्त्रसमुच्चयमुदाजहार ।

॥ हूं ओं आः स्वाहा ॥

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वबुद्धाः सहैरसाः ।

कस्मिन्ता मूर्च्छासापेदे वज्रसत्त्वमनुस्मरन् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिरिमं समयमुदाजहार ।

आकाशधातुमध्यस्थं भावयेद् बुद्धमण्डलम् ।

हुंकारं तत्र मध्यस्थं स्वविम्बेन^४ प्रकल्पयेत् ॥

वज्ररश्मिमहादौर्गं विस्फुरन्तं विचिन्तयेत् ।

बुद्धानां कायवाक्चित्तं हृतं तेन^५ विभावयेत् ॥

स भवेत्तरेक्षणात् एव कायवाक्चित्तवज्रधृक् ।

वज्रसत्त्वो महाराजः सर्वायः^६ परमेश्वरः ॥

स्त्रमण्डलं स्वमन्त्रेण निष्यादनविधिर्भवेत् ।

इदन्तात् सर्वबुद्धानां सारं वज्रसमुच्चयम् ॥

स्त्रमन्त्रपुरुषं^७ ध्यात्वा चतुःस्थानेषु रूपतः^८ ।

त्रिमुखाकारयोगेन चित्रणेन विभावयेत् ॥

इत्याह भगवान् खवज्रसमयः । तत्रेदं परमं वज्ररहस्यम् ।

हृदयमध्यगतं सूक्ष्मं^{१०} मण्डलानां विभावनम् ।

तस्य मध्यगतं चित्तेदं^{११} चरं परमं यदम् ॥

पञ्चशूलं महावज्रं भावयेत् योगवित्^१ सदा ।
चिन्तयेत् त्रीणि वज्राणि वज्राङ्कुशप्रभेदतः ॥
हृदयं ताडयेत् तेन देवताद्यं^२ प्रचोदयेत् ।
इदं तत् सर्ववज्राणां बृहद्विम्ब^३प्रसाधनम् ॥
चक्रपद्मकराभ्यां तु^४ वज्राङ्कुशविभावनम् ।
चोदनं हृदये प्रोक्तं इदं नाटकसम्भवम् ॥
सप्ताहं यावत् कुर्वीत इदं वचनयोत्तमम् ।
सिद्ध्यति कायवाक्चित्तरहस्यं ज्ञानवज्रिणाम् ॥
व्यवलोकन्ति वरदा भीताः सन्तस्तमानसाः ।
ददन्ति विपुलां सिद्धिं मनःसन्तोषणप्रियाम् ॥
बुद्धाश्च बोधिसत्त्वाश्च मन्त्रचर्यायसाधकाः ।
अतिक्रामेद्यादि मोहात् तदन्तं तस्य जीवितम् ॥
अथ वज्रधरो राजा त्रिलोकायानुशामकः ।
त्रिलोकवरवज्रायमिदं^५ घोषमकार्षीत् ॥
यावन्तो मन्त्रपुरुषास्त्रिवज्रज्ञानपूरिताः ।
द्वये^६न्द्रियप्रयोगेण सर्वभावविकल्पनम् ॥
इदं तत् सर्वबुद्धानां मन्त्रसमयसाधनम्^७ ।
विश्वे^८श्वरौप्रविष्टेऽप्य वज्रसंयोगभावनम्^९ ।
रक्तां रक्तेक्षणां वीक्ष्येत्^{१०} इदं समयमगडलम् ॥
अथ वज्रधरो राजा सर्वताद्यागतात्मजः ।
सर्वाभिषेकबुद्धाय इदं वचनमब्रवीत् ॥

१ B ° गतः । २ A नवतां वा । ३ A ° बोधि ° ४ AC ° कुलाद्यैस्तु ।
५ A ° य इदं ° । ६ B यद्ये ° । ७ AC ° भावनम् । ८ A विद्ये ° ।
९ A ° नम् । १० A ° च्छ ।

लोकधातुषु सर्वेषु यावत्यो योषितः^१ स्मृताः ।

महामुद्राप्रयोगेण सर्वास्ता उपभुञ्जयेत् ॥

स्फरेद्बुद्धपटं तत्र असंख्या^२कोटिवज्रिणाम्^३ ।

इत्याह भगवान् बोधिसमयः ॥

अनेन प्राप्नुयाद्बोधिं त्रिवज्राकाशसन्निभाम् ।

स भवेत् वज्रसत्त्वाग्रो बोधिविज्जिजिनोदधिः ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाजे महागुह्यतन्त्रराजे सर्वतथागतहृदयसञ्चोदनो नाम
पटलः दशमोऽध्यायः ॥

एकादशः पटलः ।

अथ भगवान्^१ कायवाक्चित्तवज्ज^२स्तथागती^३वज्जपुरुषोत्तमं
नाम समाधिं समापद्येदं सर्वतथागतमन्त्रवज्ज^४पुरुषोत्तम-^५
पटल^६मुदानहार ।

त्रिवज्जालरमन्तायैर्महामुद्राविभावनम् ।
कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण सर्वबोधिसमावहम् ॥
ओंकारं ज्ञानहृदयं कायवज्जसमावहम् ।
आःकारं बोधिनैरात्म्य वाक्य^७वज्जसमावहम् ॥
ह्रंकारं कायवाक्चित्तं त्रिवज्जाभेद्यमावहम् ।
इत्याह भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तमन्त्र^८पुरुषः ।
खवज्जमध्यगं चिन्तेत्^९ मण्डलं सर्ववज्जगम् ।
भ्रूंकारं भावयेत्तत्र वज्जमेघस्फरा^{१०}वहम् ॥
तत्रेदं ज्ञानवज्जहृदयम् ॥

॥ भ्रूं ॥

वज्जमण्डलमध्यस्थं ओंकारं तु प्रभावयेत् ।
खच्छमण्डलमध्यस्थं आः^{११}कारं तु विचिन्तयेत् ॥
^{१२}धर्ममण्डलमध्यस्थं ह्रंकारस्य विभावना^{१३} ।
भ्रूंकारमालय ध्यात्वा त्रिवज्जोत्पत्तिभावना ॥
इत्याह भगवान् गुह्यसमयः ।

हृदयं त्राध्व^१बुद्धेभ्यः कायवाक्चित्तरश्चनम्^२ ।
 ओंकारं बुद्धकायायां आकारं वाक्पथम्^३ तथा ॥
 हूंकारं चित्तज्ञानौघं इदं बोधिनयोत्तमम् ।
 इदं तत्त्वविविधानां बुद्धबोधिप्रसाधकम् ॥
 निर्मितं ज्ञानवज्जेण बुद्धहेतुफलोदयम् ।
 एते वै बुद्धपुरुषा मन्त्रविद्येति कौर्त्तिताः ॥
 निष्पादनादिसमयैस्त्रिविधाभावेद्यभावनैः ।

॥ सर्वतथागत^४समयतत्त्वज्ञानवज्जाधिष्ठानहेतुर्नाम समाधिः ॥
 विविक्तेषु च रस्येषु इदं योगं समारभेत् ।
 सिधतिं कायवाक्चित्तं पक्षैकेन न संशयः ॥
 खवज्जमध्यगं चिन्तेत्^५ खच्छमण्डलमुत्तमम् ।
 निष्पादा^६ स्वमन्त्रसमयं ओंकारं हृदये न्यसेत् ॥
 पञ्चरश्मिमहामेघान् वैरोचनायभावनैः ।
 अर्चनं कार्यं बुद्धस्य वज्रवैरोचनोदधिः ॥
 सिध्यति पक्षमात्रेण बुद्धकायसमग्रभः ।
 त्रिविधकल्पं तिष्ठेयुः सेवयन्^७ पञ्चज्ञानिनाम् ॥
 इत्याह भगवान् कायवज्जगुह्यः ।

॥ सर्वतथागतकाय^{१०}रश्मिव्यहो^{११} नाम समाधिः ॥

• ^{१२}खवज्जमध्यगं चिन्तेत्^{१३} धर्ममण्डलमुत्तमम् ।

निष्पादा स्वमन्त्रपुरुषमाकारं वाक्पथे न्यसेत् ॥

१ A सर्व^० । २ C पञ्चगः । ३ A बुद्धवाक् । ४ A adds^० चित्त^० ।
 ५ A^० ये । ६ A चित्तं । ७ A^० दयेत् । ८ A^० केव । ९ C वाग्^० ।
 १० C^० वाग्^० । ११ A पञ्चरश्मि, C समयसम्भवो । १२ C omits 4 lines
 from here १३ A चित्त ।

पञ्चवर्णमहावज्रं लोकिश्वराद्यभावनेः ।

निष्पाद्य समयज्ञानवाक्समयप्रपञ्चकम् ॥

धर्मवाक्यसमारूढो धर्मवज्रसमो भवेत् ।

त्रिवज्रकल्पं तिष्ठेयुः सेवयन् पञ्चज्ञानिनाम् ॥

इत्याह भगवान् वाग्वज्रगुह्यः ।

॥ सर्वतथागतवाग्वज्रसमयसम्भावो नाम समाधिः ॥

खवज्रमध्यगं चिन्तेत् वज्रमण्डलमुत्तमम् ।

निष्पाद्य स्वमन्त्रपुरुषं ह्रँकारं चित्तसंस्थितम् ॥

महासमयतन्त्रं वै पञ्चवर्णं विभावयेत् ।

कर्त्तव्यं ज्ञानवज्रेण सर्ववज्रजिनालयम् ॥

वज्रचित्तसमः शास्ता स भवेद्ज्ञानगुणोदधिः ।

त्रिवज्रकल्पं तिष्ठेयुः सेवयन् पञ्चज्ञानिनाम् ॥

इत्याह भगवान् वज्रचित्तगुह्यः ।

॥ सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रो नाम समाधिः ॥

महावज्रं समाधाय ज्ञानमण्डलमध्यतः ।

ह्रँकारं सर्वकार्येषु खवज्रज्ञानसमो भवेत् ॥

॥ खँ ॥

बुद्धैश्च बोधिसत्त्वैश्च पूज्यमानो मुहुर्मुहुः ।

तिष्ठेत् त्रिकल्पसमयं बुद्धैरपि न दृश्यते ॥

इत्याह भगवान् खवज्रसमयः ।

॥ कायवाक्चित्तवज्ञान्तर्ज्वा^१नसम्भवव्यूहमाली^२ नाम
समाधिः ॥

ध्यात्वा स्वमन्त्रपुरुष वज्रमण्डलमध्यतः ।

हृदये ह्रंकारवज्राख्यं कृत्वा रश्मिविभावनम् ॥

॥ ह्रं ॥

मञ्जुश्रीसमयसम्भागं कायवाक्चित्तवज्रिणः ।

म भवेद्बोधिसत्त्वात्मा दशभूमिप्रतिष्ठितः ॥

॥ बोधिसत्त्वज्ञानसमयचन्द्रवज्रो नाम समाधिः ॥

खधातुमध्यगं ध्यात्वा श्री^३कारं ज्वालसुप्रभम्^४ ।

परमास्रो^५ वज्रकायेन वज्रकायसमो भवेत्^६ ॥

॥ श्रीं ॥

॥ खवज्रसमयव्यूहालयो नाम समाधिः ॥

बुद्धाभिज्ञायसमयैः पञ्चाभिज्ञसमो^७ भवेत् ।

इदन्तत् सर्वबुद्धानां^८ बुद्धाभिज्ञायसाधनम् ॥

खधातु^९मध्यगं चिन्तेत् वज्र^{१०}मण्डलमुत्तमम् ।

वज्रसत्त्वं प्रभावित्वा ज्ञाना^{११}कारं प्रभावयेत् ॥

॥ श्रीं ॥

त्रिवज्रसमयध्यानेन त्रिवज्राक्षोभ्यसमो भवेदित्याह भग-
वानक्षोभ्यवज्रः^{१२} ।

अक्षोभ्यसमकायेन वाक्चित्तायध्वक् सदा^१ ।

लोकधातुषु सर्वेषु पूज्यतेऽक्षोभ्यवच्चिणः ॥

॥ अक्षोभ्यसमयकायाभिसम्बोधिवच्चो नाम समाधिः ॥

खधातुमध्यगतं चिन्तेत् बुद्धमण्डलमुत्तमम् ।

आकाशवच्च प्रभावित्वा चासा^२कारं प्रभावयेत् ॥

॥ चै^३ ॥

त्रिवच्चसमयध्यानेन त्रिवच्चकेतुसमो भवेदित्याह भगवान्
रत्नकेतु^४वच्चः ।

कायवाक्चित्तवर्णजे रत्नकेतुसमप्रभ ।

स भवेद् बोधिनैरात्माज्ञानवच्च^५समावहः^६ ॥

॥ रत्नकेतु^७समयसम्भोगवच्चो नाम समाधिः ॥

खधातुमध्यगतं चिन्तेत् बुद्धमण्डलमुत्तमम् ।

लोकेश्वरं प्रभावित्वा धर्मा^८कारं विभावयेत् ॥

॥ चो^९ ॥

त्रिवच्चसमयध्यानेन त्रिवच्चामित^{१०}समो भवेदित्याह भग-
वानमितवच्चः ।

कायवाक्चित्तवर्णजे अमितायुःसमप्रभ ।

स भवेत् सर्वसत्त्वानां महायानपथोदयः ॥

॥ अमित^{११}वच्चप्रभावश्रीनाम समाधिः ॥

खधातुमध्यगतं चिन्तेद् बुद्धमण्डलमुत्तमम् ।

वच्चोत्पलं^{१२}प्रभावित्वा समयौ^{१३}कारं प्रभावयेत् ॥

१ A चित्तविधारिणः । २ A ° पूजयेद् ° । ३ A रत्ना ° । ४ C चो^१ ।
५ C omits ° केतु ° । ६ AC ° गुह्य ° । ७ BC ° मय । ८ BC omit
° केतु ° । ९ A धर्मा, ° C धर्मा ° । १० C ° मृत ° । ११. AC add
° गुण ° । C omits ° मय ° । १२ C ° ग्रामं ।

॥ ओं ॥

त्रिवचसमयधानेन त्रिवचामोघसमो भवेदित्याह भग-
वानमोघवचः ।

कायवाक्चित्तवज्रेण वचामोघसमप्रभः ।

स भवेद् ज्ञानोदधिः शोमान् सर्वसत्त्वार्थमम्भवः ॥

॥ अमोघसमयरश्मिज्ञानायसम्भवो नाम समाधिः ॥

खधातुसधागत चिन्तेत् बुद्धमगडनमुत्तमम् ।

वैरोचनवज्रं प्रभावित्वा त्रिरोंकारं^१ प्रभावयेत् ॥

॥ ओं ओं ओं ॥

त्रिवचसमयधानेन^२ वैरोचनवचसमो भवेदित्याह भगवान्
वैरोचनवचः ।

कायवाक्चित्तवज्रेण वैरोचनसमप्रभः ।

स भवेद् ज्ञानसम्बोधिस्त्रिकायामेष्टसाधकः ॥

॥ कायवाक्चित्तालम्बनसम्बोधिवज्रो^३ नाम समाधिः ॥

पर्वतेषु विविक्तेषु नटीप्रस्रवणेषु च^४ ।

श्मशानादिष्वपि कार्यमिदं ध्यानसमुच्चयम् ॥

अक्षोभ्यज्ञानवच्चादीन् धात्वा खवचसधातः ।

पञ्चाभिन्नप्रयोगेण स्थाने बुद्ध्यभावना ॥

इत्याह भगवान् महावचसमयवच्चाभिन्नः ।

पञ्चशूलं महावज्रं पञ्चज्वालाविभूयितम् ।

पञ्चस्थानप्रयोगेण पञ्चा^५भिन्नसमो भवेत् ॥

स्वमन्त्र भावयेच्चक्रं स्फुलिङ्गगहनाकुलम् ।
 पञ्चवज्रप्रयोगेण पञ्चा^१भिन्नसमो भवेत् ॥
 खवज्रमध्यगं चिन्तेत् बुद्धज्वालासमप्रभम् ।
 ध्यात्वा बुद्धप्रवेशेन बुद्धाश्रयसमो भवेत् ॥
 बुद्धमण्डलमध्यस्थं काये वैरोचनं न्यसेत् ।
 ओंकारं हृदये ध्यात्वा मन्त्र^२विज्ञानभावना ॥
 निरोधवज्रगतं चित्ते यदा तस्य प्रजायते ।
 स भवेच्चिन्तामणिः श्रीमान् सर्वयुद्धानुसाधक^३ ॥
 बुद्धमण्डलमध्यास्थं वज्राक्षीभ्यः प्रभावयेत् ।
 ह्रूंकारं हृदये ध्यात्वा चित्तविन्दुगतं न्यसेत् ॥
 बुद्धमण्डलमध्यास्थं अमिताभं प्रभावयेत् ।
 आकारं हृदये ध्यात्वा चित्त^४विन्दुगतं न्यसेत् ॥
 बुद्धन्तत् समयायाया त्रिवज्राभेद्यभावनम्^५ ।
 निरोधसमय^६ज्ञानं बुद्धसिद्धिसमावहम्^७ ॥
 खवज्रधातुमध्यास्थं भावयेत् स्वच्छमण्डलम् ।
 ओंकारं कायवाक्चित्ते ध्यात्वा कल्पं स तिष्ठति ॥
 खवज्रधातुमध्यास्थं भावयेत् धर्ममण्डलम् ।
 आकारं कायवाक्चित्ते ध्यात्वा कल्पं स तिष्ठति ॥
 खवज्रधातुमध्यास्थं भावयेद् वज्रमण्डलम् ।
 ह्रूंकारं कायवाक्चित्ते ध्यात्वा कल्पं स तिष्ठति ॥

१ AC वज्रा ° । . ■ A सर्व ° । ३ A ° चक्र ° । ४ A ° धारक ।

५ BC अमितवज्र । ६ A वज्र ° । ७ A ° शेष । ८ B साधनम् ।

■ A भावयन् । १० C ° कुलम् A ° ग्रहत् ।

ब्रूयाद् भगवान् त्रिवज्ज्ञानसमयः ।

यः प्रभूतमिमं योगं कायवाक्चित्तवलिणः ।

पठेद्वा चिन्तयेद्वापि सोऽपि वज्रधरो भवेत्^१ ।

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाजे महागुह्यतन्त्रराजे सर्वतथागतमन्त्रसमयतत्त्ववज्रविद्या-
पुरुषोत्तमपटल एकादशोऽध्यायः ॥

हादयः पटलः ।

अथ वज्रधरः शास्ता स्वष्टा¹ ज्ञानायसाधकः त्रिवज्रसमय-
तत्त्ववाक्वज्रमुदानहार² ।

खधातुसमभूतेषु³ निर्विकल्पस्वभाविषु ।
स्वभावशुद्धधर्मेषु नाटकोऽयं प्रभाव्यते ॥
महाटवीप्रदेशेषु फलपुष्पाद्यलङ्कते ।
पर्वते विजने साधार्⁶ सर्वसिद्धिसमुच्चयम् ॥
॥ मं⁷ ॥

कायवाक्चित्तवज्रेषु मञ्जुवज्रप्रभावना ।
स्फुरणं कायवाक्चित्ते मञ्जुवज्रसमो भवेत्⁹ ॥
योजनशत¹⁰विस्तारं प्रभया दीप्त¹¹वज्रया ।
आ¹²भासयति सिद्धा¹³त्मा सर्वा¹⁴लङ्कारभूषितः ॥
ब्रह्मरुद्रादयो देवा न पश्यन्ति कदाचन ।
॥ मञ्जुश्रीवज्रायसमयान्तर्धान¹⁵करी नाम समाधिः ॥
विष्णूमूर्त्तपञ्चसमयैस्त्रि¹⁶वज्राभेदासम्भवैः ।
कृत्वा त्रिलोहसहितं मुखे प्रक्षिप्य भावयेत् ॥
अभेदां सर्वबुद्धानां चित्तं तत्र¹⁷ प्रभावयेत् ।
स भवेत्तत्क्षणादेव¹⁸ मञ्जुवज्रसमप्रभः ॥

1. C अष्टा । 2. C ° हरेत् । 3. A खधातुसमयतुल्येषु । 4. C ° ल्येषु ।
5. C ° वे ° । 6. A जिनसाध्यस्य । 7. A मूं । 8. A वज्रं । 9. A
समुद्रवेत् । 10. A ° सङ्ग ° । 11. C मञ्जु ° । 12. B अव ° । 13. A
दीप्ता ° । 14. A सद्भा ° । 15. B ° तद्दोष ° । 16. B ख ° । 17. A ततः ।
18. A ° दक्षयो देवो ।

स्वमन्त्रेण प्रभावित्वा चक्र स्फुलिङ्गसुप्रभम् ।
 आलयं सर्वबुद्धाना ध्यात्वा बुद्धसमो भवेत् ॥
 षट्त्रिंशत्सुमेरूणा यावन्तः परमाणवः^१ ।
 भवन्ति तस्यानुचराः सर्ववज्रधरोपमाः ॥

॥ चक्रसमयो नाम समाधिः ॥

स्वमन्त्रेण महावज्र ध्यात्वा मण्डलमध्यतः ।
 आलयं सर्व^२वज्राणां चित्तवज्रसमो भवेत् ॥
 षट्त्रिंशत्सुमेरूणां यावन्तः परमाणवः ।
 योषितस्तस्य तावन्त्यो भविष्यन्ति गुणालयाः ॥
 त्रैधातुकमहावज्रो भवेद्द्रुद्र^३नमस्कृतः ।

॥ वज्रसमता नाम समाधिः ॥

पद्मं स्वमन्त्रवज्रेण ध्यात्वा अष्टदलं महत् ।
 आलयं सर्वधर्माणां चिन्त्य^४ धर्मसमो भवेत् ॥
 षट्त्रिंशत्सुमेरूणा यावन्तः परमाणवः ।
 संस्थापयति^५ शुद्धात्मा बुद्धपूजा^६यमण्डले ॥

॥ पद्मसमता नाम समाधिः ॥

तिष्ठेत् त्रिकल्पसमयं मेवयन् पञ्चज्ञानिनाम् ।
 दशदिक्सर्वबुद्धाना त्रिगुह्यं पर्य्यु^७पासते ॥
 स्वमन्त्रं भावयेत् खड्ग^८ पञ्चरश्मिसमप्रभम्^९ ।
 पाणौ गृह्य विशालाक्षः^{१०} वज्रविद्याधरो भवेत् ॥

वैधातुकमहापूज्यो दैत्यब्रह्मेन्द्रनमस्कृतः ।

त्रिसाहस्र^१महाशूरो भवेद्ब्रह्मनरोत्तमः ॥

यदभिलषति^२ चित्तेन कायवाक्चित्तवज्जिणः ।

ददाति तादृशीं सिद्धिं चित्तवज्जप्रभाविताम् ॥

॥ सर्वखड्गोत्तमो नाम समाधिः ॥

ओंकारगुटिकां ध्यात्वा चणकास्थिप्रमाणतः ।

मध्ये स्वदेवताविम्बं मुखे चिन्त्य विभावयेत् ॥

स भवेत्तत्क्षणादेव बोधिसत्त्व^३समप्रभः ।

‘उदितादित्यसङ्काशो जाम्बूनदसमप्रभः ॥

आःकारगुटिकां ध्यात्वा चणकास्थिप्रमाणतः ।

‘मध्ये स्वदेवताविम्बं मुखे चिन्त्य विभावयेत् ॥

स भवेत्तत्क्षणादेव बोधिचित्त^४समप्रभः ।

‘उदितादित्यसङ्काशो जाम्बूनदसमप्रभः ॥

ह्रंकारगुटिकां ध्यात्वा चणकास्थिप्रमाणतः ।

मध्ये स्वदेवताविम्बं मुखे चिन्त्य विभावयेत् ॥

स भवेत्तत्क्षणादेव वज्रकायसमप्रभः ।

उदितादित्यसङ्काशो जाम्बूनदसमप्रभः ॥

खधातुस्रष्टमध्यस्थं वैरोचनं प्रभावयेत् ।

हस्ते चक्रं प्रभावित्वा चक्रविद्याधरो भवेत् ॥

महाचक्रकुल ध्यात्वा इदं चक्रा^५यसाधनम् ।

कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण चक्र^६कायाययोगतः^७ ॥

1. A ° स्रैक ° । 2. A ° लपित ° । 3. AC ° चित्त ° । 4. B omits this line. 5. omitted in A and C. 6. B ° ज्ञान ° । 7. A ज्ञाना ° । 8. A बुद्ध ° । 9. A ° जनात् ।

खधातुवचमध्यस्थं ज्ञाना^१लोभ्यं विभावयेत् ।
 हस्ते वचं प्रभावित्वा वचविद्याधरो भवेत् ॥
 महावचकुलं ध्यात्वा इदं वचाग्रसाधनम् ।
 कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण वचकायाग्रयोगतः ॥
 खधातुरत्नमध्यस्थं रत्नवचं प्रभावयेत् ।
 हस्ते रत्नं प्रभावित्वा रत्नविद्याधरो भवेत् ॥
 महारत्नकुलं ध्यात्वा इदं रत्नाग्रसाधनम् ।
 कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण रत्नकायाग्रयोगतः^२ ॥
 खधातुपद्म^३मध्यस्थं अभितामं^४ प्रभावयेत् ।
 हस्ते पद्मं प्रभावित्वा पद्मविद्याधरो भवेत् ॥
 महापद्मकुलं ध्यात्वा इदं पद्माग्रसाधनम् ।
 कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण धर्मकायप्रयोगतः ॥
 खधातुसमयमध्यस्थं अमोघार्थं प्रभावयेत् ।
 हस्ते खड्गं प्रभावित्वा खड्गविद्याधरो भवेत् ॥
 महासमयकुलं ध्यात्वा इदं समयाग्रसाधनम्^५ ।
 कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण कायसमययोगतः ॥
 विशूलज्ञाना^६ङ्गुगादयः साध्या वचप्रभेदतः ।
 सिद्धान्ति तस्य ध्यानेन कायवाक्चित्तसाध^७नैः ॥
 इत्याह भगवान् महासमयसिद्धि^८वचः ।
 चतुष्पथैकवृत्ते वा एकलिङ्गे शिवालये ।
 साधयेत् साधको नित्यं वचाकर्षं विशेषतः ॥

1. A ° त्वा ° । 2. A repeats from खधातुवचमध्यस्थं etc. to कर्त्तव्यं ज्ञानवज्जेण in this line. 3. E ° धर्म ° । 4. C ° युं । 5. AC ° भावमं । 6. B ° ज्वाला ° । 7. C ° भाव ° । 8. A सिद्धिसमय ° ।

त्रियोगमन्त्रपुरुषं ध्यात्वा त्रियोगवज्जिणम् ।
अङ्कुशं कायवाक्चित्तं बुद्धानां ज्ञानबुद्धिनाम् ॥
वायव्यमण्डलायस्थ^१ बुद्धाकर्षणमुत्तमम् ।
दशदिक्समय^२सम्भूतं वज्रेणाकृष्य^३ भुञ्जयेत्^४ ॥

॥ खधातुसमयवज्राकर्षणम् ॥

वैरोचनं महाचक्रं ध्यात्वाङ्कुशं जिनालयम् ।
वज्रपद्मादिभिः कार्यं समयाकर्षणमुत्तमम् ॥

॥ त्रैधातुकसमयाकर्षणम्^५ ॥

सर्वाकारवरोपेतं बुद्धविम्बं विभावयेत् ।
पाणौ च कायवाक्चित्तं अङ्कुशादीनि भावयेत् ॥
अनेन खलु योगेन स भवेत्परकर्मकृत् ।
सर्वाकारवरोपेतं कायवज्रं विभावयेत् ॥
जिह्वावज्रप्रयोगेन ध्यात्वा वाग्वज्रसमो भवेत् ।
त्रिगुह्यसमयपूजायौ पूजां पूज्य^६ प्रभावयेत् ॥
इदन्तत् सर्वसिद्धीनां सारं गुह्यसमुच्चयम् ।

इत्याह भगवान् महागुह्यसमयः ।

महामांससमयाद्येण साधयेत् त्रिवज्रमुत्तमम् ।
विण्मूत्रसमयाद्येण^७ भवेत् विद्याधरः प्रभुः ॥
इत्तिसमयमांसिन^८ गङ्गाभिर्द्वन्द्वमा^९पुनरात् ।
अश्वसमयमांसिनान्तर्हानाधिपो^{१०} भवेत् ॥

1. A ° मध्यस्थं, C ° अस्थं । 2. A omits " समय ° । 3. A ° श्योप ° ।
4. B मुञ्जते । 5. B repeats 6 A पूज्यां । 7. A ° योगेन । 8. A ° मांसमयाद्येण । 9. A ° मित्राः समा ° । 10. A अन्ववर्धनाधिपति ° ।

प्रवानसमधर्मासेन सर्वसिद्धिप्रसाधनम् ।
 गोमांससमयागेण वज्राकर्षणमुत्तमम् ॥
 अलाभे सर्वमांसानां ध्यात्वा सत्त^१ विकल्पयेत्
 अनेन वज्रयोगेन सर्वबुद्धैरधिष्ठाते^२ ॥
 सर्वाकारवरोपेतं कायवाक्चित्तवज्जिणम् ।
 हृदये ज्ञानसमय मुकुटे वज्रायधारिणम् ॥
 प्रीणनं सर्वबुद्धानां इदं समयनयोत्तमम् ।
 कर्त्तव्यं समयागेण सर्वसिद्धिकरं परम् ॥

॥ सर्वसमयज्ञानवज्राहारो नाम समाधिः ॥
 जिह्वा^३समयवज्रागे ध्यात्वा ह्रंकारवज्जिणम् ।
 पञ्चामृतप्रयोगेन वज्रसत्त्वत्वमाप्नुयात्^४ ॥
 आःकारौ^५कारसमयमिदं वज्रनयोत्तमम् ।
 अनेन खलु योगेन वज्रसत्त्वसमो भवेत् ॥

॥ समयवज्राभूतमालिनी^६ नाम समाधिः ॥
 त्रिवज्रसमयसिद्ध्यर्थ^७ भवेत् विकायवज्जिणः ।
 दशदिक्सर्वबुद्धानां भवेच्चिन्तामण्योदधिः ॥
 आभासयति वज्रात्मा लोकधातुं समन्तत ।
 चक्रसमयसिद्धान्ते^८ बुद्धकायसमो भवेत् ॥
 विचरेत् समन्तत सिद्धौ गङ्गावालु^९कसर्वत ।
 सर्वेषु समयागेषु विद्याधरप्रभुर्भवेत् ॥

१ A सर्व । २ A ° छिते । ३ AC जिह्वाग्र ° । ४ C समो भवेत्,
 B त्रिवज्रसमयाप्नुयात् ° । ५ B ° ली । ६ A ° द्यागे, C ° द्वे । ७. AB
 ° सिद्ध्यर्थे । ८ A ° त्ति ° ।

सर्वसमयसिद्धये कायवज्रप्रभावतः ।

अन्तर्हानि^१पु सर्वेषु^२ साहस्रैकावभासक ।

हरते सर्वसिद्धीनां^३ भुंक्ते कन्यां^४ सुराग्रजाम् ॥

गंगावालुकसमान् बुद्धांस्त्रिवज्जालयसंस्थितान् ।

पश्यते चक्षुर्वज्रेण सहस्रैकं यथामलम् ॥

गंगावालुकसमैः क्षेचैः ये शब्दाः सम्प्रकीर्तिताः ।

शृणीत्यभिज्ञावशत श्रोत्रस्थमिव सर्वतः ॥

गंगावालुकसमैः क्षेचैः कायवाक्चित्तलक्षणम् ।

स वेत्ति सर्वसत्त्वानां चित्ताख्य नाटकोद्भवम् ॥

गंगावालुकसमैः कल्पैः संसारस्थितिसम्भवम् ।

पूर्वनिवास^५समयं दिनत्रयमिव स्मरेत् ॥

गंगावालुकसमैः कार्यैः बुद्धमेघाद्यलङ्घितैः ।

गंगावालुकसमान् कल्पान् स्फुरेद्^६ दृढायवज्रिणः ॥

इत्याह भगवान् समयाभिज्ञः । वज्रचक्षुर्वज्रश्रोत्रं वज्र-

चित्तं वज्रवाणी^७ वज्रवृद्धि^८श्चेति ।

बुद्धाभिज्ञार्थसिद्धौ^९ बुद्धकायसमो भवेत् ।

गंगावालुकसंख्येष्ट परिवारैः परीवृतः ।

विचरेत् कायवाग्बुद्धो लोकधातुं समन्ततः ॥

सेवासमयसंयोगमुपसाधनसम्भवम् ।

साधनार्थसमयं च महासाधनचतुर्थकम् ॥

१ C ° हानि ° । २ A omits

३ B ° बुद्धाना ।

४ B भुंक्ते च ।

५ C निवास ।

६ A omits

७ BC वज्रनिवास ।

८ C ° वृद्धि ° ।

९ BC ° सिद्धि ।

बुद्धकायधरः श्रीमान् त्रिवक्षाभेद्यभावितः ।
अधिष्ठानपदं मेऽद्य करोतु^१ कायवज्जिणः ॥^२
दशदिक्संस्थिता बुद्धा त्रिवक्षाभेद्यभाविताः ।
अधिष्ठानपदं मेऽद्य कुर्वन्तु कायलक्षितम् ॥

तत्रेदं साधनमस्वरविषयम् ॥

धर्मो वै^३ वाक्पथः श्रीमान् त्रिवक्षाभेद्यभावितः ।
अधिष्ठानपदं मेऽद्य करोतु वाक्व^४वज्जिणः ॥
दशदिक्संस्थिता बुद्धास्त्रिवक्षाभेद्यभाविताः ।
अधिष्ठानपदं तस्य कुर्वन्तु वाक्पथोद्भवम् ॥

^५तत्रेदं महासाधनमस्वरविषयम् ।

चित्तवज्जधरः श्रीमान् त्रिवक्षाभेद्यभावितः ।
अधिष्ठानपदं मेऽद्य कुर्वन्तु चित्तवज्जिणः ॥
दशदिक्संस्थिता बुद्धाः त्रिवक्षाभेद्यभाविताः ।
अधिष्ठानपदं मेऽद्य कुर्वन्तु चित्तसम्भवाः^६ ॥
बुद्धो वा वज्जधर्मो वा वज्जसत्त्वोऽपि वा यदि ।
अतिक्रमेद्यदि मोहात्मा स्फुटेयुर्नात्र संशयः ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
समाज्ञे महागुह्यतन्त्रराजे समयसाधनाग्रनिर्देशपटलो
द्वादशोऽध्यायः ।

1. A कुर्यन्तु । 2. This verse is repeated in C. 3. A ममाधो । 4. A वाग्^० । 5. B omits from तत्रेदं to चित्तसम्भवाः । 6. A वज्जिणः । C repeats दशदिक्संस्थिता to वाक्पथोद्भवम् after this.

त्रयोदश पटल ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागता ज्ञानवज्रायचारिणः सर्व-
सत्त्वार्थसंभूता^१ बोधिसत्त्वाश्च धोमन्तः^२ प्रणिपत्य महाशास्त्रार-
मुनिं सत्त्वार्थवज्रिणं पूजा^३ समयतत्तच्च वज्रधोपमुदौरयन् ।

अहो बुद्ध^४ नय दिव्यमहो बोधिनयोत्तमम् ।
अहो धर्मनयं शान्तमहो मन्त्रनयं दृढम् ॥
अनुत्पन्नेषु धर्मेषु स्वभावातिशयेषु च ।
निर्विकल्पेषु धर्मेषु^५ ज्ञानोत्पादः प्रगीयते ॥
भाषस्तु भगवन् रम्यं सर्वधर्म^६ समुच्चयम् ।
वज्रजाप महाज्ञान त्रिकायाभेदाभण्डलम् ॥
प्राप्यते बुद्धज्ञानानि त्रिवज्राभेदाभावनैः ।
जपन् वज्रप्रयोगेन सर्वबुद्धैरधिष्ठार्ते ॥
कुलानां सर्वमन्त्राणां कायवाक्चित्तलक्षणम् ।
मन्त्रजापं प्रघोषाय वज्रजापमुदाहरन्^७ ॥
बुद्धाश्च त्राण्यसंभूताः कायवाक्चित्तवज्रिणः ।
संप्राप्ता ज्ञानमतुल वज्रमन्त्रप्रभावानैः ॥ इति ॥
अथ वज्रधरः शास्त्रा स्ववज्रज्ञानसंभवः ।
कर्ता स्रष्टा वरायायो वज्रजापमुदाहरत्^८ ॥

1 BC ° सञ्जीवा । २ A वामत । 3 A सर्वार्थ ° । 4 C ° धर्म ° ।
5 AB भूतेषु । ६ AB ° मन्त्र ° । 7 A शृण्वन्तु ज्ञानसागरा । 8 C
° दीरयेत् ।

सर्वमंत्रार्थजापेषु त्रिवज्राभेदालक्षणम् ।

विभेदे^१ वज्रपर्यन्तो न्यासोऽयं त्रिवज्रमुच्यते ॥

इत्याह च ।

त्रिविधं स्फुरणं कार्यं कायवाक्चित्तसन्निधौ^२ ।

अनेन जापवज्रेण वज्रचित्तसमो भवेत् ॥

^३बुद्धानां कायवाक्चित्तं ध्यात्वा पूजाप्र^४कल्पनम् ।

कर्त्तव्यं ज्ञानवज्रेण इदं बोधिसमावहम्^५ ॥

अथवा स्फुरणं कार्यं विभेदेन प्रति प्रति ।

कायवाक्चित्तनैरात्मां ज्ञानचित्तेन संस्फ^६रेत् ॥

उच्चारयन् स्फुरेद्वज्र समाप्तौ संहारमादिशेत् ।

इदन्तत् सर्वबुद्धानां ज्ञानोन्मीलितचक्षुषाम् ॥

कायवज्राभिसम्बोधिं भावाभावविचारणम् ।

बुद्धकाय इति प्रोक्तः कायजापः स उच्यते ॥

वाक्य^७समय^८संबोधिः शब्दाशब्दविचारणम् ।

वाग्वज्र इति प्रोक्तो वाग्जापः स उच्यते ॥

चित्तसमयसंबोधिः स्थितिवज्रविचारणम् ।

वज्रचित्तमिति प्रोक्तं चित्तजापः स उच्यते ॥

अथानुगमजापेन निःस्वभावेन चारुणा ।

विचारणं त्राध्वबुद्धेभ्यो रत्नजापः स उच्यते ॥

स्फुरणं कायमेघेन बुद्धचेत्रान्मसन्ततः ।

गमनागमनवज्रार्थममोघजापः स उच्यते ॥

1 A ° द्य ° । 2 A सन्निधौ । 3 These two lines are repeated

in C 4 A ° द्य ° । 5 AB त्रिवज्रचित्तसमो भवेत् । B ° म् ।

7 A ° क् । 8 A ° याभि ° ।

शृणोति मन्त्राक्षरपदं स्ववज्रैर्घुष्टमण्डलम् ।
 क्रोधसमयज्ञानेन क्रोधजापः स उच्यते ॥
 'कामार्थं विह्वलीभूतान् सर्वदाणहितैषिणः ।
 मत्वा^१ न्मोहपदे^२ स्थाप्य मोहजाप इति स्मृतः ॥
 रागवज्रोद्भवं वाचं कायवाक्चित्तसंस्थिताम् ।
 सत्त्वान्^३ राग^४पदे स्थाप्य रागजाप इति स्मृतः ॥
 द्वेषवज्रोद्भवं चित्तं कायवाक्चित्तसंस्थितम् ।
 सत्त्वान् द्वेषालये स्थाप्य द्वेषजापः स उच्यते ॥
 त्रिवल्लभमयं तच्च मध्यमं समयवज्रिणम् ।
 तदेव सर्व^५वज्राणां जापो नृपुंसक उच्यते ॥
 वज्राधिपतयः सर्वे रागतत्त्वार्थचिन्तकाः^६ ।
 कुर्वन्ति रागजां बोधिं सर्वसत्त्वहितैषिणीम् ॥
 लोभनाद्या महाविद्या नित्यं कामार्थतत्पराः ।
 सिध्यन्ति कामभोगैस्तु^७ सेव्यमानैर्यथेच्छतः ॥
 मोहसमयसम्भूता^८ विद्याराजानो वज्रिणः ।
 नृपुंसकपदे सिद्धाः ददन्ति सिद्धिमुत्तमाम् ॥
 क्रोधा द्वेषालये जाता नित्यं मारणतत्पराः^९ ।
 सिध्यन्ति मारणार्थेन सेव्यमानैर्यथेच्छतः^{१०} ॥
 इत्याह भगवान् महापुरुषसमयः ।

1 This line is incomplete in A 2 C सर्वा ° । 3 C ° दं ।

4 C सर्वान् । 5 C रागोदधि ° । 6 C समय ° । 7 C ° भावकाः ।

8 C ° भोगेन । 9 A ° सुव्रता । 10 A has क्रोधात् द्वेषालये जाता नित्यं

सिध्यन्ति मारणा । 11 This line is incomplete in A

हृदि मध्यगतं चक्रं भावयेत् ज्ञानवच्चि^१णाम् ।

स्वच्छमगडलमध्यस्थं चक्रमन्त्रार्थ^२भावना ॥

हृदि मध्यगतं वज्रं^३ भावयेत् ज्ञानवच्चिणः ।

वज्रमगडलमध्यस्थं वज्रमन्त्रार्थभावना ॥

हृदि मध्यगतं रत्नं भावयेत् रत्नज्ञानिनः ।

रत्नमगडलमध्यस्थं रत्नमन्त्रार्थभावना ॥

हृदि मध्यगतं पद्मं भावयेत् पद्मज्ञानिनः ।

धर्ममगडलमध्यस्थं पद्ममन्त्रार्थभावना ॥

हृदि मध्यगतं खड्गं भावयेत् खड्गज्ञानिनः ।

समयमगडलमध्यस्थं खड्गमन्त्रार्थभावना ॥

मर्ममगडलपार्श्वेषु सर्वबुद्धान्निवेशयेत् ।

पञ्चरश्मिप्रभेदेन^४ स्फारयन्^५ बोधिमाप्नुते ॥

स्फुरणं सर्वमन्त्राणां द्विधाभेदेन कीर्तितम् ।

त्रिकाययज्ञभेदेन संहारस्फुरणं भवेत् ॥

कायस्वभावं कायेन चित्तं चित्तस्वभावतः ।

याचं वाचस्वभावेन पुञ्यं पुञामवाप्नुयात् ॥

महामगडलचक्रेण पञ्चवज्रविभावना ।

मध्य त्वधिपतिं ध्यात्वा स्वयिम्बं त्रिकायवच्चिणम्

यिम्बं स्वमन्त्रवज्रस्य मगडलानां चतुष्टयम् ।

चतुर्यगेन संकल्प्या हृदि मन्त्रार्थभावना ॥

यज्ञचतुष्टयं कर्म^६ करोति ध्यानवच्चिणः ।

एषो हि मयमन्त्राणां रहस्यं परमगाश्रितम् ॥

शान्तिके लोचनाकारं पौष्टिके पद्मवज्रिणम् ।

वश्ये वैरोचनपदं वज्रक्रोधोऽभिचारके ॥

इदं तत् सर्वमंत्राणां गुह्यं त्रिकायसंभवम् ।

निर्मितं ज्ञानवज्रेण क्रियानाटकलक्षितम् ॥

अभक्तिवादिनः सत्त्वा निन्दकाचार्यवज्रिणे ।

अन्येषामपि दुष्टानामिदं कार्यं प्रबोदनम् ॥

इत्याह भगवान् महाज्ञानचक्रवज्रः ।

त्रैधातुकस्थितान्सर्वान् बुद्धकाये^१ विभावयेत् ।

सम्पुटोद्घाटितान् कृत्वा ततः कर्मप्रसाधनम् ॥

स्वधातुमध्यगं वज्रं पंचगुलं चतुर्मुखम् ।

सर्वाकारवरोपेतं वज्रसत्त्वं विभावयेत् ॥

ब्राह्मसमयमभूतं बुद्धचक्रं विभावयेत् ।

दक्षिणादिदं कार्यं बुद्धचक्रं महाबलम् ॥

सत्त्वान् दशदिक्संभूतान् बुद्धकायप्रभेदतः ।

संज्ञित्य पिण्डयोगेन स्वकाये तान् प्रवेशयेत् ॥

स्फुरणन्तु पुनः कार्यं बुद्धानां ज्ञानवज्रिणाम् ।

क्रुद्धान् क्रोधाकूलान् ध्यात्वा विकटोत्कटभौषणान् ॥

नानाप्रहरणहस्ताग्रान् भारणार्थाग्रचिन्तकान् ।

घातयन्तो महादुष्टान् वज्रसत्त्वमपि स्वयम् ॥

बुद्धास्त्रिकायवरदाः त्रिवज्जालयमण्डले ।

ददाति सिद्धिं मोहात्मा म्रियते नात्र संशयः ॥

दिनानि ममेदं कार्यं बुद्धस्यापि न सिध्यति ।

१. B स बुद्धान् । २. A सम्पूर्णं घोटितं, C सम्पुटोद्घाटितं ।

॥ वज्रसमयाज्ञाचक्रो नाम समाधिः ॥

खधातुमध्यागं चक्रं वज्रज्वालाविभूषितम् ।
 सर्वाकारवरोपेतं वैरोचनं प्रभावयेत् ॥
 त्राध्वसमयसंभूतान् वज्रसत्त्वान् महायशान् ।
 वज्रं स्फुलिङ्गगहनं पाणौ तस्य विभावयेत् ॥
 सत्त्वान् दशदिक्^१संभूतान् वज्रकायप्रभेदतः ।
 स^२हृत् रश्मियोगेन स्वकाये तान् प्रवेशयेत् ॥
 स्फुरणं सर्ववज्राणां कार्यं ज्ञानाश्रबुद्धिना^३ ।
 शृण्वन्तु सर्वबुद्धात्मा कायवाक्चित्तयोगिनः^४ ॥
 अहं वज्रधरः श्रीमान् आज्ञाचक्रप्रभेदतः ।
 वज्रेणादीप्तवपुषा स्फारयामि त्रिकायजान् ॥
 लब्धयेद्यादि समयं विशीर्यते न संशयः ।

॥ चक्रसमयाज्ञावज्रो नाम समाधिः ॥

खवज्रमध्यागं त्रिन्तेदुद्धमण्डलवज्रिणम् ।
 यमान्तकं महाचक्रं खवज्राख्यं प्रकल्पयेत् ॥
 बुद्धांश्च त्राध्वसंभूतान्^१ प्रविष्टांस्त्रिकायमण्डले ।
 पुनः संस्फारयेद्बुद्धान् यमान्तकाकारसन्निभान् ॥
 सत्त्वाश्च त्राध्वसंभूतान् रिपूणां दुष्टचेतसाम् ।
 घातितान् भावयेत् क्रुद्ध इदं वज्राज्ञाभण्डलम् ॥

॥ सर्वसमयसंभवयमान्तकसमान्य^२त्रिकायाज्ञावज्रो नाम
 समाधिः ॥

१ A ° दिशि । ° २ AC ° वस्तुना । ३ A ° योगतः । ४ B ° सत्त्वाय । ५ AB omit ° समान्य ° ।

कायवाक्चित्तवज्रैस्तु स्वमन्त्रार्थगुणेन वा ।
 अथवा [पौष्य]^१समये आज्ञाचक्रप्रवर्त्तनम्^२ ॥
 रक्षार्थं सर्वमन्त्राणां कार्यं ज्ञानाग्रवज्रिणाम् ।
 इदं तत् सर्वबुद्धानां बोधिरक्षार्थमुच्यते ॥

इत्याह भगवान् बोधिचित्तः ।

खवज्रमध्यगं धर्मं वैरोचनाग्रसंभवम् ।
 ध्यात्वा त्रिकायवज्राग्रं^३ आसनन्तु प्रकल्पयेत् ॥
 खधातुं सर्वबुद्धैस्तु परिपूर्णं विभावयेत् ।
 मन्त्राक्षरपदं ज्ञानं चित्ताकारं प्रकल्पयेत् ॥
 पुनस्तु संस्फरेत् बुद्धान् चित्तवज्रप्रभावितान्^४ ।
 चित्तवज्रमिति कृत्वा त्रिकाये तान् प्रवेशयेत् ॥

इत्याह भगवान् खवज्रसमयः ॥ वज्रमन्त्ररत्नप्रद्योत-
 करो नाम समाधिः ॥

सर्वाकारवरोपेतं वज्रसत्त्वं विभावयेत् ।
 बुद्धास्तु क्रमशः स्थाप्य जलस्योपरि चक्रमेत्^५ ।
 समयोदकप्रयोगेन मूर्ध्नि पादविभावनम् ॥

इत्याह भगवान् स्वभावशुद्धः ॥ वज्रोदधिपदाक्रान्तो नाम
 समाधिः ॥

माहिन्द्रमण्डलं ध्यात्वा मध्ये क्रोध^६कुलं न्यसेत् ।
 कर्मवज्रपदाक्रान्तं मूर्ध्नि तस्य विभावयेत् ॥

इत्याह च ॥ सर्वतीर्थप्रवा^७दिस्तस्मिन्वज्रो नाम समाधिः ॥

१. A ° लीप °, B पौष °, C ° श्रौष ° (१) । २. A ° प्रयोजनम् । ३. A
 त्रिकायं, C त्रिविधायं । ४. C ° विना । ५. C कल्पयेत् । ६. H ° धा ° ।
 ७. BC परवा ° ।

क्रोधाकारं त्रिवज्राग्रान् पीतकिंजल्कसन्निभान् ।
गिरिराज इव सर्वान् ध्यात्वा मूर्ध्नि प्रभावयेत् ।
बुद्धसैन्य^१मपि स्तम्भे^२ म्रियते नात्र संशयः ॥

इत्याह भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तसंभवः ॥ सर्व-
सैन्यस्तम्भनो नाम समाधिः ॥

रिपुसन्तासनसमये इदं ध्यानं प्रकल्पयेत् ।
अतिक्रमेद्यदि बुद्धः स्फुटते नात्र संशयः ॥
इत्याह भगवान् त्रिवज्रसमयः ।

ह्रंकारकीलकं ध्यात्वा पञ्चशूलप्रमाणतः ।
वज्रकीलं कृतं तेन हृदये तद्विभावयेत् ।
बुद्धसैन्यमपि क्रुद्धं नाशं गच्छेन्न संशयः ॥

॥ रिपुमहापहारो^३ नाम समाधिः ॥

नगरे वाऽप्यथवा ग्रामे विषये वा प्रयोजयेत् ।
अनेन नित्यं भवेत् शान्तिः सर्वरोगविवर्जिता ॥
अन्तरिक्षगतं वज्रं पञ्चशूलं प्रभावयेत् ।
कल्पोद्वाहमिव ध्यात्वा पुनः संहारमादिशेत् ॥
स्फुरणं च पुनः कार्यं रत्नचिन्तामणिप्रभैः ।
भावयेत् धर्ममेघान्^४ वै अभिषेकं समादिशेत् ॥
अनेन ध्यानवज्रेण दुष्पूरोऽपि प्रपूर्यते^५ ।
स भवेत् चिन्तामणिः श्रीमान् दानवज्रप्रसाधकः ॥
बुद्धमेघैर्महाधर्मैर्वज्रसत्तैश्च तत् स्फुरेत् ।

१. B ° संघ ° । २. ABC चक्षे । ३. BC ° मोहापहो । ४. AB ° संघान् । ५. C ° रयेत् ।

त्रिकल्पासंख्येयम्यानं सर्वबुद्धैरधिष्ठाते ।

इदं तत् सर्वबुद्धानां कायगुह्यमनाविलम् ॥

॥ सर्वसत्त्वरोगापनयनवज्रसंभवो नाम समाधिः ॥

ध्यानवज्रेण समादानं यत्र स्थानं समाचरेत् ।

अनेन ध्यानयोगेन तिष्ठन् बुद्धैरधिष्ठाते ॥

ध्वजामृतमहाराजं वज्रकीलं प्रभावयेत् ।

निखनेदृशदिक्चक्रं स्फुलिंगज्वालमग्निभम् ॥

इत्याह च ॥ जगद्विजयशान्तिवज्रो नाम समाधिः ।

खधातुमध्यगं चिन्तेत् शान्तिमण्डलमुत्तमम् ।

विम्बं वैरोचनं ध्यात्वा हृदयेऽद्य विन्यसेत् ॥

खधातुं लोचनाद्यैश्च^१ परिपूर्णं विभावयेत् ।

संहृत्य रश्मिपिण्डेन आरम्भस्य निपातने^२ ॥

रोमकूपायविषरैर्बुद्धमेघान् स्फुरेत् व्रतो^३ ।

अभिप्रेकं तदा तस्य बुद्धमेघा ददन्ति हि ।

अनेन वज्रसमयः श्रोमान् भवति तत्क्षणात् ॥

॥ बुद्धसमयमेघ^४व्यूहो नाम समाधिः ॥

खवज्रमध्यगं चिन्तेत् माहिन्द्रमण्डलं शुभम् ।

विम्बं धर्मपरं^५ ध्यात्वा हृदये वाऽद्य विन्यसेत् ॥

• खधातुभवनं^६ रस्यं पाण्डुराख्यैः प्रपूरयेत् ।

संहरेत् रश्मिपिण्डेन रत्नचिन्तामणिप्रभम् ॥

1 AB ° सु । 2 AC ° तयेत् । 3 C बुध । 4 ॥ omits ° मेघ ° ।

5 A ° धरं ° । 6 AB ° ने । 7 Two lines from here are repeated in B and C

कायवाक्चित्तनिलयेऽर्थिने^१ तच्च निवेदयेत् ।

रोमकूपाग्रविवरे रत्नमेघान् स्फुरेत् व्रतौ ॥

भावयेत् धर्ममेघान्वै अभिषेकं समादिशेत् ।

अनेन ध्यानवज्जेण दुष्पूरोऽपि प्रपूर्यते^२ ।

स भवेत् चिन्तामणिः श्रीमान् दानवच्चप्र^३साधकः ॥

॥ धर्मसमयमेघव्यूहो नाम समाधिः ॥

खधातुमध्यगं चिन्तेत् वज्रचन्द्रार्थ^४मण्डलम् ।

विस्वं खवज्रधर्माग्रमर्थिनो हृदि वि^५न्यमेत् ॥

बुद्देश्य बोधिसत्त्वैश्च परिपूर्णं खमण्डलम् ।

पञ्चरश्मिप्रयोगेण तेजस्तत्र निपातयेत् ॥

स भवेत् तत्त्वज्ञादेव सर्वबुद्धमनोज्ञकः ।

मञ्जुश्रीतुल्यसङ्काशः स भवेत् पर^६कर्मकृत् ॥

ददाति च प्रहृष्टात्मा अभिषेकं महोत्सुकः ।

वशमानयति जनान् सर्वान्^७ दर्शनेनैव चोदितान्^८ ॥

॥ रत्नसमयमेघव्यूहो नाम समाधिः ॥

खवज्रं राक्षसैः क्रूरैश्चण्डैः क्रोधसुदारणैः ।

शृगालैर्विविधैः काकैर्गृध्रैः श्वानैः प्रभावयेत् ॥

आग्नेयमण्डलस्थं तु^९ भावयेत् रिपवः सदा ।

अपकारौ सर्वबुद्धानां ध्यात्वा योगं प्रयोजयेत् ॥

अन्तमज्जारुधिराद्यं सर्वाकृष्टं प्रभावयेत् ।

नानाप्रहरणधरैराक्रान्तो^{१०} म्रियते रिपुः ॥

1. C1 ° र्थिनेदं, C2 A ° र्थिनं तु । 2. B ° पूरयेत् । 3. C ° आर्थ ° ।
4. C ° र्क ° । 5. A हृदये । 6. A ° द ° । 7. AC जगत् सर्वे । 8. AC ° तः । 9. A ° संस्तु । 10. AB add प्रभावयेत् ।

बुद्धो वज्रधरो वापि यद्यनेन प्रभाव्यते ।

पद्माभ्यन्तरपुष्पेन स्त्रियते नाव संशयः ॥

॥ वज्रमेघमसयव्यूहो नाम ममाधिः ॥

त्रिमुखं वैरोचनं चिन्तेत् शरत्काण्डसमप्रभम् ।

मितकृष्णामहारक्तां जटामुकुटमण्डितम् ॥

त्रिमुखं वज्रिणं चिन्तेत्कृष्णारक्तसिताननम् ।

जटामुकुटधरं दीप्तं लोकधातुसमाकुलम् ॥

त्रिमुखं रागिणं चिन्तेद्रक्तकृष्णसिताननम् ।

जटामुकुटसंभोगं भावयन् सिध्यते ध्रुवम् ॥

चक्रं वज्रं महापद्मं सव्य^१पाणौ विभावयेत् ।

पद्मभुजान् भावयेत् वज्राङ्गानाप्रहरणधरान् शुभान् ॥

लोचनां त्रिमुखां चिन्तेत् सर्वसत्त्वहितैषिणीम् ।

सितकृष्णामहारक्तां चारुरूपां विभावयेत् ॥

खवज्जनेत्रौ महाराज्ञीं त्रिमुखां भावयेत्सदा ।

कृष्णारक्तसिताकारां चारुरूपां विभावयेत् ॥

वाग्वलीं च^२ महाराज्ञीं त्रिमुखां भावयेत्सदा ।

रक्तसितकृष्णाकारां चारुवर्णां विभावयेत्^३ ।

वज्रोत्पलधरां विद्यां त्रिमुखां कान्तिमुप्रभाम् ॥

पीतकृष्णसिताकारां भावयन् ज्ञानमाप्नुयात् ।

यमान्तकं महाक्रोधं त्रिमुखं क्रुद्ध^४मुप्रभम् ॥

भयस्यापि भयं तीक्ष्णं कृष्णवर्णं विभावयेत् ।

अपरानितं महाक्रोधमष्टाष्टहासनादिनम् ॥

1. A ° दक्षिण ° । 2. ° अ A नेत्री । 3. These two lines are repeated in A and C. 4. A ° क्रुद्ध ° ।

त्रिमुख स्फुलिगगहनं विस्फुरन्त विचिन्तयेत् ॥
 हयग्रीवं महाक्रोध कल्पोद्वाहमिवोद्भवम् ।
 त्रिमुख दुष्टपदाक्रान्तं भावयेत् योगत सदा ॥
 वज्रासृतं महाक्रोधं स्फुलिङ्गाकुलचेतसम् ।
 दौष्टवज्रनिभ क्रूरं भयस्यापि भयप्रदम्^१ ॥
 टक्किराजं महाक्रोध त्रिमुखं त्रिभयप्रदम् ।
 चतुर्भुज भयस्यायं टक्किराजं प्रभावयेत् ॥
 महाबल महावज्रं त्रैलोक्यार्थार्थधारिणम्^२ ।
 नाशक सर्वदुष्टानां त्रिमुख भावयेत् सदा^३ ॥
 नौलदगड^४ महाक्रोध^५ त्रैलोक्यस्य भयप्रदम्^६ ।
 त्रिमुख त्रिवज्रसभृतं तीक्ष्णज्वालं प्रभावयेत् ॥
 वज्राचलं महाक्रोध केकर वज्रसंभवम् ।
 खड्गपाशधर सौम्यं त्रिमुख भावयेत् व्रतौ ॥
 एकाक्षर^७ महोष्णौषं विस्फुरन्त समन्तत ।
 त्रिमुख वज्रिणं^८ दौष्ट भावयेत् ध्यानमगडले ॥
 शुभ ज्ञानाशधर क्रूरं भयोदधिसमप्रभम् ।
 त्रिमुखं ज्वालान्निवपुष भावयेत् ध्यानसुप्रभम् ॥
 तैजोराशिजयोष्णौषं ये चान्ये मन्त्रवज्रिण ।
 एभि समयसभोगैर्भावनीयाः प्रति प्रति ॥
 अमितानि समाधीनि मन्त्राणां समुदाहृता^९ ।

१ ॥ भयकर । ॥ १ ° क्लधातुहारिणम्, C ° क्लार्थान्तहारिणम् ।

३ In B and C the descriptions of वज्रासृत and टक्किराज follow this line ४ A adds च । ५ C ° काय । ॥ C भयकर । ७ ॥ ° न्तर ।

८ C वज्रिण । ९ B ° दीरयेत् ।

- एकैकस्य तु क्रोधस्य बहुत्वे तु विणिष्यते ॥
 खधातुमध्यगं चिन्तेत् स्वच्छमण्डलमुत्तमम् ।
 बुद्धविम्बं प्रभावित्वा वैरोचनं प्रभावयेत् ॥
 स्वच्छं चन्द्रनिभं शान्तं नानारश्मिसमप्रभम् ।
 आदर्शमिव संभूतं तैधातुकस्य मण्डलम् ।
 सर्वालङ्काररचितं ध्यात्वा बोधिं स पश्यति ॥
 अनेन बुद्धमाहात्म्यं सर्वलोकवशंकरम् ।
 प्राप्यते जन्मनीहैव ध्यानवज्रप्रभावनैः ॥
- ॥ वैरोचनसमयसंभवचारुवज्रो नाम समाधिः ॥
 खधातुमध्यगं चिन्तेत् वज्रमण्डलमुत्तमम् ।
 बुद्धविम्बं प्रभावित्वा वज्रसत्त्वं विभावयेत् ॥
 स्वच्छकायनिभं क्रुद्धं नानाज्वालभयप्रदम् ।
 सर्वाकारवरोपेतं सर्वालङ्कारभूषितम् ।
 ध्यात्वा ज्ञानपदं शान्तं लघु वज्रत्वमाप्नुयात् ॥
 अनेन बलमाहात्मा सर्वसत्त्ववशंकरम् ।
 प्राप्यते जन्मनीहैव ध्यानवज्रप्रयोगतः^१ ।
- ॥ सर्ववज्रसमयसंभवचारुवज्रो नाम समाधिः ॥
 खवज्रमध्यगं चिन्तेत् दर्शमण्डलमुत्तमम् ।
 • बुद्धविम्बं प्रभावित्वा धर्मसत्त्वं^२ विचिन्तयेत् ॥
 स्वच्छकायधरं सौम्यं सर्वालङ्कारभूषितम् ।
 रश्मिमेघमहाचक्रं^३ विस्फुरन्तं प्रभावयेत् ॥

^१ A ° स्वत्वं ° । ^२ A omits ° समय ° । ^३ A ° वज्र ° । 4. AC
 'प्रचोदितः । 5 A तत्त्वं । 6. A ° वज्रं ।

अनेन धर्ममाहात्म्यं त्रिकायाभेदसम्भवम् ।

प्राप्यते जन्मनीहैव ज्ञानोदधिविभूषणम् ॥

* ॥ धर्ममत्व^१समयसंभवचारुवच्चो नाम समाधिः ॥

खवक्ष्यमध्यगं चिन्तेत् चक्र^२मण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धविम्बं प्रभावित्वा लोचनार्थी विभावयेत् ॥

चारुवक्त्रां विशालार्चीं नानाभरणभूषिताम् ।

सर्वलक्षणसंपूर्णां त्रिकायाग्र^३धारिणीम्^४ ॥

पाणौ प्रभावयेत् चक्रं^५ त्रैधातुकवशङ्करम् ।

सर्वसिद्धिकरं ज्ञानं चक्रं चिन्तामणिप्रदम् ॥

॥ लोचनासमयाज्ञानहस्ताग्रवती नाम समाधिः ॥

खवक्ष्यमध्यगं चिन्तेत् चन्द्र^६मण्डलमुत्तमम् ॥

बुद्धविम्बं प्रभावित्वा खवक्ष्यार्थी प्रभावयेत् ।

चारुवक्त्रां विशालार्चीं नीलोत्पलसमप्रभाम् ॥

सर्वलक्षणसंपूर्णां खमायार्थीं विभावयेत् ।

पाणौ नीलोत्पलं चक्रं^७ त्रैधातुकनमस्कृतम् ॥

बुद्धबोधिकरं दिव्यं रहस्यं सिद्धिवञ्चिणाम् ।

॥ खभानुरग्निमेधवज्राल्हादनवती नाम समाधिः ॥

खवक्ष्यमध्यगं चिन्तेद्धर्ममण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धविम्बं प्रभावित्वा धर्मवक्षीं प्रभावयेत् ॥

चारुवक्त्रां विशालार्चीं पद्मरागेन्द्रसन्निभाम् ।

मायाजालाग्रसंभूतां रागरक्तवरप्रियाम् ॥

1. A ° वक्ष्य ° । 2. A चन्द्र ° । 3. A त्रिमायाग्र, ° C त्रियानाग्र ° ।

4. HC add बुद्धविम्बं प्रभावित्वा खवक्ष्यार्थीं प्रभावयेत् । after this line. 5. C

वक्ष्य ° । 6. C रहस्यं ।

सर्वलक्षणसंपूर्णां सर्वालङ्कारभूषिताम् ।

पाणौ रक्तोत्पलं दिव्यं सर्वबुद्धप्रभावितम् ॥

धर्मज्ञानाकरं दिव्यं गुह्यं समयवज्रिणाम् ।

॥ धर्मसमयतत्वाभिसम्बोधिदर्शनवज्रो नाम समाधिः ॥

खवज्जमध्यगं चिन्तेत् सिद्धिमण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धबिम्बं प्रभावित्वा ताराग्रीं तु प्रभावयेत् ॥

चारुवक्त्रां विशालाक्षीं नानाभरणभूषिताम् ।

पीतवर्णनिभां ध्यात्वा स्त्रीशाठ्यभदनोत्सुकाम् ॥

पाणौ प्रभावयेत् व्यक्तं उत्पलं पीतसन्निभम् ।

वज्रसमाधिसंभूतं सर्वसत्त्वनमस्कृतम् ॥

॥ समयतारावती नाम समाधिः ॥

खवज्जमध्यगं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धबिम्बं प्रभावित्वा यमान्तकायं विभावयेत् ॥

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं संक्रुद्धं भवमण्डलम् ।

रक्ताक्षं दंष्ट्राविकटं खड्गपाणिं विभावयेत् ॥

मुकुटे वैरोचनपदं ध्यात्वा तुष्यन्ति वज्रिणः ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो ज्ञानवज्रिणाम् ॥

॥ यमान्तकस्फुरणावभासव्यूहो नाम समाधिः ॥

खवज्जमध्यगं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धबिम्बं प्रभावित्वाऽपराजिताख्यं प्रभावयेत् ॥

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं सर्पमण्डितमेखलम् ।

विकरालं विकटवक्त्रं सितवर्णं प्रभावयेत् ॥

1. B° मध्य ° । 2. A चिन्तय ° । 3. A सूर्य ° । 4. A चक्राक्षं ।
5. A ° सन ° । 6. A सूर्य ° । 7. C° लं ।

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्यन्ति वज्रिणः ।
एषो हि सर्वक्रोधानां समयो ज्ञानवज्रिणाम् ॥

॥ अपराजितवज्र^१व्यूहो नाम समाधिः ॥

खवक्षमध्यागं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।
बुद्धविम्बं प्रभावित्वा हयग्रीवं^२ प्रभावयेत् ॥
स्फुलिङ्गगहनं क्रुद्धं^३ विस्फुरन्तं समन्ततः ।
सर्वदुष्टपदाक्रान्तं रक्तवर्णं^४ विभावयेत् ॥
मुकुटेऽमितसंबुद्धं ध्यात्वा तुष्यन्ति वज्रिणः ।
एषो हि सर्वक्रोधानां समयो ज्ञानवज्रिणाम्^५ ॥

॥ हयग्रीवोत्पत्ति^६संभवव्यूहो नाम समाधिः ॥

खवक्षमध्यागं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।
बुद्धविम्बं प्रभावित्वा वज्राभूतं प्रभावयेत् ॥
स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं वज्रमेघसमाकुलम् ।
क्रुद्धं सरोषणं कृष्णं तीक्ष्णदंष्ट्रं प्रभावयेत् ॥
मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्यन्ति क्रोधधृक् ।
एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ अमृतसमयसम्भववज्रो नाम समाधिः ॥

खवक्षमध्यागं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।
बुद्धविम्बं विभावित्वा टक्सित्वं प्रभावयेत्
क्रूरं विकृतकेशायं भयस्यापि भयङ्करम् ।
सर्वालङ्कारसंपूर्णं भावयेत् वज्रमुप्रभम्^७ ॥

१ B omits ° वक्ष. ° । २ BC ° वक्ष. ° । ३ A दीप्तं । ४ A ° विम्बं ।

५ C वक्षधारिणाम् । II ° वारिणाम् । ६ A ° त्यादन ° । ७ A देहो ° ।

८ A ° सुत्तमम् ।

मुकुटेऽचोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम्^१ ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ ध्यानवज्रसम्बोधिरतिनाम समाधिः ॥

खवज्रमध्यागं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुधविम्बं प्रभावित्वा महावनं प्रभावयेत् ॥

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं त्रिवज्रालयमण्डलम् ।

क्रूरं पाशधरं क्रुद्धं भावयेत् वलवज्रिणम् ॥

मुकुटेऽचोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ त्रिवलवज्रो^२ नाम समाधिः ॥

खवज्रमध्यागं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुधविम्बं प्रभावित्वा नीलवज्रं प्रभावयेत् ॥

कृपारूपधरं तीक्ष्णं कृपादधिप्रवर्धनम् ।

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं भावयेत् दृगडवज्रिणम् ॥

मुकुटेऽचोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ वज्रदृगडसमयायवती नाम समाधिः ॥

खवज्रमध्यागं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुधविम्बं प्रभावित्वा अचलायं विभावयेत् ॥

कैकरं विहृतं क्रुद्धं पाशखड्गधराकुलम्^३ ।

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं भावयेदचलवज्रिणम् ॥

मुकुटेऽचोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

१. C मर्दनं । २. H पाप ° । ३. A त्रिवज्रमहावनो । ४. C पुष्टि ° ।
५. A^b ध्याकुम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ खवक्षधातु^१समयपदाक्रान्तो नाम समाधिः ॥

खवक्षमध्यगं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धविम्बं प्रभावित्वा विद्याचक्रं विभावयेत् ॥

सर्वलक्षणसंपूर्णं चक्रं^२ज्वालापरिवृतम् ।

उष्णीषचक्रसमयं विस्फुरन्तं प्रभावयेत् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ उष्णीष^३विद्यापल^४चक्रो नाम समाधिः ॥

खवक्ष^५मध्यगं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुद्धविम्बं विभावित्वा वक्षसुभं प्रभावयेत् ॥

तीक्ष्णज्वालार्चिर्वपुषं स्फुरन्तं मेघवक्षिणम् ।

वक्षहस्तं महाज्वालं भावयन् सिद्धिमाप्नुयात् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ वक्षसमयसुम्भवक्षो नाम समाधिः ॥

निरोधक्रोधचक्रेण बुद्धचक्रनिषेविणा^६ ।

समाधिवक्षज्ञानानि सिध्यन्ते वक्षमण्डलात् ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्य गुह्य-
समाज्ञे महागुह्यतन्त्रराजे समयव्यूहतत्त्वार्थभावनासम्बोधि-
पटलस्तयोद्गोऽध्यायः ।

1. C omits ° धातु ° । 2. B वक्ष ° । 3. A adds ° समय ° । 4. A ° धर ° । 5. A ° धातु ° । 6. A ° वर्च ।

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम्^१ ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ ध्यानवज्रसम्बोधिरतिनाम समाधिः ॥

खवत्तमधारां चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुधविम्बं प्रभावित्वा महावज्रं प्रभावयेत् ॥

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं त्रिवज्रालयमण्डलम् ।

क्रूरं पाशं^२ धरं क्रुद्धं भावयेत् बलवज्रिणम् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ त्रिवलवज्रो^३ नाम समाधिः ॥

खवत्तमधारां चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

बुधविम्बं प्रभावित्वा नीलवज्रं प्रभावयेत् ॥

कृष्णारूपधरं तीक्ष्णं कृष्णोदधिविवर्धनम् ।

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं भावयेत् दण्डवज्रिणम् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ वज्रदण्डसमयाग्रवती नाम समाधिः ॥

खवत्तमधारां चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।

• बुधविम्बं प्रभावित्वा अचलायं विभावयेत् ॥

केकरं विकृतं क्रुद्धं पाशखड्गधराकुलम् ।

स्फुलिङ्गगहनं दीप्तं भावयेदवलवज्रिणम् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

१. E मर्दनं । २. H पाप ° । ३. A त्रिवज्रमहावज्रो । ४. C पुष्टि ° ।

५. A ° धराकुलं ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रम ॥

॥ खवज्जधातु^१समयपदाक्रान्तो नाम समाधिः ॥

खवज्जमध्यगं चिन्तेत् सूर्यमगडलमुत्तमम् ।

बुद्धविम्ब प्रभावित्वा विद्याचक्र विभावयेत् ॥

सर्वलक्षणसपूर्णं चक्रं^२ज्वालापरिहृतम् ।

उष्णीषचक्रसमय विस्फुरन्त प्रभावयेत् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमय ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रम ॥

॥ उष्णीष^३विद्याचल^४वक्रो नाम समाधिः ॥

खवज्ज^५मध्यगं चिन्तेत् सूर्यमगडलमुत्तमम् ।

बुद्धविम्ब विभावित्वा वज्रसुम्भ प्रभावयेत् ॥

तीक्ष्णज्वालार्चिर्वपुषं स्फुरन्त मेधवज्जिणम् ।

वज्रहस्त महाज्वालं भावयन् सिद्धिमाप्नुयात् ॥

मुकुटेऽक्षोभ्यसमय ध्यात्वा तुष्टिप्रवर्धनम् ।

एषो हि सर्वक्रोधानां समयो दुरतिक्रम ॥

॥ वज्रसमयसुम्भवतो नाम समाधिः ॥

निरोधक्रोधचक्रेण बुद्धचक्रनिषेविणा^६ ।

समाधिवज्रज्ञानानि सिध्यन्ते वज्रमगडलात् ॥

इति श्रोसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्य गुंछ
समाले महागुच्छतन्त्राले समयव्यूहतत्त्वार्थभावनासम्बोधि
पटलस्तयोदशोऽध्यायः ।

१ C omits ° धातु ° । २ B वज्र ° । ३ A adds ° समय ° । ४ A ° धर ° । ५ A ° धातु ° । ६ A ° वर्ण ° ।

चतुर्दश पटल ।

अथ भगवान् सर्वतथागतसमयाधिपतिर्महावज्रधरः
शान्ति^१समयायं नाम समाधिं समापद्येमां सर्वतथागतभार्यां
कायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ओं रु रु स्फुरु ज्वल तिष्ठ सिद्धलो^२चने सर्वार्थसाधनि
स्वाहा ॥

अथास्यां गौतमाचार्यां सर्वसम्पन्ननीपिणः ।

तुष्टा इष्टं समापेदे बुद्धवज्रमनुस्मरन् ॥

बुद्धानां शान्तिजननी सर्वकर्मप्रसाधनी ।

मृतसंजीवनी प्रोक्ता वज्रसमयचोदनी ॥

इत्याह च ॥

अथ भगवांस्त्रिकायसमयकीधवज्रः भावाभावसमयवज्रं
नाम समाधिं समापद्येमां सर्ववज्रधरायमहिषीं स्वकाय-
वाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ओं शङ्करे शान्तिकरे घुट्ट घुट्ट घुट्टनि घातय घातय^३
घुट्टनि स्वाहा^४ ॥

अथास्यां गौतमाचार्यां त्रिवलाभेद्यवज्रिणः ।

उरफुल्लचारुनयना वज्रचित्तमनुस्मरन् ॥

रत्नावज्रप्रयोगेषु नित्यं कर्मप्रसाधनी ।

महावज्रभयार्तानां नित्यं बलकरौ स्मृता ॥

अथ भगवान् महाराज^१समयावलोकनं नाम समाधिं
समापद्येमां धर्मकायाग्रभार्यां स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास^२ ।

॥ ओं कटे विकटे^३ कटङ्कटे करोटवीर्ये स्वाहा ॥

अथास्यां गौतमात्रायां वज्रधर्माग्रचा^४रिणः ।

तुष्टा ध्यानं समापेदे वज्रधर्ममनुस्मरन् ॥

धर्मपुष्टिं बलं नित्यं महाकोशवती मदा ।

करोति जापमात्रेण वाग्वज्रस्य वचो यथा^५ ॥

अथ भगवान् समन्तसम्भववज्रं नाम समाधिं समापद्येमां
समयम^६त्वाग्रभार्यां स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ओं तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा ॥

अथास्यां गौतमात्रायां सर्वबुद्धा महात्मजाः ।

इष्टिता ज्ञानमापेदे वज्रकायमनुस्मरन् ॥

बुद्धवज्रमहासैन्यं सत्त्वधातुं समन्ततः ।

करोति दासवत् सर्वं निश्चेष्टं वशकृत् जगतात् ॥

इत्याह च ॥

अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्तथागतो
विमलरश्मिमेघव्यूहवज्रं^७ नाम समाधिं समापद्येमां वज्रयमान्तक
महा^८क्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास^९ ॥

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं ख ख स्वाहि
स्वाहि सर्वदुष्ट^{१०}दमक असिमूषलपरशुपाशहस्त चतुर्मुख

1 A °ज ° । 2 C °रयत् । 3 AC add निकटे । 4 A धा ° ।

5 A °धरो यथा । 6 C °त ° । 7 B omits °वज्र° and A omits °व्यूह° ।

8 B °यज्ज ° । 9. AB °येत् । 10 A adds °सत्त्व ° ।

चतुर्भुजं षट्चरणं आगच्छागच्छ^१ सर्वदुष्टप्राणहारिणे महा-
 विघ्नान्तक^२ विघ्नताननं सर्वभूतभयङ्करं चट्टाट्टहासनादिने
 व्याघ्रचर्मनिवसने^३ कुरु कुरु सर्वकर्माणि हिन्दुं हिन्दुं सर्व-
 मन्तान् भिन्दुं भिन्दुं परमुद्राणां^४ कर्षय आकर्षय सर्वभूतान्
 निर्मथ निर्मथ सर्वदुष्टान् प्रवेशय प्रवेशय मण्डलमध्ये वैव
 स्वतज्जीवितान्तकरं कुरु कुरु मम कार्यं^५ दृष्टं दृष्टं पच पच
 मा विलम्ब विलम्ब समयमनुस्मर हूं हूं फट् फट् स्फोटय
 स्फोटय सर्वांगापरिपूरकं सर्वान् नाशय रिपून् कर कर^६
 हे हे भगवन् किं चिरायसि मम सर्वार्थान् साधय साधय
 स्वाहा ॥

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे बुद्धा महायज्ञाः ।

भौताः संवत्समनसो वज्रचित्तमनुस्मरन् ॥

कपालं निर्त्रणं प्राप्य चारुरूपं मनोपिणम् ।

पादाक्रान्तगतं कृत्वा मन्त्रमेनमनुस्मरन्^७ ॥

लोचनं मामको चापि महावज्रकुलोच्चयाम् ।

द्विचीन् वारान् समुच्चार्य ध्रुवमाकृष्यते क्षणात् ॥

दृष्ट्वाह च भगवान् बोधचित्तवज्रः ॥

अथ भगवान् वैरोचनवज्रस्तथागतः समग्रगमिष^८नायं
 नाम समाधिं समापद्येमममृतममयवज्रक्रोधं स्वकायवाक्-
 चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास ॥

नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । नमो वज्रक्रोधाय

१. A गच्छ गच्छ । २. A विघ्नघातक । ३. C निवेगने । ४. A
 मन्त्रा^९ । ५. B^{१०} यं । ६. A adds सर्वांगापरिपूरकं । ७. C स्मरेत् ।
 ८. BC omit^{११} बोधि before चित्त । ९. A गृह^{१२} ।

महादंष्ट्रोत्कटभैरवाय असिमुमलपरशुपाश^१गृह्येतहस्ताय ओं
अमृतकुरण्डलि ख ख खाहि खाहि तिष्ठ तिष्ठ वन्ध
वन्ध हन हन दह दह गर्ज गर्ज विस्फोटय विस्फोटय
सर्वविघ्नविनायकान् महागणपतिजौवितान्तकराय^२ स्वाहा ॥

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे बुद्धा महायशाः ।

मूर्च्छिता भयमापेदे वज्रकाय^३मनुस्मरन् ॥

सर्वमन्त्रप्रयोगेषु वज्रोच्चाटनकर्मणि ।

उच्चाटयति विधिना बुद्धसैन्यमपि स्वयम् ॥

अथ भगवान् रत्नकेतुस्तथागतो बुद्धरश्मिवज्रं नाम समाधिं
समापद्येमं वज्रापरानितमहा^४क्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ।

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं ह्रं जिन-
रिति ह्रं ह्रं फट् फट्^५ स्वाहा ॥

अथास्मिन् गौतमात्रे तु सर्वे बुद्धा महायशाः^६ ।

भीताः सन्तस्तमनसो बोधिचित्तमनुस्मरन् ॥

राक्षसव्याडक्रूरेषु महाभयसमाकुले ।

करोति विधिवत् कर्म वज्रचित्तमनुस्मरन्^७ ॥

अथ भगवान् अमितायुस्तथागतोऽमितसम्भववज्रं नाम
समाधिं समापद्येमं पद्मसम्भव^८वज्रक्रोधं स्वकायवाक्चित्त-
वज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

1. C पाशपरशु ; परशु in A. 2. H ° काय । 3. A ° म । 4. BC omit.
5. C ° रितिह, A ° रितिटादा । 6. B omits. 7. A भाषित ° । 8. A
° क्षजाः । 9. C प्रयुञ्जनात्, A प्रपूजनात् । 10. A ° वं नाम महा ° ।

नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं ह्रं ह्रं ह्रं तरुल
 विसुल सर्वविषघातक ज्वलितविस्फुलिङ्गाद्वाट्टहास केसरि-
 सटाटोपटङ्कारवज्रखुर^१निर्घातन^२चलितवसुधातल निश्वासं-
 मास्ततोत्^३लिप्तधरणीधर भीषणाद्वाट्टहास अपरिमितबल-
 पराक्रम आर्यगणभौतभूतगणाध्युषित बुद्ध बुद्ध हयग्रीव खाद
 खाद परमन्तान् छिन्द छिन्द सिद्धिं मे दिश^४ आवेशय^५
 सर्वज्वरपिपासा^६दौन् सर्वघृष्टप्रतिहतो भव वज्रदंष्ट्र किं
 चिरायसि इमं सर्व^७दुष्टग्रहं दुष्टसङ्घ^८ वा धुन धुन विधुन
 विधुन मघ मघ मट मट घातय घातय बन्ध बन्ध बुद्धधर्म-
 सङ्गानुज्ञातकर्म कुरु शीघ्रम् । हयग्रीवाय फट्^९ वज्रगात्राय
 फट् वज्रनेत्राय फट् वज्रदंष्ट्राय फट् वज्रखुर^{१०}राय फट् वज्रखुर^{१०}-
 निर्घातनाय फट् परमन्तविनाशाय फट् त्रैलोक्यभयङ्कराय
 फट् सर्वकर्मेष्वप्रतिहताय फट् वज्रकुलसन्तासनाय फट्
 ह्रं ह्रं ह्रं फट् फट् फट् स्वाहा ॥

अथास्मिन् विनिःसृत^{११}मात्रे धर्मवज्रा महायनाः ।

भौताः संमूर्च्छमापदे ज्ञानराजमनुस्मरन् ॥

खधातुं विषमम्पूर्णं वज्रहालाहलप्रभम् ।

करोति निर्विषं सर्व^{१२}क्रोधराजप्रचोदनैः ॥

इत्याह च ।

अथ भगवान् अमोघसिद्धिस्तथागतः अमोघसमय^{१३}सम्भव-

1. C ° सुर ° । 2. CB omits ° चलित ° । 3. C ° तौ । 4. A repeats. 5. AB पिपासा ° । 6. AB omits. 7. A. सूर्य ° । 8. C adds यप्ताय फट् । 9. A ° ह्रं ° । 10. A ° गर ° । 11. A निघारित ° । 12. BC read instead समाधिविधिभेदेन । 13. BC omit.

केतुवज्रं नाम समाधिं समापद्येमं नीलवज्रदण्डक्रोधराजं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं एहोहि भग-
वन् नीलवज्रदण्ड तुरु तुरु हुलु हुलु हाहा^१ गुलु गुलु
गुलापय गुलापय क्रम क्रम भगवन् वायुवेगेन भूतान् शौघ्रं
दह दह दर दर वह वह^२ पच पच मथ मथ पातय^३
पातय मष्ट मष्ट मष्टापय मष्टापय सर्वकर्माणि छिन्द छिन्द
भक्ष^४ भक्ष मेदमांसरुधिरमत्स्यमेदमज्जाप्रिय एहोहि भगवन्
सर्वविघ्नानि^५ सर्वमन्त्राणि सर्वमूलकर्माणि सर्वमूलग्रहान्
हन हन^६ भञ्ज भञ्ज मर्द मर्द इदं मे कार्यं साधय ह्रं
नीलाय नीलवज्रदण्डाय तुरु तुरु विघ्नविनायकनाशकाय^७
हुरु हुरु दीप्तचण्डाय सर्वशत्रूणां हृदयानि पीडय छिन्द
छिन्द विद्यानां छिदक्क ह्रं^{१०} विद्यानां शिष्टान् स्मर स्मर
समयं वज्रधरवचनं कर्माणि निकृन्तय ह्रं ह्रं हन हन^{११}
दह दह कुरु कुरु^{१२} तुरु तुरु हुरु हुरु^{१३} फट् फट् ह्रं ह्रं
ह्रं भक्षापय कृतान्ताय देवऋषिविद्रापकाय हन हन^{१४}
वज्रदण्डाय^{१५} स्वाहा ॥

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वदुष्टाग्रसम्भवाः ।

भीताः सन्तस्तमनसो वज्रसत्त्वमनुस्मरन् ॥

1. C omits ° वज्र ° । 2. BC लघु लघु । 3. A has ताट ताट चल चल
दह दह instead of वह वह only. 4. A घाटय । 5. BC भक्षय । 6. BC
omit सर्वविघ्नानि । 7. C भर, B हर । 8. C omits ° वज्र ° । 9. A
° विनायकं नाशकाय । 10. A adds महाक्रोधकं ह्रं । 11. C हर हर ।
12. A हुरु हुरु । 13. AC omit. 14. C हर हर । 15. C ° ण्डिणे ।

जपेनाष्टशतेनायं क्रोधराजो महायशः ।

घातकः सर्वदुष्टानां विधिचक्रप्रयोजनैः ॥

इत्याह च ।

अथ भगवान् अक्षोभ्यवज्रस्तथागतः समन्तमेघश्रियं नाम
समाधिं समापद्येमं महाबलवज्रं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ।

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं हूं हूं हूं
फट् फट् फट् ओं उग्रशूलपाणि हूं हूं हूं फट् फट् फट्
ओं ज्योतिर्निर्णाद हूं हूं हूं ओं फट् फट् फट् ओं
महाबलाय स्वाहा ।

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे नागा महाबलाः ।

भीताः सन्तस्तमनसः त्रिकायवज्रमनुस्मरन् ॥

जापमात्रप्रयोगेण सर्वकर्माणि साधयेत् ।

अनावृष्टिसमये च पातयेदारिमण्डलम् ॥

अथ भगवान् समन्तनिर्घातवज्रं नाम समाधिं समा-
पद्येमं सर्वतथागतटक्षिराजमहाक्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ।

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं टक्कि हूं जः ॥

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वबुद्धा महात्मजाः ।

भीताः समयमापेदे त्रिवज्रकायमनुस्मरन् ॥

1. A ° वज्र ° ।

2. Twice in C.

3. C omits. Twice in A.

4. Thrice in A. AC add फट् फट् फट् ।

लिङ्गं दक्षिणपादेन^१ वज्रसत्त्व^२प्रयोगतः ।

त्रिवज्रमन्त्रचक्रेण सर्वसत्त्वा^३कर्षणं भवेत् ॥

अथ भगवान् ज्ञानमालाम्बुवच्चं नाम समाधिं समापदेशं
अचलवज्रचण्डसमयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं अचलकारण
हूँ हूँ^४ मोह मोह^५ सट् सट् ह ह मोह मोह सह सह^६ हन हन^७
दह दह तट् तट् तिष्ठ तिष्ठ आविश आविश महामत्तपालक^८
धुन धुन तिणि तिणि किणि किणि खाद खाद^९ विघ्नान्
मारय मारय दूष्टान् भक्ष भक्ष सर्वान्^{१०} कुरु कुरु किरि किरि
महाविषमवक्ष स्फोटय स्फोटय हूँ हूँ हूँ नृवलितरंग-^{११}
नर्तक ओं ओं^{१२} हां हां^{१३} अचलघेत^{१४} स्फोटय स्फोटय ओं^{१५}
असमन्तिक चाट् महाबल सातय समयं^{१६} मं चँ^{१७} हां मां
शुध्यतु वज्री^{१८} तुष्यतु वज्री नमोऽस्त्वप्रतिबलेभ्यः ज्वालय त्राट्
असह नमः स्वाहा ॥

अथाम्निन् भाषितमात्रे सर्वे देवाः सकिङ्कराः ।

मूर्च्छितास्वस्तमनसो मन्त्र^{१९}कायमनुस्मरन् ॥

अनेन क्रोधमन्त्रेण महादेवादयः सुराः ।

भीताः सम्पुटकायेन आकृष्यन्ति महर्षिकाः ॥

1. C adds क्रान्त्वा । 2. BC वज्रयोग ° । 3. A ° मन्त्रा ° । 4. thrice in B. 5. A omits. 6. A सट् ; C adds इस इस । 7. C हर हर । 8. A ° मन्त्रपालक, C महपालक । 9. C omits. 10. C ° त्वान् ° । 11. A ° गा ° । 12. C भा । 13. Thrice in B. 14. C adds खाद खाद । 15. A हँ । 16. A omits. 17. A परमन्त्राणि समयमन्त्रान् ओं ओं instead of मं चँ । 18. A लोकं । 19. A वज्र ° ।

अथ भगवान् समयविजृम्भितवज्रं नाम समाधिं समा-
पद्ये^१ सर्ववज्रधरसमयं सुम्भ^२महाक्रोधं स्वकायवाक्चित्त-
वज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ओं नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं सुम्भ
निसुम्भ^३ हूं गृगह गृगह हूं^४ गृगहापय गृगहापय हूं आनय हो
भगवन् विद्यारान् हूं फट् ॥

अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वकन्या महर्धिकाः ।

मूक्तकेशा विवस्त्रा^५ वज्रसत्त्वमनुस्मरन् ॥

वज्रसत्त्वपदाक्रान्तं सर्वताद्यागताधिपम् ।

वज्राङ्गुशपाणेन वज्रकन्याकर्षणं परम् ॥

अथ भगवान् महासमयतत्त्वोत्पत्तिवज्रं नाम समाधिं
समापद्येदं महासमयवज्रगुह्यवाक्समयतत्त्वपदं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

बुधवज्र^६ तिकायेषु वज्रसत्त्वविभावना ।

पाशवज्राङ्गुशधरैर्बुद्धाकर्षणमुत्तमम् ॥

बुधवाक्काययोगेन महाचक्रप्रयोगतः ।

वज्रसत्त्वो महाराजो ध्रुवमाकृष्यते सदा ॥

चक्रपद्ममहावज्रैः त्रिवज्राभेद्यभावनैः ।

वज्राङ्गुशप्रभेदेन सर्वमन्त्राकर्षणं ध्रुवम्^७ ॥

स्वमन्त्रपुरुषं ध्यात्वा सर्व^८वज्रमयं जिवम् ।

कन्यां तु मानुषीं श्रेष्ठां हृद्गज्राङ्गुशयोगतः ॥

1. C ° छ ° । 2. B ° मन्त्रव ° । 3. C ° ओ । 4. C omits
5. AC ° व्या । 6. A ° जे । 7. A धरं । 8. B सत्त्व ° ।

वातमण्डलसंयोगे^१ ध्रुवमाकृष्यते सदा ।
 वैरोचनमहाबिम्बं भावयेच्चन्द्रमण्डलम् ॥
 शर्चीं तत्र स्थितां चिन्तेत् वज्राभृतप्रयोगतः ।
 पञ्चाशवारानुच्चार्य ध्रुवमाकृष्यते सदा ॥
 वज्राङ्कुशमहाबिम्बं तौष्णज्वालासमप्रभम् ।
 वज्रमण्डलकं ध्यात्वा खकन्याकर्षणमुत्तमम् ॥
 स्वक्रोधवज्रसमयं वज्रपाताल^२वासिनम् ।
 शूलवज्राङ्कुशपाशैर्देत्यकन्याकर्षणमुत्तमम्^३ ॥
 गौरिकां खटिकां^४ वापि वज्राङ्कुशप्रयोगतः ।
 चन्द्रोपरागसमये मुखे प्रक्षिप्य साधयेत् ॥
 ब्रह्मेन्द्ररुद्रदेवानां यस्य नाम^५ समालिखेत्^६ ।
 आगच्छन्ति भयसस्ताः वाक्यवज्रवचो यथा ॥
 सर्वाकारवरोपेतं मञ्जुवज्रं विभावयेत् ।
 यमान्तकं महाक्रोधं वज्राङ्कुशं विचिन्तयेत् ॥
 कल्पोद्वाहमहाचक्रं ध्यात्वा यक्षींस्तु माधयेत्^७ ।

इत्याह च ॥

मुद्राभेदेन सर्वेषां मन्त्रभेदेन सर्वथा ।
 आकर्षणपदं प्रोक्तं न चेन्नाशमवाप्नुयात् ॥
 वज्रसत्त्वो महाराजो चोदनोयो मुहुर्मुहुः ।
 स एव सर्वमन्त्राणां राजा परमगाश्वतः ॥

अथ भगवान् समन्तविजृम्भितज्ञानवज्रं नाम समाधिं

१ A ° लियोगेन । २ AC ° पोतल । ३ A ° पदे ° । ४ A पर ।
 ५ A omits C खटिकां । ६ A नामं यस्य । ७ A लिखेत् स्वयम् । ८ A
 मुञ्चयेत् । ९ C ° स्तु ।

समापदेमां वज्रैकजटां नाम महासर्पापराजित^१वाग्वज्राग्नीं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास ॥ ओं गूलिनि^२
स्वाहा ॥

अथास्यां भाषित^३मात्रायां नागकन्या महर्षिकाः ।

दृष्टमाना विवस्त्राङ्गा^४ ब्रुहवोधिमनुस्मरन् ॥

अनया मन्त्रविद्याया सर्वे आकृष्यन्ति पद्मगाः ।

नागकन्यां विशालार्चीं समाकृष्योपभुञ्जयेत्^५ ॥

अथ भगवान् गगन^६समयसम्भववज्रं^७ नाम समाधिं
समापदेमां महाधर्मसमयवज्रभृकुटीं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निधारयामास ॥

ओं भयनाग्नि चासनि^८ चासय^९ भृकुटी तटि वितटि
वितटि^{१०} वैरटि वैरटि ज्वेते^{११} ज्वेतजटिनि स्वाहा ॥

अथास्यां गोतमात्रायां सर्वविद्याधरात्मजाः ।

कम्पिता भयमापिदे ज्ञानराजमनुस्मरन् ॥

विद्याधरमहाकन्यां चलत्कनककुण्डलाम् ।

आकृष्य समयादान अनया मन्त्रविद्याया ॥

निरोधवज्रराजिन^{१२} निष्पन्नेनायचारुणा^{१३} ।

त्रिवचज्ञानसंभूता चणात् कृष्यन्ति सर्वतः ॥

अथवा^{१४} सर्वक्रोधानां लक्षजापेन मन्त्रिणः ।

भर्वकर्मकराः प्रोक्ताः विजनेषु महत्सु च ॥

1. BC ° समयरात्र ° । 2. A adds हं । 3. BC विनिःसृत ° । 4. A
व्या ° । 5. B ° जते । 6. C जगर ° । 7. A omits ° दय्य ° । 8. A
adds चार्थ । 9. Twice in A. 10. A omits. 11. B omits. 12. A
' जापेन । 13. A ° रणा ° । 14. अथ भगवान् ।

मन्त्राकर्षणविजृम्भितराजो नाम समाधिपटलचतुर्दशः ।

८८

आचार्यनिन्दनपरा महायानायनिन्दका ।

मारणीयाः प्रयत्नेन अथवा स्थानचालनम्^१ ।

अनेन बोधि परमां मन्त्रसिद्धिञ्च प्राप्नुयात् ॥

इत्याह च ॥

दशदिक्सर्वबुद्धानां कायवाक्चित्तघातनम् ।

भावनौय विधानेन^२ रिपूणां दुष्टचेतसाम् ॥

रुधिरार्द्रं सलिलार्द्रं विण्मूचार्द्रं वापि कारयेत् ।

प्रा^३हृत्य लिङ्गं चाक्रम्य क्रोधराज प्रयोजयेत् ।

शताष्टेन तु^४ पूर्णेन ध्रुवं बुद्धोऽपि शीर्यते ॥

इत्याह च ॥

सलिलार्द्रगतं वस्त्रं कृत्वा क्रोधाद्यबन्धनात् ।

लिङ्गं^५ पादेन चाक्रम्य ध्रुवं बुद्धोऽपि नश्यति ॥

विण्मूचार्द्रगतं वस्त्रं^६ पूतिगन्धजुगुप्सितम् ।

प्राहृत्य मन्त्रमावर्त्तेत्^७ शृण्वते म्रियते क्षणात् ॥

भस्मोदकार्द्रगतं वस्त्रं प्राहृत्य क्रोधसङ्कुलम् ।

शताष्टवारानुच्चार्य वज्रसत्त्वोऽपि शीर्यते ॥

इत्याह च ॥

सलिलार्द्रगतं वस्त्रं^८ प्राहृत्य क्रुद्ध^९ चेतसा^{१०} ।

नग्नो मुक्ताशिखो भूत्वा विकटोत्कटसम्भ्रमः ॥

लिङ्गपादेन चाक्रम्य खधातुमपि नाशयेत् ।

इत्याह च ॥

मातृगृहे श्मशाने^१ शून्यवेश्मनि चतुष्पथे ।
 एकलिङ्गैकवृत्ते वा अभिचारं समारभेत् ॥
 मानुषास्त्रिमयं कीलं अष्टाङ्गुलप्रमाणतः ।
 शताष्टवारानुच्चार्य^२ अरिद्वारेषु गोपयेत् ॥
 युद्धास्त्रिकायवरदो ज्ञानाज्ञानविवर्जितः ।
 पक्षाभ्यन्तरपूर्णेन भक्ष्यते^३ म्रियतेऽपि वा ॥
 कपालं परिपूर्णं वा प्राप्य विज्ञो^४ विशेषतः ।
 लिखेन्मन्त्रपदं तत्र जापया^५ वज्रभाषया ॥
 अरिद्वारेऽथवा ग्रामे गोप्योच्चाटयते^६ ध्रुवम् ।
 तालपत्रेऽथवान्यत्र क्रोधमन्त्रं समालिखेत् ।
 अरिगृहे^७ऽथवा द्वारे गोप्य नश्यति^८ श्रूयति ॥

इत्याह भगवान् महासमयकी^९तुवजः ।

अथ भगवान् सर्वतद्यागतकायवाक्चित्तनिबन्धनवज्रं
 नाम समाधिं समापद्येदं सर्ववैधातुककायवाक्चित्तकीलन-
 वज्रं^{१०} स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास ॥

॥ ओं घ घ घातय^{११} घातय सर्वदुष्टान् फट् कीलय कीलय
 सर्वपापान् फट् ह्रं ह्रं ह्रं वज्र कीलय वज्रधर आज्ञापयति
 प्रवाक्चित्तवज्रं कीलय ह्रं फट् ॥

अद्यास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे वज्रा महर्षिकाः ।

मूर्च्छिता भयमापन्ना खवज्रचित्तमनुस्मरन् ॥

1. A adds वा । 2. ° नभिमन्त्र । 3. C भक्ष्यते । 4. BC विधिज्ञो ।
 A जपया । 6. A ° टनं, C टयेत् । 7. C ° द्वारे । 8. B तस्य वि ° ;
 ° ते तस्य वि ° । 9. C ह्रं । 10. A मन्त्रवाम । 11. Once in B.

मानुषास्थिमयं कौलं अथवा खदिरायजम्^१ ।

अयोमयकृतं कौलं त्रिवज्जकायनाशनम् ॥

वज्रसचं समाधाय स्फुलिङ्गाकुलसुप्रभम् ।

त्रिवज्जकायपर्यन्तं बिम्बं ध्यात्वा प्रयोजयेत् ॥

वैरोचनमहामुद्रां अथवा रागवज्जिणः ।

यमान्तक^२महामुद्रां ध्यात्वा त्रिवज्जकौलनम्^३ ॥

कुण्डलामृतवज्जेण^४ दुष्टकूरनिकृन्तनम् ।

कर्तव्यं वज्रयोगेन बुद्धस्यापि महात्मनः ॥

हृदयं यावत् पादान्तं वज्रकौलविभावनम् ।

जङ्घन्तदेव समयमि^५दं कौलविजृम्भितम् ॥

ध्यानवज्रप्रयोगेण ध्रुवं बुद्धोऽपि कौल्यते ।

वज्रसत्त्वो महाराजा कौलयन् म्रियते लघु ॥

अथ भगवान् महावैरोचनः कायविजृम्भितवज्रं नाम
समाधिं समापद्येदं स्वकायसमयाक्षेपवज्रकौलनमन्त्रं^६ स्वकाय-
वाक्चित्तवज्जेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ओं छिन्द छिन्द भिन्द^७ भिन्द हन हन दह दह दीप्त-
वज्रचक्रं क्षु^८ फट् ॥

अन्योन्यवेष्टनाकारमङ्गुष्ठपदमौलनम् ।

वैरोचनपदाक्रान्तं वज्रकौलनिपातनम् ॥

इतमात्रे महासचे त्रिकायवज्रसम्भवः ।

उत्तिष्ठेत् समया^९येण न चेन्नाशपदं भजेत्^{१०} ॥

अथ भगवान् लोकेश्वरो वाग्विजृम्भितं^१ नाम समाधिं
समापद्येदं वाक्समयाक्षेपकी^२लनमन्त्रं स्वकायवाक्चित्तवक्षेभ्यो
निश्चारयामास ।

॥ ओं ह्रीः भूर्भुवः ॥

विकसितज्ञान^३पद्मे वज्राङ्गु^४लिनिवेशनम् ॥

वाक्य^५वज्रपदाक्रान्तं वज्रकीलनिपातनम् ॥

इतमात्रे महावज्रे त्रिकायालयसम्भवः ।

उत्तिष्ठेत् इतमात्रेण नचेन्नाशपदं भजेत् ॥

अथ भगवान् महावज्रधरः चित्तविजृम्भितवत्तं नाम समाधिं
समापद्येदं चित्तसमयाक्षेपकी^६लनमन्त्रं स्वकायवाक्चित्त-
वक्षेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ओं वज्रराज ह्रं ॥

पञ्चशूलनिवेशेन^७ स्फुलिङ्गाकुलसाधनम्^८ ।

चित्तवज्रपदाक्रान्तं वज्रकीलनिपातनम् ॥

इतमात्रे महावज्रे त्रिवज्जालय^९सम्भवः ।

उत्तिष्ठेत् इतमात्रेण न चेन्नाशपदं भजेत् ॥

सम्यग्विधान^{१०}मार्गेण कायवाक्चित्तयोगतः ।

खधातुवज्रपर्यन्तं कीलयेन्नात्र संशयः ॥

ब्रूयाद् भगवान् महाकीलवज्रः ।

अथ बुद्धास्त्रिकायाद्याः सत्त्वधातुहितैपिणः ।

तुष्टाः प्रामोद्यसंप्राप्ताः इदं घोषमकारयन् ॥

अहो गुह्यपदं श्रेष्ठमहो^१ सारसमुच्चयम् ।
 अहो धर्मपदं शान्तं अहो वज्रविदारणम् ॥
 कौलनं सर्वबुद्धानां बोधिसत्त्वा महायथाः ।
 कायवाक्चित्तवच्याणां कौलनं समुदाहृतम् ॥
 इदं तत् सर्वमन्त्राणां कौलनं तत्त्वसम्भवम् ।
 कायवाक्चित्तवरदं मन्त्रतत्त्वसमुच्चयम् ॥ इति ॥

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे कायवाक्चित्ताहुतमन्त्राकर्षण-
 विजृम्भितराजो नाम समाधिपटलश्चतुर्दशोऽध्यायः ॥

अथ वज्रधरो राजा सर्वाकाश^१महाघरः ।
 सर्वाभिषेकसर्वज्ञो वाग्वज्रं समुदीरयत्^२ ॥
 द्वादशाब्दिकां कन्यां तां^३ चण्डालस्य महात्मनः ।
 साधयेत् साधको नित्यं विजनेषु विशेषतः ॥
 विष्णुचसमयाद्येन चतुरस्रं विधानतः ।
 मण्डलं कारयेत् तत्र वज्रमण्डलसाधनैः^४ ॥
 सर्वलक्षणमंशुक्षां चारुवक्त्रां सुगोभनाम् ।
 सर्वालङ्कारसम्पूर्णामङ्गे स्थाप्य विभावयेत् ॥
 पञ्चमण्डलचक्रेण बुद्धविम्बविभावनम्^५ ।
 भाषयेत् पूजापदं रम्यं रहस्यं मन्त्रवर्जि^६णाम् ॥
 वैरोचनमहाविम्बं कायवाक्चित्तवज्जिणम् ।
 ध्यानमन्त्रप्रयोगेण भवेद्बुद्धसमप्रभः ॥
 नीलोत्पलदूलाकारां रत्नकस्य महात्मनः ।
 कन्यां तु साधयेन्नित्यं वज्रसत्त्वप्रयोगतः ॥
 तदेव विधिसयोगं कृत्वा कर्म समारभेत् ।
 एषो हि सर्वमन्त्राणां समयो दुरतिक्रमः ॥
 स भवेत् तरङ्गणादेव वज्रसत्त्वसमप्रभः ।
 सर्वधर्मधरो^७ राजा काममोक्षप्रसाधकः ॥
 चारुवक्त्रां विशालाक्षीं नटकन्यां सुगोभनाम् ।
 साधयेत् साधको नित्यं वज्रधर्मविभावनैः ॥

स भवेत् वज्रधर्मात्मा दशभूमिप्रतिष्ठितः ।
 वाक्समयधरो राजा सर्वाग्रः परमेश्वरः ॥
 ब्रह्मक्षत्रियवैश्यानां कन्यां शूद्रकुलोद्भवाम् ।
 साधयेत् वज्रधर्मात्मा इदं गुह्यसमावहम् ॥
 अस्तमिते तु वज्रार्के साधनं तु समारभेत् ।
 अरुणोद्गमवेलायां सिध्यते भावनोत्तमैः ॥
 सर्वालङ्कारसंपूर्णां गन्धपुष्पविभूषिताम् ।
 ध्यात्वा तु वज्रसत्त्वाग्रां^१ लघु सिद्धिमवाप्नुयात् ॥
 स भवेत् त्रिकायवरदो बहुलक्षणलक्षितः ।
 योजनशतविस्तारमवभासं करोत्यसौ ॥
 हृद्येन्द्रियप्रयोगेण सर्वयोगान् समारभेत् ।
 एषो हि सर्वसिद्धी^२नां समयो दुरतिक्रमः ॥
 विण्मूत्रसमयं भजित् यदीच्छेत् सिद्धिवज्रिणः ।
 एषो हि सर्वसिद्धीनां समयो दुरतिक्रमः ॥
 विण्मूत्रसमयादेन हृद्येन्द्रियप्रयोगतः ।
 सिद्धतेऽनुत्तरं तत्त्वं बुद्धबोधिपदं शिवम् ॥

इत्याह भगवान् काममोक्षसमयवज्रः ।

अथ भगवान् महासमयवज्रक्रोधं नाम समाधिं समा-
 पद्येदं सर्वतथागतवज्रसन्त्वासनक्रोधं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
 निश्चारयामास ॥

॥ ओं ह्रीः प्रीः विह्वतानन सर्वशत्रून्नाशय स्तम्भय हूं हूं
 फट् फट् स्वाहा ॥

विपरुधिरसंयुक्तं लवणं राजिकान्तथा ।
 कण्टकाग्नौ जुहेत् क्रुद्धः कन्यानामपदैः सह ॥
 मध्याह्ने अर्धरात्रे वा द्रुतं शस्यति सर्वथा ।
 त्रिकोणे तु जुहेत् प्राञ्चोऽष्ट'सहस्रं विधानतः ॥
 दिनत्रयमिदं कार्यं कन्यानां फलहेतुतः^१ ।
 स्तम्भनं भवते तेन त्रिकल्पासंख्यमपि सदा ॥
 बुद्धो धर्म'धरो वापि वज्रसत्त्वोऽपि वा यदि ।
 अतिक्रमेद्यदि मोहात्मा तदन्तं तस्य जीवितम् ॥
 चतुर्दश्यां तथाष्टम्यां गृह्याङ्गारं श्मशानतः ।
 अभिमन्त्रा विधानेन दासकः स भवेत् सदा ॥
 रेखां ददाति ध्यात्वा तु मन्त्रज्ञो यस्य कस्यचित् ।
 शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा म्रियते नात्र संशयः ॥
 मुहुरं ध्यानयोगेन पातयन् पतितं^२ ध्रुवम् ।
 हंकारं ज्वालसंयुक्तं दीप्तवज्रं प्रभावयेत् ॥
 नाशकः सर्वदुष्टानां वज्रपाणिकुलः स्मृतः ।
 खटिकाङ्गारादिभिर्लेख्य पुरुषं वाऽथवा स्त्रियम् ।
 कुठारं पाणौ विभावित्वा ग्रीवां छिन्नां विभावयेत् ।
 बुद्धास्त्रिवज्ररत्नायाः सर्वसत्त्वहितेप्रियः ॥
 • अनेन हन्यते वापि म्रियते नात्र संशयः ।
 कर्मवज्रमहादीप्तं स्फुलिङ्गगहनाकुलम् ।
 मध्ये वज्रं विभावित्वा वारिस्तम्भनमुत्तमम् ॥
 मण्डले लिख्यमाने^३ तु वातायं यदि जायते ।

दंष्ट्रामुद्रां ततो वज्रा दुष्टसत्त्वमनुस्मरेत् ।
 बुद्ध्यैव बोधिसत्त्वैश्च निर्मितं वापि यद्भवेत् ॥
 शीर्यते दृष्टमात्रेण न चेन्नाशं समाप्नुयात् ।
 बुद्धाश्च बोधिमत्त्वाश्च ये चान्ये दुष्टजन्तवः ।
 चासितास्तेन मन्त्रेण म्रियन्ते नात्र संशयः ॥
 तत्रेदं सर्वतयागतमन्त्ररहस्यदृढयम् ।

ज्ञानसत्त्वप्रयोगेन मध्ये विस्वं प्रभावयेत् ।
 चतुःस्थानेषु मन्त्रञ्चो योषितं स्थापयेत्सदा ॥
 सर्वालङ्कारसम्पूर्णा^३ सर्वलक्षणलक्षिताम् ।
 पद्मं प्रसारितं कृत्वा इदं मन्त्रं विभावयेत् ॥

॥ ॐ ॥

पञ्चरश्मिप्रभं दौमं भावयेत् योगवज्रिणम्^४ ।
 कायवाक्चित्तवज्रेषु पातयन् बोधिमाप्नुयात् ॥
 स भवेत् तत्क्षणादेव वैरोचनसमप्रभः^५ ।
 वज्रसत्त्वो महाराजः संबुद्ध^६कायवज्रधृक् ॥
 सर्वसत्त्वीत्पादनकरो^७ नाम समाधिः ।

योषितं प्राप्य विधिना चारुवक्त्रां हितैषिणौम् ।
 प्रच्छन्ने प्रारभेत् पृष्ठां गुह्या^८गुह्यां विभक्षयेत् ॥
 स भवेत् तत्क्षणादेव मञ्जुश्रोतुल्यतेजसः^९ ।
 अन्तर्हानाधिपः श्रोमान् जाम्बूनदसमप्रभः ॥

भक्ष्यं वा अथवा विष्टं मांसं वापि प्रवेशयेत् ।
 'अभिमन्त्रा विधानेन भक्ष्यं बुद्धेर्न दृश्यते ॥

इत्याह च ।

विष्टं संगृह्य विधिना^१ शरावसम्पुटे नासेत् ।
 शताष्टरावान् सञ्चोद्य बुद्धसूर्य्यर्न दृश्यते ॥
 श्वानमांसं हयमांसं महामांसं विधानतः ।
 गृह्य सम्पुटयोगेन भक्ष्यं सैर्न दृश्यते ॥
 विष्टेन^२ सह संयुक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धेर्न दृश्यते ॥
 'महामांसेन संयुक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धेर्न दृश्यते ॥
 श्वानमांसेन संयुक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धेर्न दृश्यते ॥
 गोमांसेन च संयुक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धेर्न दृश्यते ॥
 प्राणकैर्विष्टसभृतैर्गुलिकां कारयेत् व्रतौ ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धेर्न दृश्यते ॥
 कर्पूरचन्दनैर्युक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धेर्न दृश्यते ॥
 रोचनागुरुसंयुक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
 ह्येन्द्रियप्रयोगेन भवेद्विषमहावलः^३ ॥

कर्पूरकुङ्कुमैर्युक्तां गुलिकां त्रिलोहवेष्टिताम् ।
द्वयेन्द्रियप्रयोगेन सर्वबुद्धैर्न दृश्याते ॥

इत्याह च ।

अधिष्ठाय महामुद्रां यस्य कस्यापि^१ वज्रिणः ।
स भवेत् तादृशः श्रोमान् महाबलपराक्रम ॥
योजनकोटि^२संपूर्णमूर्ध्वं वज्रगतिर्भवेत् ।
त्रिसाहस्रगतिः श्रोमान् भवेत् बुद्धसमप्रभः ॥
कामधातुस्थितां कन्यां सुरभोगां कुलव्रताम्^३ ।
रूपधातुस्थिताञ्चापि कामयेत^४ महाबलः ॥

इत्याह भगवान् समयान्तर्धानमहावज्रः ।

अथ बुद्धाः प्रहृष्टात्माऽभ्रान्तचित्ता मनोपिणः ।
विस्मयोत्फुल्लनयना इदं घोषमुदीरयन् ॥
अहो सुविस्मयमिदं^५ अहो शुद्धमहाक्षरम् ।
अहो स्वभावसंशुद्धमहो धर्मं सुनिर्मलम् ॥ इति ॥
अथ वज्रधरः शास्ता स्रष्टा कर्त्ता महाक्षरः ।
शुद्धवज्रो महाधर्मी वज्रघोषमकारयत् ॥
सर्व^६वज्रप्रयोगेन तोषणं बुद्धवज्रिणाम् ।
बुद्धबोधिप्रमेदेन तोषणं वज्रचारिणाम् ॥
वज्रलोचन^७विम्बाद्यैः उष्णोपाराधनं स्मृतम् ।
क्रोधानामपि तच्छ्रेष्ठं बुद्धवज्रप्रभावनम् ॥
विद्यारालायधर्माणां रत्नकेतुविभावनम् ।
विद्यारात्रोप्रयोगेषु अमितायुर्विभावनम् ॥

सर्वकर्मिकमन्त्राणां असोघज्ञानभावनम् ।

सर्वेषामेव मन्त्राणां वज्रसत्त्वविभावनम् ॥

इत्याह च ।

यच्चिणीमन्त्रतन्त्राणां यमान्तकस्य कल्पनम् ।

सर्वेषां योगमन्त्राणां सस्तम्भं विप्रचोदनम् ॥

इत्याह च भगवान् महासमयवज्रः^१ ।

अनेन ध्यानवज्रेण मन्त्राराधनमण्डलम् ।

साधकानां हितं प्रोक्तं महासमयसाधनम् ॥

अथ वज्रधरः शास्ता सर्वधर्मेश्वरः प्रभुः ।

कायवाक्चित्तसशुद्धो ज्ञानवज्रमुदोरयत् ॥

पर्वताग्रेषु रम्येषु विजनेषु वनेषु च ।

ध्यानवज्रं प्रकुर्वीत लपमन्त्रप्रयोगतः ॥

वज्रसत्त्वादयः सर्वे मन्त्रध्यानप्रचोदिताः ।

कुर्वन्ति चित्रकर्माणि वाक्यवज्रवचो यथा ॥

वज्रधर्ममहाविम्बं पद्मरागसमप्रभम् ।

कायवाक्चित्तमहावज्रं तत्स्थाने कुलकल्पनम् ॥

आवेशनविधिं सर्वं कारयन् सिध्यति ध्रुवम् ।

स्तोभस्तम्भमहाविम्बं^२ आर्यभौमचतुर्थकम् ॥

कर्तव्यं सिद्धिवज्रेण एव सिध्यति शाश्वतम् ।

द्वादशवार्षिका^३ कन्यां पुरुषं द्वादशाब्दिकम् ॥

सर्वलक्षणसंपूर्णं गृह्यावेशं^१ प्रकल्पयेत् ॥

विधानानि तु सर्वाणि कृत्वा कर्मप्रसाधनम् ।

अन्यथा हास्यमाप्नोति त्रैधातुकेषु जन्तुषु ॥

तत्रेमानि हृदयमन्त्राक्षरपदानि ।

खधातुमपि निश्चेष्टं सर्वकल्पविवर्जितम् ।

आवेशयति विधिना वज्रसत्त्वमपि स्वयम् ॥

ह्रकारे वज्रसत्त्वात्मा हःकारे कायवज्जिणः ।

आःकारे धर्मधरो राजा इदं गुह्यपदं दृढम् ॥

ऐःकारं स्तोभनं प्रोक्तं भ्रमनं कम्पनं स्मृतम् ।

एषो हि सर्वस्तोभा^२नां रहस्योऽयं प्रगीयते ॥

ब्रूयाह च ॥

हस्तमात्रं द्विहस्तं वा यावदस्ताष्टपञ्चकम् ।

उत्तिष्ठन्ति भयवस्ता वज्रराजप्रचोदिताः ।

तथैव सर्वं यथापूर्वमिदं गुह्यसमावहम् ॥ इति ॥

अथ वज्रधरो राजा सर्वतद्यागताधिपः ।

त्रिकायपदसंघोष^३मिदं घोषमुदीरयत् ॥

अनेकायगतेनापि इदं कार्यं दृढव्रतैः ।

कर्तव्यं वा^४न्ययोगेन सर्वदुष्टविदारणम् ॥

शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा चिताङ्गारतुषादिभिः ।

नग्नो मुक्ताशिखो भूत्वा वैलोक्यमपि नाशयेत् ॥

शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा 'श्मशानचितिभस्मना ।
 सहस्राष्टशतेनापि म्रियते नात्र संशयः ॥
 गोमांसहयमांसेन श्वानमांसेन चित्रिणा ।
 त्रिकोणमण्डले कार्यैः ध्रुवं वज्रोऽपि नश्यति ॥
 महामांसेन सर्वेषां नाशनं वज्रजं स्मृतम् ।
 एषो हि सर्वक्रूराणां नाशको दारुणः स्मृतः ॥
 शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा विण्मूत्रेणापधर्मिणा ।
 कण्टकाग्नौ जुहेत् क्रुद्धो ध्रुवं बुधोऽपि नश्यति ॥

इत्याह च ।

शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा नदीस्रोतोगयोरपि ।
 तिलमात्रमपि सर्वाङ्गं कण्टकैर्विषसम्भवेः ॥
 पूरयेच्चोदनपदैर्ध्रुवं बुधोऽपि नश्यति ।

इत्याह च ।

राजिका लवणं तैलं विषं धसूरकं तथा ॥
 मारणं सर्वबुद्धानां इदं श्रेष्ठतमं स्मृतम् ।
 अक्षरार्द्रगतं वस्त्रं प्राप्त्य क्रोधचेतसा ॥
 लिङ्गं पादेन चाक्रम्य राक्षसैर्गृह्यते ध्रुवम् ।
 प्रतिकृतिमस्थिचूर्णेन विषेण रुधिरेण च ॥
 कृत्वा तु गृह्यते गौघ्नं वज्रसत्त्वोऽपि दारुणः ।
 लिङ्गराजिकसंयुक्तं विण्मूत्रेणापि पूरितम् ॥
 पादाक्रान्तगतं कृत्वा महामघेन गृह्यते ।

इत्याह च ।

तत्रेदं सर्वतथागतवज्रमहाक्रोधसमयहृदयम् ।

॥ नमः समन्तकायवाक्चित्तवज्राणाम् । ओं ह्रलू ह्रलू
तिष्ठ तिष्ठ वम्ह वम्ह हन हन दह दह गर्ज गर्ज विस्फोटय
विस्फोटय सर्वविघ्नविनायकान्महागणपतिजीवितान्तकराय ह्र
फट् ॥

होमं वाऽप्यथवा ध्यानं कायवाक्चित्तभेदनम्^१ ।

कर्तव्यं नान्यचित्तेन इदं मारणमुत्तमम् ॥

वज्रसत्तं महाक्रूर विकटोत्कटभौषणम् ।

कुठारमुद्गरहस्तं ध्यात्वा ध्यानं प्रकल्पयेत् ॥

॥ तत्रेदं महाक्रूरक्रोधसमयम् ॥

खधातु परिपूर्णं तु सर्वबुद्धैः प्रभावयेत् ।

घातितं तेन दुष्टेन ध्यात्वा म्रियेत तत्क्षणात् ॥

बुद्धैश्च बोधिसत्तैश्च परिपूर्णं विभावयेत् ।

घातितं सर्वदुष्टेन^२ म्रियते वज्रधरः स्वयम् ॥

चिन्तयेत्पुरतो मन्त्रौ रिपुं बुद्धापकारिणम् ।

भौतं भयाकुलं चिन्तेत् म्रियते नात्र सशयः ॥

राक्षसैर्विविधैः क्रूरैः प्रचण्डैः क्रोधदारुणैः ।

त्रासितं भावयेत् तेन^३ म्रियते वज्रधरः स्वयम् ॥

उलूकैः काकगृध्रैश्च शृगालैर्दोर्धतुण्डकैः ।

भक्षितं भावयस्तेन^४ ध्रुव बुद्धोऽपि नश्यति ॥

क्षणासर्प महाक्रूर भयस्यापि भयप्रदम् ।

१ A भिन्दन ।

२ A पु^० ।

३ A दुष्टमन्त्रेन ।

४ BC तान् ।

५ A^० ये सैव ।

ध्यात्वा विषायसमयं ललाटे तं^१ विणिष्यते ।
 भक्षित तेन सर्पेण ध्रुव बुद्धोऽपि नश्यति ॥
 दग्धदिक्स्वसत्त्वानामीते^२ श्वोपद्रवस्य वा ।
^३निपातन रिपवे श्रेष्ठमिदं^४ चोदनमुत्तमम् ॥
 मुद्गरेण प्रचण्डेन उरसि ताडयेत् प्रती ।
 नश्यति ज्योतितात् शक्र वज्रधर्मवचो यथा ॥
 स्फालनं कुट्टनं चिन्तेत् कुठाराद्यादि वज्रिणः ।
 म्रियते त्रिकायधरदो वज्रसत्त्वोऽपि दारुणः ॥
 रक्षाद्यानि^५ तु मन्त्राणि देवतानि च^६ कौलयेत् ।
 एषो हि मारणायाय समयो दुरतिक्रम ॥
 स्कन्धवक्षेण यावन्तः सत्त्वास्तिष्ठन्ति मण्डले ।
 द्यो^७तनात्मगता चिन्तेदेव तुप्यन्ति नान्यथा ॥
 बुद्धो वज्रधर शान्ता वज्रधर्मोऽपि चक्रिणः^८ ।
 म्रियते व्याड^९योगेन चित्तवज्रवचो^{१०} यथा ॥
 इत्याह भगवान् महाक्रूर^{११} समयवज्रक्रोध ।
 अथ वज्रधरो राजा सर्वाकाशो^{१२} महामुनि ॥
 सर्वाभिप्रेकसंबुद्धो ज्ञानवज्रमुदीरयत् ।
 अहो स्वभावसशुद्ध वज्रयानमनुत्तमम् ॥
 अनुत्पन्नेषु धर्मेषु उत्पत्तिः कथिता जिनैः ।
 तत्रैव क्षुद्र^{१३}कर्मरहस्यम् ।

खटिकाद्गारेण लिखेत् सर्पं^१ विवृतं तु भयप्रदम् ।

कृष्णज्वालाकुलं क्रुद्धं द्विजिह्वं दंष्ट्रमालिनम् ॥

तत्रेदं क्रूरनागचोदनहृदयम् ।

॥ खं ॥

वक्त्रं^२ मध्यगतं चिन्तेत् विषं हालाहलप्रभम् ।

तत्रेदं सर्वविषाकर्षणहृदयम् ।

॥ क्लीः ॥

चैधातुकस्थितं सर्वं विषं त्रिविधसम्भवम् ।

हृतं तु भाषयेत्तेन पतमानं विचिन्तयेत् ॥

स भवेत्तत्तृणादेव विषोदधिसुदारुणः ।

स्पृष्टमात्रे जगत्सर्वं नाशयेन्नात्र संशयः ॥

ब्रूत्याह च ।

मण्डूकवृद्धिकादीनि सर्पाणि विविधानि च ।

कर्त्तव्यानि विधानेन यागोत्पत्तिक^३लक्षणैः ॥

तत्रेदं सर्वविषमहासंक्रमणहृदयम् ।

॥ खौ ॥

दुष्टवज्रविषादीनि ये चान्ये विषदारुणाः ।

आकृष्य^४ ज्ञानचक्रेण^५ प्रेरणं खवज्रमण्डले ॥

ब्रूत्याह भगवान्महाविषसमयवज्रः । तत्रेदं त्रिष^६-

चिकित्सनवज्र^७हृदयम् ॥

॥ हं ॥

त्रैधातुकमहासत्तैः पूज्यमानं स पशति ।
 बुद्धैश्च बोधिसत्तैश्च पञ्चकामगुणैरपि^१ ।
 पूजितं पशति बिम्बं^२ महाज्ञानसमप्रभम् ॥
 वज्रसत्त महाबिम्बं वज्रधर्मं महाशयं^३म् ।
 स्वबिम्बं पशति स्वप्ने गुह्यवज्रमहायशाः ॥
 प्रणमन्ति महाबुद्धा बोधिसत्त्वाश्च वज्रिणः^४ ।
 द्रक्ष्यते ईदृशं स्वप्नं कायवाक्चित्तसिद्धिदम् ॥
 सर्वालङ्कारसंपूर्णो मुरकन्यां मनोरमाम् ।
 दारकं दारिकां पशान् स सिद्धिमधिगच्छति ॥
 दशदिक्सर्वयुद्धानां चेतस्थं पशति ध्रुवम् ।
 ददन्ति हृष्टचित्तात्मा धर्मगञ्जं^५ मनोरमम् ॥
 धर्मचक्रगतं कायं सर्वबुद्धैः परिवृतम् ।
 पशति योगसमये ध्यानवज्रप्रतिष्ठितः ॥
 आरामेद्यानविविधान् मुरकन्यादालङ्कितान् ।
 पशति ध्यानसमये सर्वबुद्धैरधिष्ठितान् ॥
 बुद्धैश्च बोधिसत्तैश्च अभिषिक्तं^६ स पशति ।
 विद्याधरमहाराजैः पूज्यमानं स पशति ॥

इत्याह च ॥

- . विविधान् वज्रसंभूतान् स्वप्नान् पशति निर्मलान् ।
 सिध्यतेऽनुत्तरं तस्य कायवाक्चित्तवज्रजम् ॥
 चण्डालश्वानयोगादोन् पशति यदि वज्रधोः^७ ।
 सिध्यते चित्तनिलयं वज्रसत्त्वस्य^८ धीमताः^९ ॥

तवेदं स्वप्नविचारणसमयद्वयम् ।

स्वचित्तं चित्तनिध्यप्तौ सर्वधर्माः प्रतिष्ठिताः ।

खवज्जस्था ह्यमौ धर्मा न धर्मा न च धर्मता ॥

अथ भगवन्तः सर्वतथागता आश्चर्यप्राप्ता अद्भुतप्राप्ताः^१
सर्वतथागतकायवाक्चित्त^२संशयच्छेत्तारं वज्रसत्त्वं पप्रच्छुः ।

किमिदं भगवन्—

निःस्वभावेषु^३ धर्मेषु धर्मतत्त्वं उदाहृतम् ।

अहो विस्मयमम्भूत आकाशाकाशभावनम ॥ इति ॥

अथ भगवान् कायवाक्चित्तवज्रपाणिस्तथागत सर्व-
तथागतानेवमाह । भगवन्तः सर्वतथागता आकाशं न केन-
चिद्धर्मेण सयुक्तं नाप्यसंयुक्तम्^४ न चाकाशस्यैव भवति ।
सर्वगतोऽयं सर्वत्रानुदर्शी च । एवमेव भगवन्तः सर्वतथा-
गताः सर्वधर्माः^५ स्वप्राः स्वप्नसमयसंभूताद्यानुगन्तव्या ।
तद्यथापि नाम भगवन्तः सर्वतथागता आकाशं अनिरूप्यं
अनिर्दर्शनं अप्रतिपादयन्^६ । एवमेव भगवन्तः सर्वतथागताः
सर्वधर्मा अनुगन्तव्याः ।

तद्यथापि नाम भगवन्तः सर्वतथागताः^७ सर्वधर्मकाय-
वाक्चित्तवज्रपदसमयं सर्वत्रानुगतं एकस्वभाव यदुत
चित्तस्वभावम्^८ । यथै कायवाक्चित्तभातुराकाशभातुश्चादित्य-
मेतद्वैधीकरम् ।

तद्यथापि नाम भगवन्तः सर्वतथागता आकाशधातु-
स्थिता सर्वधर्माः^१, स चाकाशधातुर्न कामधातुस्थितो न रूप-
धातुस्थितो नारूपधातुस्थितः^२ । यश्च धर्मधातु^३स्त्रैधातुके न
स्थितः तस्योत्पादो नास्ति, यस्योत्पादो नास्ति नासौ केनचित्
धर्मेण संभाव्यते । तस्मात्तर्हि भगवन्तः सर्वतथागता
निःस्वभावाः सर्वधर्मा इति ।

तद्यथापि नाम भगवन्तः सर्वतथागता बोधिचित्तं सर्व-
तथागतज्ञानोत्पादनवज्रपदकरम् । तच्च बोधिचित्तं न काय-
स्थितं न वाक्स्थितं न चित्तस्थितम् । यश्च धर्मस्त्रैधातुके न स्थितः
तस्योत्पादो नास्ति । इदं सर्वतथागतज्ञानोत्पादनवज्रपदम् ।

न च भगवन्तः सर्वतथागताः स्वप्नस्यैवं भवति अहं
त्रैधातुके स्वप्नपदं दर्शयेयम् । न च पुरुषस्यैवं भवति
अहं स्वप्नं पश्येयमिति । सा च त्रैधातुकक्रिया स्वप्नोपमा
स्वप्नसदृशी स्वप्नसम्भता । एवमेव भगवन्तः सर्वतथागता
यावन्तो दृग्दृक्सर्वलोकधातुषु बुद्धाश्च बोधिसत्त्वाश्च यावन्तः
सर्वसत्त्वाः सर्वे ते स्वप्नैरात्मापदेनानुगन्तव्याः ।

तद्यथापि नाम भगवन्तः सर्वतथागताः चिन्तामणि-
रत्नं सर्वरत्नप्रधानं सर्वगुणोपेतम् । ये च सत्त्वाः प्रार्थयन्ति
सुवर्णं वा रत्नं वा रौप्यं वा तत् सर्वं चिन्तामात्रेणैव^४ संपाद-
यति । तच्च रत्नाद्यं न चित्तस्थितं न चिन्तामणिस्थितम् ।
एवमेव भगवन्तः सर्वतथागताः सर्वधर्मा^५ अनुगन्तव्याः ।

अथ^१ भगवन्तः सर्वतथागताः प्रहर्षीत्फुल्ललोचनाः सर्व-
तथागतकायवाक्चित्तवज्रं तथागतमेवमाहुः । आश्चर्यं भगवन्
यत्र हि नाम आकाशधातुं^२ममवसरेषु^३ सर्वधर्मेषु^४ बुद्धधर्माः
समवसरणं गच्छन्ति ।

अथ ते सर्वबुद्धबोधिसत्त्वा भगवन्तो वज्रपाणेस्तथागतस्य
पादयोः प्रणिपत्यैवमाहुः । यत् भगवता सर्वमन्त्रवज्रं^५सिद्धिसमुच्चयं
भाषितं तानि च सर्वमन्त्रवज्रसमुच्चयसिद्धीनि कुत्र स्थितानि^६ ।

अथ वज्रपाणिस्तेषां तथागतानां बोधिसत्त्वानां च साधु-
कारं दत्त्वा तान् सर्वतथागतानेवमाह । न च भगवन्तः
सर्वतथागताः सर्वमन्त्रसिद्धीनि सर्वमन्त्रकायवाक्चित्तवज्र-
स्थितानि । तत्कस्य हेतोः^७ । परमार्थतः कायवाक्चित्त-
मन्त्रसिद्धीनामसंभवात् । किन्तु भगवन्तः सर्वतथागताः
सर्वमन्त्रसिद्धीनि सर्वबुद्धधर्माणि स्वकायवाक्चित्तवज्र-
स्थितानि । तच्च कायवाक्चित्तं^८ न कामधातुस्थितं
न रूप^९धातुस्थितं नारूप^{१०}धातुस्थितम् । न चित्तं काय-
स्थितं न कायचित्तस्थितः न वाक् चित्तस्थिता न चित्तं
वाक्स्थितम् । तत्कस्य हेतोः^{११} आकाशवत् स्वभावशुद्धत्वात् ।

अथ ते सर्वतथागताः सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रं तथा-
गतमेवमाहुः । सर्वतथागतधर्मा भगवन् कुत्र स्थिताः क्व वा
संभूताः । वज्रसत्त्व आह । स्वकायवाक्चित्तसंस्थिताः

स्वकायवाक्चित्तसंभूताः । भगवन्तः सर्वतथागता आहुः ।
 स्वकायवाक्चित्तवज्रं कुत्र स्थितम् ? 'आकाशस्थितम् ।
 आकाशं कुत्र स्थितम् ? न क्वचित् ।

अथ ते सर्वबुद्धबोधिसत्त्वा आश्चर्य्यप्राप्ता अद्भूतप्राप्ताः
 स्वचित्तधर्मताविहारं ध्यायन्तूष्णौ स्थिता अभूवन्निति ।

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे सर्वचित्तसमयसारवज्रसम्भूतिनाम
 षटलः दशदशोऽध्यायः ।

पोङ्गः पटलः ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागताः पुनः समाजमागम्य भगवन्तं
सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रं तथागतं सर्वतथागतकायवाक्-
चित्तवज्रपदै रध्येष्य सर्वतथागतरत्नवज्रपूजाव्यूहैः पूजयामासुः ।
अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतः सर्ववज्रमण्डलसिद्धि^१समय-
राजव्यूहं नाम समाधिं समापद्येदं वज्रकायमण्डलं सर्वबुद्धानां^२
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निधारयामास^३ ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि कायमण्डलमुत्तमम् ।
चित्तवज्रप्रतीकाशं सर्वमण्डलमुत्तमम् ॥
पोङ्गहस्तं प्रकुर्वीत चतुरस्रं सुशोभनम् ।
मण्डलं सर्वबुद्धानां कायवज्रप्रतिष्ठितम् ॥
तस्याभ्यन्तरतश्चक्रं^४ चालिखेद्विधि^५वज्रया ।
मुद्रावज्रपदं कुर्यान्मन्त्राणां गुह्यमुत्तमम् ॥
मध्ये वैरोचनपदं अक्षोभ्याटौन् समालिखेत् ।
कायवाक्चित्तवज्रायोन्^६ सर्वकोणे^७ निवेशयेत् ॥
क्रोधान् समालिखेत् द्वारि महाबलपराक्रमान् ।
दुःकां कुर्वीत मन्त्रज्ञो गुह्यवज्रप्रभाषितान् ॥
एषो हि सर्वक्रोधानां^८ समयो दुरतिक्रमः ।
अवश्यमेव दातव्यं विषमृचाद्यं विजिपतः ॥

एषो हि सर्वमन्त्राणां' समयः कायवज्रिणाम् ।

॥ सर्वतथागतकायमण्डलम् ॥

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागत' सर्ववाग्वज्रममयमेघ-
व्यूहं नाम समाधि समापद्येदं वाग्वज्रमण्डलं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्य उदाजहार ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि वाङ्मण्डलमुत्तमम् ।

चित्तवज्रप्रतीकाश्च सर्वमण्डलमुत्तमम् ॥

विंशतिहस्तं प्रकुर्वीत चतुरस्र विधानतः ।

चतुष्कोणं चतुर्द्वारं सूचयेत् वज्रभावनैः ॥

स्ववाङ्मण्डलपदं वाक्यवज्रगुणावहम् ।

वज्रधर्ममहारानं विहेपमवतारयेत् ॥

तस्य मध्ये महाचक्रमालिखेत्परिमण्डलम् ।

सर्वमुद्रां समासेन आलिखेद्विधितत्परः ॥

अमितायुर्महामुद्रां तस्य मध्ये निवेशयेत् ।

तदेव वज्रपदं रम्य सर्वेषां परिकल्पयेत् ॥

परिस्फुट विधानेन कृत्वा मण्डलमुत्तमम् ।

गुह्यपूजां ततः कुर्यादेव तुष्यन्ति वज्रिणः ॥

विश्वमूत्रशुक्रसमयै पूज्य सिद्धिरवाप्यते ।

• एषो हि सर्वबुद्धानां समयो दुरतिक्रमः ॥

॥ सर्वतथागतवाङ्मण्डलम् ॥

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागत' समन्त'मेघव्यूहं नाम
समाधिं समापद्येदं परमगुह्यमण्डलरहस्यं स्वकायवाक्चित्त-
वज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

यस्य वज्रधराग्रस्य मध्ये विम्बं समालिखेत् ॥

भवे'न्मण्डलपदं तस्य कायवाक्चित्तगुह्यजम् ॥

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रज्ञानरहस्योऽयं^२ परमगुह्यः ।

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतः सर्वमण्डलचक्रसम्भवं
नाम समाधिं समापद्येदं सर्वमण्डलकायवाक्चित्तगुह्यजं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्य उदाजहार । ततो मण्डलमन्त्रः ॥
मन्त्राक्षरद्वयसूत्राक्षर^३पदानि ॥ ह्रं ओं आः ॥

पातनं वज्रसूत्रस्य रजस्यापि निपातनम् ।

न कार्यं मन्त्रसत्तेन कारयन् बोधिदुर्लभः ॥

तस्मात् समयविधानज्ञोऽवतार्य^४ मन्त्रदेव^५तान् ।

अधिष्ठानपदं ध्यात्वा मण्डलानां विकल्पनम् ॥

वैरोचनमहारानं लोचनां चावतारयेत् ।

कायमण्डलपदं रम्यं कायवज्रगुणावहम् ॥

वज्रधर्ममहारानं मधर्मं चावतारयेत् ।

इदं तत् सर्वमन्त्राणां^६ रहस्यं परमशुद्धतम्^७ ॥

^८वज्रसत्त्वमहारानं मामकीं चावतारयेत् ।

इदं तत् सर्वमन्त्राणां^९ रहस्यं परमाद्भुतम् ॥

एवं कृतेन सान्निध्यं स्वयमेव मनीषिणः ।

आगत्य गुह्यपरमं लिखन्ति हरिषा^{१०}न्विताः ॥

इत्याह च ।

1. ABC भव ° । 2. BCR ° स्याद् गुह्यसमाजि । 3. C omits हृदय-
सूत्राक्षर । 4. AC ° वसार्थं । 5. B समयदेव, ° C समतेव । 6. C बुधानां ।
7. C ° माद्भुतम् । 8. C omits two lines ■ ॥ बुधानां । 10. AR
हर्षा ° ।

कर्तव्यं मन्त्रमिदं च^१ वज्रगुह्यं महाद्भुतम् ।
 आकृष्य क्रोधराजेन सर्वबुद्धांस्तु पूजयेत् ॥
 त्रिकालसमये पूजा त्रिवज्रामलवज्रिणः ।
 कर्तव्यं त्रिवज्रयोगेन मन्त्रसिद्धिप्रवर्तनम् ॥ इति

इत्याह च ॥

सर्वेषामेव मन्त्राणां वलिं दद्यान्महाद्भुतम् ।
 विण्मूत्रमांसतैलं च पञ्चमं चित्तसम्भवम् ॥
 शुक्लेण सर्वमन्त्राणां प्राणनं^२ समुदाहृतम् ।
 एषो हि समयश्रेष्ठो बुद्धबोधिप्रपूरकः ॥
 सूत्रस्य पातनमिदं स्वयमेव समाचरेत् ।
 वैरोचनं प्रभावित्वा वज्रसत्त्वं विभावयेत् ॥
 अथवाऽमृतवज्राख्यं शिष्यं^३ वज्रमहाद्युतिम् ।
 विभावयेत् कर्मपदं सर्वबुद्धनिषेवितम् ॥
 पञ्चबुद्धमहाराजं सूत्रं वज्रगतं न्यसेत् ।
 एषो हि सर्वबुद्धानां रहस्यं परमाद्भुतम् ॥
 पञ्चविंशतिभेदेन रत्न^४स्थापि निपातनम् ।
 इदं तत् सर्ववज्राणां रहस्यं बोधिमुत्तमम् ॥
 सर्वेषामेव मन्त्राणां वज्रह्रकारभावना ।
 कायवाक्चित्तसमयं^५ पञ्चस्थानेषु भावयेत् ॥
 एवं कृतेन सान्निध्यं त्रिवज्राभेदावज्रजाः ।
 कुर्वन्ति भयमंभस्ता वज्रसत्त्वस्य धीमतः ॥

न्यासं कलशवज्राणां मन्त्रतन्त्रा^१न्वितैः स्मृतम् ।
 वज्रसत्तं समाधिस्थं कल्पयेत् दृढबुद्धिमान् ॥
 होमं कुर्वीत मन्त्रज्ञः सर्वसिद्धिफलार्थिनः ।
 विगमूत्रमांसतैलाद्यैराहुतिं प्रतिपादयेत् ॥
 पूर्णं वज्राहुतिं दद्यात् त्रिवज्राद्यं समाचरेत् ।
 शुक्रं वा अथवा विष्टामभिमन्त्रा विधानतः^२ ।
 भक्षयेद्वज्रयोगेन एवं सिद्धिर्न दुर्लभा ॥
 कृत्वा वज्र^३महागुह्यं रहस्य सर्ववज्रिणाम् ॥
 स्त्रौरूपमन्त्रचक्रेण स्थिताः सत्त्वार्थचर्यया ।
 ॥ तत्रेदं सर्ववज्रमण्डलमन्त्राराधनरहस्यम् ॥
 हस्तिमांसं हयमांसं^४ महामांसं च भक्षयेत् ।
 दद्याद्दे सर्वमन्त्राणामेवं तुष्यन्ति नायकाः ॥
 प्रत्यहं वज्रशिष्यस्य दर्शयेत् मण्डलं बुधः ।
 विगमूत्रमांसकृत्येन वज्रगुह्यपदेन च ।
 ओंकारं सर्वमन्त्राणां ध्यात्वा ज्वलति तत्क्षणात् ॥

इत्याह च भगवान् महामन्त्रवज्रविद्यापुरुषवज्रः ।

साधनं सर्वसिद्धोनां महासमयसाधनम् ।
 साधनीयं प्रयत्नेन बुद्धबोधिर्मपि स्वयम् ॥
 अन्तर्दानं बलं वीर्यं वज्राकर्षणमुत्तमम् ।
 सिध्यते मण्डले सर्वं कायवज्रवचो यथा ॥
 विगमूत्रं च^५ महामांसं समभागं तु कारयेत् ।

शरावसंपुटे स्थाप्य बुद्धैः सह च संवसेत् ॥
 ब्रूत्याह च । तत्रेदं सर्वगुह्यवज्जकिङ्करमहामाधनपदं वरम् ।
 खञ्जमध्यगतं चिन्तेत् ह्रीः^१कारं ज्वालमुप्रभम् ।
 खधातुं सर्वबुद्धेस्तु परिपूर्णं विभावयेत् ।
 कायवाक्चित्तपदं तेषां^२ तत्र^३ मन्त्रे निपातयेत् ॥
 तत्रेदं कायवाक्चित्तमन्त्रवज्जाधिष्ठानपदम् ।
 ॥ आः खं वीः^४ ॥

वज्रपाणिमहाविम्बं पद्मपाणिमहाद्युतिम् ।
 अपराजितमहाविम्बं ध्यात्वा गुह्यपदं न्यसेत् ॥
 तत्रेदं वज्रगुह्यपदम् ।
 सूर्यमण्डलमध्यस्थमक्षोभ्यं वा प्रकल्पयेत् ।
 अमितायुर्महाविम्बं वज्रवैरोचनं तथा ।
 चोदयेद् हृदये सर्वान् तीव्रदुःखमहाद्युतीन् ॥
 तत्रेदं सर्ववज्रहृदयवज्रसंचोदनम् ।
 ॥ आ^५ ॥

महाशूलैर्महावज्रैरङ्गुलैर्विविधैर्वलेः^६ ।
 चोदयेद्विधिवत्तुं बुद्धबोधिः प्रसिध्यति ।
 ब्रूत्याह च ॥
 पर्वतेषु च रम्येषु द्वीपेषु विविधेषु च ।
 पञ्चाभ्यन्तरपूर्णेन ध्रुवं बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥
 षट्त्रिंशत्सुमेरूणां यावन्तः परमाणवः ।
 परिवारगणास्तस्य सिध्यते बोधिवज्रिणः ॥

१. B ह्री, C ह्री । २. R ततो । ३. C तन्त्र । ४. B आं खं वीं,
 C (१) वीं, (२) वी । ५. A ° सुरैः । ६. A ° रैः । ७. C विधिमवा ° ।

दशदिक्सर्वबुद्धानां बुद्धक्षेत्राणि कारयेत् ।

मध्ये स्व^२देवताबिम्बं ध्यात्वा वज्रेण^३ पातयेत् ॥

इत्याह च ।

द्वयेन्द्रियप्रयोगेण क्षुद्रयादयुतं बुधः ।

एषो हि सर्वबुद्धानां समयो दुरतिक्रमः ॥

वैरोचनप्रयोगेण शिष्यं त्रिवज्रसम्भवम् ।

आःकारं कायवाक्चित्ते ध्यात्वा वज्रेण गृह्यते ॥

वज्रसत्त्वो महाराजो वैरोचनो महायशः ।

कायवाक्चित्तसमयमधिष्ठानं ददन्ति हि ॥

तत्रेदं महामण्डलप्रवेशनवज्रपदम् ।

॥ आः खं वोर ह्रं ॥

‘सर्वसमयकायवाक्चित्तद्वयमन्त्रवज्रोऽयम्’ । तत्रेदं

महावज्राभिषेकगृह्यज्ञानरहस्यम् ।

खधार्तुं सर्वबुद्धेस्तु परिपूर्णं विभावयेत् ।

वाद्यगन्धमहामेघैर्भावयेद्वज्रश्रोत्रधीः^६ ॥

इत्याह च ।

त्रिवज्रकायमन्त्रैस्तु^७ मर्षपैस्ताडयेत्^८ व्रतौ ।

अभिषेकं तदा तस्य स्वयमेव ददन्ति हि ॥

अथवा भावयेत् बुद्धान् वज्रसत्त्वसमाधिना ।

कलशान् समयाग्रेस्तु धारितान्^९ भावयेत् बुधः^{१०} ॥

वञ्चवैरोचनं चिन्तेत् शिष्यो दृढमतिस्तदा ।
 न्यासं कुर्वीत मन्त्रज्ञः कायवाक्चित्तवज्जिणः ॥
 तत्रेदं सर्वाभिषेकरहस्यं सर्वाचार्यवाग्वज्रोदीरणम् ।
 अभिषेकं महाबलं त्रैधातुकनमस्कृतम् ।
 ददामि सर्वबुद्धानां त्रिगुह्यालयसम्भवम् ॥
 तत्रेदं सर्वाभिषेकमहावज्रप्रार्थनाविधिरहस्यम् ।
 बांधवज्जेण बुद्धानां यथा दत्तो महामहः ।
 समापि त्राणनाद्याय खड्गच्छाद्यं ददाहि मे ॥
 अभिषेकं तदा तस्य दद्यात् प्रहृष्टचेतसः ।
 देवतायिम्बयोगेन हृदयेऽभिपतिं न्यसेत् ॥
 मन्त्राक्षरपटं दत्त्वा समयं च विधानतः ।
 दर्शयेत् मण्डलं तस्य यज्ञशिष्यस्य धामतः ।
 समयं श्रावयेत् गुह्यं सर्वबुद्धैरुदाहृतम् ॥
 प्राणिनस्य त्वया घात्या वक्तव्यं च मृषा वचः ।
 अदत्तं च त्वया याहा सेवनं योपितामपि ॥
 अनेन यज्ञमार्गेण वज्रमत्त्याग्रप्रचादयेत् ।
 एषो हि सर्वबुद्धानां समयः परमशाश्वतः ॥
 इत्याह च ॥

मन्त्रं दद्यात् तदा तस्य मन्त्रचोदनभाषितोः ।
 समाधिं मन्तराजस्य दत्त्वा गुह्यं समारभेत् ॥

धर्मं शृणोति गाम्भीर्यं बुद्धभूमिं^१ च प्राप्नुयात् ।

इत्याह च भगवान् महासमयवज्रहासः^२ । तत्रेदं सर्व-
किङ्करगुहावज्ररहस्यम् ।

वज्रसत्त्वमहाज्ञानं वाक्यवज्रधरं तथा ।

कायवज्रमहान्यासैः^४ किङ्करं चोदयेत्सदा ॥

तत्रेदं वज्रज्ञानं^५ चक्रं चतुःसमयपदम् । समयचोदनं
समयप्रेरणं समयमन्त्रणं समयबन्धनं चेति ।

खधातुं विमलं शुद्धं सर्वधर्मविवर्जितम् ।

कुर्वन्ति पिण्डरूपेण त्रिवज्राकृतरूपिणः ॥

इत्याह भगवान् सर्वबुद्धैकपुत्रो महावज्रधरः^६ ।

बुद्धं वा वज्रसत्त्वं वा यदोच्छेत् वशमानितुम् ।

चिन्तयेद्दिदं महागुह्यं त्रिवज्रायधरं महत् ॥

खवज्रमध्यगतं चिन्तेत् मध्नुवज्रं^७ महाबलम् ।

पञ्चबाणप्रयोगेण मुकुटाग्रं^८ तु संस्मरेत् ॥

पञ्चस्थानेषु मन्त्रज्ञः क्रूरवज्रेण पा^९तयेत् ।

मूर्च्छितं^{१०} भावयेत् तप्तं^{११} बालबुद्धिं^{१२} महायशाः ॥

पञ्चमेकमिदं ध्यानं कर्त्तव्यं गुह्यचोदनैः ।

रहस्यं सवमन्त्राणां गीतं वज्रायुद्धिना ॥

खवज्रमध्यगतं चिन्तेत् बुद्धमण्डलमुत्तमम् ।

ह्रंकारवज्रमन्त्राद्यैः त्रिवज्रादीन्प्रभावयेत् ॥

ओंकारं चक्षुर्गतं ध्यात्वा दर्शयेत् विधानतः ।

पश्येत् सर्वमन्त्राणां विम्बं चिक्वायवच्चिन्ताम् ॥

क्षुत्तृषाद्यैर्महाक्लेशैरिदं योगं विचिन्तयेत् ।

नश्यन्ति सर्वदुःखानि चित्तवज्रवचो यथा ॥

वैरोचनमहाविम्बं ध्यात्वा सर्वार्थसम्पदम् ।

वंकारं वज्रगतं ध्यात्वा ओंकारं जिज्ञासं न्यसेत् ॥

आलयं सर्वभक्ष्याणां चिन्तामणिविभूषितम् ।

सर्वदुःखहरं शान्तं ज्ञानवज्रप्रभावितम् ॥

इत्याह भगवान् चिन्तामणिवज्रः । अथ भगवान् वज्र-
पाणिस्तथागतः महाबौरवज्रतथागतं वज्रभावनावज्रप्रदायं
वाग्वज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ वीः ॥

खवज्रमध्यगतं चिन्तेत् बुद्धमण्डलमुप्रभम् ।

विवज्रकाययोगेन निष्पादोदं विचिन्तयेत् ॥

सर्वालङ्कारसंपूर्णं प्रीतं वज्रविजृम्भितम् ।

जटामुकुटधरं शान्तं ध्यात्वा सर्वं समारभेत् ।

॥ वौरवज्रोर्मिमाला नाम समाधिः ॥

अथ भगवान् वज्रधरः समन्तनिर्घोषवज्रं नाम समाधिं
समापद्येद् महावज्रभावनापदं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ।

॥ चु^१ ॥

खवजमध्यगतं चिन्तेत् सूर्यमण्डलमुत्तमम् ।
बुद्धमेघान् विधानेन चिवज्जात्मा महायशाः ॥
पातनं कायवाक्चित्ते चुन्ट^२वर्त्ती विभावयेत् ।
सर्वालङ्कारसम्पूर्णं सितवर्णं विभावयेत् ॥
वज्रसत्त्वं महाराजं ध्यात्वा मन्त्रपदं न्यसेत् ।

॥ वज्ररश्मिज्ञानसमयं^३ नाम समाधिः ॥

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतः सर्वांशवज्रसम्भोगं
नाम समाधिं समापद्येदं समाधिवज्र^४नयं स्वकायवाक्चित्त-
वज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

॥ जं ॥

खवजमध्यगतं चिन्तेत् बुद्धमण्डलमुत्तमम् ।
सर्वदुष्टान् विधानेन पातयेत् वज्रभावनैः ॥
निष्पादयेत् महायज्ञं जम्बलं द्रव्यसाधकम् ।
यज्ञरूपधरं शान्तं जटामुकुटवज्रिणम् ॥
पञ्चबुद्धान् विधानेन पञ्चस्थानेषु भावयेत् ।
वज्रामृतोदकं तस्य दद्यात् ध्यानपदे स्थितः ॥
वज्रसर्बं विधानेन मुकुटे तस्य चिन्तयेत् ।
एवं तुष्यति यत्नेन्द्रो जम्बलेन्द्रो महाद्युतिः ॥

॥ वज्रसमयद्रव्याराधनकीर्तुश्रीर्नाम समाधिः ॥

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतो वज्रकामोपभोगश्रियं नाम

समाधिं समापद्येदं सर्वयक्षिणौसमयवज्रपटं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

॥ चिं^१ ॥

खवच्चधातुमध्यस्थं चतुरस्रं सुशोभनम् ।

चतूरत्नमयं सर्वं पुष्पगन्धसमाकुलम् ॥

खधातुं सर्वयक्षिण्यैः परिपूर्णं विचिन्तयेत्^२ ।

हृदयमन्त्रपटं ध्यात्वा वज्रयोगं समारभेत् ॥

॥ सर्वयक्षिणौसमताविहारभावनवज्रो नाम समाधिः ॥

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतः सर्वबुद्धमन्त्रसिद्धि-
विजृम्भितवज्रं नाम समाधिं समापद्येमां हीनसिद्धिं स्वकाय-
वाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

कायवाक्चित्तसंसिद्धा^३ बृद्धरूपधरप्रभाः ।

जाम्बूनदप्रभाकारा हीनसिद्धिसमाश्रिताः ॥

अन्तर्हानादिरुंसिद्धौ भवेत् वज्रधरः प्रभुः ।

यक्षराजादिसंसिद्धौ भवेत् विद्याधरः प्रभुः^४ ॥

तत्रेमानि सर्ववज्रसिद्धिरूपगुह्यमन्त्रमिहोनि ।

सर्वाणि चारुरूपाणि मन्त्रसिद्धिमनोपितैः ।

प्रीणयन्ति दर्शनेन लोकधातुं समन्ततः ॥

उष्णोपः सर्वसिद्धोनां भवेत् चिन्तामणिप्रभुः ।

बुद्धबोधिकरं श्रेष्ठं बुद्धवज्रप्रभावितम् ॥

इत्याह भगवान् सर्वांशपरिपूरकवज्रः ।

1. C चं । 2. BC add पातयेत् चित्तवज्रेण विस्वमेकं विचिन्तयेत् ।
चिन्तयित्वा योगेन ध्यानं तस्य विचिन्तयेत् । अष्टबुद्धयः समाधिर्यो मुकुटे क्रोधं
प्रभावयेत् । 3. BC ° वज्र ° । 4. C ° शुद्धो, II ° शुद्धा । 5. C omits
this line.

अथ भगवान् वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपति सर्वतथागत-
कायवाक्चित्तवज्रविद्याव्रतसमादानचर्यं स्वकायवाक्चित्त-
वज्रभ्यो निश्चारयामास ।

कायवाक्चित्तवज्राणा^१ कायवाक्चित्तभावनम् ।

स्वरूपेणैव तत् कार्यमेव^२ सिद्धिरवाप्यते ।

तत्रेदं स्वकायवाक्चित्तविद्याव्रतम् ।

जटामुकुटधरं विम्ब मितवर्णनिभ महत् ।

कारयेत् विधियत् सर्वं मन्त्रसवरसञ्चतम् ॥

षोडशाब्दिका गृह्य सर्वालङ्कारभूषिताम् ।

चारुवक्त्रा विशालाक्षी प्राप्य विद्या व्रतं चरेत् ।

लोचनापदसम्भोगौ^३ वज्रचिह्नं तु^४ भावयेत् ॥

मुद्रामन्त्रविधानज्ञो मन्त्रतन्त्रसुशिक्षिताम् ।

कारयेत् ताथागतौ भार्या बुद्धवाधिप्रतिष्ठिताम् ॥

गृह्यपूर्णा प्रकुर्वीत चतुःसन्ध्यां महाव्रतौ ।

कन्दमूलफलैः सर्वं भोज्यं भक्ष्यं समाचरेत् ॥

एव बुद्धो भवेत् शीघ्रं महाज्ञानोदधिं प्रभु ।

परमासिनैव तत्सर्वं प्राप्नुयात् नात्र संशयः ॥ इति ॥

परस्वहरणं नित्यं घातनं च महादुतम् ।

रागवज्रपदं गुप्तं^५ द्रुदं सवरसञ्चतम् ॥

रागवज्राङ्गुली भार्या^६ सामकीं गुणमेखलाम् ।

वाग्वज्राग्रचित्तेभ्य इदं पूजयति सर्वथा ॥

समुद्रा वाऽथवा चिन्तेत् ध्यानं चाक्षरवज्रिणाम् ।

1 A omits

2 C ° येणैव ।

3 BC ° ने ।

4 BC चिह्नैः ।

5 BCR भुक्तः ।

6 C कार्यौ ।

पञ्चबुद्ध्याश्च सर्वज्ञाः^१ प्रीणन्ति नात्र संशयः ॥
 वने^२ भिक्षां भ्रमेन्नित्यं साधको दृढनिश्चयः ।
 ददन्ति भयसंवृता भोजनं दिव्यमण्डितम् ।
 अतिक्रमेत् यदि^३ वज्रात्मा नाशं वज्राक्षरं भवेत् ॥
 सुरीं नार्गीं महायक्षीमसुरीं मानुषीमपि ।
 प्राप्य विद्याव्रतं कार्यं त्रिवल्लक्षणसेवितम् ॥
 इदं तत् सर्वमन्त्राणां गुह्यं तत्तं महानयम् ।
 त्रिवल्लक्षण^४सम्भूतं ब्रुवबोधिप्रवेशकम् ॥

इत्याह भगवान् सर्वतथागतविद्याव्रतसमयतत्त्ववत्तः ।

इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे सर्वसिद्धिमण्डलवज्राभिसम्बोधिर्नाम
 पटलः षोडशोऽध्यायः ॥

१. B पञ्चबुद्ध्याश्च सम्युक्ताः, BC एवं बुद्ध्यापि । २. C वनेषु । ३. BC किं ।
 ४. C ° चक्र ° ।

सप्तदशः पटलः ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागता. पुनः समाजमागम्य भगवन्तः
सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रं तथागतं अनेन स्तोत्रराजिनाध्ये-
षितवन्तः ।

अक्षोभ्यवज्र महाज्ञान वज्रधातु महाबुध ।
त्रिमण्डल त्रिवज्राय घोष वज्र^१ नमोऽस्तु ते ॥
दैरेचन महाशुद्ध^२ वज्रशान्त महारत ।
प्रकृतिप्रभास्वरान् धर्मान् देश वज्र नमोऽस्तु ते ॥
रत्नराजसुगाम्भोर्य खवज्राकाशनिर्मल ।
स्वभावशुद्धनिर्लेप कायवज्र नमोऽस्तु ते ॥
वज्रामित^३ महाराज निर्विकल्प खवज्रधृक् ।
रागपारमिताप्राप्त भाष वज्र नमोऽस्तु ते ॥
अमोघवज्र संबुद्ध^४ सर्वाशापरिपूरक ।
शुद्धस्वभावसंभृत वज्रसत्त्व नमोऽस्तु ते ॥
एभि. स्तोत्रपदै शान्तैः सर्वबुद्धप्रचोदितैः ।
सस्तूयाद्वज्रसम्भोगात्^५ सोऽपि वज्र^६समो भवेत् ॥
अथ वज्रधरः शास्ता सर्वबुद्धानुकम्पक ।
वज्रगुह्यपद शुद्धं वाग्वज्र समुदीरयत् ॥
अहो हि सर्वबुद्धानां धर्मधातु महाचरम् ।
प्रकृतिप्रभास्वरं शुद्धं स्वधातुमिव निर्मलम् ॥ इति ॥

१ BC गुह्य । २ B गान्त । ३ B ° मृत । ४ BC अमोघमिद्विषय ।
५ R ° गां । ६ B ° बुद्ध ° ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिरिदं सर्वबुद्धकायवत्^१
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्जेभ्यो निश्चारयामास ॥

समयचतुष्टयं रक्ष्यं^२ बुद्धैर्ज्ञानोदधिप्रभैः ।

महासांसं मदा भक्ष्यं^३ इदं समयमुत्तमम् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिरिदं सर्वबुद्धवाग्दल-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्जेभ्यो निश्चारयामास ॥

समयचतुष्टयं रक्ष्यं वाक्यवज्रमहाक्षरैः ।

विषमूत्रं च मदा भक्ष्यमिदं गुह्य महाद्भुतम् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिरिदं वज्रधरचित्तवज्र-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्जेभ्यो निश्चारयामास ॥

समयचतुष्टयं रक्ष्यं वज्रसत्त्वैर्^४ इक्षि कैः ।

रुधिरं शुकसंयुक्तं सदा भक्ष्यं दृढव्रतैः ॥

कायवाक्चित्तवज्राणां समयोऽयं महाद्भुतः ।

शाश्वतं सर्वबुद्धानां संरक्ष्यो वज्रधारिभिः^२ ॥

यद्येवं^३ समयं रक्षेद्वज्रसत्त्वो महाव्युत्तिः ।

कायवाक्चित्तगतं तस्य बुद्धो भवति तत्त्वज्ञात् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः प्रत्येकबुद्धसमयवज्रं
स्वकायवाक्चित्तवज्जेभ्यो निश्चारयामास ।

देशना कायिकौ तेषां कायवज्रप्रतिष्ठिता ।

सत्त्वावतारणं शौलसमयः परमशाश्वतः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः श्रावकशिक्षा^४ समयं
स्वकायवाक्चित्तवज्जेभ्यो निश्चारयामास ।

1. B रक्षेद् ° । 2 BC ° चारिणैः । 3 A यद्यमं ° । 4. B वज्र,
R शिष्य ° ।

दशकुशलान् कर्मपथान् कुर्वन्ति ज्ञानवर्जिताः^१ ।

हौनाधिमुक्तिकाश्चैवं समयोऽयं महाद्भुत ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिव्रह्मसमय स्वकायवाक्-
चित्तेभ्यो निश्चारयामास ॥

मोहमात्रेण यत्कर्म करोति भयभैरवम् ।

बुद्धबोधिप्रणेतार भवते^२ कायवज्रता^३ ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपति रुद्रसमय स्वकाय-
वाक्चित्तेभ्यो निश्चारयामास ॥

त्रैधातुकस्थितां सर्वामङ्गनां सुरतविह्वलाम्^४ ।

कामयेत् विविधैर्भावैः समयः परमाद्भुत ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपति विष्णुसमय स्वकाय
वाक्चित्तवलेभ्यो निश्चारयामास ॥

यावन्त सत्त्व^५सम्भृता त्रिवज्रा मेयसस्थिताः ।

मारयेत ध्यानवलेण वज्रधातुमपि स्वयम् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपति त्रिवज्रसमय स्वकाय
वाक्चित्तेभ्यो निश्चारयामास ॥

कायवज्रो भवेत् ब्रह्मा वाग्वज्रस्तु महेश्वरः ।

चित्तवज्रधरो राजा सैव विष्णुर्महर्षिक ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपति सर्वयज्ञयज्ञिणीसमय
स्वकायवाक्चित्तवलेभ्यो निश्चारयामास ।

अमृत्पिण्डिताहारा नित्य कामपराः स्त्रियः ।

आराधयेत् महावज्रसमयैरेभिर्द^६रासदैः ॥

१ B ° वज्रिण । २ C ° ज्ञि । ३ B ° वर्जिता । ४ BC त्रिवज्र
सम्भारम् । ५ C चि ° । ६ A मर्ष ° । ७ BC ° काया ° । ८ A ° रतिदु ° ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः सर्वभुजगेन्द्रराज्ञी-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

पैशुन्यक्षीरिता^१हाराः कामगन्धपराश्च ताः ।

साधयेत् समयैरेभिरन्यथा क्लिश्यते ध्रुवम् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिरसुरकन्यासमयं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

क्रूरा मानभरा^२क्रान्ता गन्धपुष्पोपभोगजाः^३ ।

समयो वज्रपात्रालिः^४ दुर्दान्ता वज्रभैरवाः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः राक्षसस्त्रीसमयं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

कपालास्थिधूपतैलवमया प्रीणनं महत् ।

समयः सर्वभूतानां पवित्रो^५ऽयं महार्थकृत् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः सर्ववज्रडाकिनौ-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

विणमूत्ररुधिरं भक्षेत्^६ मद्याट्ठींश्च पिबेत् सदा ।

वज्रडाकिनौयोगेन मारयेत् पटलक्षणैः ॥

स्वभावेनैव संभूता विचरन्ति त्रिधातुके ।

आचरेत् समयं कृत्स्नं सर्वमत्त्व^७हितेष्टिणा ॥

॥ सर्वत्रेधातुक^८समयसमवसरणो नाम समाधिः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः कायमिदिसमयवज्रं
कायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

१. A क्षीरा ° । २. C भारमत्ता, ° B भाररागधरा ° । ३. C ° काः ।

४. B ° पाताने, C योषिता । ५. A ° याति ° । ६. BC ° वज्र ° । ७. C
भक्ष्य । ८. A ° निदि ° । ९. BC अती वज्र ° ।

कार्यिकं त्रिविधं सर्वं कारयेत् वज्रसम्भवम् ।

बुद्धकार्यकारं नित्यं सत्त्वधातोः समन्ततः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिर्वाक्सिद्धिसमयवज्रं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

वाक्यकर्मकृतं^१ कृत्स्नं चै लोच्यामलमण्डलम् ।

वाक्सिद्धिपदरम्योऽयं समयो^२ दुरतिक्रमः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः चित्तसिद्धिवज्रसमयं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

मनोवज्रसमयं सर्वं भावयेत् दृढवज्रधृक् ।

एषो हि समयः प्रोक्तः त्रिवज्राभेदवज्रिणाम् ॥

इत्याह भगवान् समन्तभद्रो^३ वज्रसत्त्वः ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सर्वमन्त्रवज्रसार-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

बुद्धाश्च बोधिसत्त्वाश्च प्रत्येकश्रावकास्तथा^४ ।

कायवाक्चित्तसंयोगैर्वन्द्यन् नाशमाप्नुयात् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सर्वतथागतकाय-
वाक्चित्तवज्रध्यानसमयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारया-
मास ॥

वज्रसत्त्वस्य सर्वत्र कायवाक्चित्तमण्डले ।

ध्यानं त्रिवज्रयोगेन ध्यातव्यं मन्त्रजापिना ॥

1. AC ° पटं । 2. A ° योऽपि, H ° योऽयं । 3. A समन्तसुन्दरी ।

4. For this line BC read न बुद्धान् बोधिसत्त्वोश्च प्रत्येकजिनयावकान् ।

5. BC ° र्दमं ° ।

‘अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सर्वमन्त्रवज्रसाधन-
समयसम्बरं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

सद्यधातुं समासेन ध्यानवज्रेण चोदयेत् ।

त्रिवज्रवन्दनायायाः समयो वज्रसम्भवः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सेवांसाधनोप-
साधनमहासाधनसमयसम्बरं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ॥

स्वधातुं विगमूत्रवज्रेण परिपूर्णं विचिन्तयेत् ।

दद्यात् त्रियध्वबुद्धेभ्यः समयः परमशाश्वतः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सर्ववज्रान्तर्धान-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

कामयेत् प्रतिदिनं यज्जो^० चतुःसन्ध्यां यद्योत्तमम् ।

द्रव्यं चोप^०र्हयत् नित्यं समयो वज्रपूरकः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः खविद्याधरममयं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

कायवाक्चित्तवज्राणां मुकुटे ध्यानां विचिन्तयेत् ।

त्रियज्रसमयैः सर्वैः कृद्^०र्हयत् न शक्यते ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सदैमन्त्रधराट्टि-
कर्मिकममयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

भ^०जनं कायवज्रस्य यद्विज्रधरस्य च ।

वज्रधर्मैः ‘मट्टा कार्या’ सूत्रोद्घाटयधिक्रिया ॥

ब्रूत्याह भगवान् स्वभावशुद्धवज्र ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः सर्ववज्रधरस्वकाय
वाक्चित्तहृदयवज्रममता विचिन्ता तूष्णीमभृत् ॥

अथ खल्वनभिलाष्यानभिलाष्यबुद्धचेत्रसुमेरुपरमाणु-
रजःसमा बोधिसत्त्वा महासत्त्वा सर्वतथागतान् प्रणिपत्यैव
माहुः । किमयं भगवान् सर्वतथागताधिपतिर्वज्रधर,
सर्वतथागतबोधिसत्त्वपर्पन्मगडलमध्ये तूष्णीभावेनाधि-
वासयति ।

यद्य भगवान् सर्वतथागताधिपतिस्तान् सर्वबोधिसत्त्वा-
नेवमाहुः । कायवाक्चित्तवज्रानुपलब्धिस्वभावाक्षरपदं कुल-
पुत्रा अयं सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपतिः निःस्व
भावाक्षरपदं विचार्य तूष्णी^१ व्यवस्थितः ॥

अस्य च कुलपुत्रा सर्वतथागताधिपते चिन्तया एतदभृत् ॥

कायाक्षरमनुत्पन्नं वाक्चित्तपदलक्षपम् ।

स्ववज्रकल्पनाभूत मिथ्यासग्रहसग्रहम् ॥ इति ॥

अथ मञ्जुश्रोत्रप्रमुखा महाबोधिसत्त्वा तान्सर्वतथागतानेव-
माहुः । मा भगवन्तः सर्वतथागता वाग्वज्रपदं मिथ्या
समुदयेन कल्पयद्य । तत्कस्मात् हेतोः । सर्वतथागतवज्र-
धातुष्वव^२चरितगतानुगतिकोऽयं सर्वतथागतकायवाक्चित्त-
वज्राधिपतिः । तत्कस्मात् हेतोः । सन्ति ब्रह्माद्या महाबोधि-
सत्त्वा महाभिज्ञाज्ञानसंप्राप्ताः सर्वधर्मलक्षणस्वभावमजानन्त
एव विकल्पयन्ति ॥ किमयं सर्वतथागतमहावज्रात्मा सर्वतथा-
गतधर्मवज्रतत्त्वमनभिज्ञाय गुह्याक्षर निर्दिशतोति ।

अथ भगवन्तः सर्वतथागतास्तान् बोधिसत्त्वानिवमाहुः ।
 तिष्ठन्तु तावत् भवन्तो महाबोधिसत्त्वा वयमपि सर्वतथागत-
 कायवाक्चित्तवज्रगुह्याक्षरं प्राप्य कायवाक्चित्तबोधिं न
 जानीमहे । तत्कस्मात् हेतोः । निःस्वभावाक्षरसंभूत
 अनुत्पादवज्राभिमंभोधिर्यावन्तः कुलपुत्राः सत्त्वाः सत्तसंयहेण
 संगृहीताः सर्वे ते बोधिप्रतिष्ठिताः बुद्धवज्राः । तत्कस्मात् हेतोः ।
 कायवाक्चित्तवज्रज्ञानप्राप्ता वतामी सत्त्वास्त्रिकायवज्र-
 धर्मतामुपादाय ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्राधिपतिस्तान्
 सर्वतथागतबोधिसत्तांश्चैवमाह ॥ .

स्वभावशुद्धनैराख्ये धर्मधातुनिराख्ये ।

कल्पना वज्रसंभूता गीयते न च गीयते ॥

अथ भगवन्तः सर्वतथागता भगवन्तं महावज्रपाणिं सर्वतथा-
 गतस्वामिनं नमस्कृत्यैवमाहुः । कुत इमानि भगवन् सर्व-
 तथागतकायवाक्चित्तवज्रसिद्धीनि समवसरन्ति, क्व वा प्रति-
 ष्ठितानि ।

सर्वतथागताधिपतिर्वज्रधरं प्राह । स्वकायवाक्चित्त-
 वज्रममतासन्तानवज्रप्रतिष्ठितानि भगवन्तः सर्वतथागताः
 सर्वसिद्धीनि सर्ववज्रज्ञानानि सर्वं यावत् त्रैधातुकमिति ।

सर्वतथागताः प्रोचुः । सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रसिद्धीनि
 सर्वं त्रैधातुकं च भगवन् कुत्र स्थितम् । सर्वतथागतज्ञानाधि-

पतिः प्राह । आकाशधातुप्रतिष्ठितानि भगवन्तः सर्वतथागताः
सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रसिद्धौनि सर्वं त्रैधातुकं च ।
सर्वतथागताः प्रोचुः । आकाशं भगवन्^१ कुत्र स्थितम् ।
वज्रधरः प्रोचुः । न क्वचित् ।^२

अथ ते सर्वतथागता बोधिमत्ता आश्चर्यप्राप्ता अद्भुतप्राप्ता
इमं धर्मोपमकार्षुः ।

अहो वज्र अहो वज्र अहो वज्रस्य देशना ।
यत्र न कायवाक्चित्तं तत्र रूपं विभाव्यते ॥
अथ वज्रधरः शास्ता सर्वबुद्धनमस्कृतः ।
त्रिवज्राग्रो महायाग्रस्त्रिवज्रः परमेश्वरः ॥
भापते सर्वसिद्धीनां विद्यापुरुषभावनाम् ।
खवज्रधातुमध्यस्थं भावयेत् बुद्धमण्डलम् ॥
कायवज्रं प्रभावित्वा वज्रं मूर्ध्नि प्रभावयेत् ।
त्रिसुखं त्रिकायसम्भूतं विस्फुरन्तं विचिन्तयेत् ॥
वज्रचक्रधरं ध्यात्वा शीघ्रं बोधिमवाप्नुयात् ।
कुलभेदेन^३ सर्वेषामिदं गुह्यं विचिन्तयेत् ।
अन्यथा भावना तेषां सिद्धिर्भवति नो^४त्तमा ।

इत्याह च भगवान् विद्यापुरुषवज्रगुह्यः ॥

धातु^५भृतां महाराज्ञीं प्रीणयन्तीं विचिन्तयेत् ।
एवं तुष्यन्ति ते हृषभाः वज्रकायत्रिलक्षणाः^६ ॥
यथेदं भावयेत्कश्चिद्बोधिसत्त्वो महायणाः ।
त्रिकायमिदमाप्नोति सप्ताहेन महाद्युतिः ॥

1. AR omit. 2. A omits this sentence 3. II* धर्मेण ; 4. Miss
न चो ° । 5. AR वात् ° । 6. A विरचिताः, BC चिमलितः ।

अथ भगवान् वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः पुनरपि
कायवाक्चित्तवज्रसमुच्चयगुह्यरहस्यं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो
निश्चारयामास ।

कायवाक्चित्तसमयं महामुद्रार्थकल्पनाम् ।

भाषयेत् विधिवत् सर्वान् क्षणात् बुद्धत्वमाप्नुयात् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः पुनरपि सर्वसाधक-
कायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

हस्तमुद्रां न यधोयात् यदोष्केत् मिद्धि'सुत्तमाम् ।

समयः सर्वमन्त्राणां नातिक्रम्यो जिनैरपि ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः पुनरपि सर्वबुद्धसमयं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

विष्णुशक्ररक्तानां जुगुप्सां नैव कारयेत् ।

भक्षयेत् विधिना नित्यमिदं गुह्यं त्रिवज्रजम् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः पुनरपि वाग्वज्रसमयं
स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

त्रैधातुकपथे रम्ये यावन्त्यो योपितः स्मृताः ।

कामयेत् विधिवत् सर्वा वाग्वज्रैर्न जुगुप्स्यते ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्यागताधिपतिः पुनरपि चित्तवज्र-
समयं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ॥

यावन्तः सर्वसमयास्त्रिवज्रकायसंस्थिताः ।

प्रीणयन्ति वज्रसमयेः चित्तवज्रं न जुगुप्सयेत् ॥

इत्याह भगवान् त्रिवज्रसमयः^१ । अथ वज्रपाणिः सर्व-
तथागताधिपतिः पुनरपि सर्वतथागतगुह्यवज्रं स्वकायवाक्-
चित्तवज्रेभ्यो निशारयामास ।

पञ्चस्कंधाः समासेन पञ्चबुद्धाः प्रकीर्तिताः ।

वज्र-आयतनान्येव बोधिमन्त्राग्रामगडलमिति ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि त्रैधातुक
समुच्चय^२वज्रं^३ स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निशारयामास ।

पृथिवी लोचना ख्याता अर्धातुर्मात्मकी स्मृता ।

पाण्डुराग्न्या भवेत्तेजो^४ वायुस्तारा प्रकीर्तिता ।

खवज्रधातुसमयः सैव वज्रधरः स्मृतः ॥

इत्याह भगवान् सर्वतथागतभुवनेश्वरो महावज्रसत्तः ।
अथ भगवान् सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रस्तथागतः सर्व-
तथागतसमताविहारं नाम समाधिं समापन्नः । समापद्य च
सर्वतथागतपर्यन्तगडलमवलोक्य तृणीमभूत् ।

अथ खलु मैत्रेयो बोधिमन्त्री महामन्त्रः सर्वतथागतान्
प्रणिपत्यैवमाह । सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रं^५गुह्यसमाजाभि-
पिक्तो^६ भगवान् वज्राचार्यः सर्वतथागतैः सर्वबोधिमन्त्रैश्च
कथं द्रष्टव्यः । सर्वतथागताः प्राहुः । बोधिचित्तो वज्र इव
कुलपुत्र सर्वतथागतैः सर्वबोधिसत्त्वैश्च द्रष्टव्यः । तत्कस्मात्
हेतोः । बोधिचित्तस्याचार्यस्याद्वयमतद्देशीकारम् । यावत्^७
कुलपुत्र संक्षेपेण कथयामः । यावन्तो दृग्दिग्लोकधातुषु बुद्वाथ

1. B adds वज्रः । 2. C " समय " । 3. BC चक्रं । 4. ABR तेजो-
धातुषु पाण्डुराग्न्याता । 5. A adds रहस्यं " । 6. B " भिक्तो । 7. BC एवं ।

बोधिमन्त्राश्च तिष्ठन्ति त्रियन्ति यापयन्ति च, सर्वे ते त्रिष्काल-
मागत्य^१ तमाचार्ये सर्वतथागतपूजाभिः संपूज्य स्वस्वबुद्धचेतं
पुनरपि प्रक्रामन्ति, एवं च वाग्वज्राक्षरपदं निश्चायन्ति।
पिताम्नाकं सर्वतथागतानां माताम्नाकं^२ सर्वतथागतानाम्।
तद्यथापि नाम कुलपुत्र यावन्तो बुद्धा^३ भगवन्तो^४ दशसु दिक्षु
विहरन्ति तेषां च बुद्धानां भगवतां यावत् कायवाक्चित्त-
वज्रजः पुण्यस्कन्धः स च पुण्यस्कन्ध आचार्यस्यैव^५ रोम-
कृपायविवरे विजिष्यते। तत्कस्य हेतोः। बोधिवित्तं
कुलपुत्र सर्वबुद्धज्ञानानां^६ सारभूतमुत्पत्तिभूतं यावत् सर्वज्ञ-
ज्ञानाकरमिति।

अथ खलु मैत्रेयो बोधिसत्त्वो महासत्त्वो भौतः सन्तस्त-^७
मानसस्तूष्णीमभूत्।

अथ खलु अक्षोभ्यस्तथागतो रत्नकीतुस्तथागतोऽमितायुस्तथा-
गतोऽमोघसिद्धिस्तथागती वैरोचनस्तथागतः सर्वधर्म^८सिद्धिसम-
यालम्बनवज्रं नाम समाधिं समापद्यैतान् सर्वबोधिमन्त्राना-
मन्त्रयते स्म। शृण्वन्तु भगवन्तः सर्वबोधिसत्त्वाः येऽपि^९ ते दशसु
दिक्षु बुद्धा भगवन्तस्त्राध्ववज्रज्ञानसंभूतास्तेऽपि सर्वे^{१०} गुह्य-
ममाजाभिषिक्तं आचार्यमागत्य पूजयन्ति नमस्कुर्वन्ति च।
तत्कस्मात् हेतोः। शास्त्रा सर्वबुद्धबोधिसत्त्वानां सर्वतथागतानां
च स एव भगवान् महावज्रधरः सर्वबुद्धज्ञानाधिपतिरिति।

१ B° मागत्य। २ C यावच्छास्ताम्नाकं। ३ AR omit ४ A° क°।
५ A° बुद्धानां। ■ A सन्तस्त°। ७ BC सर्ववज्रधरः। ८ A यदि।
९ BC omit.

‘अथ ते सर्वे’ महाबोधिसत्ताः तान् सर्वतथागतानेव-
माहुः । सर्वतथागतकायवाक्चित्तसिद्धोनि भगवन्तः कुत्र
स्थितानि क्व वा संभृतानि । सर्वतथागताः प्राहुः । विक्काय-
गुह्यं सर्वतथागतकाय^१वाक्चित्तं वज्राचार्यस्य कायवाक्चित्त-
वत्त्वे स्थितम् । महाबोधिसत्ता आहुः । कायवाक्चित्त-
गुह्यवच्चं कुत्र स्थितम् । सर्वतथागताः प्राहुः । आकाशे
स्थितम् । महाबोधिसत्ताः प्राहुः । आकाशं कुत्र स्थितम् ।
सर्वतथागताः प्राहुः । न क्वचित् । अथ ते महाबोधिसत्ता
आश्चर्य्यप्राप्ता अद्भुतप्राप्ताः तृणोस्थिता अभूवन् ।

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतः सर्वतथागतकायवाक्-
चित्त^२गुह्यवच्चसमाधेर्व्युत्थाय सर्वतथागतान् सर्वबोधिसत्ता-
द्यामन्त्रयते स्म । शृण्वन्तु भगवन्तः सर्वतथागताः सर्वबोधि-
सत्त्वाश्च सर्वतथागत^३बोधिसत्त्वसंभववच्चं नाम महामण्डलम् ।

अथ खलु सर्वतथागता बोधिसत्ताश्च कृताञ्जलिपुटा
भगवन्तं वज्रधरमेवमाहुः । देशयतु भगवान् देशयतु सुगतो
महामण्डलमिति ।

खधातुमध्यगतं चिन्तेत् चतुरस्रं सुशोभनम् ।

यत्तमण्डलयोगेन ध्यानवच्चं प्रचोदयेत् ॥

यच्चमण्डलध्यानं आसनं सर्वचक्रि^४णाम् ।

पूजां तेनैव विधिना कुर्वीत मतिमान् सदा ॥

आचार्यं हृदये ध्यात्वा अभिषेकं समारभेत् ।

मधातु सर्वबुद्धेभ्यः परिपूर्णं विधिनयेत् ॥

1. B omits the whole paragraph. 2. A omits. 3. C विगुह्य-
काय^१ । 4. ११ अति वज्रधरः । 5. A^० तो । 6. BC वसि^० ।

पातयेत् विधिवत् सर्वान् अभिषेकपदैस्त्रिभिः ।

अनेन बोधिमाप्नोति सर्वसत्त्वहितैषिणीम् ।

सिध्यति कायवाक्चित्तं सर्वसिद्धिमहाद्भुतम् ॥

॥ सर्वबुद्धबोधिसत्त्वसमयचक्रं नाम ध्यानमण्डलम् ॥

अथ खलु वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि सर्व-
तथागतवज्रयोगं^१ नाम कायवाक्चित्तगुह्यं^२ स्वकायवाक्-
चित्तवत्तेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ ह्रं ह्रीः^३ खं ॥

खधातुमध्यगतं चिन्तेदस्थिमांसादिमण्डलम् ।

त्रिकायवाक्चित्तहृदये वज्रसत्त्वं विभावयेत् ॥

क्रूरं विकृतं संक्रुद्धं नीलोत्पलममप्रभम् ।

चतुर्भुजं विधानेन कपाल^४हस्तं विभावयेत् ॥

पञ्चरश्मिप्रभोद्योतां खलिद्धां भावयेत् व्रती ।

ध्यानमन्त्रप्रयोगेण रुधिराकर्षणमुत्तमम् ॥

त्रिशूल वज्रसमयं कीलकं दारुणोत्तमम्^५ ।

पौडयेत् वज्रयोगेन बुद्धकार्यमपि स्वयम् ॥ इति ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि वज्राहार-
समयकृत्यार्थं स्वकायवाक्चित्तवत्तेभ्यो निश्चारयामास ।

अन्नं वा अथवा पानं यत्किञ्चित् भक्षयेत् व्रती ।

विगमृदमांसयोगेन विधिवत् परिकल्पयेत् ॥

१. AR योगवत्^१ । २. BC समयवत्^२ । ३. R ह्रीः^३ । ४. BC ° सत्त्वस्य ।
५. A कर° । ६. BC ° मे । ७. B ° ये ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि सर्वतथागत-
कायवाक्चित्तवज्रपूजायां स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चा-
रयामास ।

पञ्चोपहारपूजायैः पूजनं च प्रकल्पयेत् ।

एषो हि सर्ववज्रा^१णां समयो दुरतिक्रमः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि सर्वतथागत-
कायवाक्चित्त^२पूजारहस्यं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चा-
रयामास ।

द्वयेन्द्रियप्रयोगेण स्वशुक्रादिपरिग्रहैः ।

पूजयेत् विधिवत् सर्वान् बुद्धबोधिमवाप्नुयात् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि सर्वतथागत-
कायवाक्चित्तसम्बरं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारया-
मास ।

सत्त्वधातोरनन्तस्य मातां^३ समयधारिणीम् ।

काये त्रिवज्रसमयैः^४ सम्बरोऽयं महाद्भुतः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि सर्वसाधक-
सम्बरवज्रं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

^५कायवाक्चित्तसंभोगं त्रिगुह्यालयवज्रजम् ।

साधयामि अहं भद्रं संशयो नात्र सर्वथा ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः पुनरपि सर्वसाधक-
वज्रसत्त्वसम्बरं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

1. BC मन्त्रा ° । 2. cadd ° वष ° । 3. A मातां । 4. C ° र ° ।

5 BC कामयेत् त्रिवज्रसमयैः । 6. II omits from here to निश्चारयामास
below

वितस्तिभावमतिक्रम्य मूर्ध्नि मण्डलकल्पना ।

ओंकारं मध्यगतं ध्यात्वा पञ्चामृतनिपातनम् ॥

अनेन वज्रयोगेन तेजस्वी भवति क्षणात् ।

कायवाक्चित्तसौस्थित्यं भवति नात्र संशयः ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्वागताधिपतिः पुनरपि सर्वमण्डल-
धरकायवाक्चित्तगुह्यं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारया-
मास ।

चैत्यकर्म न कुर्वीत न च पुस्तकवाचनम् ।

मण्डलं नैव कुर्वीत न त्रिवज्राग्रवन्दनम् ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्वागताधिपतिः सर्वविषपरिहार-
स्तम्भनाकर्षणगुह्यं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारयामास ।

॥ भुं ॥

चक्रमध्यगतं स्थाप्य सितांशुज्वालमालिनम् ।

पौतांशुरग्निगहनं भावयेत् पीतसन्निभम् ।

त्रिवज्ररग्निसमयैर्वीजोऽयं गुह्यासंभवः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतद्वागताधिपतिः कायवाक्चित्त-
रत्नाचक्रमन्त्रं वज्रसंयुक्तं स्वकायवाक्चित्तवज्रेभ्यो निश्चारया-
मास ।

ॐ ह्रलू ह्रलू तिष्ठ तिष्ठ बंध बंध हन हन दह दह अमृते
हं फट् स्वाहा ।

भूर्जपत्रादिषु चक्रं कर्मवत्प्रतिष्ठितम् ।

ह'कारमध्यगं कृत्वा' नाममध्ये समालिखित् ॥

मन्त्राक्षरपटैः सम्यक् मण्डितं स्थापयेत् सटा ।

एषो हि सर्वमन्त्राणां त्रिगुणालयसम्भवः ॥

अथ वज्रपाणिः सर्वतयागताधिपतिः वज्राञ्जनपटं स्वकाय-
वाक्चित्तवज्रेभ्यो निष्कारयामास ।

चतुष्पदैकवृत्ते च मातृम्यान्नि शिवालये ।

वज्राञ्जनपटं तत्र कपाले पातयेत्सटा ॥

महातैल'रुधिरं विष्ट पद्ममूत्रं अर्कतूलेन' वर्त्ति कृत्वा
कृष्णचतुर्दश्यामर्हरात्रौ वज्राञ्जनं पातयेद्बुधः तत्रैवाष्टगता-
भिमन्त्रितं कृत्वा । त्रिविधा मिद्विर्भवति इत्याह भगवान्
समन्तभद्रः ।

अथ भगवन्तः सर्वतयागता वज्रपाणिं सर्वतयागताधिपति-
मेवमाहुः । कतिभिर्भगवन् गुह्याक्षरैः समन्वागतान्ते बोधि
मता महामघा य इदं सर्वतयागतचर्यावजं सर्वतयागत-
'गुह्यममयं श्रुताम्यन्ति भावयिष्यन्ति च ।

'अथ वज्रपाणिः सर्वतयागताधिपतिः तान् सर्वतयागता-
नेवमाह । त्रिगुह्याक्षरैर्भगवन्तः सर्वतयागताः समन्वागतान्ते
बोधिमघा महामघा य इदं सर्वतयागतबोधिचर्यावजं
श्रुताम्यन्ति भावयिष्यन्ति च । सर्वतयागताः प्राहुः ।
कतमेन्तिभिः । यज्जधरः प्राह । यदुत सर्वतयागतकाय-

वज्रेण, सर्वतथागतवाग्वज्रेण, सर्वतथागतचित्तवज्रेण, एभि-
स्त्रिभिः ।

अथ ते सर्वतथागता भगवतो वज्रपाणेः पादयोर्निर्गत्य
तूष्णींस्थिता अभूवन् ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः तान् सर्वतथागतान्
बोधिसत्त्वांश्चामन्त्रयते स्म । भूतपूर्वं भगवन्तः सर्वतथागता
अनभिलाष्यानभिलाष्यबुद्धत्वेवसुमेरुपरमागुरजःसमाः कल्पाः
जीणा यावद् भगवतो दीपङ्करस्य तथागतस्यार्हतः
सम्यक्संबुद्धस्यातिक्रान्तस्य काश्यपस्यापि महामुनेरभिसंबुद्धस्य
न भाषितम् । तत्कस्मात् हेतोः । अभव्या^१ भगवन्तः
सत्ता अस्य महागुह्यपदार्थस्य तेन^२ कालेन तेन^३ समयेन मया
न भाषितम् । अपि तु भगवन्तः सर्वतथागता अस्मिन् गुह्य-
समाजे बुद्धबोधिं ज्ञानलवमुहूर्तेनैव निष्पादयन्ति । यदनेकै-
र्गङ्गानदीबालुकासमैः^४ कल्पैः घटयन्तो व्यायच्छन्तो बोधि-
सत्त्वा बोधिं न प्राप्नुवन्ति । तदिहैव जन्मनि गुह्यसमाजाभि-
रतो बोधिसत्त्वः सर्वतथागतानां बुद्ध इति संख्यां गच्छति ।

अथ ते महाबोधिमत्त्वा बृहद् वाग्वज्राक्षरपटं श्रुत्वा
प्ररोदयामासुः । अथ ते सर्वतथागतास्तान्वोधिसत्त्वानेष-
माहुः । मा भगवन्तः महाबोधिसत्त्वाः प्ररोदयत मा च
विदुःखं समुत्पादयत । अथ ते महाबोधिसत्त्वास्तान्
सर्वतथागतानिवमाहुः । कथं ते भगवन्तः सर्वतथागता न
प्ररोदामहे । कथं न दुःखमुत्पादयामहे । तत्कस्मात्

हेतोः ? अभव्या भगवन्तः त्रिगुह्याक्षरम् । अभव्या भगवन्तोऽन्तशो नाम श्रवणेनापि । सर्वतथागताः प्राहुः । सामान्याक्षरपदं कुलपुत्रा यथा भवद्भिर्न ज्ञातं न श्रुतं तथास्माभिरपि सर्वतथागतैः सर्वबुद्धबोधिसत्त्वैश्च कुलपुत्रास्ते गुह्याक्षरा न संप्राप्ता नाभिसंबुद्धाश्च । तत्कस्मात् हेतोः ? त्रिगुह्याक्षरविशुद्धत्वात् ।

अथ ते सर्वे बोधिसत्त्वाः तूष्णीं व्यवस्थिता^१ अभूवन् । अथ भगवन्तः सर्वतथागताः सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रयो-
पिङ्गोषु विजहार ।

अथ सा सर्वतथागतचित्तदयिता मामकौ भगवन्तं सर्व-
तथागताधिपतिं महावज्रधरं एभिर्वज्रधरकामरतिपूजाया-
क्षरपदैः प्रीत्या संस्तूया^२मास ।

“ त्वं वज्रचित्तं भुवनेश्वर सत्त्वधातो
त्रायाहि मां रतिमनोज्ञ महार्थकामैः ।
कामाहि मां जनक सत्त्वमहायवम्भो
यदीच्छसि जीवितं मञ्जुनाथः ॥”

अथ सा बुद्धलोचना सर्वतथागतकायदयिता भगवन्तं
सर्वतथागताधिपतिं महावज्रधरमेभिः सर्ववज्रकामरति-
पूजायाक्षरपदैः सुखसौमनस्यप्रीत्या संस्तूयामास ।

“ त्वं वज्रकाय बहुसत्त्वप्रियाङ्गुचक्र
बुद्ध्यर्थबोधिपरमार्थहितानुदर्शी^३ ।
रागेण रागममयं^४ मम कामयन्
यदीच्छसि जीवितं मञ्जुनाथ ॥”

अथ सा लोकेश्वरदयिता कायावस्थितनेत्री^१ भगवन्तं सर्व-
तथागताधिपतिं महावज्रधरं कामोपभोगसमयैः संस्तूयामास ॥

“त्वं वज्रवाच सकलस्य हितानुकम्पी
लोकार्थकार्यकरणे मदं संप्रवृत्तः ।
कामाहि मां सुरतचर्यं समन्तभद्र
यदीच्छसे जीवितं मञ्जुनाथ ॥”

अथ सा सर्वतथागतकायवाक्चित्तसमयवज्रदयिता
भगवन्तं सर्वतथागताधिपतिं महावज्रधरमनया सर्वतथागत-
सुखसौमनस्यप्रीत्या संस्तूयामास ।

“त्वं वज्रकायं समयाग्र महाहितार्थं
संबुद्धवर्गतिलकः समता^२नुकम्पी ।
कामाहि मां गुणनिधि वज्ररत्नभूतम्
यदीच्छसे जीवितं मञ्जुनाथ ॥”

अथ भगवान् वज्रपाणिस्तथागतः सर्वकामोपभोगवज्र-
श्रियं नाम समाधि ममापन्नस्तां सर्वतथागतदयितां समय-
चक्रेण कामयन् तृणीमभूत् ।

अथायं सर्वाकाशधातुः सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्र-
समयशु^३क्रेण परिपूर्णो वज्रोदकपरिपूर्णकुम्भ इव^४ संस्थितोऽभूत् ।

अथास्मिन्वज्राकाशधातौ ये सत्त्वास्त्रिकायसमयसंभूता-
स्त्रिवज्रश्रिया संस्पृष्टा^५ सर्वे ते^६ तथागता अर्हन्तः सम्यक्संयुक्ता-
स्त्रिवज्रज्ञानिनोऽभवन् । ततः प्रभृति सर्वसत्त्वाः समन्तभद्र

समन्तभद्र इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्जेणाभिषिक्ता
अभूवन् ।

अथ वज्रपाणिस्तथागतस्तान्सर्वतथागतानिवमाह । दृष्टा
भगवन्तस्सर्वतथागताः सर्वबुद्धधर्मसमता । अथ ते सर्व-
तथागता वज्रपाणिं सर्वतथागताधिपतिमेवमाहुः । दृष्टा^१
भगवन् दृष्टा सुगत^२ वज्रज्ञानसमता वज्रज्ञानचर्येति । अथ
भगवन्तः सर्वतथागताः सर्वतथागतयोपिद्भगेष्वभिनिष्क्रम्य
भगवन्तं महावज्रपाणिं सर्वतथागताधिपतिं तथागतमेवमाहुः ।
आद्ययै भगवन्नाद्ययै सुगत यच्च हि नाम रागाक्षरपदैः युह-
बोधिरनुगन्तव्येति ।

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिस्तान्सर्वतथागतानिव-
माह । मा भगवन्तः सर्वतथागता एवं वदथ । तत्कस्माद्वेतोः ?
खवज्रसमयतुल्यत्वात् सर्वधर्माणां न रूपस्कन्धो न वेदनास्कन्धो
न संज्ञास्कन्धो न संस्कारस्कन्धो न विज्ञानस्कन्धो न धातु-
र्नायतनं न रागो न द्वेषो न मोहो न धर्मो नाधर्म इति ।

अथ ते सर्वतथागतास्तूष्णीमभूवन् ।

अथ भगवान्वज्रपाणिः तान्सर्वतथागतान्वोधिमचांद्या-
मन्त्रयते स्म । आलोचयन्तु भगवन्तः सर्वतथागताः सर्वलोकधातु-
ष्विदं सर्वतथागतकायवाक्चित्तवज्रगुह्यम् । तत्कस्माद्वेतोः ?
भव्या यतामी दग्दिक्संस्थिता बोधिसत्त्वा महामत्त्वा अस्या
धर्मपर्यायस्य ।

1. B adds इति । 2. BC "सर्वतथागताधिपति" । 3. C omits from
here to तथागतमेवमाहुः below. 4. B adds सर्वतथागत before.

अथ वज्रपाणिः सर्वतथागताधिपतिः वज्रधर्ममामन्त्रयते स्म । उद्गृह्णाण कुलपुत्र इदं सर्वतथागतसमयतत्त्वं तं हि सर्वतथागतैर्धर्मेश्वर वज्रगज दूत्यमिपिक्तः ।

अथ वज्रधर्मो बोधिमत्त्वो महासत्त्वस्तथास्त्विति कृत्वा तूष्णीमभूत् ।

अथ ते भगवन्तः सर्वतथागताः विषज्जतत्त्वाक्षरेषु काय-
वाक्चित्तं प्रवेगयामासुः । अथ वैरोचनस्तथागतः सर्वतै-
धातुककायवज्रेषु विहरन् सर्वतथागतकायसमतामध्यालम्ब्य
तूष्णीमभूत् । अथ वाग्ब्रह्मः तथागतः सर्वतैधातुकवाग्बज्रेषु
विहरन् सर्वतथागतवाक्समतामध्यालम्ब्य तूष्णीमभूत् । अथ
वज्रपाणिस्तथागतः सर्वतैधातुकचित्तवज्रेषु विहरन् सर्वतथा-
गतचित्तसमतामध्यालम्ब्य तूष्णीमभूत् ।

ब्रह्मवोचत् भगवान् ।

इति सर्वतथागतकायवाक्चित्तगुह्यारहस्यातिरहस्ये श्री-
गुह्यसमाजी महागुह्यतन्त्रराजी सर्वतथागतसमयसम्बरवज्रा-
धिष्ठानपटलः सप्तदशोऽध्यायः ।

अथ खलु मैत्रेयप्रभृतयो महाबोधिसत्त्वाः सर्वतथाभिषेक-
कायवाक्चित्तगुह्यानिर्देशं सर्वभावेन यथावद् यथासमयं दृष्ट्वा
श्रुत्वा चाधिगम्य तान् सर्वतथागतान् दृष्टधार्मिकानेवमाहुः ।

अहो समन्तभद्रस्य कायवाक्चित्तनिर्णयः ।

विहरन्ति त्रिवर्जेण त्रिवर्जेषु समन्ततः ॥

सर्वसत्त्वाः समुत्पन्नास्त्यध्व'वज्रस्वभावतः ।

बोधिवज्रपदं प्राप्ता बुद्धवज्रमहर्षिकाः ॥

अहो सुविस्मयमिदमहो शान्तमतीन्द्रियम् ।

अहो परमनिर्वाणमहो संसारसन्ततिः ॥

ततस्ते सर्वतथागतास्तान् बोधिसत्त्वान् महासत्त्वानेवमाहुः ।

एवमेव^१ बोधिसत्त्वा एवमेव^२ महा'सत्त्वा इति ।

अथ ते सर्वे बोधिसत्त्वा महासत्त्वाः पुनः समाजमागम्य तान्-
सर्वतथागतान् गुह्ये तरपूजाभिः संपूज्य प्रणिपत्यैककण्ठेनैव^३माहुः ।

अहो सुदुर्लभमिदमुपायं बोधिसाधनम् ।

तन्त्रं गुह्यसमाजाख्यं तन्त्राणामुत्तरोत्तरम् ॥

अध्येषयामस्त्वां नाथ यदुक्तं भूतवादिना ।

तद्गूढाव'बोधनार्थाय सत्त्वानां हितकाम्यया ॥

अथ ते सर्वतथागतास्तान् बोधिसत्त्वानेवमाहुः ।

साधु साधु महासत्त्वाः साधु साधु गुणाकराः ।

यत् सुगूढपदं तन्त्रे^४ तत्सर्वे पृच्छतेच्छया ॥

1. A अथ । 2. AR महाबो ° । 3. C omits. 4. AR बोधि ° ।
5. B कण्ठेव । 6. BC ° टा ° । 7. B ° त्रं ।

अथ ते—

सर्वे महाबोधिमचाः प्रहर्षी^१त्फुल्ललोचनाः ।
 पृच्छन्तोह स्वसन्देहान् प्रणिपत्य मुहुर्मुहुः ॥
 गुह्येत्यत्र^२ किमुच्चात समाजेति किमुच्यते ।
 कौटुम्भस्तत्र^३ सम्बन्धः योगेत्यत्र किमुच्चाते ॥
 तच्च कतिविधं प्रोक्तं गुह्यं कतिविधं तथा ।
 रहस्येति किमुच्येत परम कतिविधं भवेत् ॥
 बोधिचित्तेति किं ज्ञेयं विद्यापुरुषेति किं तथा ।
 ब्रह्मगति किं ज्ञेयं जिनजिगिति किं तथा ॥
 रत्नगति किं तत्र आरोलिगिति किं तथा ।
 प्रज्ञागति किं ज्ञेयं कुलमित्यत्र किं तथा ॥
 मोह इति किमुच्चात द्वेष्टेत्यत्र किमुच्यते ।
 राग इति किमुच्चात वल्लभस्तत्र किमुच्यते ॥
 रतीत्यत्र किमुच्चात कथं सम्पदिति स्मृतम् ।
 यमान्तकृत् किमर्थेन किन्तत् प्रज्ञान्तकृत्तथा ॥
 पद्मान्तकृत् कथं नाम कथं विघ्नान्तकृत्तथा ।
 समन्त^४चर्येति किं ज्ञेयं मन्त्रचर्येति किं तथा ॥
 जपमित्यत्र किं ज्ञेयं किमा मुद्रा^५णमुच्यते ।
 धर्मादयं कथं भाव्यं सम्बरं कौटुम्भं तथा ॥
 हेयमोहमहारागैः सत्तार्थं कुतस्ते कथम् ।
 मण्डलेति किमुच्येत मुद्रान्यासं कथं भवेत् ॥

1 AR ° रितो ° । २ A गुह्यतत्र, C गुह्येष्टव । 3 AR तन्त्र ।
 4 R ° कं । 5 R ° कं । 6 AR सर्वमन्त्र ° । 7 A ° द्वे ° ।

पुण्यमित्यत्र किं ज्ञेयं चैत्वं चेति किमुच्यते ।

ज्ञानचक्रं कथं ज्ञेयं पदमत्र किमुच्यते ॥

चोदनं च कथं नाथाः प्रेरणं च कथं भवेत् ।

आमन्त्रणं कथं तेषां बन्धनं कथमत्र वै ॥

अभिषेकं कथं देयं कथं विद्याव्रतं तथा ।

पञ्चानृतं कथं भक्ष्यं पञ्चवीर्यं कथं तथा ॥

१ कौटुशं सिद्धिसामान्यमुत्तमं कौटुशं तथा ।

उपायाः कतिविधास्तत्र उपेयः २ कौटुशस्तथा ॥

कथमाज्ञां प्रयच्छन्ति योगिनः सर्ववज्रिणाम् ।

कथं कुर्वन्ति नानात्वं ३ तत्सर्वं कथयाशु च ४ ।

अथ ते सर्वतथागतास्तेषां बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानां
प्रश्नवाक्यमुपश्रुत्य मुहूर्त्तं महाबोधिसत्त्वं महावज्रधरं ५ मालम्बा
तूष्णीमभूवन् । अथ ते—

सर्वे महाबोधिसत्त्वाः प्रहृष्टाः करुणात्मनः ।

संबुद्धान् सुगतान् नाथान् प्रचोदन्ति ६ पुनः पुनः ॥

अथ ते सर्वतथागतास्तान्बोधि सत्त्वानेवमाहुः ।

कायवाक्चित्तवलेण कायवाक्चित्तवज्रिणः ।

सत्त्वार्थं ७ बोधिसत्तेन्द्राः ८ शृण्वन्तु प्रश्नविस्तारान् १० ॥

अथ ते सर्वे महाबोधिसत्त्वान्तेषां सर्वतथागतानामनुग्रह-
वचनमुपगृह्य ११ महाबोधिसत्त्वस्य महावज्रधरस्य कायवाक्-

1. BC omit this line. 2. BC °उपायं। 3. BC समयं। 4. AR
कर्माद्यप्रमराणि च। 5. BC omits महावज्रधर °। 6. A °दयन्ति।
7. BC महावो °। 8. BC समुच्चार्यं। 9. B °सेन्द्राः। 10. BC शृणु गुह्य-
मविस्तारम्। 11. BC परमगुह्यवचनमुपश्रुत्य, R प्रगृह्य।

चित्तवज्रं स्वकायवाक्चित्तवज्रैरालम्बा' साधु साधु भगवन्तः
साधु साधु सुगता^३ इति तूष्णीमभूवन् ।

'ततस्ते सर्वतथागता महाकरुणात्मानः सहृदयालम्बाधि-
तिष्ठन् तेषां महाबोधिसत्त्वानामेककण्ठेनैव तान् प्रश्नान्^४
निर्दिशन्ति स्म^५ ।

त्रिविधं कायवाक्चित्तं गुह्यमित्यभिधीयते ।

'समाप्तं मीलनं प्रोक्तं सर्वबुद्धाभिधानकम् ॥

पञ्चमं नवमं चैव दश सप्त चयोदशम्^६ ।

बुद्धानां बोधिसत्त्वानां देशना साधनं महत् ॥

चतुर्थं षोडशं चैव अष्टमं द्वादशं तथा ।

आचार्यकर्मसामान्यं^७ सिद्धिश्च व्रतसम्बरम् ॥

अष्टमं च^{१०} द्वितीयं च दश पञ्च चतुर्दशम् ॥

हठमनुरागण चैव उपसाधनसम्बरम् ।

सप्तमं च तृतीयं च दशैकादशपञ्चमम्^{११} ॥

सिद्धिचेदनिमित्तं च सेवा^{१२}साधनसम्बरम् ।

सर्वतथागतकर्म नियहानुग्रहक्षमम् ॥

दान्तदौर्दान्तमौम्यानां मत्तानामेव तारणम्^{१३} ॥

उत्पत्तिक्रमसंबन्धं^{१४} सेवावज्रविधियतुः ॥

गुरूणां मन्त्रमार्गेण^१ शिष्याणां परिपाचनम् ।
 सुव्रतस्याभिपिक्तस्य सुशिष्यस्य महात्मनः ।
 बुद्धानां बोधिसत्त्वानां देशना परिमोचना ॥
 प्रज्ञोपायसमापत्तिर्योग इत्यभिधीयते ।
 योनिस्वभावतः^२ प्रज्ञा उपायो भावलक्षणम् ॥
 प्रबन्धं तन्त्रमाख्यातं तत् प्रबन्धं त्रिधा भवेत् ।
 आधारः प्रकृतिश्चैव असंहार्यप्रभेदतः ॥
 प्रकृतियाकृतेर्हेतुरसंहार्यफलं तथा ।
 आधारस्तदुपायश्च त्रिभिस्तन्त्रार्थसंग्रहः ॥
 पञ्चकं त्रिकुलं चैव स्वभावैकशतं कुलम्^३ ।
 सहोक्तिर्बोधिवज्रस्य सोत्तरं तन्त्रमिष्यते ॥
 तत्त्वं पञ्चकुलं प्रोक्तं त्रिकुलं गुह्यमुच्यते ।
 अधिदेवो रहस्यं च परमं शतधा कुलम् ॥
 अनादिनिधनं शान्तं भावाभावाक्षयं विभुम् ।
 शून्यताकरुणाभिन्नं बोधिचित्तमिति स्मृतम् ॥
 कायवाक्चित्तवज्रेण^४ भेदाभेदस्वभावतः^५ ।
 विद्यया सह संयुक्तो विद्यापूरुष उच्यते ॥
 पञ्च हेतिश्च वेतिश्च^६ वज्रमित्यभिधीयते ।
 धारणं धृगिति ख्यातं विज्ञानं वज्रधृङ्मनः ॥
 सदसन्मध्यमं ख्यातं भूतभौतिकसम्भवम् ।
 विग्रहः सर्वसत्त्वानां जिनजिग्जननं जिनः ॥

चित्तं रत्नमिति स्थातमर्थैः सर्वैः समुद्भवम् ।
 वेदकेन ध्रुवं वेद्यं वेदना रत्नघट्टनः ॥
 लक्ष्यलक्षणभावैस्तु सर्वं सर्वेण सर्वतः ।
 रमणं लक्षणं लक्ष्यमारोलिगिति कथ्यते ॥
 प्रकर्षकृतविज्ञानं यत् तत् प्रज्ञेति' भण्यते ।
 संस्कारचेतनां धार्यं प्रज्ञाधृगिति कथ्यते ॥
 कूलमन्वयमास्थातमन्वयैरा'दिरुच्यते ।
 अविनाशमनुत्यन्त्रं यन्नाम' तत् प्रकथ्यते ॥
 विज्ञानं द्वेषमास्थातं देति' वेति द्वयैर्द्विषाम् ।
 रूपं मोहमिति स्थातं जडबन्धस्वभावतः ॥
 वेदना घट्टमानास्था अहङ्कारस्वभावतः ।
 सञ्ज्ञा संरागमात्मानं वस्तुतः शक्तिलक्षणम् ॥
 संस्कारस्तु सदा ईर्ष्या प्रतीत्य प्रेरणात्मनाम् ।
 स्वभावं बोधिचित्तं तु सर्वत्र भवसम्भवम् ॥
 कामं चित्तमिति प्रोक्तं रागद्वेषतमोऽन्वितम् ।
 समर्थं विश्वसङ्काशाभिमुखं कर्मजं फलम् ॥
 अद्वयज्ञानधर्मेर्ष्या'ऽहंकारो मोह उच्यते ।
 अन्योन्यघट्टनं तत्र द्वेष इत्यभिधीयते ॥
 लक्षणं रागमा'सक्तिः ज्ञानोऽयं वज्रमुच्यते ।
 रतिरत्यन्तसम्भोगं सम्पदः स्त्रीसुखं परम् ॥
 मोहो द्वेषस्तथा रागः सदा वज्रे रतिः' स्थिता ।
 उपायस्तेन बुद्धानां वज्रयानमिति स्मृतम् ॥

अविनाशात्मका धर्मा अनुत्पादस्वभावतः ।
 समयः सर्वभावानां तेनैवान्तकक्षयः ॥
 अविज्ञानात्मका धर्माः परमार्थविशुद्धितः ।
 समयः सर्वचित्तानां तेन प्रज्ञान्तकज्जिनः ॥
 अवाच्यात्मका धर्मा अभावनामरूपधीः ।
 समयः सर्वधर्माणां तेन पद्मान्तकत् विभुः ॥
 निर्विकल्पात्मका धर्माः प्रकृत्या शान्तभावतः ।
 समयः सर्ववज्राणां तेन विघ्नान्तकत् प्रभुः ॥
 अविनाशमविज्ञेयं अवाच्यमविकल्पितम् ।
 बुद्धबोधिरिदं ज्ञानं ज्ञात्वा सुखमवाप्नुते ॥
 मोहो मोहोपभोगेन क्षयमोहो यमान्तकत् ।
 कान्तान्तकत् भवेत्तेन तथा ज्ञेयान्तकद्भवेत् ॥
 दोषो दोषोपभोगेन क्षयदोषः प्रज्ञान्तकत् ।
 चित्तान्तकद्भवेत्तेन तथा क्लेशान्तकद्भवेत् ॥
 रागो रागोपभोगेन क्षयरोगः पद्मान्तकत् ।
 वागन्तकद्भवेत्तेन समापत्यन्तकतथा ॥
 सर्वक्लेशक्षयं यत्तत्सर्वकर्मक्षयन्तथा ।
 सर्वावरणक्षयं ज्ञानं विघ्नान्तकदिति स्मृतम् ॥
 क्लेशवज्राहते शुद्धे सर्वं कर्म विशुध्यते ।
 सर्वकर्मविशुद्धत्वात् विशुद्धं कर्मजं फलम् ॥
 ग्रहणं रागणं चैव आकारनिश्चलन्तथा ।
 हेतुत्वञ्च फलत्वञ्च पङ्क्तिश्चित्तसमुद्भवः ॥

टकिराजादयः षट्काः कोपेन्द्रा इति विश्रुताः ।
 भूतभौतिकविख्याता विद्याराजेति विश्रुताः ॥
 रूपवज्रादयः षट्का वज्राधिपतयः स्मृताः ।
 समयवज्रादयः षट्काः पृथिव्यादिषु पञ्चकाः ॥
 चित्तवाक्यायवज्रैस्तु' सम्भवन्ति महात्मनः ।
 प्रज्ञोपायोद्भवं स्कन्धधात्वायतनविग्रहम् ॥
 निश्चित्य योगतो मन्त्रौ निष्पन्नक्रमयोगतः ।
 सर्वशुद्धाधिमोक्षेण सर्वसन्नासवर्जितः ।
 सिंहवत् विचरेत् मन्त्रौ निर्विशङ्केन चेतसा ॥
 नाकार्यं विद्यते ह्यत्र नाभक्ष्यं विद्यते तथा ।
 नावाच्यं विद्यते किञ्चिन्नाचिन्त्यं विद्यते सदा ॥
 असमाहितयोगेन नित्यमेव समाहितः ।
 सर्वचित्तेषु या चर्या मन्त्रचर्येति' कथ्यते ॥
 प्रतीत्योत्पद्यते यद्यदिन्द्रियैर्विषयैर्मनः ।
 तन्मनो मननं' स्यात् कारक'घ्राणनार्यतः ॥
 लोकाचारविनिर्मुक्तं यदुक्तं समयसम्बरम् ।
 पालनं सर्ववज्रैस्तु मन्त्रचर्येति कथ्यते ॥
 स्वकस्वकस्वभावन्तु विचार्य मनसा हृदि ।
 जपं तु सृष्टिमंहारं मन्त्रमुच्चार्य भेदतः ॥
 विश्ववज्रात्मकान् बुद्धान् ज्ञानवीजेन संहरेत् ।
 बोधिनैरात्मवीजेन निरात्मां भावयेद् व्रतौ ॥

संस्फरेद् विश्ववद्विश्वं च्यध्वबीजेन तं जपेत् ।
 जपं जल्पनमाख्यातं सर्ववाङ्मन्त्रमुच्यते ॥
 मन्त्रं मन्त्रमिति प्रोक्तं तत्त्वं चोदनभाषणम् ।
 यथैव हृद्यधिष्ठानं समाधिं च तथैव च ॥
 तेषां मूर्धन्यभिषेकं च तथा पूजां च सर्वतः ।
 विद्यया विद्यते योगं यस्य वज्रधरस्य च ॥
 तस्य भोगाश्चतुर्ज्ञेयाः स्वाधिष्ठानादिभिस्तथा ।
 वीराणामेकवक्त्राणामेकैकं मूर्ध्नि सेचनम् ॥
 हृन्मुद्रा मन्त्रमार्गेण मुद्र्यते स्वकुलक्रमैः ।
 फलेन हेतुमामुद्र्य फलमामुद्र्य हेतुना ।
 विभाव्यमन्यथा सिद्धिः कल्पकोटिर्न जायते ॥
 चतुर्भोगसमायुक्तं विद्यापुरुषवज्रिणम् ।
 कायवाक्चित्तभेदेन त्रिकोणेषु विभावयेत् ॥
 दशारं चक्रमापीतं तत्र मध्ये विभावयेत् ।
 सर्वारेषु दशक्रोधान् दशज्ञानात्मकोदयान् ॥
 भावयेन्निरोधचक्रेण निष्पन्नेनाग्रचारुणा ।
 वज्रज्वालां स्फरेन्मेघैर्ध्रुमन्तं निखलोपमम् ॥
 इति धर्मोदयज्ञानं प्रकृत्या निर्मलं शिवम् ।
 भावितेन क्षणेनैव बुद्धचक्षुः प्रजायते ॥
 क्रमद्वयमुपाश्रित्य वज्रिणां तत्र देशना ।
 क्रममौत्पत्तिकं चैव क्रममौत्पन्नकं^{१०} तथा ॥

चैत्यं च सर्वबुद्धानां आलयस्थानमुच्यते ।
 ज्ञानसत्त्वेन यत् सृष्टं ज्ञानचक्रमिति स्मृतम् ॥
 बीजाक्षरपदं प्रोक्तं त्रिविधाक्षरमक्षरम् ।
 चोदनं बोधनं प्रोक्तं कायवाक्चित्तभावतः ॥
 प्रेरणं रश्मिसञ्चारं दशदिग्लोकधातुषु ।
 आमन्त्रणं सवज्राणां सर्ववज्रनिमन्त्रणम् ॥
 रश्मिना सर्ववज्राणां सर्ववज्राणि तत्पदे ।
 संहृत्य पिण्डरूपेण बन्धो बन्धनमुच्यते ॥
 कायवाक्चित्तवज्रेण कायवाक्चित्तमण्डले ।
 आमुद्रा कायवाक्चित्तं कल्पयेत् लेख्यमण्डलम् ॥
 अभिषेकं विधा भेदमस्मिन्तन्त्रे प्रकल्पितम् ।
 कलशाभिषेकं प्रथमं द्वितीयं गुह्याभिषेकतः ।
 प्रज्ञाज्ञानं तृतीयं तु चतुर्थं तत् पुनस्तथा ॥
 मन्त्रयोग्यां विशालाक्षीं संपुण्यां शुक्रसम्भवाम् ।
 गुह्यागुह्याभिषेकं तु दद्यात् शिष्यस्य मन्त्रिणः ॥
 खधातुमध्यगतं कृत्वा विष्णुचमज्जसंयुतम् ।
 वज्रपद्मप्रयोगेन सर्ववज्रान् समाजयेत् ॥
 सर्वांस्तान् हृदये पात्य कायवाक्चित्तवज्रतः ।
 उत्सृज्य वज्रमार्गेण शिष्यवक्त्रे निपातयेत् ॥
 इदन्तत् सर्ववज्राणामभिषेकपदं परम् ।
 सिद्धान्ति सर्वमन्त्राणि कर्माणामन्त्राणि च ॥

अतिश्रद्धां महाप्राज्ञीं सुरूपां साधकप्रियाम् ।
 एकयोगक्रियाभ्यस्तां समयौ समपश्य वै ॥
 दक्षिणा च प्रदातव्या गुरवे साधकेन वै ।
 अध्येष्य गुरुणा तस्य दातव्या साधकस्य तु ॥
 मूढे मोहात्मकं योगं मोहरत्या समन्वितम् ।
 निःसेकान्मोहधाराभिर्मोहवज्रः स्वयं भवेत् ॥
 द्विष्टे द्वेषात्मकं योगं द्वेषरत्या समन्वितम् ।
 निःसेकाद् द्वेषधाराभिर्द्वेषवज्रः स्वयं भवेत् ॥
 रक्ते रागात्मकं योगं रागरत्या समन्वितम् ।
 निःसेकाद्रागधाराभौ रागवज्रः स्वयं भवेत् ॥
 प्रज्ञाज्ञानात्मकं योगं वज्ररत्या समन्वितम् ।
 निःसेकाद् ज्ञानधाराभिः प्रज्ञाज्ञानः स्वयं भवेत् ॥
 तामेव देवतां विद्यां गृह्य शिष्यस्य वज्रिणः ।
 पाणौ पाणिः प्रदातव्यः साक्षीकृत्य तथागतान् ॥
 हस्तं दत्वा शिरे शिष्यमुच्यते गुरुवज्रिणा ।
 नान्योपायेन बुद्धत्वं तस्माद्विद्यामिमां वराम् ॥
 अद्वयाः सर्वधर्मास्तु द्वयभावेन लक्षिताः ।
 तस्माद्वियोगः संसारे न कार्यो भवता सदा ॥
 इदं तत्सर्वबुद्धानां विद्याव्रतमनुत्तमम् ।
 अतिक्रमति यो मूढः सिद्धिस्तस्य न चोत्तमा ॥
 प्रकृत्या देहधर्मेषु भ्रजते मलयञ्चकम् ।
 पञ्चज्ञानैरधिष्ठानात्पञ्चामृतमिति स्मृतम् ॥

ज्वा'लनं तापनं चैवोद्योतनं रूपदर्शनम् ।
 मन्त्रमूर्त्तिप्रयोगेण भक्षेत्यञ्चामृतामृतम् ॥
 अन्तरिक्षगतं चिन्ते'द्वज्रहृङ्कारसम्भवम् ।
 'अधस्तात्तु तत्र भागे पद्म'माकार'सम्भवम् ।
 'ॐ'काराङ्कितममृतं' तत्र मध्ये निवेशयेत् ॥
 वज्रपद्मसमायोगाञ्ज्वालय' सन्ताप्य' योगिना ।
 उद्यते' स्फटिकाकारं ज्ञानसूर्यमिवापरम् ॥
 आकृष्य परमास्त्रेण दशदिग्लोकधातुषु ।
 अमृतं तत्र संपात्य' भक्षेद् भक्षणयोगतः ॥
 पञ्चवीर्यं तथा भक्ष्यं साध्यसिद्धिविधानतः ।
 निष्पाद्य अक्षरैर्वौजैरन्यथा नैव सिद्धिदाः ॥
 अन्तर्हानादयः सिद्धाः सामान्या इति कौर्तिताः ।
 सिद्धिरुत्तममित्याहुर्वृद्धा बुद्धत्वसाधनम्' ॥
 चतुर्विधमुपायन्तु बोधिवज्रेण वर्णितम् ।
 योगतन्त्रेषु सर्वेषु शस्यते' योगिना सदा ॥
 सेवाविधानं प्रथमं द्वितीयमुपसाधनम् ।
 साधनन्तु तृतीयं वै महासाधनं चतुर्थकम् ॥
 सामान्योत्तमभेदेन सेवा तु द्विविधा'भवेत् ।
 वज्रचतुष्केण सामान्यमुत्तमं ज्ञानामृतेन च ॥

प्रथमं श्रून्यताबोधिं द्वितीयं बीजसंहतम् ।
 तृतीयं बिम्बनिष्पत्तिश्चतुर्थं न्यासमक्षरम् ॥
 'एभिर्वज्रचतुष्केण सेवासामान्यसाधनम् ।
 उत्तमे ज्ञानामृते चैव कार्यं योगपडङ्गतः ॥
 सेवापडङ्गयोगेन' कृत्वा साधनमुत्तमम् ।
 साधयेदन्यथा नैव जायते सिद्धिरुत्तमा ॥
 प्रत्याहारस्तथा ध्यानं प्राणायामोऽथ धारणा' ।
 अनुस्मृतिः समाधिश्च पडङ्गो योग उच्यते ॥
 दशानामिन्द्रियाणान्तु स्ववृत्तिस्थानान्तु' सर्वतः ।
 प्रत्याहारमिति प्रोक्तमाहारप्रतिपत्तये' ॥
 पञ्चकामाः समासेन पञ्चबुद्धप्रयोगतः ।
 कल्पनं' ध्यानमुच्येत तद् ध्यानं पञ्चधा भवेत् ॥
 वितर्कं च विचारं च प्रीतिश्चैव सुखं तथा ।
 चित्तस्थैकाग्रता चैव पञ्चैते ध्यानसंग्रहाः ॥
 गुह्यतन्त्रेषु सर्वेषु विविधाः परिकीर्तिताः ।
 गुह्यं तर्कोदयं तर्कं विचारं तत् प्रयोगतः' ॥
 तृतीयं प्रीतिसङ्काशं चतुर्थं सुखसंग्रहम् ।
 स्वचित्तं पञ्चमं ज्ञेयं ज्ञानं ज्ञेयो'दयक्षमम् ॥
 सर्वबुद्धमयं शान्तं सर्वकामप्रतिष्ठितम् ।
 पञ्चज्ञानमयं श्वासं' पञ्चभूतस्वभावकम् ॥
 निश्चार्य पिण्डरूपेण नासिकाग्रे तु कल्पयेत् ।
 पञ्चवर्णं महारत्नं प्राणायाममिति स्मृतम् ॥

1 This and the next line are omitted in BC. 2 B
 षडभिरेभि सेवायोगे । 3 BC °गम् । 4 R इदमन्तु तिष्ठन्तु । 5 A कामाहारं
 प्रति प्रति । 6 C °वा । 7 R प्रभागा । 8 C ज्ञेयं ज्ञानो° । 9 R नाम ।

स्वमन्त्रं हृदये ध्यात्वा प्राणविन्दुगतं न्यसेत् ।
 निरुध्य चेन्द्रियं रत्नं धारयन् धारणा स्मृतम् ॥
 निरोधवज्रगते चित्ते निमित्तमुपजायते ।
 पञ्चधा तु निमित्तं तद् बोधिवज्रेण भाषितम् ॥
 प्रथमं मरौचिकाकारं धूम्राकारं द्वितीयकम् ।
 तृतीयं खद्योताकारं चतुर्थं दीपवज्ज्वलम् ॥
 पञ्चमन्तु सदालोकं निरर्धं गगनसन्निभम् ।
 स्थिरन्तु वज्रमार्गेण स्फारयौत खधातुषु ॥
 विभाव्य यदनुस्मृत्या तदाकारन्तु संस्मरेत् ।
 अनुस्मृतिरिति ज्ञेया प्रतिभासोऽच जायते ॥
 प्रज्ञोपायसमापत्त्या सर्वभावान् समासतः ।
 संहृत्य पिण्डयोगेन बिम्बमध्ये विभावनम् ॥
 भट्टिति ज्ञाननिष्पत्तिः समाधिरिति संश्रितः ।
 प्रत्याहारं समासाद्य सर्वमन्त्रैरधिष्ठते ॥
 ध्यानज्ञानं समापद्य पञ्चाभिज्ञत्वमाप्नुयान् ।
 प्राणायामेन नियतं बोधिसत्त्वैरधिष्ठते ॥
 धारणानुबलान्नित्यं वज्रसत्त्वः समाविशेत् ।
 अनुस्मृतिसमायोगात्प्रभामण्डल जायते ॥
 समाधिवसितामात्रे निरावरणवान्भवेत् ।
 तच्चित्तं हृदये लक्ष्य चतुर्वज्रप्रयोगतः ॥
 आकृष्य परमास्त्रेण चित्तं मन्त्रमयीकृतम् ।
 मन्त्रमूर्तिप्रयोगेण बोधिगाथामदाहरेत् ॥

खमण्डलसमारूढं बोधि'संयोगभावनैः ।
 तच्चित्तं ज्ञानविभवेन भावनमुपसाधनम् ॥
 दर्शनं च द्विधा यावत् तावत् पण्मासभावनम् ।
 सर्वकामोपभोगैस्तु कर्तव्यं सर्वतः सदा ॥
 दर्शनं यदि पण्मासैर्यदुक्तं नैव जायते ।
 आरभेत त्रिभिर्वारैर्यथोक्तविधिसम्बरैः* ॥
 दर्शनं तु कृतेऽप्येवं साधकस्य न जायते ।
 यदा न सिध्यते बोधिर्हठयोगेन साधयेत् ॥
 ज्ञानसिद्धिस्तदा तस्य योगेनै'वोपजायते ।
 कुलभेदप्रयोगेण वज्रकीलेन कौलयेत् ॥
 वशीकरणरक्षां च ततः कुर्यात्प्रयोगतः ।
 महारागनयेनैव संहृत्य ज्ञानचक्रि'णम् ॥
 योषितं स्फार्य नवधा साध्याया विग्रहे न्यसेत् ।
 परिवर्त्य चतुर्मुद्रां मण्डलं तच्च कल्पयेत् ॥
 आत्ममध्यगतं कृत्वा संहरेत्सर्वचक्रि'णम् ।
 सर्ववज्रमयं कृत्वा तदा बोधिं विभावयेत् ॥
 चतुर्भिद्योदनागौतैर्देवौभिद्योदिते' हृदि ।
 त्र्यध्ववज्रमयं चिन्तेद्' ज्ञानवद्देहभावनम् ॥
 मदेन भिद्यते वर्णं रमेन हृदयं तथा ।
 स्वहेतुरभिपेकेण फलमाधारभेदतः ।
 मन्त्रेण भिद्यते चर्मं विद्यापि धर्ममुद्रया ॥
 षट्चक्रवर्तिनो राज्ञ उष्णीषात्तु विनिःसृता ।

१ BC द्विधि° । २ B °तमसै' । ३ BC तस्यावग्रमे° । ४ R °नधि° ।

५ R °वधि° । ६ R °ति चोदते । ७ R चित्त । ८ R ध° ।

विद्याराज्ञीति विख्याता चतुर्भोगा महर्धिका ।
 सर्वकामेति विज्ञेया वज्राधिपतयस्तथा ॥
 ध्यानवज्रेण सर्वेषामभिषेकः प्रशस्यते ।
 अनेन विधियोगेन ज्ञानेन सह विग्रहम् ॥
 कायवाक्चित्तवज्रेणादयौ'करणसाधनम् ।
 पूर्वोक्तेनानुसारेण विद्यापूरुषवज्रिणः ॥
 आत्मवन्मण्डलसृष्टिर्महासाधनमुच्यते ।
 सेवाकाले महोष्णीयं बिम्बमालंब्य योगतः ॥
 उपसाधनकाले तु बिम्बममृतकुण्डलम् ।
 साधने देवतायोगं कुर्यान्मन्त्रौ विधानवित् ॥
 महासाधनकाले च बिम्बं बुद्धाधिपं बिभुम् ।
 इदं तत् सर्ववज्राणां' रहस्यं परमयोगिनाम् ॥
 इति बुद्धा विभागेन साधयेत्सिद्धिमुत्तमाम् ।
 अन्यथा नैव संसिद्धिर्जायते उत्तमं शिवम् ॥
 कल्पकोटिसहस्रेऽपि बुद्धानामपि तायिनाम् ।
 साध्यसाधनमयोगं यत्तत् सेवेति भण्यते ॥
 वज्रपद्मसमायोगमुपसाधनमुच्यते ।
 साधनं चालनं प्रोक्तं ह्रूँफट्कारसमन्वितम् ॥
 उभावं उमुखं शान्तं महासाधनमुच्यते ।
 सर्वबुद्धाधिपः श्रीमान् महावज्रधरैः' यदम् ॥
 उपेयः सर्वबुद्धानां धर्माणां सैव धर्मता ।
 यद्यत्कर्मानुरूपेण' योगमालंब्य' योगिनः ॥

निष्पाद्य मण्डलं तत्र आवयेत्समयदारुणम् ।
 समयं रक्षयेत्पूर्वं कायवाक्चित्तवज्रिणः ॥
 अथवोष्णीयसमयी'यथोक्तविधिसम्भवेः' ।
 तत्तत्' कर्मानुरूपेण स्व'चक्राज्ञां तु दीयते ॥
 साध्यम'स्यापि यद्देहं मण्डलेन विभावयेत् ।
 अपरं' आवयेत् तस्य तेषां देहस्यचक्रिणाम् ॥
 तस्य पातं ततः कृत्वा निष्क्रान्तान् प्रविभावयेत् ।
 आकृष्य सर्वभावेन स्वचक्रे' तान् प्रवेशयेत् ॥
 कृत्वा प्रतिष्ठतिं तस्य यथोक्तद्रव्यसम्भवेः ।
 लिङ्गमाक्रम्य पादेन क्रोधाविष्टेन चेतसा ॥
 गृहीताज्ञानं' ततः क्रोधान् नानाभीतगणैर्हतान् ।
 प्रेषयेत् घात'नार्थाय साध्यमाधकवज्रिणः ॥
 यन्धितं ताडितं तेन क्रोधराजेन वेष्टितम् ।
 सन्तप्तं चासमम्भृतं साध्यमाकर्षयेत्ततः ॥
 पातयेत्प्रतिष्ठतीं तस्य त्रिवज्रस्य तु मन्त्रिणः ।
 कौन्त्येत्कौन्त्यमन्येग मूर्ध्नि कण्ठे तथा हृदि ॥
 ईतियोपद्रवान् रोगा न् नानाविषममुद्रवान् ।
 निपात्य तत्र बिम्बेषु तेषामपि मुकौन्त्येत् ॥
 ततः सर्वप्रयोगेण' यथोक्तविधिसम्भवेः ।
 यन्त्रमन्त्रप्रयोगादीन् योजयेत्कर्मभेदतः ॥
 अथं या' लिङ्गमाक्रम्य होमं वा क्रोधमण्डले ।
 ध्यानं वा करसम्पत्स्तु ग्राहमानं प्रकल्पयेत् ॥

शान्तिके शान्तचिन्तं तु पौष्टिके पुष्टिमानसम् ।

वश्ये रक्तं मनः कृत्वा क्रोधे क्रुद्धं प्रसाधयेत् ॥ इति ॥

अथ भगवन्तः सर्वतथागतास्तेषां बोधिसत्त्वानां महा-
सत्त्वानां संशयच्छेदं कृत्वा सर्वसंशयच्छेत्तारं कायवाक्चित्त-
वज्रं स्वकायवाक्चित्तवज्रेषु विहरन्तं स्वकायवाक्चित्तेनालंभ्य
तूष्णीमवस्थिता अभूवन् ।

अथ ते सर्वे बोधिसत्त्वा महासत्त्वास्तान्सर्वतथागतान् अनेन
स्तोत्रराजेन स्तुवन्ति स्म ।

नमस्ते सर्वकायेभ्यः सर्ववाग्भ्यो नमो नमः ।

नमस्ते सर्वचित्तेभ्यः सत्त्वहृद्भ्यो नमो नमः ॥

कायवाक्चित्तवज्राणां कायवाक्चित्तभावतः ।

सत्त्वासमसमा बुद्धाः कः साध्यः कथं साधकः ॥

सर्वबुद्धविघातेन साधकस्य महात्मनः ।

कथं न लिप्यते पापैर्यदि लिप्तः फलं कथम् ॥

अथ ते सर्वतथागतास्तेषां महाबोधिसत्त्वानां साधुकार-
मददुः ।

साधु साधु महासत्त्वाः साधु साधु महामुने ।

साधु साधु महाधीयाः साधु साधु महामहाः ॥

सर्वबुद्धाधिपः श्रीमानाचार्यो बोधिवज्रिणः ।

मायावत्सर्वभावान्वै सृष्टिसंहारकारकः ॥

तेन तस्य न पापं स्यात्पुण्यं नैव तथैव च ।

यस्य न पुण्यं पापोऽस्ति तस्य बोधिः प्रगीयते ॥

वञ्चनं तस्य नाथस्य नाशनं सर्वदेहिनाम् ।
 दुर्गतिर्नैव जायेत बोधिश्चापि न दुर्लभा ॥
 पूर्वण कृतकर्मण घोरेण यदि नारकम् ।
 जन्तूनां जायते तेषां नारकाणां महत्फलम् ॥
 ज्ञानेन मुद्रिता भोन्ति साध्योऽयं बोधिवज्जिणाम् ।
 परमानुग्रहो ज्ञेयः सत्त्वानां तेन योगिनाम् ॥
 निग्रहानुग्रहं कर्म तेन कृत्यं महात्मनाम् ।
 महासाधनपर्यन्तं कृत्वा कर्म समारभेत् ॥

अथ ते सर्वे बोधिसत्त्वा महासत्त्वाः सर्ववज्जाणां महाकृ-
 णानयधर्म^२ श्रुत्वा तुष्टाः प्रतुष्टाः सन्तुष्टाः साधुकारमददुः ।

साधु साधु महानाथाः साधु साधु महामुने ।
 साधु साधु महाधर्माः साधु साधु महाक्षपाः ॥
 अहो समन्तभद्रस्य कृपा परमनिर्मला ।
 क्रूरकर्म^३पि दुष्टानां बुद्धत्वफलदायिका ॥

अथ ते सर्वतथागतास्तेषां बोधिसत्त्वानां महासत्त्वानामेव-
 माहुः । तेन हि कुलपुत्रा अस्मिन्सर्वतथागताभिपेकगुह्य-
 समाजेऽभिपिक्तेन मन्त्रिणा न चसितव्यं न संचसितव्यं न
 संचासमाप्तव्यम् । तत्कस्य हेतोः ?

बोधिवज्जाभिसम्भूता द्वेपवज्जादयो महाः^४ ।
 प्रतिक्षेपो न कर्तव्यः प्रबन्धे मन्त्रसंग्रहे ॥

अथ ते बोधिसत्त्वा महासत्त्वास्तान् सर्वतथागतानेक-
 कण्ठेनाभिर्गाथाभिः स्तुवन्ति स्म ।

^१ R मा^० ।

^२ B 'मन्त्र' ।

^३ ABR 'न, C न्त' ।

शान्तिके शान्तचिन्तं तु पौष्टिके पुष्टिमानसम् ।

वश्ये रक्तं मनः कृत्वा क्रोधे क्रुद्धं प्रसाधयेत् ॥ इति ॥

अथ भगवन्तः सर्वतथागतास्तेषां बोधिसत्त्वानां महा-
सत्त्वानां संशयच्छेदं कृत्वा सर्वसंशयच्छेत्तारं कायवाक्चित्त-
वज्रं स्वकायवाक्चित्तवज्रेषु विहरन्तं स्वकायवाक्चित्तेनालंब्य
तूष्णीमवस्थिता अभूवन् ।

अथ ते सर्वे बोधिसत्त्वा महासत्त्वास्तान्सर्वतथागतान् अनेन
स्तोचराजेन स्तुवन्ति स्म ।

नमस्ते सर्वकायेभ्यः सर्ववाग्भ्यो नमो नमः ।

नमस्ते सर्वचित्तेभ्यः सत्त्वहृद्भ्यो नमो नमः ॥

कायवाक्चित्तवज्राणां कायवाक्चित्तभावतः ।

सत्त्वासमसमा बुद्धाः कः साध्यः कथं साधकः ॥

सर्वबुद्धविघातेन साधकस्य महात्मनः ।

कथं न लिप्यते पापैर्यदि लिप्तः फलं कथम् ॥

अथ ते सर्वतथागतास्तेषां महाबोधिसत्त्वानां साधुकार-
मददुः ।

साधु साधु महासत्त्वाः साधु साधु महामुने ।

साधु साधु महायोपाः साधु साधु महामहाः ॥

सर्वबुद्धाधिपः श्रीमानाचार्यो बोधिवज्रिणः ।

मायावत्सर्वभावान्नै स्तृष्टिसंहारकारकः ॥

तेन तस्य न पापं स्यात्पुण्यं नैव तथैव च ।

यस्य न पुण्यं पापोऽस्ति तस्य बोधिः प्रगीयते ॥

^१ BC पुष्टं । ^२ ABC बोधान क्रूरान् । ^३ R °त्तारं । ^४ A °थर्ज ।

^५ [] omits this line ^६ BC °नाभत । ^७ AC °केन्द्र, R °केन्द्रो ।

^८ A °तन । ^९ B °शया ।

ये भाययन्ति द्रमु उत्तमसिधुपायं
मेवा विधानमुपमाधनसाधनेन ।

ये महासाधनमतिनियितं साधकेन्द्रा-
स्तान् बोधियज इव नश्य मदा नमामः ॥

ये साधयन्ति कृतमन्थचतुष्कयजं-
रन्तर्हितादिविविधानिष्ट चीनसिद्धीन् ।

अविनष्टमार्गं द्रमु बुद्धगुरुप्रसादे-
स्तान् बोधियज इव नश्य मदा नमामः ॥

शृण्वन्ति ये द्रमु ममाजमुगुह्यतन्यं
स्वाध्यां करोन्ति च पठन्ति च चिन्तयन्ति ।

पूजां करोन्ति च निगन्ति च निगयन्ति
तान् बोधियज इव नश्य मदा नमामः ॥

स्वाध्यां च ये द्रमु अभियुक्तसमाधकेन्द्राः
शान्त्यादिकर्मप्रसरेण मुक्तम्पित्तम् ।

यन्त्येव मन्त्रविहितेन तद्य मुद्रितेन
तान् बोधियज इव नश्य मदा नमामः ॥

ये देशयन्ति च स्पृशन्ति च मंगलयन्ति
शृण्वन्ति साधकविभोः मनु नाममाचम् ।

अदा करोन्ति च दमन्ति च दक्षदेहे
तान् बोधियज इव नश्य मदा नमामः ॥

यं च ध्वजमुदयं भवमोक्षभूतं
 शान्तं निरावरणशुद्धखधातुभावम् ।
 बुद्धादिवुद्धपरमेश्वरबोधिवज्रं
 तं कार्यचित्तवचनैः सततं नमामः ॥

यद्रूपवेदनसंज्ञमुसंस्कृतं च
 विज्ञानमायतनपट्टकपट्टिन्द्रियं च ।
 अस्तेजवायुपृथिवीगगनं च सर्वान्
 तान् बोधिचित्तसदृशान् विपुलान् नमामः ॥

यन्मोह द्वेष तथ राग सवज्रधर्मान्
 विद्याप्रयोगजनितान् सततं प्रधर्मान् ।
 नानाविचित्ररतिविह्वलभावभूतान्
 तान् बोधिचित्तसदृशान् विपुलान् नमामः ॥

संग्राहणं रति तथ कृतिनिश्चलं च
 हेतुफलप्रकृतिचित्तगतानुधर्मान् ।
 भ्रमं दोष राग तथ आवरणञ्च वज्रान्
 तान् बोधिवज्रसदृशान् विपुलान् नमामः ॥

ध्यायन्ति ये इमुं विशुद्धमनादिभावं
 प्रज्ञा-उपायजनितं विगतोपमं च ।
 गुह्याभिषेकव्रतसम्बरयोगनित्यं
 तान् बोधिवज्र इव सद्यः सदा नमामः ॥

१ A °व । २ MSS add वाक् which is redundant and disturbs the metro. ३ II °वच । ४ AR सतत । ५ A तत्रम°, BC तम°, ६ ABC चित्त°, ७ R इम ।

Index of Words

अ

	ए		ए
अक्षयवत्	१२	अनुस्मृति	१६३, १६४
अक्षोभ्य	३, ४, ५, २८, ३६, ४०, ४८, ४९, ५४, ७५, ७६, ७७, ८४, ११३, ११८, १२७, १३८	अन्तककृत्	१५५
अक्षोभ्यवत्	२, २३, ४५, ४६	अन्तर्ज्ञान	५७, ११७, १२४, १६२
अगुव	६८	अन्तर्ज्ञानकारी	५१
अग्नि	३८	अन्तर्ज्ञानसमय	१४२
अग्रचर्या	३७	अन्तर्ज्ञानाधिप	५५
अग्रयान	२०	अन्वय	१५४
अङ्गुष्ठ	४१, ५४, ५५, ८६, ८७, ११८, १५६	अप	१३७
अङ्गना	१२६	अपराजित	७०, ७४, ८१, ११८
अङ्गार	६६ १०५	अपराजितवत्तुष्ट	७५
अचलवत्तुष्टसमय	८५	अनवत्त	१
अचलाग्र	७६	अभय	१४४, १४५
अद्य	३१	अभाव	१२
अधर्म	१४७	अभिचार	६०
अधिदेव	१५३	अभिचारक	६४
अधिमति	६३ १२०	अभिधा	५७, १३३
अधिष्ठान	५६, ११५, १५६	अभिभवनवत्त	३, १३
अधिष्ठानपदस्मृति	२८	अभिषेक	३५, ६७, ६८, ६९, १२०, १३६, १४०, १५१, १५६, १६०, १६५, १६६
अनादृष्टि	८४	अभिषेकपद	१६०
अनुगमनाय	६१	अभिषेकरहस्य	१२०
अनुत्पादानुस्मृतिभावना	३१	अभिसमय	१२, ३१
अनुरागण	१५२	अभिसमयवत्त	१२
अनुरागणमन्त्र	२३	अभिसम्बुद्ध	१४४
अनुरागणवत्त	७	अभिसम्बोधिवत्त	६
अनुष्ठान	१५६	अभिसम्बोधिनयवत्त	११
		अमित	७५

एभिः स्तोत्रपदैः शान्तैस्तनुयात् सर्वनायकान् ।
 अनुमोदयन्ति ते नाथा बोधिसत्त्वा महामहाः^१ ।
 सुभाषितमिदं तन्त्रं सर्वतन्त्राधिपं परम् ।
 सर्वतथागतं गुह्यसमाजं गुह्यसम्भवम् ॥ इति^२ ॥

इदमुक्त्वा ते सर्वतथागतास्ते च बोधिसत्त्वा महासत्त्वाः
 स्वकायवाक्चित्तवज्रेषु विहरन्तं कायवाक्चित्तवज्रस्य काय-
 वाक्चित्तं स्वकायवाक्चित्तेनालम्ब्य तूष्णीमभूवन् ॥ इति ॥

॥ इति श्रीसर्वतथागतकायवाक्चित्तरहस्यातिरहस्ये गुह्य-
 समाजे महागुह्यतन्त्रराजे सर्वगुह्यनिर्देशवज्रज्ञानाधिष्ठानं नाम
 पटलोऽष्टादशः ॥

॥ समाप्तोऽयं श्रीगुह्यसमाजस्य तन्त्रराजस्य
 पूर्वार्धकायः ॥

	पृ:		पृ:
उपश्रव	१६७	कामधातु	३८, ११०, १११
उपसाधन ५७, ५८, १६२, १६५, १६६, १७१		कामधात्वौश्वर	२६
उपसाधनसम्बर	५८, १५२	काममोक्षसमयवच	६५
उपस्थानस्मृति	२८	कामोपमोग	२७
उपाय १४६, १५१, १५३, १५४, १६२, १७०		काय	११०
उपेय	१५१	कायगुह्य	६८
उलूक	१०३	कायजाप	६१
उष्णोषविद्याचलचक्र	७७	कायदयिता	१४५
उष्णोषाराधन	६६	कायमण्डल ११३, ११४, ११५	
ए		कायवच १, ५५, १२६, १३२, १३५	
एकशटा	८८	कायवचगुह्य	४४
एकवौर	१५६	कायवचसमय	१२८
एकलिङ्ग	६०	कायवचौ	१०१
एकाक्षर	७१	कायवाकृषितगुह्यवच	२३
क		कायवाकृषितवचानुस्मृति	२८
काण्डक	६६, १०२	कायवाकृषितविसम्भादनवच	८
काण्डकान्नि	१०२	कायवाकृषिताधिष्ठानमन्त्र	१५
कन्या ३२, ३४, ५७, ८६, ६५, ६६, ६६, १००		कायविष्टम्भितवच	६१
कपाल	६०, १४०, १४३	कायसमता	१४८
कम्पन	१०१	कायसमय	५४
करवौर	३३	कायसिद्धिसमय	१४०
कविकार	३४	कायाधिष्ठानमन्त्र	२३
कलश	११७, ११६	कायानुस्मृतिभावना	३०
कलशाभिषेक	१६०	काश्यप	१४४
कल्प	४६	किङ्कर	१२१
कल्पना	१३४	कौल	६०
काक	६६, १०३	कौलक	१४०
काण्ड	३८	कौलन	६३
काम	१५४, १५८	कौलनमन्त्र	१६७
		कौलनवच	६०
		कुडुम	६६
		कुठार	६६, १०२, १०४
		कुम्भ	१४६

	ए		एः
अमितवध	२, ४७	आकाशघातु	११०
अमितसम्भववध	८२	आकाशवध	१, ४७
अमिताभ	३६, ४८, ५४	आकाशसमतादयवध	२१
अमितायु ३, १२, १४, २३, ४७, ८१, ८८, ११४, ११८, १३८		आकाशाद्य	२२
अमृतवध	११६	आकृति	१५३
अमृतसमयवधक्रोध	८०	आग्नेयमण्डल	६८
अमृतसमयसम्भववध	७५	आचार्य	१३८
अमोघ	५४	आद्याचक्र	६५, ६६
अमोघजाय	६१	आदर्श	१५८
अमोघज्ञान	१००	आदियोग	२५
अमोघवध २, ६, २३, ४८, १२७		आधार	१५३
अमोघवधिमार्ग	२८	आनन्तर्य	२०
अमोघसमयसम्भववध	६	आमन्त्रण	१५१, १६०
अमोघसमयसम्भवकेतुवध	८२	आयतन	१४७
अमोघनिद्रि ३, १४, ८२, १३८		आरोलिकु	६, १०६, १५०, १५४
अमोघनिद्रिवध	१३, २३	आर्यभौम	१००
अयोमय	८१	आलोक	१६४
अकृपघातु ३८, ११०, १११		आवरण	१७०
अकृतूल	१४३	आसन	६६, १३८
अर्चिपति	३४		
अर्हत	१४६	इन्द्र	५३, ८७
अश्वसमपमास	५५		
अमंहाय	१५७	इति	१६७
असुरकन्यासमय	१३०	इष्ट्या	१५७
असुरी	१२६	इष्ट्याधरायमहिषी	८
अस्थि	१४०	इष्ट्यारति	८
अस्थिपूर्य	१०२		
अष्टंकार	१५४	उ	
		उच्चाटन	८१
आ		उत्पल	१८, ३३, ७४
आकर्मण्यपद	८७	उत्पाद	११
आकाश ३७, १०८, १११, ११२, १३५		उदान	४
		उद्योतन	१६२

	पृ:		पृ:
उपद्रव	१६७	कामघातु	३८, ११०, १११
उपसाधन	५७, ५८, १६२, १६५, १६६, १७१	कामघातौश्वर	२६
उपसाधनसम्बर	५८, १५२	काममोक्षसमयवच	६५
उपस्थानस्मृति	२८	कामोपभोग	२७
उपाय	१४६, १५१, १५३, १५४, १६२, १७०	काय	११०
उपेय	१५१	कायगुह्य	६८
उलूक	१०३	कायजाप	६१
उष्णीषविद्याचलचक्र	७७	कायक्षयिता	१४५
उष्णीषाराधन	६६	कायमण्डल	११३, ११४, ११५
श		कायवच	१, ५५, १२६, १३२, १३५
एकजटा	८८	कायवचगुह्य	४४
एकवीर	१५६	कायवचसमय	१२८
एकलिङ्ग	६०	कायवचौ	१०१
एकाक्षर	७१	कायवाकृषित्तगुह्यवच	२३
क		कायवाकृषित्तवचानुस्मृति	२८
कण्टक	६६, १०२	कायवाकृषित्तविसम्वादनवच	८
कण्टकाभि	१०२	कायवाकृषित्ताधिष्ठानमन्त्र	१५
कन्या	३२, ३४, ५७, ८६, ६५, ६६, ६६, १००	कायविष्टम्भितवच	६१
कपाल	६०, १४०, १४३	कायनमता	१४८
कम्पन	१०१	कायसमय	५४
करवीर	३३	कायसिद्धिसमय	१३०
कर्यिकार	३३	कायाधिष्ठानमन्त्र	२३
कलश	११७, ११६	कायानुस्मृतिभावना	३०
कलश्राभिषेक	१६०	काश्यप	१४४
कल्प	४६	किङ्कर	१२१
कल्पना	१३४	कील	६०
काक	६६, १०३	कीलक	१४०
कायु	३८	कीलन	६३
काम	१५४, १५८	कीलनमन्त्र	१६७
		कीलनवच	६०
		कुशुभ	६६
		कुठार	६६, १०३, १०४
		कुम्भ	१४६

	ए		ए
कुल	६, २२, १००, १२५, १५०,	खमायाद्यौ	७३
१५२, १५४		खवच्यचित्त	६०
कुलपञ्चक	२३	खवच्यधातुसमयपदाक्रान्त	७७
कुलमेघ	२६	खवच्यनेत्रौ	७०
कुलयोग	३१	खवच्यसमय	४०, ४५, ६६
कुलानुस्मृति	२८	खवच्यग्री	७३
कुलानुस्मृतिभावना	२६	खविद्याधरसमय	१३२
क्षणसर्प	१०३	ग	
कूर्नागचोदनहृदय	१०५	गगनसमयसम्भववच	८८
क्रोध	७२, १६७, १६८	मकपतिग्रीवितान्ताकर	८१
क्रोधकुल	६६	गगह	१०६
क्रोधनाप	६२	गन्ध	१, २८
क्रोधमन्त्र	८५	गन्धवच	१
क्रोधमेघ	२६	गुह्य	१५०, १५२, १५३
क्रोधराज	८४, ८६, ११६	गुह्यतन्त्र	१६३
क्रोधानुस्मृति	२८	गुह्यपद	६३
क्रोधानुस्मृतिभावना	२६	गुह्यपूजा	११४
क्रोधेन्द्र	१५६	गुह्यसमय	४३
क्रोधेश्वर	२६	गुह्यसमान	१३८, १४४, १४६, १६६
क्रोधान्तज्ञा	१५५	१७२	
क्षुद्रकर्मरहस्य	१०४	गुह्यसमुच्चय	५५
ख		गुह्याधर	१३३, १४५
खकन्याकिर्णल	८७	गुह्याभिवेक	१६०, १७०
खटिका	६६, १०५	मृध	६६, १०३
खड्ग	१५, १८, ३३, ५२, ५४, ६३,	गोमान	१०२
७१, ७४, ७६, १५६		गोमानसमयाद्य	५६
खड्गविद्या	५४	खड्ग	१५३
खड्गोत्तम	५३	च	
खड्गोत्ताक्रान्त	१६४	चक्र	१४, १५, ४१, ४६, ५२, ५६,
खड्गानुसमयवच्यकर्म	५५	६४, ६९, ७०, ७२, ७३, ७७,	
खड्गानुसमयवच्यकर्म	७४	८६, १०६, ११३, ११४, १४४,	
खड्गानुसमयवच्यकर्म	१६५	१५७, १५८	

	पृः		पृ
चक्रकाय	५३	चित्तसमुद्भव	१५५
चक्रकुल	५३	चित्तसिद्धिवत्समय	१३१
चक्रमण्डल	२५, ३३, ३५, ७३	चित्ताधिष्ठानमन्त्र	२३
चक्रविद्या	५३	चित्तानुसूतिभावना	३०
चक्रसमय	५२	चिन्तामणि ३६, ४६, ६७, ६८, ७३,	
चक्रसमयाश्चावच्छ	६५	११०, १२२, १२४	
चक्षी	१०४	चिन्तामणिकुल	५
चक्रकास्थि	२५	चिन्तामणिवत्स	१२२
चक्राल	२०, ६४, १०८	चुन्दवची	१२३
चतुरस्र	११३, ११४, १३६	चैत्य	३३, १५१, १६०
चतुर्द्वार	११४	चैत्यकर्म	१४२
चतुर्भोग	१५७	चोदन	१५१, १६०
चतुर्माहाभूत	३८		
चतुर्मुखा	१६५	ज	
चतुष्कवच्छ	१७१	जगदिजयशान्तिवच्छ	६८
चतुष्कोण	११४	जय	१५०, १५७
चतुष्पथ	५४, ६०, १४३	जयवच्छ	१
चन्द्रमण्डल	२४, ७३, ८७	जम्भल	१२३
चर्म	१६५	जातिका	३३
चर्यापद	२२	जापवच्छ	६१
चामर	३३	जिन	३६
चालन	१६६	जिनजिक्	५, १०६, १५०, १५३
चिताकार	१०१	जिज्ञावच्छ	५५
चित्त	११०, १५४, १६३	जीवन	१५८
चित्तजाप	६१	शुश्रूषितसंज्ञा	३७
चित्तज्ञानौघ	४४	ज्वालन	१६२
चित्तदयिता	१४५	ज्ञानचक्र	१०५, १५१, १६०
चित्तमण्डल	१७, १८	ज्ञानचित्त	६१
चित्तवच्छ	१, ६६, १२६, १३६	ज्ञानप्रदीपवच्छ	५, २३
चित्तवत्समय	१२८	ज्ञानमण्डल	४५
चित्तविष्टम्भितवच्छ	६२	ज्ञानमालाम्बुवच्छ	८५
चित्तसमता	१४८	ज्ञानराज	८२, ८८
चित्तसमयाक्षेपकीलनमन्त्र	६२	ज्ञानवच्छ	१०४

	पृ		पृ
ज्ञानसत्त्व	८०	त्रिकुल	१५२
ज्ञानसम्बोध	८८	त्रिगुणसमय	५५
ज्ञानमागर	८९	त्रिगुणाक्षर	१८५
ज्ञानमिद्धि	१६५	त्रिबलवत्	०६
ज्ञानहृदय	८९	त्रियान	८२
ज्ञानाकार	८६	त्रियोग	५५
ज्ञानामृत	१६२, १६३	त्रिलोह	५३
ज्ञानार्चिप्रदीपवत्	१२	त्रिवत् २३, २१, २५, १६, ८२, ५५,	
ज्ञानोदधि	८८	६१	
ज्ञानोत्पाद	८०	त्रिवत्प्राय	८४
		त्रिवत्पकेतु	८०
ट		त्रिवत्पक्षानो	१८६
टक्षिदग्द्वय	१५८	त्रिवत्पसमय	१२८
टक्षिराज	७१, ८८, १५६	त्रिवत्पसमयतत्त्ववाक्यवत्	५१
टक्षिनव	७५	त्रिवत्प्राप्तवन्दन	१८२
		त्रिवत्प्राप्तित	८०
त		त्रिवत्प्राप्तोद्य	८८
तत्त्व	१५०, १५३, १५०	त्रिवत्प्राप्तय	६४
तत्त्वपूजा	८८	त्रिगुल	५८, १८०
तथागतप्रमद्विधौ	७	त्रिनाद्वयगति	८८
तत्त्व	१८८, १५३	त्रिधातुकर्मिया	११०
तर्कविचार	१६८	त्रिधातुकर्ममयाकर्षण	५५
तर्कोदय	१६८	त्रिधातुकर्ममुच्यवत्	१८०
तथागत	८१		
तापन	१६२		
तारा	१८०		
तागदौ	८८	दशामुद्रा	८०
तालपत्र	८०	दण्ड	१८, १५८
तेज	१८०	दण्डवत्	०६
तेजोवत्	१	दण्डकुशल	१२८
तेज	१०२, ११६	दण्डोद्य	१५०
त्रिकायवत्	८८	दण्डभूमि	८६, ८५
त्रिकायाश्चावत्	६५	दण्डन	१६५
त्रिकायामेष्टमावत्	३८	दानात्मिसिद्धि	८०

	पृ		पृ
दान्त	१५२	घर्मपद	२५, ८३
दारक	१०८	घर्मपर्याय	१४७
दारिका	१०८	घर्ममण्डल	४३, ४४, ४६, ६३, ७२
दोपद्वार	१४४	७३	
दोपवज्रल	१६४	घर्ममुद्रा	१६५
दोपवध	८६	घर्ममेष	२८ ६७, ६८
दृष्टाना	१५२	घर्मवध	४५, ८२
दैत्य	५३	घर्मवष्ठी	७४
दैत्यकन्याकर्षण	८७	घर्मवश्रद्धा	८
दौर्दान्त	१५२	घर्मसत्त्व	७२
द्वय	३१	घर्मसत्त्वसमयसम्भवचातव्य	७३
द्वेष	१४७, १५०, १५४, १५८	घर्मसमयतत्त्वाभिसम्बन्धिदर्शनवध	७४
द्वेषकुल	५	घर्मसमयमेषव्यूह	६८
द्वेषकुलपूजानुस्मृतिभावना	३१	घर्मानुस्मृतिभावना	२८
द्वेषपक्ष	१५८	घर्मसंग	२७
द्वेषजाप	६२	घर्मेश्वर	१४८
द्वेषयोग	१५८	घर्मोदय	१५०, १५६
द्वेषरति	६, १६१	घर्मोदयज्ञान	१५७
द्वेषवध	१५८, १६१, १६६	धातु	१४७

ध

		धारण	१५३
		धारणा	१६३, १६४
धत्तूरक	१०२	धूम	४८
धर्म	१२, १३, ३८, १०८, १४७	धूमाकार	१६४
धर्मकाय	५४	ध्यान	३५, १४१ १६४
धर्मकायाद्यभाषा	७८	ध्यानवध	१००, १४८
धर्मगङ्गा	१०८	ध्यानवधसम्बन्धिचरति	७६
धर्मचक्र	१०८	ध्यानसदाह	१६३
धर्मतन्त्र	१०८	ध्यानसूत	६८
धर्मता	१२, १०८	न	
धर्मधर	१०१	नटकन्या	८४
धर्मधातुवध	२	नपुलकजाप	६२
धर्मधातुसभाववध	१५	नवक	२७
धर्मनय	६०	नवग्रह	१५

	पृ०		पृ०
नाग	८४	पञ्चसमय	५१
नागकन्या	८८	पञ्चस्नान	३०, १३०
नागौ	१२६	पञ्चस्थान	४८, ५८
नाटक	५१, ५०	पञ्चाभिज्ञ	४६, ४८, ४९
निबन्धनवच	९०	पञ्चाभिषत्त	५५, १६४
निमग्न	१६०	पञ्चान्त	५६, १४२, १५१, १६१
निमित्त	१६४	पद	१५१
निराकार	१५८	पद्म	१५, १८, १५, २९, ३३, ४१,
निरात्मा	१५६		५२, ५४, ५५, ६३, ७०, ८६,
निरावरण	१६४		९२, ९७, १०६, १६२
निरोधक्रोधचक्र	७७	पद्मकुल	५४
निरोधचक्र	१५७	पद्मपाणि	११८
निरोधवच	४९, ८८	पद्ममण्डल	१५, २५, ३६
निरोधसमयज्ञान	४९	पद्मराग	७३
निर्वाण	१४९	पद्मवक्त्री	६४
नीलदण्ड	७१	पद्मविद्या	५४
नीलवच	७६	पद्मसमता	५२
नीलवचदण्ड	८३	पद्मसम्भववचक्रोध	८१
नेत्र	१८	पद्मसूत्र	१४३
नेत्राक्ष	१२	पद्मान्तकवृ	९, १५०, १५५
नेत्राक्षवच	१२	पद्मग	८८
न्यास	३३, ६१, १२१, १५९, १७६	परम	१५०, १५३
		परमगुह्यमण्डलरहस्य	११४
प		परिमण्डल	१४, १८, ११४
पञ्चजानी	५२	परिमोचना	१५३
पञ्चबाण	१२१	पर्यङ्क	२१, ३७, १३३
पञ्चब्रह्म	१३७	पाण्डुरवासिनी	२
पञ्चमण्डलचक्र	९४	पाण्डुरा	६८, १२७
पञ्चरश्मि	६३	पात्र	१५९
पञ्चवच	४९, ६३	पाथ	१६८
पञ्चवीर्य	१५१, १६२	पारमितामन्त्रवचन	३९
पशुल	१८, २५, ४१, ४८, ६४,	पाश	७१, ७६, ८६, ८७
६७, ९२		पिटक	१०६

	पृ०		पृ०
बुद्धरश्मिवच	८२	भावाभावसमयवच	७८
बुद्धवच	७८, ८८,	भिच्छाश्री	२०
बुद्धममयमेघबूद्ध	६८	स्वमग	१०१
बुद्धसैन्य	६७, ८१	भान्तिवच	१०७
बुद्धाकषण	५५, ८६		
बुद्धायभावना	७८	म	
बुद्धानुस्मृति	२८, २९	मज्जा	१६०
बुद्धानुस्मृतिभावना	२९	मज्झिमी	७६, ६८, ८७, १३३
बोधन	१६०	मज्झुवच	५१, ८७, १२१
बोधि	१३, २७, २८, ३१, ७२,	मण्डल	१२०, १७२, १५०, १५८
७२, ८८, १३५, १६८		मण्डलकल्पना	१५८
बोधिगाथा	१६४	मण्डलानुस्मृतिभावना	३०
बोधिपरिपद	२१	मण्डूका	१०५
बोधिचर्या	१७३	मयनीय	३८
बोधिचित्त	११, १२, १३, २६,	मह	१६५
६६, ८१, ११०, १३७, १३८,		मद्य	१३०
१५०, १५३, १५७, १५८		मध्यम	१५७
बोधिचित्तवच	३	मग्न	१५६
बोधिजन्य	१२, १३, ७७, ६०	मग्न	१५७
बोधिगैरात्म्य	७३	मग्नकाय	८५
बोधिपद	२५	मग्नचर्या	३८, १५०, १५६
बोधिमत्त्व	५३	मग्नजन्य	६०
बोधिसत्त्वचर्या	३७	मग्नपुरुष	७१, ७३, ७६
बोधिसत्त्वधन	१७८	मग्नरहस्य	३८
बोधिनौरो	२७	मग्नविज्ञानभावना	७८
ब्रह्मसमय	१२८	मग्नविद्या	७७
ब्रह्मा	५१, ५३, ८७, १२३	मग्नसमय	७१
	भ	मग्नसमुच्चय	७०
भग	१५८	मग्नसारसमुच्चय	३८
भगिनी	२०	मग्नसिद्धिविष्टम्भितवच	१२४
भव	१७७	मग्नदयसंपोदन	७०
भाव	१२	मग्नकषण	८६
		मग्नचिपति	५८

	पृ.		पृ.
मरीचिका	१६४	महाव्याभिषेकगुह्यज्ञानरहस्य	११६
मल्लिका	३३	महासर्पापराजितवाम्बद्यायी	८८
महाकल्याणयधर्म	१६६	महासमयकेतुवध	६०
महाकौशवध	६२	महासमयवत्त्वोत्पत्तिवध	८६
महाक्रूरक्रोधसमय	१०३	महासमयवध	१००
महाक्रूरसमयवधक्रोध	१०४	महासमयवधक्रोध	६५
महाक्रोध	८, ६	महासमयवधगुह्यवाकुसमय-	
महाखड्ग	१८	तत्त्वपद	८६
महाचक्र	१८, ८६, ८७	महासमयवधहास	१२१
महाज्ञानयध्ववध	६४	महासमयसाधन	१००, ११७
महातैल	१४३	महासाधन	५७, ५८, १६२.
महाधर्मसमयवध	८८	१६६, १६६, १७१	
महापद्म	१८	महासाधनवध	५८
महापाप	२०	महासाधनसम्बर	५६
महापुरुषसमय	६२	महासिद्धिपथ	३६
महाबल	७१, ७६	महासुप्रसन्नमयपद	१०७
महाबलवध	८४	महेश्वर	१२६
महामण्डल	१४६	मास	६८, ११६, ११७, १४०
महामण्डलप्रवेशनवध	११६	माता	२०
महामाल	२६, ५५, ६८, १०२,	माद्यष्टह	६०
११७, १२८		माद्यस्यान	१४७
महामुद्रा	४२, ४३, ६६, १३६	मानुषास्त्रि	६०, ६१
महामुनि	१४४	मानुषी	१२६
महापक्षी	१२६	मामकी	२, १८, १६, ८० ११५.
महागान	२०, ३२, ४७, ८६, १२६	१२५, १३७, १४५	
महाराज	१८	मायाजाल	७३
महारागनय	१६५	मारय	१०३, १०४, १०७, १५८
महारागसमयावलोकन	७६	माहेन्द्रमण्डल	६६, ६८
महारागसम्भववध	६	मिथ्यासमुदय	१३३
महाराष्ट्री	७०, १३५	मुक्ताश्लेष.	१०१
महावध	४१, ४५, ४८	मुद्गर	१८, ६६, १०३, १०४
महावधधर	६२, १२१	मुद्रण	१५०
महावधभावना	१२२	मुद्रा	१४, ११३, ११४, १२५, १५६

र		र	
मुद्रान्यास	१८, १५०	रक्त	१८, १२६
मृतमन्त्रोवनी	७८	रक्षाचक्रमन्त्र	१४०
मैत्रेय	१३, १३०, १२८, १४८	रक्षावच	७८
मोक्षवर्षी	१५	रत्नक	८४
मोक्ष १४०, १५०, १५४, १५५, १५८		रति	१५०, १५४
मोक्षकुल	५, ३६	रत्न	१५, ३६, ५४, ६३, १५४
मोक्षज	१५८	रत्नकाय	५४
मोक्षजाप	६२	रत्नकुल	५४
मोक्षपुग	१५८	रत्नकेतु	३, ६, १४, २३, ३२, ४०, ८१, ८८, १३८
मोक्षरति	७, १६१	रत्नकेतुवच	२, १२, ४०
मोक्षवच	१६१	रत्नचिन्तामणि	६०, ६८
मोक्षसमय	६२	रत्नजाप	६१
य		रत्नधरानुरागवच	८
यक्षयक्षिणीसमय	१२८	रत्नधृक्	५, १५०, १५४
यक्षराजा	१२४	रत्नमण्डल	१५, २५, ६३
यक्षिणी	१००, १२४	रत्नमेघ	६८
यक्षिणीसमयवचपद	१२४	रत्नराज	१२०
यक्षी	८०	रत्नवच	५४
यम	१५५	रत्नविद्या	५४
यमान्त	६५, ७०, ७४, ७८, ८०, ८१, १००	रत्नसमयमेघवच	६८
यमान्तकृत्	८, १५०, १५५	रत्नसमयवचधो	५
यमान्तकम्पुर्वावभासयूह	७४	रत्नग	१५४
यादवी	७४	रत्नमण्डल	२५
ययिका	७३	रत्न	२८, १६५
योग	५०, १५०, १५४, १६४	रत्नवच	७
योगमन्त्र	१६२	रत्नव्य	११६, १५०, १५४, १६६
योगमण्डल	१६	राक्षस	६८, ८१, १०२, १०३
योगवच	१६४	राक्षसप्रोममय	१४०
योगित	१८, २८, ३६, ४२, ५०, ६०, १३०, १३६	राग	१४०, १५०, १५४, १५८
		रागकुल	६, ३६
		रागचक्र	१५८

	पृ:		पृ:
रागचर्या	३७	नूता	१०६
रागजाप	६२	लेख्यमण्डल	१६०
रागाय	१५५	लोकेश्वर	६, ४५, ४७, ८२
रागधराग्रमहिषी	८	लोकेश्वरदयिता	१४६
रागधरानुरागयवय	८	लोचना	२, २५, २८, ६२, ६४,
रागधर्मधर	२८		६८, ७०, ७३, ८०, ११५,
रागधारमिल	१२७		१२५, १३७, १४५
रागयोग	१५८	लोचनासमयाद्यागहस्तायवती	७३
रागरति	८, १६१		
रागवय	२, १६१	व	
रागवयौ	१५, २५, ८२	वय	१५, १८, २५, २८, ४४,
रागाक्षरपद	१४७		४५, ४९, ४५, ५४, ५५, ६१,
रागी	७०		६३, ६४, ६५, ७०, ८६, ८७,
राजिका	८६, १०२		८०, १०६, ११८, १३५, १४७,
रिपु	६८, १०३		१५०, १५३, १५४, १५८
रिपुसहायहार	६७	वयकहृद्वि	५७
रिपुसन्नासन	६७	वयकन्याकर्मय	८६
रद	५१, ५२, ८७	वयकामोपभोगयौ	१२३
रदसमय	१२८	वयकाय	२२, ४६, ५४, ७८, ८१
रधिर ८६, १०२, १२८, १४०, १४३		वयकायमण्डल	११३
रूप	३, २७, १३५	वयकोल	६७, ६८, ८१, ८२, १६५
रूपदर्शन	१६२	वयकुल	५४, ८०
रूपधातु	३८, ११०, १११	वयकेतु	३७
रूपवय	१, १५६	वयकोष	६४
रूपस्वय	१४७	वयगज	१४८
रैतः	३०	वयगति	८८
रैतोबिन्दु	२८	वयगुह्यपद	११८
रोग	१६७	वयपद्यः	५७
रोगाग्रनयनवयसम्भव	६८	वयपद्युक्क	५८, १६२, १६३
रोचना	८८	वयचित्त	५७, ६१, ७८, ८०
स्व		वयचित्तगुह्य	४५
लज्ज	८६, १०२	वयजाप	६०
लिङ्ग	८५, ८८, १०२, १६७	वयद्यानपद्य	१२१

	पृ०		पृ०
वक्षज्ञानचर्या	१४७	वक्षमन्तरजप्रद्योतकर	६६
वक्षज्ञानसमता	१४७	वक्षमेघ	२८
वक्षडाकिनीसमय	१३०	वक्षमेघसमयव्यूह	७०
वक्षत्व	७२	वक्षयान	३२, १०४, १५४
वक्षदण्डसमयाग्रवती	७६	वक्षवेग	५६, ८१, १२४, १४०, १४२
वक्षघर	१७, २४, ३५, ४६, ५८, ४१, ५०, ५१, ६०, ६५, ७०, ७८, ८४, ८८, १००, १०१, १०३, १०४, ११५, १२२, १२४, १२७, १३२, १३३, १३५, १३७, १४८, १४८, १४९, १४५, १४६, १५१	वक्षरति	८, १६१
वक्षघराग्रमहिषी	६	वक्षरश्मिज्ञानसमय	१२३
वक्षघरागुरागणसमय	६	वक्षरहस्य	४०
वक्षघर्मे	२८, ३०, ५८, ७८, १०४, १०८, ११४, ११५, ११५, ११८	वक्षराग	२२, १०१
वक्षहृत्	५, १०६, १५०	वक्षराणी	५७
वक्षध्यान	१०७	वक्षविदारण	८३
वक्षध्यानसमय	१३१	वक्षविद्या	५२, ५४
वक्षनय	४६, ४१, ५६	वक्षव्यूह	१४
वक्षपद्म	१६०	वक्षश्रीच	५७
वक्षपाणि	४०, १०६, १०८, १११, ११३, ११४, ११५, ११८, १२२, १२३, १२४, १२५, १२८, १२८, १३३, १३४, १३६, १३७, १३८, १४०, १४१, १४२, १४३, १४४, १४८, १४८, १४८	वक्षसयोग	४१
वक्षपाणिकुण्ड	८६	वक्षसाव	२८, ४०, ४६, ५६, ५८, ६४, ६५, ६६, ६७, ७२, ८२, ८५, ८६, ८७, ८८, ८९, ९१, ९४, १००, १०१, १०२, १०४, १०८, १०८, १११, ११५, ११६, ११७, ११८, १२०, १२१, १२२, १२३, १२७, १२८, १३१, १४०, १६४
वक्षपाताल	८७	वक्षसत्त्व	५६
वक्षपुरोधोत्तम	४३	वक्षसत्त्वाम्र	४२
वक्षभावना	१२२	वक्षसमता	५२
वक्षमयङ्गल	४३, ४५, ४६, ४८, ६३, ७७, ८७, ८८, १३८	वक्षसमय	५८, ६८, १४०
		वक्षसमयसुम्भवक्ष	७७
		वक्षसमयप्रत्याराधनकेतुयो	१२३
		वक्षसमयाष्टाष्टक	६५
		वक्षसम्भूता	१३४
		वक्षसूत्र	११५
		वक्षहंकार	११६, १६२
		वक्षारुध	५४

	पृ:		पृ:
वक्ताकर्षण	५६, ११७	वाग्वक्ष्यपद	१३३
वक्ष्याधारी	५६	वाग्वक्ष्यमण्डल	११४
वक्षाङ्गुष्ठा	८७	वाग्वक्ष्यसमय	१२८, १३६
वक्षाङ्गुलि	८२	वाग्वक्ष्यसमयमेघव्यूह	११४
वक्षाचल	७१	वाग्वक्ष्यौ	७०
वक्षाचार्य	१३७	वाग्विजम्भित	८२
वक्षाक्षामण्डल	६५	वाङ्ममण्डल	११४
वक्षाङ्ग	१४३	वाचाशुस्मृतिभावना	३०
वक्षाधिपति	१५६, १६६	वातमण्डल	८७
वक्षाशुस्मृतिभावना	२८	वागर	१०६
वक्षामित	१२७	वायव्यमण्डल	५५
वक्षामृत	७१, ७५, ८७	वायु	१४७
वक्षामोघ	३६	वायुवक्ष	१
वक्षाहार समय	१४०	वारिसम्भन	८६
वक्षाङ्गति	११७	विद्वान्तलव्	८, १५०, १५५
वक्षौ	७०	विचार	१६३
वक्षोत्पल	४७	विज्ञान	१५३
वक्षोदधिपदान्नाग	६६	विज्ञानस्त्रान्ध	१४७
वक्षग	३३	विद्यमान	१८, २६, ५५, ८४, ८५,
वक्षीकरण	१६५		१०२, ११४, ११४, ११६, ११७,
वक्ष्य	१६८		१२८, १३०, १३२, १३६, १४०,
वसिता	१६४		१६०
वाक्	११०	वितर्क	१६४
वाक्पय	४४	वितर्कित	१४७
वाक्कुलमता	१४८	विद्याचक्र	७७
वाक्कुलमयाक्षेपकोलनमन्त्र	८२	विद्याघर	५५, ५६, ८८
वाक्कुलद्विसमय	१३१	विद्यागुह्य	१३५, १५०, १५३, १५७
वागधिलानमन्त्र	२३	विद्याराज	१५६
वागन्तलव्	१५५	विद्याराष्ट्री	८८, १६६
वाग्राप	६१	विद्यामत	१५१, १६१
वाग्वक्ष	१, ५५, ६१, ८४, १२८,	विद्येय	११४
१३६, १४८		विमलरश्मिमेघव्यूहवक्ष	७८
वाग्वक्ष्यगुह्य	४५	विद्योग	१६१

	पृ		पृ
विरणपदवध	२३	शब्दो	८७
विष	६६, १०२	शब्द	१, २८
विषयविकिसुखवधदय	१०५	शब्दवध	१
विषयमहासंक्रमणदय	१०५	शान्ति	६७
विषयमयवध	१०५	शान्तिक	६७, १६८
विषयकवंगदय	१०५, १०६	शान्तिमखल	६८
विषयसमय	१०७	शान्तिसमयाय	७८
विष्ट	६८, १७३	शिवालय	१२, १७३
विष्टा	११७	शिव्य	११६
विष्णुसमय	१२६	शीलसमय	१२८
वीणा	१५६	शुक्र	१६, ३१, ३७, ११७, ११६, ११७, १२८, १३६, १४१, १४६
वीरवधोर्मि	१२२	सूच्यताबोध	१६३
वृत्तिक	१०५	सूच्य	८७, ११८, १५६
वेद्यकार	२०	समयान	७८, ६०, ६६
वेदना	१५७	समयानचितिभक्त	१०२
वेदनाकान्त	१७७	श्रवण	१०६, १०८
वैरोचन	३, ५, १७, २७, ३६, ७७, ७८, ७९, ५३, ५५, ६७, ६५, ६६, ६८, ७०, ७२, ७७, ८०, ८७, ८९, ९७, ९८, ११३, ११५, ११६, ११८, ११९, १२०, १२२, १२७, १२८, १७८	श्रवणमास	२६, ६८, १०२
वैरोचनवध	२, ८, १२, २१, ७८	श्रवणमयमास	५६
वैरोचनसमयसम्भवपादवध	७२	श्रवक	१७१
व्रतमन्त्र	१५२	श्रवकशिष्टासमय	१२८
वाङ	८१, १०७	श्रुगाल	६६, १०३
वाधि	१०६		
व्यूह	३०		
		स	
		सञ्ज्ञाकान्त	१७७
		सराग	१५७
		सदृष्टि	३८
		सत्कारिस्तन्य	१७७
		सत्कार	६१, ६७
		सत्ताकर्षण	८५
प्रसक्तिका	२८	सत्त्वानुसृतिभावना	३०
प्रक	१०७	सत्त्वार्थ	१५०
प्रक्ष	१५६	सत्त्वार्थ	३७

	पृ:		पृ:
समताद्वयवच	२३	समयाकर्षणकुल	६, ३०
समन्तवर्षा	१५०	समयानुस्मृति	२८
समन्तनिर्घातवच	८४	समयानुस्मृतिभावना	२६, ३०
समन्तनिर्घोषवच	१२२	समयान्तर्द्वावमहावच	६६
समन्तमह	११, १७, ३०, ३२, १३१, १४३, १४७, १४८, १६६	समयाभिज्ञ	५७
समन्तमेघयूह	११४	समयालम्बन	४०
समन्तमेघश्री	८४	समयी	१६१
समन्तविष्टम्भितज्ञानवच	८७	समयोद्भववच	३
समन्तसम्भववच	७६	समाज	४, १७, ३६, ११३, १२७, १४६, १५०, १५२, १७१
समय	३५, ३८, ४०, ६५, ७४, ७५, ७६, ७७, ८४, ८५, ११४, १२०, १३६, १४१, १५८, १६७	समाधि	१५७, १६३, १६४
समयकुल	५४	समाधिपटल	१४
समयचक्र	१४६	समाधिवच	१
समयचतुष्टय	१२८	समाधिवचनय	१२३
समयचोदन	१२१	समापन्नल्लत्	१५५
समयतारा	२	सम्यक्	१५०, १५४
समयताराग्रवती	७४	सम्बर	५८, १४१, १५०
समयनय	५६	सम्बद्ध	१६
समयप्रेरण	१२१	सम्यक्सम्बद्ध	१४४, १४६
समयवन्धन	१२१	सर्प	७४, १०५
समयमण्डल	३, ३७, ४१, ६३	सर्वकिङ्करगुह्यवचरहस्य	१२१
समयमन्त्रय	१२१	सर्वक्रोध	८८
समयरक्षिषणाय	८०	सर्वगुह्यवचकिङ्करमहास्राघन	११८
समयवच	१, १५६	सर्वत्र	१४८
समयवचामृतमालिनी	५६	सर्वतथागतभार्या	७८
समयविष्टम्भितवच	८६	सर्वतथागतमन्त्र	२४
समयनत्वाद्यभार्या	७६	सर्वतथागतमन्त्ररहस्यहृदय	६०
समयसम्बर	१५८	सर्वतथागतवचमहाक्रोधसमय-	
समयसम्भववच	५	हृदय	१०३
समयघेड	११६	सर्वतथागतवचयोग	१४०
समयाकर्षण	३५	सर्वतथागतवचमन्त्रासनक्रोध	६५
		सर्वतथागतमन्त्राविहार	१४०

	ए	ह	ए
संस्कृतमण्डल	१५, ४३, ४४, ४६,		
६३, ७२		हठयोग	१५२, १६५
सप्र	१०८, १०९, ११०	हयग्रीव	७१, ७५
सप्रविचारणसमयहृदय	१०९	हयग्रीवोत्पत्तिसम्भवव्यूह	७५
सप्रसदृशी	११०	हयमास	२६, ८८, १०२, ११०
सप्रसमयसम्भूत	१०९	हस्तमुद्रा	१३६
सप्रसम्भूता	११०	हस्तिमास	२६, ११०
सप्रोपमा	११०	हस्तिमयमास	५५
सभाव	१५४	हालाचक्र	८२, १०५
सभावशुद्ध	३८, ६६, १११	हौनसज्ञा	३७
सभावशुद्धवक्ष	१३३	हेतु	१५३
समन्तप्रख्य	४०	हेतुत्व	१५५
साधिलान	१५७	हृदयमन्त्रवक्ष	११८

Index of Verses.

अ

	पृ		पृ
अक्षोभप्रवरादीन्	४८	अथ वक्षधरो राजा सर्वाकाश	३५
अक्षोभप्रवरा मुखा	२४	अथ वक्षधरो राजा सर्वाकाश	८४
अक्षोभप्रवरा महाप्रान	१२०	अथ वक्षधरो राजा सर्वाकाश	१०४
अक्षोभप्रवराकायेन	४०	अथवा भावयेत् बुद्धान्	११६
अक्षुश दयदुग्धल च	१५६	अथवा इष्टवक्षस्थ	११६
अतिश्रद्धा महाप्राची	१६१	अथवा सर्वत्रोधाना	८८
अथ बुद्धा प्रवृत्तात्मा	६६	अथवा स्फुरण कार्य	६१
अथ बुद्धास्त्रिकायाप्रा	६२	अथवा स्वमन्त्ररात्रेण	१००
अथ वक्षधरो तुल्येण	५८	अथत्रयोविषयसमयी	१६०
अथ वक्षधरो प्राप्ता खवच	६०	अथात सप्रवक्ष्यामि काय	११६
अथ वक्षधरो प्राप्ता त्रिलोक	१०	अथात सप्रवक्ष्यामि पित्त	१०
अथ वक्षधरो प्राप्ता		अथात सप्रवक्ष्यामि वाक्	११४
सर्वधर्मेश्वर	१००	अथानुगमभाषेन	६१
अथ वक्षधरो प्राप्ता सर्वबुद्ध	१३५	अथास्मिन् गीतमात्रे तु	८१
अथ वक्षधरो प्राप्ता सर्वबुद्धानु	१२०	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वकन्या	८६
अथ वक्षधरो प्राप्ता लुष्टा	६६	अथास्मिन् भाषितमात्रे	
अथ वक्षधरो श्रीमान् सर्वतत्त्वार्थ	२६	सर्वदुष्टाद्य	८३
अथ वक्षधरो श्रीमान् सर्वताया	३४	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वबुद्धा	४०
अथ वक्षधरो राजा ज्ञानमोक्ष	३५	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वबुद्धा	८४
अथ वक्षधरो राजा ज्ञाना	१००	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे देवा	८५
अथ वक्षधरो राजा त्रिलोका	४१	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे	
अथ वक्षधरो राजा त्रिविधा	३०	शामा	८४
अथ वक्षधरो राजा रागमोक्ष	३६	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे बुद्धा	८०
अथ वक्षधरो राजा वक्षमन्ता	३६	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे बुद्धा	८१
अथ वक्षधरो राजा सर्वशोभान्त	३६	अथास्मिन् भाषितमात्रे सर्वे वक्षा	६०
अथ वक्षधरो राजा सर्वतथा	१०१	अथास्मिन् विनि श्रुतमात्रे	८२
अथ वक्षधरो राजा सर्वताया	४१	अथास्या गीतमात्रायां त्रिविधा	७८
अथ वक्षधरो राजा सर्वाकाश	३२	अथास्या गीतमात्राया वक्ष	७६

	पृ		पृ
अथास्या गीतमात्राया सर्वबुद्धा	७६	अनेन वक्षयोगेन	१७२
अथास्या गीतमात्राया सर्वविद्या	८८	अनेन हन्यते वायि	८६
अथास्या गीतमात्राया सर्वसपत	७८	अन्तरिक्षगत धिन्नेव	१६२
अथास्या भाषितमात्राया नाग	८८	अन्तरिक्षगत वक्ष	६०
अदयज्ञानधर्मेष्वा	१५४	अन्तर्ज्ञान बल वीर्ये	११७
अदया सर्वधर्मास्तु	१६१	अन्तर्ज्ञानादय निद्रा	१६२
अधस्तात् तत्र भागे	१६२	अन्तर्ज्ञानादिसमिद्धौ	१२४
अधिवेष्ट्य च ता प्रज्ञा	१८	अन्तर्ज्ञानेध सर्वेषु	५७
अधिष्ठानपद ध्यात्वा	३४	अन्तर्मज्जाराधिराद्य	६८
अधिष्ठानपद इत्य	१०७	अन्न वा अथवा पान	१४०
अधिष्ठाय महाभुक्ता	८८	अन्यथा भावना तेषां	१४५
अध्येययामस्त्वा नाय	१४८	अन्यान्यवेष्टनाकार	८१
अनया मन्त्रविद्याया	८८	अभक्तिवादिन सत्त्वा	६४
अनादिनिधन शान्त	१५३	अभावा सर्वधर्मास्तु	१२
अनुत्पन्ना इमे भावा	१२	अभावे भावनाभावो	११
अनुत्पन्नेषु धर्मेषु उत्पत्ति	१०४	अभिषेक कथं देय	१५१
अनुत्पन्नेषु धर्मेषु न भावो	१२	अभिषेक तदा तस्य दद्यात्	१२०
अनुत्पन्नेषु धर्मेषु स्वभावा	६०	अभिषेक तदा तस्य बुद्ध	६८
अनेकाद्यगतेनायि	१०१	अभिषेक निधा भेद	१६०
अनेन क्रोधमन्त्रेण	८५	अभिषेक महावक्ष	१००
अनेन खलु योगेन	५५	अभिषेक सर्वबुद्धानां	५१
अनेन गुह्यवक्षेण	३५	अमितानि ममाधीनि	७१
अनेन ताथागत काय	३१	अमितादुर्महाविम्ब	११८
अनेन धर्ममादात्म्य	७७	अमिताधर्ममहाभुक्ता	११४
अनेन ध्यानमात्रेण	१०७	अमोघवक्ष मन्त्र	१२०
अनेन ध्यानवक्षेण दुष्परोऽपि	६७	अमोघनिद्रिमहाभुक्ता	१४
अनेन ध्यानवक्षेण दुष्परोऽपि	६८	अमिदारे उपरा यामे	८०
अनेन ध्यानवक्षेण मन्त्राराधन	१००	अनाधे नवमानानां	५६
अनेन प्राप्नुयाद्बोधि	७२	अनाथात्मका धर्मा	१५५
अनेन बुद्धमाहात्म्य	७२	अविद्यानात्मका धर्मा	१५५
अनेन बोधिमाप्नोति	१४०	अविद्याप्रसङ्गोप	१५५
अनेन वक्ष्यमाणेन	१२०	अविद्याप्राप्तका धर्मा	१५५
अनेन वक्ष्यमाणेन	७७	अदृश्य महापद	१०६

	ए	प
अष्टम च द्वितीय च	१५२	आकाशघातुमध्यस्य भावयेत् रश्मि २५
असमाहितयोगेन	१५६	आकाशघातुमध्यस्य भावयेत् समय ३०
अष्टकृषिप्रिताक्षारा	१२६	आकाशघातुमध्यस्य भावयेत् सूर्य २५
अस्तमिते तु वधार्क	६५	आकाशघातुमध्यस्य वक्ष्यमखल १५
अष्ट वक्षधर ओमान	६५	आद्यस्य परमास्त्रेण चित्त १६४
अष्टो गुह्यपद अष्ट	६३	आद्यस्य परमास्त्रेण दश १६२
अष्टो धर्म अष्टो धर्म	२२	आमेयमखलस्य तु ६८
अष्टो बुद्ध अष्टो धर्म	१३	आचार्य हृदये ध्यात्वा १३८
अष्टो बुद्धनय विद्य	६०	आचार्यगिन्दनपरा नैव २०
अष्टो वक्ष अष्टो वक्ष	१३५	आचार्यगिन्दनपरा महा ८८
अष्टो समन्तभद्रस्य काय	१४८	आत्ममध्यगत हात्वा १६५
अष्टो समन्तभद्रस्य हाया	१६८	आत्मवन्मखलखटि १६६
अष्टो सुदुर्लभमिद	१४८	आदर्श बोधा शङ्ख च १५८
अष्टो सुविस्मयमिदमष्टो गुह्य	८८	आदर्शमिव सम्भूत ७२
अष्टो सुविस्मयमिदमष्टो प्रान्त	१४८	आनन्तर्यप्रभृतय २०
अष्टो हि समन्तभद्रस्य	११	आमासयति वक्षात्मा ५६
अष्टो हि सर्वबुद्धाणा धर्म	१२०	आरामोद्यानविनिधान् १०८
अष्टो हि सर्वबुद्धाणा बोधि	४	आलय सर्वमन्त्राणा १९९
आ		आनिखेत पूर्वदारे तु १८
		आवेशनविधि सर्व १००
आकारगुटिका ध्यात्वा	५३	इ
आकारैकारसमय	५६	
आकाशकायसम्भूत	२२	इति धर्मोदयप्रान्त १५०
आकाशघातुमध्यस्य भावयेत्क	२५	इति बुद्धा विभागेन १६६
आकाशघातुमध्यस्य भावयेत्क	२४	इदन्तत् समयायास्य ४८
आकाशघातुमध्यस्य भावयेत् प्रान्त	३३	इदन्तत् सर्वबुद्धाणा मन्त्र ४१
आकाशघातुमध्यस्य भावयेत्पद्म	२५	इदन्तत् सर्वबुद्धाणा रहस्य २६
आकाशघातुमध्यस्य भावयेत्पद्म	३६	इदन्तत् सर्वबुद्धाणा वाज ३७
आकाशघातुमध्यस्य भावयेद्बुद्ध	१४	इदन्तत् सर्वबुद्धाणा विद्या १६१
आकाशघातुमध्यस्य भावयेद्बुद्ध	३५	इदन्तत् सर्वमन्त्राणा काय ३४
आकाशघातुमध्यस्य भावयेद्बुद्ध	३६	इदन्तत् सर्वमन्त्राणा कौलज ८३
आकाशघातुमध्यस्य भावयेद्बुद्ध	४०	इदन्तत् सर्वमन्त्राणा गुह्य तत्त्व १२६
आकाशघातुमध्यस्य भावयेत् रज	२५	इदन्तत् सर्वमन्त्राणा गुह्य त्रिकाय ६४

इदन्तत् सर्ववच्चाया	१६०	औ	
इदन्तत् सर्वसिद्धौना	५५		
इय सा धर्मता शुद्धा	२१	औरसा सर्वबुद्धाया	३६
ई		क	
इतिश्वोपमवान रोगान	१६७	कथं कुर्वन्ति नानात्	१५१
उ		कथमाप्ता प्रयच्छन्ति	१५१
उच्चारयन क्लरेद्वय	६१	कपाल निम्रंख प्राप्य	८०
उत्तिष्ठन्ति भयन्नक्ता	१०१	कपाल परिपूर्णं वा	६०
उत्पत्तिक्लमसम्बन्ध	१५२	कपालास्थिधूपतैल	१५०
उपसाधनकाले तु	१६६	कर्णिकारस्य कुसुम	३३
उपसाधनसिद्धये	५८	कर्तव्य मन्त्रसिद्धे च	११६
उपेय सर्वबुद्धाया	१६६	कर्तव्य सिद्धिवर्धन	१००
उलूकै काकगृध्रैश्च	१०३	कर्पूरकुङ्कुमैर्युक्ता	६६
उष्णीष सर्वसिद्धौना	१२४	कर्पूरचन्दनैर्युक्ता	६८
ए		कर्मवधमहादोष	६६
एकाक्षर मन्त्रोष्णीष	७१	कलशप्रतिष्ठापक प्रथम	१६०
एभिर्वचनचतुष्कोण	१६३	कल्पकोटिसहस्रेणाप	१६६
एभि स्तोत्रपदै शान्तैस्तनु	१७२	कल्पोदाहमहाचक्र	८७
एभि स्तोत्रपदै शान्तै सर्व	१२७	काम चित्तमिति प्रोक्त	१५४
एव कृतेन सान्निध्य त्रिविधा	११६	कामधातुस्थिता कन्या	६६
एव कृतेन सान्निध्य त्रय	११५	कामधातुश्चरो लोके	२६
एव द्वे च मोह च	१५८	कामवेत् प्रतिदिन वचो	१३२
एव बुद्धो भवेत् शीघ्र	१२५	कामार्थं विज्ञानोभूतान	६२
एवो हि सर्वप्रोधाना	११३	कायवच प्रभावित्वा	१३५
ऐ		कायवचो भवेत् ब्रह्मा	१२६
ऐ कार स्तोभन प्रोक्त	१०१	कायवाक्चित्तनिधत्ते	२४
ओ		कायवाक्चित्तनिलये	६६
ओंकार चतुर्गुणं ध्यात्वा	१२२	कायवाक्चित्तवच्चाया काय	३६
ओंकार शान्तदय	४३	कायवाक्चित्तवच्चाया काय	१२५
ओंकारगुटिका ध्यात्वा	५३	कायवाक्चित्तवच्चाया काय	१६८
		कायवाक्चित्तवच्चाया मुकुटे	१३२
		कायवाक्चित्तवच्चाया समयो	१२८

	पृ		पृ
कायवाक्चित्तवच्छेद व्यभितायु	४७	छत्वा वक्ष्यमहागुच्छ	११७
कायवाक्चित्तवच्छेद काय	१५१	छोषाख्यघर तौह्य	७६०
कायवाक्चित्तवच्छेद काय	१६०	छोषासर्प महाकूर	१०३
कायवाक्चित्तवच्छेद भेदा	१५३	केकरं विहृत कुड	७६
कायवाक्चित्तवच्छेद रत्न	४७	क्रमदयमुपाश्रित्य	१५७
कायवाक्चित्तवच्छेद वक्ष	४८	कूर विहृत सङ्गुड	१४०
कायवाक्चित्तवच्छेद वैरोचन	४८	कूर विहृतकेशाय	७५
कायवाक्चित्तवच्छेद षड्योकरण	१६६	कूरा मानभराक्रान्ता	१४०
कायवाक्चित्तवच्छेद मङ्गु	५१	क्रोधाकार विवचाग्रान्	६७
कायवाक्चित्तवच्छेद	६६	क्रोधा देधानये जाता	६२
कायवाक्चित्तसमो गच्छ	२५	क्रोधान् समालिखेत् द्वारि	११३
कायवाक्चित्तसयोग विवचा	२५	क्षेत्रवच्छादते शुद्धे	१५५
कायवाक्चित्तसमुद्र	२२	क्षुत्तुषाद्यैर्महाक्षेत्रे	१२२
कायवाक्चित्तमनिडा	१२४		
कायवाक्चित्तमनिडौ	२१	ख	
कायवाक्चित्तसमय चूर्णित	१०७	खटिकाङ्गारादिभिर्लेख्य	८६
कायवाक्चित्तसमय महा	१२६	खटिकाङ्गारेण लिखेत् सर्प	१०५
कायवाक्चित्तसम्भोग	१४१	खङ्गदन्तधर सौम्य	१५
कायवाक्चित्तसौम्यिण्य प्राप्य	२७	खधातु जोचनायैश्च	६८
कायवाक्चित्तसौम्यिण्य भवति	१४२	खधातु विष्णुत्रयेश	१२२
कायस्वभाव कायेन	६३	खधातु विमल शुद्ध	१२१
कायाक्षरमनुत्पन्न	१२३	खधातु विषसम्प्ल	८२
कायिक त्रिविध सर्व	१२१	खधातु सर्वबुद्धेस्तु परिपूर्ण	६६
कौटुम्भ सिद्धिनामान्य	१५१	खधातु सर्वबुद्धेस्तु परिपूर्ण	११८
कौशल सर्वबुद्धाणा	८३	खधातु सर्वबुद्धेस्तु परिपूर्ण	११८
कुठार धातु विभावित्वा	८६	खधातु सर्वयक्षिण्ये	१२४
कुण्डलामृतवच्छेद	८१	खधातुपद्ममध्यस्थ	५४
कुलभेदेन सर्वेषां	१२५	खधातुपरिपूर्णं तु	१०३
कुलमन्वयमाख्यात	१५४	खधातुभवन रस्य	६८
कुलानां सर्वमन्वाणा	६०	खधातुमध्यम चक्र	६५
कुलानुसृष्टियोगेन	२८	खधातुमध्यम चिन्नेन धर्म	७२
छत्वा तु गृह्यते शोध	१०२	खधातुमध्यम चिन्नेन वक्ष्यन्ना	६८
छत्वा प्रतिष्ठति तस्य	१६७	खधातुमध्यम चिन्नेत् वक्ष्यमण्डल	४६

	पृ		पृ
गुह्यपूजा प्रकुर्वीत	१२५	पादवक्त्रा विशालाक्षी प्राप्य	१२५
गुह्येयत्र किमुच्येत	१५०	चित्त तायागत शुद्ध	१२.
गृहीताद्यान तत क्रोधान्	१६७	चित्त तायागत श्रेष्ठ	२२
गोमांसहयमासेन	१०२	चित्त रत्नमिति स्थात	१५४
गोमासेन च सयुक्ता	८८	चित्तनिश्चयिनेरात्म्य	२४
गौरिका खटिका वापि	८७	चित्तवत्सधर ओमान्	५६
ग्रहण रागण चैव	१५५	चित्तवत्सधरो राजा	२०
		चित्तवाक्कायवचैस्तु	१५६
च		चित्तसमयसंबोधि	६१
चक्र वक्त्र महापद्म	७०	चित्तवैत्परानो मन्त्री	१०३
चक्रपद्मकाराभ्या तु	४१	चैत्य च सर्वबुद्धाना	१६०
चक्रपद्ममहाह्रस्वै	८६	चैत्यकर्म न कुर्वीत	१४२
चक्रमध्यगत स्थाप्य	१४२	चोदन च कथ नाथा	१५१
चक्रवत्समहाभिमेषे	१५	चोदयेद्विधिवद्वत्स	११८
चक्रहस्त महाज्वाल	१४	अ	
चक्रादीनां विशेषेण	२५	जटामुकुटधर चिम्ब	१२५
चक्रकास्त्रिप्रमाण तु	२५	जटामुकुटधर ग्रान्त	१२२
चक्रालवेलुकाराद्या	२०	जय वा लिङ्गमाक्रव्य	१६७
चक्रालान्नयोगादीन	१०८	जयमित्यत्र कि श्रेय	१५०
चतुर्थ बोद्धव्य चैव	१५२	जपेनाष्टप्रतेनाय	८४
चतुर्दशा तथाष्टम्या	८६	जापमात्रप्रयोगेण	८४
चतुर्भिर्बोदनामीति	१६५	जिह्वावक्त्रप्रयोगेण	५५
चतुर्भोगसमायुक्त	१५७	जिह्वासमयवच्चापे	५६
चतुर्विधमुपायानु	१६२	ज्वालन तापन चैव	१६२
चतुष्पथैकदृष्टे च	१४३	ज्ञानसम्बन्धप्रयोगेण	८७
चतुष्पथैकदृष्टे वा	५४	ज्ञानसिद्धिस्तदा तस्य	१६५
चतुःसंध्यप्रयोगेण	५८	ज्ञानेन मुद्रिता भोज्जि	१६८
चतुःस्नानप्रयोगेण	१०६	ज्ञानोदधि स्त्रिय म्याप्य	३३
चतुःसमय चैव	३३	भ	
चादवक्त्रा विशालाक्षी नट	८४	भटिति ज्ञाननिष्पत्ति	१६४
चादवक्त्रा विशालाक्षी नागा	७३	ट	
चादवक्त्रा विशालाक्षी नागा	७४	टक्षिरात्र महाक्रोध	७१
चादवक्त्रा विशालाक्षी नीलो	७३	टक्षिराजदयाः नटका	१५६

त

४

४

त्रिवक्षसमय तत्त्व

६२

तत सर्वप्रयोगेण

१६७

त्रिवक्षसमयसिद्धय

५६

तत्त्व कतिविध प्रोक्त

१५०

त्रिवक्षाक्षरमन्त्राद्यै

४३

तत्त्व पञ्चकुल प्रोक्तं

१५३

त्रिविध कायवाक्चित्तं

१५२

तथागतमहाभासा

२८

त्रिविध स्फुरण काय

६१

तदेव विधिसंयोग

६४

त्रिशूल वक्षसमय

१४०

तस्मात् समयविधानञ्चो

११५

त्रिशूलचानाङ्गशादय

५४

तस्य पात तस हस्ता

१६७

त्रैधातुत्रापथे रण्ये

१४६

तस्य भोगाच्चतुर्थेया

१५७

त्रैधातुकमहापूज्यो

५५

तस्य मध्ये महाचक्र

११४

त्रैधातुकमहावज्रो

५२

तस्य मध्ये लिखित वक्ष

१८

त्रैधातुकमहासत्त्वै

१०८

तस्याभ्यन्तरतत्त्वञ्च क्वालिखित परि १८

त्रैधातुकसमुत्पन्ना

१५६

तस्याभ्यन्तरतत्त्वञ्च क्वालिखित

११३

त्रैधातुकस्थित सर्व

१०५

विधि

२८

त्रैधातुकस्थिता सर्वा

१२६

ता ता तच्छक्तिका प्राप्य

१५८

त्रैधातुकस्थितान्सर्वान्

६४

तास्तु सप्तार्थ सम्बोध्य

१६१

त्र्यध्वसमयसम्भूत

६४

तानेव देवता विद्या

६०

त्र्यध्वसमयसम्भूतान

६५

तापत्रे ऽथवान्यत्र

५२

त्र्यवक्षकाय वज्रसत्त्व

१४५

तिष्ठेत् त्रिकल्पसमय

७७

त्र्यवक्षकाय समवाय

१४६

तौह्यण्वाकारिर्वैपुष

१६३

त्र्यवक्षचित्त भुवनेश्वर

१४५

तौतौय प्रीतिसङ्गाश

७१

त्र्यवक्षकाय सकलस्य

१४६

तेजौराश्रिजयोष्णीम

१६८

द

तेन तस्य न प्राप स्यात्

१५७

दङ्कानुमा ततो वज्रा

६०

तेषा मूर्ध्नाभिषेक च

६८

दक्षिणा च प्रदातव्या

१६१

त्रिकल्पासख्येयस्यान

११६

ददन्ति भयसन्नता

१२६

त्रिमुख रागिण्य चिन्तेत्

७०

दद्यात् प्रतिदिन प्राञ्चो

३४

त्रिमुख वक्षिण्य चिन्तेत्

७०

दद्यात् स्पर्शसमायोग

३४

त्रिमुख वैरोचन्य चिन्तेत्

७१

दर्शनं सर्वभुजाना

३४

त्रिमुख स्फुलिङ्गगहन

५५

दर्शनं च दिद्या यावत्

१६५

त्रियोगमन्त्रपुङ्ख

२३

दर्शनं तु ह्येतो ऽप्येव

१६५

त्रिवक्ष तायागत शुद्ध

११६

दर्शनं यदि वयसावै

१६५

त्रिवक्षकायमन्त्रैस्तु

	पृः		पृः
दर्शयेत् मण्डल तस्य	१२०	द्वित्रिवारान् प्रभावित्वा	१०६
दशकुशलान् कर्मपथान्	१२६	दिष्ट देवात्मक योग	१६१
दशदिक्संस्थिता बुद्धा	५६	देवमोक्षमहारागैः	१५०
दशदिक्संस्थिता बुद्धा	५६	दधो मोक्षलया रागः	६
दशदिक्संस्थिता बुद्धा	५६	देववधोद्धव चित्त	६२
दशदिक्सर्वबुद्धानां काय	८६	ध	
दशदिक्सर्वबुद्धानां चोपस्थ	१०८	धर्म इत्येति गाम्भीर्य	१२१
दशदिक्सर्वबुद्धानां बुद्ध	११६	धर्मचक्रगत कार्यं	१०८
दशदिक्सर्वबुद्धानां बल	१००	धर्मज्ञानाकर दिव्यं	७७
दशदिक्सर्वसत्त्वानां	१०७	धर्मपुष्टि बलं नित्य	७६
दशानामिन्द्रियाण्यन्तु	१६३	धर्ममण्डलमध्यस्थ	७३
दशार चक्रमापीत	१५७	धर्मवत्त्वसमाकटो	७५
दान्तदौदांतगौम्यानां	१५२	धर्मो वै वाक्पथ श्रीमान्	५६
दिनचर्यामिह कार्ये	६६	धातुभूता महाराज्ञी	१५५
दिनानि सप्त पक्ष च	५८	धारणानुबलान्नित्यं	१६७
दिनानि सप्तैव कार्यं	६७	ध्यात्वा विद्यासमयं	१०७
दुष्कृतैर्निपमैर्लोके	२०	ध्यात्वा समन्तपुद्गल	७६
दुष्टवत्त्वविषादोनि	१०५	ध्यानचानं समापद्य	१६७
देशना कारिकायां तेजः	१२८	ध्यानवत्त्वयोगेय	६१
दोधो दोधोपभोगेन	१५५	ध्यानवत्त्वो नमादानं	६८
द्वेन्द्रियप्रयोगेण सुकृपात्	११६	ध्यानवत्त्वो सर्वेषां	१६६
द्वेन्द्रियप्रयोगेण सर्वधोगान्	६५	ध्यायन्ति ये इमु	१००
द्वेन्द्रियप्रयोगेण सर्वान्तात्	३६	ध्वजान्तमहाराज	६८
द्वेन्द्रियप्रयोगेण स्वगुणादि	१७१	न	
द्वेन्द्रियममापत्त्या क्रोधेभ्यः	२६	नगरे नाप्यपवा ग्रामे	६०
द्वेन्द्रियममापत्त्या बुद्धबिम्ब	२६	नमस्ते सर्वकारेभ्यः	१६८
द्वेन्द्रियममापत्त्या बुद्धबिम्ब	२६	नवगूण महारत्नं	१५
द्वेन्द्रियममापत्त्या वत्त्वमै	२६	नवेन सुविशुद्धेन	१०
द्वेन्द्रियममापत्त्या वत्त्वमस्य	२६	नाकार्यं विद्यते ह्यत्र	१५६
द्वेन्द्रियममापत्त्या वदरेतस्य	३०	नागाप्रहरणहन्तायान्	६७
द्वेन्द्रियममापत्त्या वदरेतस्य	१८	नागक सर्वदुष्टानां	६६
द्वेन्द्रियममापत्त्या वदरेतस्य	३१	नागाद्ये सर्वेषां चित्तोत्	२५

	८		८
निराद्यानुयष्ट कर्म	१६६	पञ्चमगडलचक्रोद्य	६४
निरोधक्रोधचक्रेण	७७	पञ्चरश्मिप्रभ दौम	६७
निरोधवक्ष्यगत चित्ते	४६	पञ्चरश्मिप्रभोद्योता	१४०
निरोधवक्ष्यगते चित्ते	१६४	पञ्चरश्मिमहामेषान	४४
निरोधवक्ष्यराजेन	८८	पञ्चरश्मिसमाकौण	१४
निर्मित ज्ञानवक्ष्येण	४४	पञ्चवर्ग महारक्ष	१५
निर्विकल्पनिरालम्ब	३६	पञ्चवर्गमहावक्ष	४५
निर्विकल्पात्मका धर्मा	१५५	पञ्चविश्रुतिभेदेन	११६
निर्विकल्पायसम्भूता	२०	पञ्चवीर्य तथा भक्ष	१६२
निश्चर्य पिण्डरूपेण	१६३	पञ्चगूल महारक्ष पञ्च	४८
निश्चित योगतो मन्त्रौ	१५६	पञ्चगूल महारक्ष भावयेत	४१
निष्पादनादिसमयै	४४	पञ्चगूलनिवेशेन	६२
निष्पादयेत महारक्ष	१२३	पञ्चस्थाना समासेन	१२७
निष्पाद्य देवचक्र तु	१५८	पञ्चस्थानेषु मन्त्रेण	१२१
निष्पाद्य मण्डल तत्र	१६७	पञ्चहेतिश्च वेतिश्च	१५३
निष्पाद्य मोक्षचक्र तु	१५८	पञ्चोपहारपूजायै पूजन	१४१
निष्पाद्य रागचक्र तु	१५६	पञ्चोपहारपूजायैदेवता	३४
नि स्तभावेसु धर्मेसु	१०६	पद्म पञ्चविध ज्ञाता	३३
नीलदण्ड महाक्रोध	७१	पद्म वक्ष तथा खड्ग	३३
नीलोत्पलदलाकार	२५	पद्म स्वमन्त्रवक्ष्येण	५२
नीलोत्पलदलाकारा	६४	पद्ममखलसङ्काश	१५
न्यास कलशवक्ष्याणा	११७	पद्महस्त महारक्षाल	१५
		पद्मान्तस्तु कथ नाम	१५०
		परस्परदृष्टा नित्य	१२५
प		परिष्कृत तु विद्याय	१८
पञ्चमेकमिद ध्यान	१२१	परिष्कृत विद्यानेन	११४
पञ्चक त्रिकुल चैव	१५३	पर्वतायेसु रम्येषु	१००
पञ्चकामगुणै प्राञ्ज	३३	पर्वतेषु च रम्येषु	११८
पञ्चकामगुणैर्बुद्धान	२४	पर्वतेषु विविक्तेषु	४८
पञ्चकामा समासेन	१६३	पश्चिमेन महारक्ष	१८
पञ्चम नवमं चैव	१५२	पश्चिमेन लिखितपद्म	१८
पञ्चमन्त्र सदाशोक	१६४	पश्चिमेनानिखितपद्म	१८
पञ्चबुद्धमहाराज	११६	पश्यन्ति साधका नित्य	१०७
पञ्चबुद्धान विधानेन	१२३		

	पृ		पृ
पाणौ प्रभावयेत् चक्र	७३	प्रत्याहारस्तथा ध्यान	१६३
पाणौ प्रभावयेत् व्यक्त	७४	प्रथम मरौचिकाकार	१६४
पाण्डुराख्या भवेत्तेजो	१३७	प्रथम शून्यताबोधि	१६३
पातन कायवाकचित्ते	१२३	प्रदान हरण चैव	१५८
पासन वच्छृण्वस्य	११५	प्रणमन्ति महाबुद्धा	१०८
पातयेत्प्रतिज्ञतो तस्य	१६७	प्रबन्ध नम्यमाख्यात	१५३
पातयेत् विधिवत् सर्वान्	१४०	प्राणकैर्विस्तृतम्भूतै	८८
पादाक्रान्तमत कृत्वा	१०२	प्राणिनश्च त्वया चात्मा	१२०
पारुष्यवचनाद्यैस्तु	४७	प्राप्य कथा विशालाक्षी	३२
पीतहाण्डसिताकारा	७०	प्राप्यन्ते बुद्धज्ञानानि	६०
पीताशुरग्निगहन	१४२	प्राप्त्य लिङ्ग चाक्रम्य	८६
पुनस्तु सम्परेत बुद्धान	६६	प्रियो भवति बुद्धाना	२६
पुष्पमित्यत्र किं चेय	१५१	प्रीणन सर्वबुद्धाना	५६
पुष्पमित्यभिधीयन्ते	१५६	प्रेरण रश्मिनसार	१६०
पूजा तापगतौ श्रेष्ठा	३२		फ
पूरयेद्योदनपदै	१०२	फलैर्न हेतुमाप्नुया	१५७
पूरा वक्ष्यति दद्यात्	११७		ब
पूर्वकोणे लिङ्गिमेव	१८		
पूर्वेण हातकर्मण	१६६	वन्वित ताहित तेन	१६७
पूर्वेण तु महाचक्र	२८	विम्ब तापगतमय	४४
सुषिबो लोचना ख्याता	१३७	विम्ब स्तम्भश्चक्ष्म	६३
मिश्रव्यस्तौगिताकारा	१३०	बौनाक्षरपदं प्रोक्त	१६०
प्रकर्षकतत्रिज्ञान	१५४	बुद्ध वा वक्ष्यन्ते वा	१२१
प्रकृतिप्रभास्वरं सर्व	३१	बुद्धकायधर श्रोत्रान्	५६
प्रकृतिप्रभास्वरं घमा	२३	बुद्धविम्ब प्रभाविता	७३
प्रकृतिप्रभास्वरं सर्व	३१	बुद्धबोधिकरं दिव्य	७२
प्रकृतिच्छास्त्रतेर्हेतु	१५३	बुद्धमग्निसमाक्रोश	३
प्रकृता देहधर्मेषु	१६१	बुद्धमग्नलमध्यस्थ व्यमितम	४६
प्रज्ञाज्ञानात्मक योग	१६१	बुद्धमग्नलमध्यस्थ काये	४६
प्रज्ञोपायतमापत्ति	१५७	बुद्धमग्नलमध्यस्थ वक्ष्योभ्य	४६
प्रज्ञोपायतमापत्त्या	१६४	बुद्धमेवेर्महाधर्म	६७
प्रतीयात्यद्यते यद्यद्	१५६	बुद्धवर्धनिकावेव	८६
प्रत्यह वक्ष्यिष्यस्य	११०	बुद्धवक्ष्यमहामेव	७६

	प	म	
बुद्धवाक्काययोगेन	८६		८
बुद्धस्त्रिकायवरदो	८०	भग मण्डलमाख्यात	१५६
बुद्धाख्यध्यवसम्भूतान	६५	भक्ष्य वा अथवा विष्ट	८८
बुद्धाख्य बोधिसत्त्वाख	१३१	भजने कायवचस्य	१३२
बुद्धास्तु क्रमशः स्थाप्य	६६	भयस्यापि भय तोदण	७०
बुद्धानां कायवाक्चित्त	६१	भवेन्मण्डलपद तस्य	११५
बुद्धानां भ्रान्तिजननी	७८	भस्मोदकाङ्गत वस्त्र	८६
बुद्धाशुभ्रतिसङ्घोद्य	२८	भावयित्वा समासेन	१॥
बुद्धाभिषाद्यसमये	४६	भावयेत् तादृशं व्याधि	१०६
बुद्धाभिषार्यसन्निद्धौ	५७	भावयेत् धर्ममेवान्वे	६८
बुद्धाख्यध्यवसम्भूता	६०	भावयेत्तिशोधचक्षेण	१५७
बुद्धाख्य बोधिसत्त्वाख क्रोध	१५६	भावते मण्डल रम्य	१७
बुद्धाख्य बोधिसत्त्वाख मन्त्र	१७	भावते समय तत्त्व	३५
बुद्धाख्य बोधिसत्त्वाख मन्त्र	४१	भावते सर्वसिद्धौना	१३५
बुद्धाख्य बोधिसत्त्वाख ये	८७	भावस्य भगवन तत्त्व	४
बुद्धास्त्रिकायवरदा	६४	भावस्य भगवन तत्त्व	३८
बुद्धैश्च बोधिसत्त्वैश्च अभिषिक्त	१०८	भावस्य भगवन रम्य	६०
बुद्धैश्च बोधिसत्त्वैश्च पञ्चकाम	१०८	भावस्य भगवन सार	११
बुद्धैश्च बोधिसत्त्वैश्च परिपूर्ण	६६	भिक्षाश्रिता न जन्तव्य	२७
बुद्धैश्च बोधिसत्त्वैश्च परिपूर्ण	१०९	भूर्जपत्रादिभु चक्र	१४३
बुद्धैश्च बोधिसत्त्वैश्च पूज्यमाणी	४५		
बुद्धो धर्मधरो वापि	८६	म	
बुद्धो वक्षधर भ्राता	१०४	मङ्गुलीसमयसम्भोग	४६
बुद्धो वक्षधरो वापि	७०	मण्डलमभिषेक च	१५६
बुद्धो वा वक्षधर्मो वा	५६	मण्डले लिख्यमाने तु	८६
वाधिचित्त विशालाक्ष	३२	मण्डूकखिकादौनि	१०५
बोधिचित्तेति कि ज्ञेय	१५०	मदेन भिद्यते वश	१६५
बोधिशानाद्यसंप्राप्त	१०७	मध्याह्ने अर्धरात्रे वा	८६
बोधिवक्ष्यामिसम्भूता	१६८	मध्ये वैरोचनपद	११५
बोधिवक्ष्येण बुद्धानां	१२०	मनोवक्ष्यमय सर्व	१४१
ब्रह्मक्षत्रियवैश्यानां	८५	मन्त्र दद्यात् तदा तस्य	१२०
ब्रह्मसहादयो देवा	५१	मन्त्र मन्त्रमिति प्रोक्त	१५७
ब्रह्मेन्द्रसदेवानां	८७	मन्त्रनिष्पत्तिप्रकरणे	१॥

	पृ		पृ
मन्त्रयोग्या विद्यालार्त्ता	१६०	मुकुटेऽक्षोभ्यसमयं	७५
मन्त्राक्षरपद दत्ता	१२०	मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७६
मन्त्राक्षरपदै सम्यक्	१७३	मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७६
मन्त्रकतप्रभाकार	१५	मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७६
मन्त्राक्षरकुल ध्यात्वा	५३	मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७६
मन्त्राटवोपदेशेषु फल	५९	मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७७
मन्त्राटवोपदेशेषु विजनेषु	५८	मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७७
मन्त्राटवेषु धर्मेषु	२८	मुकुटेऽमितसम्पद्	७५
मन्त्रापराकुल ध्यात्वा	५७	मुकुटे वैरोचनपद	७४
मन्त्राक्षर मन्त्रावयव	७९	मुद्रा ध्यानयोगेन	८६
मन्त्रमिच्छकचक्राण	६३	मुद्रादेन प्रचण्डेन	१०४
मन्त्रामासन्नमयारीण	५५	मुद्राभेदेन सर्वेषां	८०
मन्त्रामासेन समुक्ता	८८	मुद्रामन्त्रविधानां चो	१९५
मन्त्रामासेन सर्वेषां	१०२	मुद्रित मुद्रया सर्व	१५८
मन्त्राक्षरकुल ध्यात्वा	५७	मुद्रे मोक्षात्मक योग	१६१
मन्त्रावयव समाधाय	७५	मुद्रावाए वक्ष्यते	३६
मन्त्राक्षरकुल ध्यात्वा	५७	मुद्रासंग्रहप्रणेतार च	३२
मन्त्राभूतैर्मन्त्रावयवै	११८	मुद्रा इति किमुच्येत	१५०
मन्त्राक्षरमयकुल ध्यात्वा	५७	मुद्राक्षिप्तोदधि भाष्य	१५८
मन्त्राक्षरमयतत्त्व वै	७५	मुद्राभाष्येन यत्त्वम	१९८
मन्त्राक्षराधनक्रान्ते च	१६६	मुद्राक्षरमयसम्भूता	६२
मन्त्राक्षराधनक्रान्तेषु	५८	मुद्राक्षरे देवस्तथा राग	१५७
मोक्षाक्षरादिस्तथापि	२६	मुद्राक्षी मोक्षाक्षरभोगेन	१५५
मोक्षर बुद्ध्या विभो	२०		
मोक्षाक्षरे श्रवणाने	८०	य	
मोक्षमन्त्रिनीपुत्रोक्त	२०	य अथर्ववचमुद्रय	१७०
मानुषास्त्रिमय कौल अथवा	८९	य प्रभूतमिम योग	५०
मानुषास्त्रिमय कौल अथवा	८०	यत्तिष्ठो मन्त्रतन्त्राणां	१००
मारुत जीवने चैव	१५८	यत्तिष्ठ सन्ततभक्ष्य	३०
मारुत सर्वबुद्धानां	१०२	यत्तिष्ठ सर्वसत्त्वानां	३०
मारुतोया प्रयत्नेन	८८	यत्त्वाय मन्त्रवक्ष्य	३०
माहेन्द्रमण्डल ध्यात्वा	६६	यत्त्वाय सर्वबुद्धानां	३०
मुकुटेऽक्षोभ्यसमय	७५	यदभिलषति चित्तेन	५३

	पृ		पृ
यदेव वक्षधर्मस्य	३०	रत्नहस्त विभावित्वा	१५
यदेवाक्षरपदमित्	१०६	रश्मिना सर्वव्याख्या	१६०
यद्रूपवेदनसत्त्व	१७०	रस ज्ञात्वा ॥ त्रिविध	२८
यन्मोहदेयतय	१७०	राक्षसव्यादकूरेषु	८१
यस्येद भावयेत्कश्चित्	१३५	राक्षसैर्विविधै क्रूरै	१०३
यथेम समय रक्षेत	१२८	रागकुलसमायोग	३६
यस्य वक्षधराद्यस्य	११५	रागद्वेषमोहवत्	३२
यावन्त सत्त्वसम्भूता	१२६	रागवद्याङ्गुली भार्या	१२५
यावन्त सर्वसमया	१३६	रागवचोद्भव वाच	६२
यावन्तो मन्त्रपुरुषा	४१	रागे रागमय वक्ष	१५८
ये देशयन्ति च	१७१	रागो रागोपभोगेन	१५५
ये परमव्याभिरता	२०	रिपुसन्नासगसमये	६७
येऽप्यस्य तस्य वक्षस्य	३५	रुधिराङ्ग सलिलाङ्ग	८६
ये भावयन्ति हसु	१७१	रूप विज्ञाय त्रिविध	२७
ये साधयन्ति कृत	१७१	रूपवत्त्वादय घटकाः	१५६
योगमण्डलसम्भूत	१६	रूपशब्दरसादीना	२८
योगनकोटिसम्पूर्ण	६६	रूपशब्दादय कामा	१५८
योगनष्टतवित्सार प्रभवा	५१	रेखा ददाति ध्यात्वा तु	६६
योगनष्टतवित्सार भावयेत्	३३	रोचनागुहसयुक्ता	६८
योधित प्राप्य विधिना	६७	रोमकूपाग्रविवरै	६८
योधित स्तार्य नवधा	१६५		
योधिदाकारसयोग	३६		

र

रक्तसितहृणाकारा	७०	लक्ष्य रागमासक्ति	१५७
रक्ते रागात्मक योग	१६१	लक्ष्यलक्ष्यभावैस्तु	१५७
रक्षाद्यानि तु मन्त्राणि	१०७	लङ्घयेदादि समय	६५
रक्षार्थ सर्वमन्त्राणां	६६	लिङ्ग दक्षिणपादेन	८५
रक्षावक्षप्रयोगेषु	७८	लिङ्ग पादेन चाक्रम्य ध्रुव	८९
रतिप्रोतिसुखैर्द्वयै	१५६	लिङ्ग पादेन चाक्रम्य राक्षसै	१०२
रतोत्पन्न किमुचेत	१५०	लोकघातुषु सर्वेषु	७२
रत्नधूमिति कि तत्र	१५०	लोकाचारविनिर्मुक्त	१५६
रत्नराजसुगाम्भीर्य	१२७	लोचना त्रिमुखो चित्तेन	७०
		लोचना मामको चाधि	८०
		लोचनाद्या महाविद्या	६७

व	पृ	व्याधिपतय सर्वे	पृ
वक्रमध्यगत चिन्तेन	१०५	व्यामितमहाराज	१२०
वक्षकौल कृत तेन	६७	व्यामृत महाक्रोध	७१
वक्षकधर ध्यात्वा	१२५	वक्षन तस्य नायक्य	१६८
वक्षचतुष्टय कर्म	६३	वने भिक्षा भ्रमेद्विष	१२६
वक्षचिन्तसम शास्त्रा	४५	वशोकरणरक्षा च	१६५
वक्षधम महाविष्णु	१००	वाचकर्मक्षत कृत्स्न	१७९
वक्षधर्ममहाराज	११५	वाक्वक्षपदाक्रान्ति	८२
वक्षपद्मसमायोग	१६६	वाक्वक्षमयमन्त्राधि	६३
वक्षपद्मसमायागात्	१६२	वाक्वक्षो च महाराज्ञौ	७०
वक्षपाणिमहाविष्णु	११८	वातमण्डलसंयोगे	८७
वक्षमण्डलध्यान	१३८	वायव्यमण्डलापक्ष	५५
वक्षमण्डलमध्यम्य	४३	विश्रुतिचक्षुः प्रकुर्वीत	११४
वक्षरश्मिमहादोष	४०	विक्षुतिचक्षुःप्रक्षे	८२
वक्षनाथनविष्णवे	८८	विचरेत् समस्त निद्रो	५६
वक्षवैराचन चिन्तेन	१२०	विचार्येद नमोऽस्य	२४
वक्षसत्त्व महाकूर	१०३	विज्ञान देवमाख्यात	१५४
वक्षसत्त्व महाविष्णु	१०८	विज्ञाय त्रिविध गन्ध	२८
वक्षसत्त्व विधानेन	१२३	विज्ञाय वक्षभेदेन	५८
वक्षसत्त्व समाधाय	८१	विष्णु च महामान	११७
वक्षसत्त्वपदाक्रान्त	८६	विष्णुवक्षसमये	५१
वक्षसत्त्वमहाज्ञान	१२१	विष्णुवक्षमामन्त्रेण	११७
वक्षसत्त्वमहायान	३२	विष्णुवक्षधर भक्षेत्	१३०
वक्षसत्त्वमहाराज ध्यात्वा	१२३	विष्णुवक्षुकराक्षोदन	१८
वक्षसत्त्वमहाराज मामकौ	११५	विष्णुवक्षुकराक्षाना	१३६
वक्षसत्त्वस्य सवत्र	१३१	विष्णुवक्षुकरसमये	११४
वक्षसत्त्वादय सर्वे	१००	विष्णुवक्षसमय भक्षेत्	८५
वक्षसत्त्वो महाराज	८७	विष्णुवक्षसमयाद्येन	८४
वक्षसत्त्वो महाराजो	११८	विष्णुवक्षसमयाद्येन	८५
वक्षसत्त्व महाज्वाल	१४	विष्णुवक्षार्द्रगत वक्ष	८८
वक्षसुमिव सञ्ज्ञाणा	२८	विष्णुवक्षार्द्राक्षार्द्र	२६
वक्षार्द्र श्रमहाविष्णु	८७	वितर्क च विचार च	१६३
वक्षार्द्र महाक्रोध	७१	वितर्कमात्रमतिक्रम्य	१४२

पृ	पृ
विद्याधरमहाकन्या	८८
विद्याराजाग्रधर्माणा	८८
विद्याराजादिवच्छाणा	१५८
विद्याराज्ञीति विख्याता	१६६
विधानानि तु सर्वाणि	१०१
विभाष्य यदनुस्मृत्या	१६४
विविक्तेषु च रम्येषु	४४
विविधान वक्ष्यन्मृतान	१०८
विश्ववसात्मकान बुद्धान्	१५६
विश्वेश्वरीप्रविष्टेषु	४१
विषयधिरसमुक्त	८६
विष्ट सगृह्य विधिना	८८
विष्टेन सह समुक्ता	८८
विष्टरेण मया प्रोक्त	५८
वेदना चट्टमानाख्या	१५४
वैरोचन महाचक्र	५५
वैरोचन विभावित्वा	३६
वैरोचनप्रयोगेण	११८
वैरोचनमहाविम्ब काय	८४
वैरोचनमहाविम्ब ध्यात्वा	१२२
वैरोचनमहामुद्रा अथवा	८१
वैरोचनमहामुद्रा काय	१४
वैरोचनमहाराज	११५
वैरोचन महामुद्र	१२७
व्यवशोकान्ति वरदा	४१
य	
यन्तधर्माग्रसम्भूत	१७
यान्तिके लोचनाकाग	६४
यान्तिके यान्तचित्त तु	१६८
यौयंत दृष्टमात्रेण	८७
युक्त वा अथवा विद्या	११७
युक्तेण सर्वमन्त्राणा	११६
युचौ विविक्ते प्रापवोप्रदेशे	३२
यद्व्योति मन्त्राक्षरपद	६२
यद्व्यवन्ति ये इमु	१७१
यानमास हयमास	८८
यानमासेन समुक्ता	८८
यानसमयमासेन	५६
य	
यटचक्रवर्तिनो राज्ञ	१६५
यटचक्रसुमेखणा	५२
यटचक्रसुमेखणा	५२
यटचक्रसुमेखणा	५२
यटचक्रसुमेखणा	११८
यटचक्रसुमेखणा	२६
यौडशक्त प्रकुर्वीत	११६
यौडशान्तिका गृह्य	१२५
यौडशान्तिका सप्राप्य	१८
स	
सयाह्वय इति तथ	१७०
सम्भारस्तु सदा इर्था	१५४
सम्भारेद् विश्वविद्	१५७
सहरेण्यसमय	१०६
सहारे च प्रकुर्वीत	२३
सत्त्वधातु समामेन	१४९
सत्त्वधातोरनन्तस्य	१४१
सत्त्वाच्च व्यञ्जसम्भूतान्	६५
सत्त्वान् दशदिक्सम्भूतान्	६४
श	
शची तत्र स्थिता चिन्तेत	८७
शब्द त्रिविध विज्ञाय	२८
शत्रा प्रतिहति कृत्वा पिता	१०१
शत्रो प्रतिहति कृत्वा नदी	१०२
शत्रो प्रतिहति कृत्वा विष्मूच	१०२
शत्रो प्रतिहति कृत्वा अशान	१०२

	८		८
सत्त्वान दशदिक्सम्भूतान्	६५	सर्वमण्डलपार्श्वेषु	६३
सत्त्वावतारख्य प्रोल	१२८	सर्वमन्त्रप्रयोगेषु	८१
सदसन्मध्यम ख्यात	१५३	सर्वमन्तार्थजापेषु	६१
सप्ताह यावत्पूर्वत	४१	सर्वलक्षणसम्पूर्ण ग्रन्था	१०१
न भवेत्तत्स्यथादेव काय	४०	सर्वलक्षणसम्पूर्ण चक्र	७७
स भवेत्तत्स्यथादेव बोधिविषय	५३	सर्वलक्षणसम्पूर्ण सर्व	१०
स भवेत्तत्स्यथादेव बोधिसत्त्व	५३	सर्वलक्षणसम्पूर्ण त्रिकायाम	७३
स भवेत्तत्स्यथादेव मञ्जुश्री	६०	सर्वलक्षणसम्पूर्ण सर्वालङ्कार	७४
स भवेत्तत्स्यथादेव वक्षकाय	५३	सर्वलक्षणसम्पूर्ण	६४
स भवेत्तत्स्यथादेव वक्षसत्त्व	६४	सर्ववक्षप्रयोगेषु	६६
स भवेत्तत्स्यथादेव विषोदधि	१०५	सर्वसत्त्वमहाविषय	१०
स भवेत्तत्स्यथादेव वैरोचन	६७	सर्वसत्त्वा समुत्पन्ना	१५६
स भवेत्तत्स्यथादेव सर्वबुद्ध	६६	सर्वसमयसिद्धये	५७
स भवेत् त्रिकायवरदो	६५	सर्वबुद्धाधिमोक्षेण	१५६
स भवेत् वक्षधर्मात्मा	६५	सर्वाकारान् हृदये पात्य	१६०
समन्तभद्र सत्त्वार्थ	१३	सर्वाकारवररोपेत काय	५६
समयचतुष्टय दृश्य बुद्धे	१२८	सर्वाकारवररोपेत बुद्ध	५५
समयचतुष्टय दृश्य वक्ष	१२८	सर्वाकारवररोपेत मञ्जु	८७
समयचतुष्टय दृश्य वाक्य	१२८	सर्वाकारवररोपेत वक्ष	६६
समयाकर्षणकुल	३७	सर्वाकारवररोपेत सर्वा	७२
समयाक्षरेन्द्रविधिना	३०	सर्वाणि सावकपाणि	१२४
समाधिवसितामाने	१६४	सर्वाभिषेकसम्पन्नो	१०४
सम्मानयेदिस लोके	२६	सर्वाङ्गद्वारसम्पूर्ण	१२२
सम्यग्निधानमार्गेण	६२	सर्वालङ्कारसम्पूर्ण मन्त्र	६५
सर्वकर्मिन्क्रमणाका	१००	सर्वालङ्कारसम्पूर्ण सर्व	६७
सर्वकामोपमोगैश्च	२७	सर्वालङ्कारसम्पूर्ण सुर	१०८
सर्वकामोपमोगैश्च	२७	सर्वे महाबोधिसत्त्वा प्रहर्षो	१५०
सर्वक्षेत्रक्षेत्र यत्तत्	१५५	सर्वे महाबोधिसत्त्वा प्रहृष्टा	१५१
सर्वतापामृत भ्रान्त	१७	सर्वधामेव मन्त्राणा बलि	११६
सर्ववैराग्यसम्भूत	१३	सर्वधामेव मन्त्राणा वक्ष	११६
सर्वबुद्धभय भ्रान्त	१६३	सलिलार्द्रगत वस्त्र क्षेत्वा	८६
सर्वबुद्धविधातेन	१६८	सलिलार्द्रगत वस्त्र धावत्य	८६
सर्वबुद्धाधिप श्रीमान्	१६८	साकार न निराकार	१५८

	पृ		पृ
साधन प्रतिपत्तिश्च	१५८	स्फुरन्नु पुन कार्य	६४
साधन सर्वमिद्वीना	११७	स्फुलिङ्गगहन क्रद्ध	७५
साधु साधु महाभाषा	१६६	स्फुलिङ्गगहन दीप्त भावयेत्	७६
साधु साधु महासत्त्वा	१४६	स्फुलिङ्गगहन दीप्त वक्ष	७५
साधु साधु महासत्त्वा	१६८	स्फुलिङ्गगहन दीप्त सक्रद्ध	७४
साध्यमस्यापि यद्देह	१६७	स्फुलिङ्गगहन दीप्त सर्व	७४
सामान्योत्तमभेदेन	१६२	स्फुलिङ्गगहनाकार्य	७५
सिद्धयेन निमित्त च	१५२	खकाखकाखभावन्तु	१५६
सिध्यते पक्षमात्रेण	४४	खकायचित्तवक्षेषु	१०७
सुभाषितमिदं तन्न	१७२	खकायवाक्चित्तपदे	१०६
सुम्भ ज्ञानायधर	७१	खक्रोधवक्षसमय	८७
सुरी नागी महायक्षी	१२६	खचित्त चित्तनिधायी	१०६
सुमतस्याभिहितस्य	१५३	खच्छ च तत्त्वभाव च	३
सूत्रस्य पातनमिदं	११६	खच्छ चन्द्रनिभ शान्त	७२
सूर्यमण्डलमध्यस्य	११८	खच्छकायधर सौम्य	७२
सृजेतत्र समासेन	२५	खच्छकायनिभ क्रुद्ध	७२
सेवयेत कामगान पक्ष	२७	खप्रोपमेय धर्मेयु	१०७
सेवाज्ञानान्तेनैव	५८	खभावमुज्ज्वलैरात्म्ये	१३४
सेवाविधान प्रथम	१६२	खभावैवैव सम्भवा	१३०
सेवावदङ्गयोगेन	१६२	खमण्डल खमन्तेण	४०
सेवासमयसयोग	५७	खमन्त भावयेत् खड्ग	५२
स्नानवक्षेण यावन्त	१०४	खमन्त भावयेन्नाश	४६
स्तनान्तर यावच्छिखान्तमध्ये	३३	खमन्त हृदये श्यात्वा	१६४
स्त्रीरूपमन्त्रचक्रेण	११७	खमन्तपुष्प ध्यात्वा चतु	४०
स्थिर तु स्मारयेत् रत्न	१५	खमन्तपुष्प ध्यात्वा सव	८६
स्पर्श ज्ञात्वा तु त्रिविध	२८	खमन्तेण प्रभावित्वा	५२
स्पर्शशब्दादिभिर्मन्त्रौ	२८	खमन्तग महावक्ष	५२
स्फुरण कायमेवेन	६१	खमुद्रा वाऽथवा चिन्तेत्	१२५
स्फुरेद्भुद्धमद तत्र	४२	खरूपेणैव तत्कार्य	१२५
स्फालन कुट्टन चिन्तेत	१०४	खवर्ध पद्मसंयुक्त	२६
स्फुरण च पुन कार्य	६७	खवाडमण्डलपद	११४
स्फुरण सर्वमन्त्राणां	६३	खहेतुरभिधेकेन	१६५
स्फुरण सर्ववस्त्राणां	६५	खाध्या च ये इमु	१०१

ह	८	हकारकौलक ध्यात्वा	६०
हठमनुराग्य चैव	१५२	हकारमुटिका ध्यात्वा	५३
हतमात्रे महावक्षे त्रिकाया	८२	हकारे वक्षसत्वात्मा	१०१
हतमात्रे महावक्षे त्रिकाया	८२	हृदय माह्वेत् तेन	४१
हतमात्रे महासत्वे	८१	हृदय व्यध्वबुद्धेभ्य	४४
हयग्रीव महाक्रोध	०१	हृदय यावत् पादान्त	८१
हरण सर्वद्वयाणां	३६	हृदयमध्यगत सूक्ष्म	४०
हस्त दत्ता शिरे शिष्य	१६१	हृदये तं महावक्ष	१०६
हस्तमात्र दिहस्त वा	१०१	हृदि मध्यगत चक्र	६३
हस्तमुद्रा न बध्नीयात्	१०६	हृदि मध्यगत खड्ग	६०
हस्तिमांस हयमांस	२६	हृदि मध्यगत पद्म	६३
हस्तिमांस हयमांस	११०	हृदि मध्यगत रत्न	६३
हस्तिमध्यमांसेन	५४	हृदि मध्यगत वक्ष	६३
हकार कायवाक्चित्त	४३	हन्मन्ना मन्त्रमार्गेण	१५०
हकार च कौकार च	२६	होम कुर्वीत मन्त्रज्ञ	११०
हकार चित्तज्ञानोप	४४	होम वाऽप्यथवा ध्यान	१०३

Addenda et Corrigenda.

R=Readings of Bombay R A S. MS for seven pages in the beginning not
incorporated in the edition

Page	line	for	read	Page	line	for	read
1	11	°समै°	R °भमैक°	54	11	मद्य°	महा°
2	1	°सत्त्वन	सत्त्वेन	55	13	°गेन	°गेय
2	13	°चन°	R °चनवच°	56	11	°गेन	°गेय
2	14	°वच	R °गयं	58	12	°व्केन	°व्केय
2	14	°पद्य	R °पद्य	58	14	°गेन	°गेय
3	2	गन्ध°	R रस°	59	3	°बुदा चि°	°बुद्धास्त्रि°
3	8	°मभि	R °मेच	60	10	प्राप्यते	प्राप्यन्ते
3	10	°गत°	R गत	60	11	°गेन	°गेय
3	18	°मय	R समयः	61	20	°चान्स°	°चात्स°
4	1	°सत्त्वा°	R °मन्वा	66	16	°गेन	°गेय
4	4	बोधिचित्त	R वैरोचन°	71	16	शुम्भं	सुम्भ
4	7	अप्रतक्षं	R न प्रभज्य	72	6	धात्वा	धात्वा
4	20	°गत°	R गताभिषेक	74	6	तारायौ	तारायौ
5	5	°कुल°	R °कुलसर्व°	74	7	°लार्क्षौ	°लार्क्षौ
5	17	°वक्षस्त्रिय	R °वक्षेन्द्रिय	78	16	°माताया	°मात्राया
7	2	[सर्व...वक्षे]	R पूर्वकोणे	86	8	मूक्त°	मुक्त°
7	1n		Delete 51	87	3	अर्चौ	अर्चौ
8	9	°इरिं	°इरौ	87	10	°राशो चो°	°राशोचो°
13	6	°प्रमुखा	°प्रमुखा	89	20	लिङ्गपादेन	लिङ्ग पादेन
19	5	विष्मन्°	विष्मन्°	90	5	बुद्धास्त्रि°	बुद्धस्त्रि°
20	13	विष्मन्°	विष्मन्°	90	20	°पद्मा	°पद्मा
20	14	पुत्रौच	पुत्रौच	95	16	सिद्धते	सिध्यते
30	6	खमा°	खमा°	96	18	°हिते°	°हिते°
36	2, 13	°प्रयोगेन	°प्रयोगेय	97	7	°गेन	°गेय
38	10	°पुत्रा	पुत्राः	98	9, 11, 13, 15		
39	15	°वक्षाना	°वक्षाना		17, 19, 21	°गेन	°गेय
47	9	वक्षे	वक्षेय	99	2, 17	°गेन	°गेय

<i>Page line for</i>	<i>read</i>	<i>Page line for</i>	<i>read</i>
101 9 °मन	°मण	133 15 खवष°	खवष°
102 14 °का	°का	134 17 °घर	°घर
103 11 °घातु	°घातु	144 13 °दनेकै	°दनेकै
103 12 दुष्टन	दुष्टेन	145 16 °नाथ	°नाथ
106 15 द्वाध्या°	वाद्याध्या°	149 6 °स्यध्व°	°स्यध्व°
107 5 वक्षु	वक्षेधु	153 17 °पूख°	पूख°
107 20 पश्यते	पश्यति	154 7 जूज°	जूज°
110 20 °यति	°यन्ति	156 13 मग्न°	समन्त°
117 5 पूर्य	पूर्या	160 17 °गेन	°गेण
118 22 °ध्यते	°ध्यन्ते	164 13 सञ्ज्ञिता	सञ्ज्ञिता
119 4 जुञ्ज°	जुञ्ज°	165 22 °हता	हता
119 9 ददन्ति	ददाति	166 6 °पूख°	°पूख°
121 18 सञ्ज°	नर्व°	168 1 °चिन्त	चिन्त
133 14 °लक्ष्यम	लक्ष्यम्		

GAEKWAD'S ORIENTAL SERIES

Critical editions of unprinted and original works of Oriental Literature, edited by competent scholars, and published by the Oriental Institute Baroda

I BOOKS PUBLISHED

		Rs A
1	kāvya-mīmāṃsā a work on poetics by Rajasekhara (880-920 A D) edited by C D Dalal and R Ananta Krishna Sastry 1916 Reissue 1924	2-4
<i>This book has been set as a text book by several Universities including Benares Bombay and Patna</i>		
2	Naranārīyaṇānanda a poem on the Pauranic story of Arjuna and Kṛṣṇa's rambles on Mount Girnar by Vastupala Minister of King Viradhavala of Dholka composed between Samvat 1277 and 1287 i.e. A D 1221 and 1231 edited by C D Dalal and R Anantakrishna Sastry 1916	<i>Out of print</i>
3	Tarkasaṅgraha a work on Philosophy (refutation of Vaiśeṣika theory of atomic creation) by Ānandajñāna or Ānandagiri the famous commentators on Saṅkarācārya's Bhāṣyas who flourished in the latter half of the 13th century edited by T M Tripathi 1917	<i>Out of print</i>
4	Parthaparākrama a drama describing Arjuna's recovery of the cows of King Vṛita by Prahlādanadeva the founder of Palanpur and the younger brother of the Paramāra King of Chandravati (a state in Mārwār) and a feudatory of the kings of Guzerat who was a Yuvarāja in Samvat 1220 or A D 1164 edited by C D Dalal 1917	0 6
■	Rāṣṭraudhivarmśa an historical poem (Mahākāvya) describing the history of the Bāgulas of Mayuragiri from Rāṣṭraudha king of Kanauj and the originator of the dynasty to Vārīyana Shāh of Mayūrāgiri by Rudra Kavi composed in Śaka 1518 or A D 1596 edited by Pandit Jmbar Krishnamacharya with Introduction by C D Dalal 1917	1 12
6	Līlāgānuśāsana on Grammar by Vāmana who lived between the last quarter of the 8th century and the first quarter of the 9th century edited by C D Dalal 1918	0-8
7	Vasantavilāsa an historical poem (Mahākāvya) describing the life of Vastupala and the history of	

- Guzerat, by Balachandrasūri (from Modheraka or Modhera in Kadi Prant, Baroda State), contemporary of Vastupala, composed after his death for his son in Samvat 1296 (A D 1240) edited by C D Dalal, 1917 1-8
- 8 Rūpakasātham : six dramas by Vatsarāja, minister of Paramardideva of Kalinjara, who lived between the 2nd half of the 12th and the 1st quarter of 13th century edited by C D Dalal 1918 2-4
- 9 Mohaparājaya : an allegorical drama describing the overcoming of King Moha (Temptation) or the conversion of Kumarapāla, the Chalukya King of Guzerat, to Jainism, by Yasahpala, an officer of King Ajaya deva, son of Kumarapāla, who reigned from A D 1229 to 1232 edited by Muni Chaturvijayaji with Introduction and Appendices by C D Dalal, 1918 2-0
- 10 Hammīramadamardana : a drama glorifying the two brothers, Vastupala and Tejapāla, and their King Viradhavala of Dholka, by Javasuhasūri, pupil of Virasūri, and an Ācārya of the temple of Munisuvrata at Broach, composed between Samvat 1276 and 1286 or A D 1220 and 1239 edited by C D Dalal, 1920 2-0
- 11 Udayasundarikāthā : a romance (Campū, in prose and poetry) by Sodhdhala, a contemporary of and patronised by the three brothers, Chehittarāja, Nāgarjuna, and Mummuniraja, successive rulers of Konkan, composed between A D 1026 and 1030 edited by C D Dalal and Pandit Embar Krishnamacharya, 1920 2-4
- 12 Mahāvidyāvidambana : a work on Nyāya Philosophy, by Bhatta Vāidindra who lived about A D 1210 to 1274 edited by M R Telang, 1920 2-8
- 13 Prācīnagurjarakāvya-saṅgraha : a collection of old Guzerati poems dating from 12th to 15th centuries A D edited by C D Dalal, 1920 2-4
- 14 Kumārasālapratibodha : a biographical work in Prakṛta, by Somaprabhācārya, composed in Samvat 1241 or A D 1195 edited by Muni Jinavijayaji, 1920 7-8
- 15 Gaṇakārikā : a work on Philosophy (Pāṇinīya School) by Bhāsarvajña who lived in the 2nd half of the 10th century edited by C D Dalal, 1921 1-4
- 16 Saṅgītamakaranda : a work on Music by Nīrada edited by M R Telang, 1920 2-0
- 17 Kavindrācārya List : list of Sanskrit works in the collection of Kavindrācārya, a Benares Pandit (1676 A D) edited by H Anantaśrīnātha Śhastry, with a foreword by Dr Gangānātha Jha 1921 0-12
- 18 Vārāhagṛhyasūtra : Vedic ritual (domestic) of the Yajurveda edited by Dr H Chinnasasthi, 1920 0-10
- 19 Lekhapaddhati : a collection of models of state and private documents, dating from 8th to 15th centuries A D .

		Rs	A
	edited by C D Dalal and G K Shrigondekar, 1925	2-0	
20	Bhavisayattakahā or Pañcamikahā a romance in Apabhramsa language by Dhanapala (circa 12th century) edited by C D Dalal and Dr P D Gune 1923	6	0
21	A Descriptive Catalogue of the Palm-leaf and Important Paper MSS in the Bhandars at Jessalmere, compiled by C D Dalal and edited by Pandit L H Gandhi 1923	3-4	
22	Parasurāmakalpasūtra a work on Tantra with commentary by Ramesvara edited by A Mahadeva Sastry B A 1923		Out of print
23	Nityotsava a supplement to the Parasurāmakalpasūtra by Umanandanatha edited by A Mahadeva Sastry B A 1923 Second revised edition by Swami Tirvikrama Tirtha 1930	5-0	
24	Īantrarahasya a work on the Prābhakara School of Pūrvamīmamsā by Rāmanujacarya edited by Dr R Shamasastri 1923	1-8	
25	32 Samarāṅgana a work on architecture town planning and engineering by king Bhoja of Dhara (11th century) edited by Mahamahopadhyaya T Ganapati Shastri Ph D Illustrated 2 vols 1924 1925	10	0
26	41 Sadhanamālā a Buddhist Tantric text of rituals dated 1165 A D consisting of 312 small works composed by distinguished writers edited by Benoytosh Bhattacharyya M A Ph D Illustrated 2 vols 1925-1928	14	0
27	A Descriptive Catalogue of MSS in the Central Library, Baroda Vol I (Veda Vedāṅgana and Upaniṣads) compiled by G K Shrigondekar M A and K S Ramaswāmi Shastri with a Preface by B Bhattacharyya Ph D 1925	6	0
28	Mānasollāsa or Abhilasitīrthacintāmaṇi an encyclopedic work treating of one hundred different topics connected with the Poyal household and the Royal court by Somesvaradeva a Chalukya king of the 12th century edited by G K Shrigondekar M A 3 vols vol I 1925	2-12	
29	Nalavilāsa a drama by Rāmachandrasūri pupil of Hemachandrasūri describing the Paurāṇika story of Nala and Damayanti edited by G K Shrigondekar M A and L H Gandhi 1926	2-4	
30	31 Tattvasaṅgraha a Buddhist philosophical work of the 8th century by Śantaraksita a Professor at Nālanda with Panjikā (commentary) by his disciple Kamalasila also a Professor at Nālanda edited by Pandit Imbar Krishnamāchāria with a Foreword in English by B Bhattacharyya M A Ph D 2 vols 1926	24-0	

- 46 **Rāmacarita** of Abhinanda Court poet of Haravarsa (cir 9th century A D) edited by K S Ramaswami Sastri 1929 7-8
- 47 **Nañjarajayasobhūṣana**, by Nṛsimhakavi *alias* Abhinava Kālidasa a work on Sanskrit Poetics and relates to the glorification of Nañjaraja son of Virabhūpa of Mysore edited by Pandit E Krishnamacharya 1930 5 0
- 48 **Natyadarpana** on dramaturgy by Ramacandra Sūri with his own commentary edited by Pandit L B Gandhi and G K Shrigondekar M A 2 vols vol I 1929 4-8
- 49 **Pre Dinnaga Buddhist Texts on Logic from Chinese Sources** containing the English translation of *Satasāstra* of Āryadeva Tibetan text and English translation of re translation ; days and Tark 1930 9-0
- 50 **Mirat-i-Ahmadi Supplement** Persian text giving an account of Guzerat by Ali Muhammad Khan edited by Syed Nawab Ali M A Principal Bahaudin College Junagadh 1930 6-0
- 51 **Trisastīśalākāpuruṣacaritra** of Hemacandra translated into English with copious notes by Dr Helen M Johnson of Pennsylvania University USA Vol I (Ādisvaracaritra) illustrated 1931 15-0
- 52 **Dandaviveka** a comprehensive Penal Code of the ancient Hindus by Vardhamāna of the 15th century A D edited by Mahamahopadhyaya Kamala Kṛṣṇa Smṛtitīrtha 1931 8 8
- 53 **Tathāgataguhyaka or Guhyasamāja** the earliest and the most authoritative work of the Tantra School of the Buddhists edited by B Bhattacharya Ph D, 1931 4 4
- 54 **Jayakhyasamhitā** an authoritative Pāñcarātra work of the 5th century A D highly respected by the South Indian Vaiṣṇavas edited by Pandit F Krishnamacharya of Vadtal with one illustration in nine colours and a Foreword in English by B Bhattacharya Ph D 1931 12-0
- 55 **Kavyalaṅkārasaṅgraha** of Udbhata with the commentary probably the same as Udbhata viveka of Itāṇaka Tīlaka (11th century A D) edited by K S Ramaswami Sastri 1931 2-0
- 56 **Parānanda Sūtra** an ancient Pāntric work of the Hindus in Sūtra form giving details of many practices and rites of a new School of Tantra edited by Swami Trivikrama Tirtha with a Foreword by B Bhattacharya Ph D, 1931 3 8
- 57 **Ahsan-ut-Tawarikh** history of the Safrī period of Persian History 15th and 16th centuries by Hasan

Rs 4

1 Rumlu edited by C N Seddon ICS (retired)
Reader in Persian and Marathi University of Oxford

Shortly

- 58 Padmananda Mahākāvya giving the life history of
Rabhadra the first Tirthankara of the Jains by
Amarachandra Kavi of the 13th century edited by
H R Kapadia MA

Shortly

- 59 Śabdaratnasamuccaya an interesting lexicon of the
Nāṣṭriha class in Sanskrit compiled by the Maratha
king Sahaji of Tanjore edited by Pandit Vitthala
Śastri Sanskrit Pathashala Baroda with a foreword by
B Bhattacharyya Ph D

Shortly

II BOOKS IN THE PRESS

- 1 Nāṭyaśāstra Vol II edited by M Ramakrishna Kavi
- 2 Manasollasa or Abhilasitārthacintamani vol II, edited
by G K Sbrigondekar MA
- 3 A Descriptive Catalogue of MSS in the Oriental
Institute, Baroda vol II (Śrauta Dharma and
Grhya Sutras) compiled by the Library staff
- 4 A Descriptive Catalogue of MSS in the Jain Bhan-
dars at Pattan edited from the notes of the late
Mr C D Dalal MA by L B Gandhi 2 vols
- 5 Siddhantabindu on Vedānta philosophy by Madhusū-
dana Sarasvati with commentary of Purusottama
edited by P C Divanji MA LL.M
- 6 Portuguese Vocables in Asiatic Languages trans-
lated into English from Portuguese by Prof A V
Soares MA Baroda College Baroda
- 7 Abhisamayalākhya a lucid commentary on the
Iśāṅjīpīramitā a Buddhist philosophical work by
Śūnyabhadra edited by Prof Giuseppe Tucci
- 8 Kaipadrukośa, Vol II indexes and vocabulary
prepared by the late Mahamahopadhyaya Pandit
Ramavatara Varma Sahityācārya MA of Patna
edited by Pandit Shrikant Varma of Monghyr
- 9 Śaktisāṅgama Tantra a voluminous compendium of
the Hindu Tantra comprising four books on Tāri-
kālī Sundarī and Cihinnamastā edited by
B Bhattacharyya Ph D
- 10 Nāṭyadarpana Vol II introduction in Sanskrit giving
an account of the antiquity and usefulness of the
Indian drama the different theories of Rasa and an
examination of the problems raised by the text by
L B Gandhi
- 11 Iśāṅjīpīramitā on Vedānta philosophy by Vimuktātma
disciple of Vyāsatī with the author's own comment-
ary edited by M Harnatna MA retired Professor
of Sanskrit Maharaja's College Mysore
- 12 Alankāramahodadhī a famous work on Sanskrit
poetics composed by Narendrabhāṣa Suri at the

request of Minister Vastupāla in 1226 A D edited by Lalchandra B Gandhi of the Oriental Institute, Baroda

- 13 **Sanskrit Texts from Bali** - comprising a large number of Hindu and Buddhist ritualistic, religious and other texts recovered from the islands of Java and Bali with comparisons edited by Professor Sylvain Levi
- 14 **Sūktimuktāvalī** - a well known Sanskrit work on Anthology, of Jalhana, a contemporary of King Kṛṣṇa of the Hoysala Yadava Dvynasty (A D 1247) edited by Pandit E Krishnamacharya Sanskrit Pathaśālā, Vadtal
- 15 **Tarikh-i-Mubarakhshahi** : an authentic and con
lege, Bhagalpur
- 16 **Kāvya-mīmāṃsā** A Sanskrit work on Poetics of Rājasekhara third revised edition by K S Ramaswami Sastri of the Oriental Institute, Baroda
- 17 **Śabara-Bhāṣya** on the Mīmāṃsā Sūtras of Jaimini Translated into English by Mahamahopadhyāya Dr Ganganath Jha, M A D Litt etc Vice Chancellor, University of Allahabad
- 18 **Gandavyūha** : a Buddhist work describing the history of Sudhana in search of perfect knowledge and the exploits of Mañjuśrī (3rd century A D) edited by B Bhattacharyya, Ph D
- 19 **Gaṇitatilakavṛtti** of Śrīpati with the commentary of Śubhatilaka, a non Jain work on Arithmetic and Algebra with a Jain commentary edited by H R Kapadia, M A

THE GAEKWAD'S STUDIES IN RELIGION AND PHILOSOPHY

- 1 **The Comparative Study of Religions** [Contents

Widgery, M A, 1922

15-0

- 2 **The Philosophy and Theology of Averroes** [Contents I, a decisive discourse on the delineation of the relation between religion and philosophy Ia on the problem of eternal knowledge which Averroes has mentioned in his decisive discourse II, an exposition of the methods of arguments concerning the doctrines of the faith] by Mohammad Jamil ur Rahman M A, 1921 (Cloth Rs 5)

3-0

- 3 **Religious and Moral Teachings of Al Ghazzali**
[Contents I the nature of man II human freedom and responsibility III pride and vanity IV friendship and sincerity V the nature of love and man's highest happiness VI the unity of God VII the love of God and its signs VIII *ṛ za* or joyous submission to His will] translated by Syed Nawab Ali MA 1921 2-0
- 4 **Goods and Bads** being the substance of a series of talks and discussions with H H the Maharaja Gaekwad of Baroda [Contents introduction I physical values II intellectual values III æsthetic values IV moral value V religious value VI the good life its unity and attainment] by Alban G Widgery MA 1920 (Laboratory edition Ps 5) 3-0
- 5 **Immortality and other Essays** [Contents I philosophy and life II immortality III morality and religion IV Jesus and modern culture V the psychology of Christian motive VI free Catholicism and non Christian Religions VII Nietzsche and Tolstoi on Morality and Religion VIII Sir Oliver Lodge on science and religion IX the value of confessions of faith X the idea of resurrection XI religion and beauty XII religion and history XIII principles of reform in religion] by Alban G Widgery MA 1919 (Cloth Rs 3) 2-0
- 6 **Confutation of Atheism** a translation of the *Had ṣ ḥal ḥa* or the tradition of the Myrobalan Fruit translated by Vali Mohammad Chhangarbhai Momin 1918 0-14

Conduct of Royal Servants being a collection of verses from the Viramitrodaya with their translations in English Gujarati and Marathi by B Bhattacharyya MA PhD 0-6

Agent in Germany

OTTO HARRASOWITZ

BUCHHANDLUNG UND ANTIQUARIAT

QUERSTRASSE 14

I PIZZIO

For further particulars please communicate with—

THE DIRECTOR
Oriental Institute Baroda